

Třetí vydání

Příručka o integraci

pro tvůrce politik a odborníky z praxe

Generální ředitelství
pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost

Evropská komise

Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe

Třetí vydání, duben 2010

*Europe Direct je služba, která vám pomůže odpovědět
na otázky týkající se Evropské unie*

Bezplatná telefonní linka (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Někteří operátoři mobilních sítí neumožňují přístup k číslům 00 800 nebo mohou tyto hovory účtovat.

Tato příručka byla sepsána pro potřeby Evropské komise (generální ředitelství pro spravedlnost, svobodu a bezpečnost) autory Janem Niessenem a Thomasem Huddlestonem ze Skupiny pro migrační politiku (MPG).

Dokument je k dispozici ke stažení na webových stránkách Evropské komise: http://ec.europa.eu//comm/justice_home/ a na evropských internetových stránkách o integraci: <http://www.integration.eu>

Mnoho doplňujících informací o Evropské unii je k dispozici na internetu.

Můžete se s nimi seznámit na evropském serveru (<http://europa.eu>).

Katalogové údaje jsou uvedeny na konci této publikace.

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie, 2010

ISBN 978-92-79-13506-4

doi:10.2758/14942

© Evropská unie, 2010

Reprodukce je povolena s uvedením zdroje.

© Grafická úprava: Ruben Timman/nowords.nl

© Fotografie: MM Productions/Corbis

Printed in France

VYTIŠTĚNO NA PAPIŘE BÉLENÉM BEZ POUŽITÍ CHLORU

Obsah

Předmluva	6
Úvod	8
Kapitola 1: Výměny informací a osvědčených postupů v Evropě	13
1.1 Cílená evropská spolupráce v oblasti integrace	15
1.2 Příručka pod drobnohledem	21
Kapitola 2: Hromadné sdělovací prostředky a integrace	25
2.1 Výzvy a příležitosti v prostředí sdělovacích prostředků	26
2.2 Vývoj účinné mediální strategie	31
2.3 Zvýšení rozmanitosti v médiích	37
Závěry	46
Kapitola 3: Zvyšování povědomí a zlepšení postavení přistěhovalců	49
3.1 Zvyšování povědomí: zvyšování erudovanosti názorů a mobilizace veřejnosti	51
3.2 Rozvíjení schopností a výběr opatření	66
Závěry	73
Kapitola 4: Platformy pro dialog	77
4.1 Vytvoření a provoz platformy: překonání překážek	80
4.2 Úlohy hlavního veřejného orgánu či organizace občanské společnosti	94
Závěry	99

	Kapitola 5: Získání státní příslušnosti a praxe aktivního občanství	101
5.1	Koncepce a různorodé zájmy na společné budoucnosti v rozmanité společnosti	103
5.2	Získání státní příslušnosti	108
5.3	Správní postupy podporující budoucí občany	113
5.4	Od získání státní příslušnosti k aktivnímu občanství starých a nových občanů	120
	Závěry	125
	Kapitola 6: Mladí přistěhovalci, vzdělání a trh práce	129
6.1	Zdokonalení systému školství	130
6.2	Investice do žáků	140
6.3	Uspornění přechodu na vyšší úroveň vzdělávání a na trh práce	147
	Závěry	156
	Příloha I: Společné základní zásady politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii	159
	Příloha II: Nástroj pro srovnávání výsledků v oblasti integrace	161
	Příloha III: Národní kontaktní místa pro integraci	165
	Příloha IV: Vybraná bibliografie	171

Vysvětlivky:

Pro zjednodušené odkazování je struktura této příručky rozčleněna pomocí rámečků a těchto symbolů:

= Závěr zdůrazňující nabyté poznatky

= Příklad osvědčeného postupu

= Internetová adresa s dalšími informacemi. Kdykoli to bylo možné, byly uvedeny odkazy na internetové stránky. Upozorňujeme, že odkazy byly funkční v době přípravy dokumentu, mohly se však změnit.

Předmluva

Před sedmi lety na zasedání Evropské rady v Soluni vyzvaly hlavy států a předsedové vlád k dalším debatám o integraci mezi členskými státy, jejichž cílem by mělo být vzájemné získávání poznatků. Evropská komise se ve spolupráci s národními kontaktními místy pro integraci, kde se pravidelně scházejí odborníci, rozhodla vypracovat příručku osvědčených postupů.

Dnes představujeme třetí vydání této příručky. Jeho obsahem jsou velmi důležitá témata: „hromadné sdělovací prostředky a integrace“, „zvyšování povědomí a zlepšení postavení přistěhovalců“, „platformy pro dialog“, „získání státní příslušnosti a praxe aktivního občanství“, „mladí přistěhovalci, vzdělání a trh práce“. Téměř 600 odborníků z vládních úřadů a zástupců občanské společnosti spolupracovalo téměř 18 měsíců a vyměnilo si názory v těchto klíčových tématech. Výsledkem je velké množství inspirujících a konkrétních příkladů obsažených v tomto vydání příručky. Tato příručka ale není jediným výsledkem práce odborníků. Sedm let, tři vydání, čtrnáct technických seminářů a zapojení několika stovek lidí: to vše vytvořilo propojenou, dobře fungující komunitu odborníků z praxe.

Úkoly v této oblasti stále přetrvávají, ale příručka je dalším krokem k nalezení jejich společných řešení. V předchozích vydáních jsme se zabývali vstupními programy, účastí občanů, ukazateli, začleňováním, městským bydlením, hospodářskou integrací a řízením integrace. V tomto třetím vydání jsou obsaženy téměř všechny významné oblasti, které byly určeny ve Společných základních zásadách integrace schválených členskými státy v roce 2004.

Toto integrační společenství stále roste. V minulém roce zahájilo činnost fórum, které je všem přístupné – evropské internetové stránky o integraci. Byly doplněny stovky osvědčených postupů, které nás nepřestávají inspirovat a často vedou k novým a vynikajícím nápadům a projektům. Některé z nich jsou financovány Evropským fondem pro integraci.

Tímto třetím vydáním a zahájením provozu internetové stránky dokončujeme první fázi Společného programu pro integraci z roku 2005. Lisabonská smlouva nás povzbuzuje v záměru ustanovit opatření, která by poskytovala podněty a pomoc členským státům při podpoře integrace. Díky podnětům, které vzešly ze stockholmského programu, z ministerské konference o integraci a z diskusí Evropského fóra pro integraci, nyní zahajujeme nové pracovní období zaměřené na společný cíl – blahobyt všech občanů v různorodé společnosti. Evropská komise se plně zavazuje v tomto procesu pokračovat.

Jonathan Faull
generální ředitel
Generálního ředitelství pro
spravedlnost, svobodu a bezpečnost
Evropské komise

Úvod

Příručka o integraci obsahuje „nabyté poznatky“ a osvědčené postupy, které vycházejí ze zkušeností tvůrců politiky a odborníků v praxi v celé Evropě. V příručce jsou shromážděny a popsány konkrétní příklady z různých oblastí integrace přistěhovalců a tyto informace jsou využity v rozsáhlejším politickém procesu v oblasti integrace v Evropské unii (EU), zejména při rozvoji evropského rámce pro integraci.

Stejně jako předchozí verze příručky se i třetí znění zabývá kombinací „věcných“ a „metodických“ témat. Zahrnuje tři tematické okruhy a tři přístupy ke správě věcí veřejných. Kapitoly o úloze sdělovacích prostředků, získání státní příslušnosti a praxi aktivního občanství a o zkušenostech mladých přistěhovalců se systémem vzdělávání a na trhu práce popisují postupy a poznatky nabyté v těchto konkrétních oblastech. Kapitoly o výměně informací a osvědčených postupů v Evropě, o zvyšování povědomí a posílení postavení a o platformách pro dialog zkoumají struktury a mechanismy používané při provádění úspěšných integračních strategií ve všech oblastech politiky. Třetí vydání vychází z řady technických seminářů, které byly uspořádány ministerstvy odpovědnými za integraci ve Vídni (listopad 2007), v Paříži (listopad 2007), Aténách (březen 2008), Dublinu (květen 2008), Lisabonu (listopad 2008) a v Tallinu (únor 2009).

Cílem prosperující Evropy je dlouhodobě zajistit všem rezidentům v rozmanitých evropských společnostech dobré životní podmínky. Do evropských společností budou nadále směřovat různé skupiny přistěhovalců a budou se v nich usazovat, přičemž tyto společnosti se samy mění pod vlivem sociálně-ekonomických a demografických změn.

Cílem integračních politik je dosáhnout toho, aby se postupem času sblížily společenské výsledky pro všechny občany. K tomu je zapotřebí, aby se aktivně zapojili všichni občané a rezidenti; ti s přistěhovaleckou minulostí i ti bez ní. Svými dovednostmi a schopnostmi mohou přispět ke společenskému, hospodářskému, kulturnímu a občanskému životu společnosti.

Jednotlivci rozvíjejí své schopnosti celoživotního vzdělávání a pro integrující se společnosti představují podněcovatele změn. Účast je možná díky srovnatelným právům a povinnostem a také díky tomu, že se otevírají tradiční instituce.

Rezidenti s přistěhovaleckou minulostí mohou narazit na potíže spojené s jejich původem, podmínkami usazování se či diskriminací. Rezidenti bez přistěhovalecké minulosti mohou čelit obtížím při soužití s novými rezidenty, při přizpůsobování se rostoucí rozmanitosti okolí a při formulaci nových koncepcí občanství a účasti.

Nová uspořádání aktivního občanství jsou vymezena odstraněním překážek a využíváním činitelů usnadňujících integraci do společnosti. Veřejné orgány, občanská společnost a soukromý sektor si navzájem pomáhají a přispívají k integraci tím, že se z nich stávají „učící se organizace“. Rozšiřují si mezikulturní poznatky a aktivněji se zabývají měnícími se potřebami, společenskou dynamikou a dobrou životní úrovní stále více různorodého obyvatelstva v zemích, v nichž se nacházejí.

První kapitola se od ostatních kapitol odlišuje tím, že popisuje, jakým způsobem v současnosti probíhá výměna informací a osvědčených postupů prostřednictvím cílené evropské spolupráce v oblasti integrace. Několik praktických příkladů se místo vnitrostátních postupů týká činností na úrovni EU. Kapitola se zmiňuje o stanovení právních norem a podávání zpráv o jejich provádění. Rovněž se zabývá stanovením politických priorit na evropské úrovni a stručně popisuje hlavní složky společného programu pro integraci, např. evropské internetové stránky o integraci a Evropské fórum pro integraci. Zejména popisuje přípravu příručky včetně tří řad technických seminářů, jejichž výsledkem byla tři vydání příručky pro tvůrce politiky a odborníky v praxi.

Tématem druhé kapitoly je úloha hromadných sdělovacích prostředků při integraci přistěhovalců. V liberálních demokraciích, které zaručují svobodu tisku, je úlohou sdělovacích prostředků poskytovat informace, vzdělávat a bavit. Sdělovací prostředky slouží jako platforma pro otevřenou a upřímnou komunikaci o kladných a záporných stránkách jednotlivých společenských skutečností včetně migrace. Disponují vlivnými nástroji, jimiž lze ovlivňovat postoje společnosti a poskytovat všem lidem ve společnosti – včetně přistěhovalců – informace. Mediální organizace se učí vystihnout potřeby stále více různorodého publika, odstraňovat překážky a otevírat pro osoby s přistěhovaleckou minulostí profesní příležitosti a příležitosti ve svých organizacích. Svoji úlohu mají mediální pracovníci, vlády, politici, veřejnost, organizovaná občanská společnost a soukromé společnosti. Tato kapitola nastiňuje strategie pro rozvoj schopností zúčastněných stran, které se zabývají integrací, ve světě sdělovacích prostředků.

Třetí kapitola propojuje zvyšování veřejného povědomí a zlepšování postavení přistěhovalců jakožto dva navzájem se doplňující přístupy. Oba přístupy přispívají k představě, že společenská integrace je dvoustranný proces, v němž se navzájem přizpůsobují přistěhovalci a široká veřejnost. Prostřednictvím zvyšování povědomí rozšiřují tvůrci politiky a odborníci v praxi vědomosti široké veřejnosti o otázkách integrace a zvyšují citlivost veřejnosti vůči dobrým životním podmínkám spoluobčanů. Povědomí přispívá ke zlepšenému postavení, jelikož si konkrétní dotčené skupiny utvářejí informované názory na rozmanitost a dostávají se do lepšího postavení, aby se mohly na měnících se názorech aktivněji podílet. Silnější postavení zvyšuje soběstačnost přistěhovalců. Vychází ze skutečnosti, že přistěhovalci znají své vlastní potřeby, a rozšiřuje jejich zdroje a schopnosti v těchto oblastech. Tím je přistěhovalcům a organizacím přistěhovalců umožněno činit informovanější volby a podnikat důraznější kroky ke změně integrační situace. Silnější postavení přispívá

k povědomí, jelikož jednotlivé projekty začínají uznávat jedinečné dovednosti přistěhovalců coby osob zvyšujících povědomí a začínají z těchto dovedností vycházet. Tyto dvě koncepce vedou k tomu, že se všichni rezidenti často navzájem ovlivňují, jednak jako dobrovolníci prostřednictvím přístupu k tradičním institucím a novým partnerstvím mezi organizacemi, jednak jako občané účastí na tvorbě integrační politiky a v nových formách místní a občanské příslušnosti.

Čtvrtá kapitola popisuje platformy pro dialog jako jeden z nástrojů pro jednání o integraci. Tyto platformy prosazují dlouhodobé vzájemné porozumění a důvěru a mohou zabránit konfliktům mezi přistěhovalci, rezidenty, občany s přistěhovaleckou minulostí a bez ní a mezi těmito různorodými skupinami a vládou a rovněž mohou takovéto konflikty řešit. Kapitola popisuje jednotlivé kroky procesu zřizování a provozování nahodilých i stálých platform pro dialog. Zvažuje, jaké praktické překážky musí odborníci v praxi často překonávat a jaké usnadňující úlohy lze vyčlenit pro hlavní veřejné orgány či organizace občanské společnosti. V rámci úspěšné platformy dochází k otevřené a zdvořilé výměně názorů a funguje-li platforma dobře, pomáhá účastníkům uznat společné základy spolupráce, jejímž prostřednictvím lze řešit potřeby jejich komunity. Tím, že navazující činnosti začínají tam, kde končí platformy pro dialog, mohou utvářet nové sítě mezi lidmi a organizacemi působícími v této oblasti a dodávat jim společný pocit totožnosti a zájmu na dobré životní úrovni jejich sousedů.

Pátá kapitola se zabývá získáním státní příslušnosti z hlediska přístupu k integraci zaměřeného na občana. Přistěhovalci, kteří s určitou zemí spojí svoji budoucnost, mají zájem na tom, aby v této zemi měli rovnocenná práva, povinnosti a příležitosti k účasti. Členské státy EU, do nichž začínají směřovat přistěhovalci, mají zájem na úplném sociálně-ekonomickém a politickém začlenění, a tudíž se snaží zvýšit míru naturalizace usazené první generace rezidentů a zajistit, aby děti těchto rezidentů, které se v těchto zemích narodily, získaly státní příslušnost. Jsou uznány a odstraněny určité překážky v obecném právu upravujícím státní příslušnost, které podle všeho nezáměrně vylučují či odrážejí současné žadatele. Jsou omezeny prvky správního postupu, které tento proces s největší pravděpodobností zpomalují či narušují. Tím se zvyšuje účinnost provádění a také spokojenost budoucích občanů se službami. Jednou složkou, která usnadňuje postupy a kterou řada členských států považuje za důležitou prioritu, je zvyšování účasti a zájmu široké veřejnosti. Po získání státní příslušnosti umožňuje podpora aktivního občanství novým i starým občanům, aby utvářeli sdílenou budoucnost v různorodé společnosti. Aktivní občanství spojuje různorodé totožnosti členů určité společnosti a umožňuje jim, aby v plném rozsahu přispívali k hospodářskému, sociálnímu, kulturnímu, občanskému a politickému životu dané země.

Šestá kapitola se zabývá různými strategiemi zvyšování vzdělanosti a zlepšování výsledků mladých přistěhovalců na trhu práce. Odborníci v praxi zjišťují, jak důležitý vliv mohou mít předsudky v systému školství či individuální sociálně-ekonomické faktory a znalost jazyka

na příležitosti a výzvy, jimž osoby s přistěhovaleckou minulostí čelí v každé fázi vzdělávání od dětství po ranou dospělost. Opatření mohou rozvíjet schopnosti mladých přistěhovalců a schopnosti tradičních institucí odpovědných za to, aby byly uspokojeny potřeby vzdělání všech studentů, ať přistěhovalců, či studentů, kteří se v dané zemi narodili. V kombinaci s intenzivním mezikulturním vzděláváním tento přístup podporuje nové a rozsáhlejší formy účasti ve stále více různorodých školách a v jejich komunitách. Zvyšováním kvality a účinnosti vzdělávání a odborné přípravy a jejich zpřístupněním přistěhovalcům roste počet a úroveň profesních příležitostí, a díky tomu vzrůstá ekonomická konkurenceschopnost a sociální soudržnost dané země.

Kapitola 1

Výměny informací a osvědčených postupů v Evropě

Přistěhovalectví a integrace již nepředstavují problematiku, o kterou se zajímá jen málo specializovaných zúčastněných stran, ale problematiku, která zaujímá přední místo v programech mnohem většího počtu různých druhů organizací. Vnitrostátní politiky a dílčí vnitrostátní politiky v mnoha oblastech integrace jsou stále více ovlivňovány rozhodnutími, která jsou přijímána na úrovni EU. Tvorba politik EU může být zdoluhavým a složitým procesem, na němž se na různých úrovních podílejí vlády jednotlivých států, občanská společnost a instituce EU. Ústřední úlohu plní Evropská komise a ta bývá často iniciátorem a koordinátorem. Aby tvůrci politiky a odborníci v praxi pochopili vlastní situaci na místní, regionální a vnitrostátní úrovni, musí vědět, jak jsou politiky utvářeny na evropské úrovni, a musí být schopni podílet se na evropských mechanismech spolupráce.

První část této kapitoly stručně popisuje, jakým způsobem v současnosti probíhá cílená evropská spolupráce v oblasti integrace. V těch oblastech, které významně ovlivňují integraci přistěhovalců, jsou stanoveny normy v právu Evropského společenství. Rozvíjí se právní spolupráce v oblasti integrace a jsou formulovány nové politické závazky a navazována technická spolupráce. V rámci koordinovaném Evropskou komisí je strukturovaná výměna informací mezi národními kontaktními místy pro integraci a Komisí využívána jako vstup při setkáních ministrů odpovědných za integraci. V závěrech z těchto setkání jsou stanoveny priority pro nové oblasti evropské spolupráce, které mají být provedeny a financovány prostřednictvím projektů různých zúčastněných stran a místních, regionálních a vnitrostátních orgánů v celé Evropě.

Důkladnější zkoumání širších souvislostí důsledného zohlednění integrace na úrovni EU přesahuje rozsah této kapitoly a bylo zkoumáno ve sdělení Evropské komise o společném programu pro integraci z roku 2005. Jiné oblasti evropské spolupráce se například soustředí na integraci různých skupin přistěhovalců včetně uprchlíků, a to z hlediska kultury, vzdělání, zaměstnání, podnikání, rovných příležitostí, zdraví, mnohojazyčnosti, veřejného mínění, výzkumu, začlenění do společnosti a městské politiky. Kromě toho se integrací přistěhovalců zabývají dvě nezávislé agentury EU: Agentura Evropské unie pro základní práva (FRA) se sídlem ve Vídni, která dále rozvíjí činnost bývalého Evropského střediska pro sledování rasismu a xenofobie, a Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek (Eurofound) se sídlem v Dublinu.

Druhá část této kapitoly popisuje tři řady technických seminářů, jejichž výsledkem byla tři vydání evropské příručky o integraci pro tvůrce politiky a odborníky v praxi. V příručce jsou shromážděny a prezentovány konkrétní příklady z různých oblastí integrace přistěhovalců a tyto informace jsou využity v rozsáhlejší proces rozvoje evropského rámce pro integraci.

1.1 Cílená evropská spolupráce v oblasti integrace

Během posledních deseti let se vlády členských států EU zavázaly, že zvýší pravomoc institucí EU a zesílí pracovní programy v oblasti integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří v EU oprávněně pobývají.

Stanovení norem

Amsterodamská smlouva z roku 1997 zvýšila právní pravomoc EU v oblastech svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Když vstoupila v roce 1999 v platnost, členské státy se v závěrech zasedání Evropské rady v Tampere dohodly, že by důraznější integrační politiky měly zaručit spravedlivé zacházení přistěhovalcům ze zemí mimo EU, kteří v určité zemi EU oprávněně pobývají. Státy by těmto státním příslušníkům třetích zemí měly zaručit práva a povinnosti, které se co nejvíce blíží právům a povinnostem občanů EU. Kromě toho by těmto lidem měla být v dané zemi nabídnuta příležitost k získání státní příslušnosti.

Byly uzákoněny právní předpisy Společenství, které stanoví evropské normy v určitých oblastech ovlivňujících integraci.

Byly přijaty dva právní předpisy, které mají vliv na integraci přistěhovalců, konkrétně:

směrnice 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0086:EN:NOT>

směrnice 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32003L0109:en:NOT>

Síť akademických odborníků Odysseus provedla pro Evropskou komisi studii zabývající se prováděním uvedených směrnic. Zprávy jsou zveřejněny na této internetové adrese:

www.ulb.ac.be/assoc/odysseus/index2.html

Kromě toho byly přijaty dva právní předpisy proti diskriminaci, jmenovitě:

směrnice 2000/43/ES ze dne 29. června 2000 (směrnice o rasové rovnosti)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0043:en:NOT>

směrnice 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000 (směrnice o rovném zacházení v zaměstnání a povolání)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32000L0078:EN:NOT>

Při provádění a uplatňování uvedených dvou právních nástrojů poskytuje Komise a členským státům poradenství a pomoc sítí nezávislých právních odborníků Evropské komise v oblasti boje proti diskriminaci.

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=615&langId=en>

Stanovení priorit

Politické závazky byly vytyčeny také vládami jednotlivých států, které využívají evropskou spolupráci, aby se dohodly na společných akčních prioritách. V závěrech zasedání Rady z roku 2004 přijaly členské státy Společné základní zásady politiky integrace přistěhovalců. Jejich znění je uvedeno v příloze I.

Cílem společných základních zásad je:

- pomáhat členským státům při formulování integračních politik tím, že jim budou sloužit jako jednoduché, nezávazné vodítko, pomocí něhož mohou posuzovat a vyhodnocovat vlastní snahy,
- sloužit členským státům jako základ při zkoumání způsobů, jimiž se mohou orgány EU a vnitrostátní, regionální a místní orgány navzájem ovlivňovat při rozvoji a provádění integračních politik,
- napomáhat Radě při úvahách o mechanismech a politikách nutných k podpoře snah v rámci integrační politiky na vnitrostátní a místní úrovni a postupem času také při schvalování těchto mechanismů a politik na úrovni EU.

Na každé evropské konferenci ministrů odpovědných za integraci jsou činěny nové politické závazky a stanovovány priority evropské spolupráce. Konaly se tři konference, a to v Groningenu (2004), Postupimi (2007) a ve Vichy (2008), další konference se uskuteční během španělského předsednictví v roce 2010.

Technická spolupráce

Technická spolupráce v oblasti integrace byla stanovena v haagském programu, což je pětiletý pracovní program, na němž se dohodly členské státy EU, aby navázaly těsnější spolupráci s cílem podpořit rozvoj společné oblasti svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Novým podnětem pro tuto oblast bude stockholmský program pro období let 2010 až 2014.

Sdělení Komise z roku 2005 s názvem „Společný program pro integraci“ bylo první reakcí Komise, jejímž cílem bylo vytvořit soudržný evropský rámec. Vytvoření mechanismů

EU pro spolupráci, jejichž prostřednictvím by si zúčastněné strany z různých zemí mohly vyměňovat zkušenosti a informace, by členské státy přimělo k tomu, aby společné základní zásady uplatnily v praxi a zesílily snahy o integraci. Mechanismy uvedené v tomto oddílu představují základní kameny tohoto rámce.

V roce 2002 byla spojena národní kontaktní místa pro integraci, a tím na úrovni EU vznikla mezivládní síť pro výměnu informací mezi zástupci ministerstev jednotlivých států odpovědných za integraci a Evropskou komisí. Cílem sítě je usnadnit a podpořit technickou spolupráci, definovat společné cíle, stanovit průběžné cíle či měřítka a posílit koordinaci vnitrostátních politik a politik EU.

Komise vytvořila strukturu výměny informací a vypracovala řadu srovnávacích publikací o integračních politikách a postupech v celé EU. Tři výroční zprávy Komise o přistěhovalectví a integraci v Evropě obsahovaly informace, které byly z velké části poskytnuty národními kontaktními místy pro integraci a týkaly se imigračních politik a statistik a provádění společných základních zásad integrace. Příručky o integraci pro tvůrce politiky a odborníky v praxi byly hlavními podněty k výměně informací a postupů usnadněné národními kontaktními místy pro integraci.

Evropské internetové stránky o integraci přenášejí tuto strukturovanou výměnu informací na vyšší úroveň. Internetové stránky jsou k dispozici všem zúčastněným stranám a představují veřejnou „bránu“ ke sdílení informací a postupů všech členských států a zabývají se všemi rozměry integrace. Jejich účelem je napomáhat rozvoji integračních politik a postupů, a to sdílením úspěšných strategií a podporou spolupráce vlád a organizací občanské společnosti v celé EU. Jsou otevřeny všem zájemcům a návštěvníkům umožňují sdílet osvědčené postupy, objevovat nové možnosti financování a vyhledávat projektové partnery, nalézt aktuální informace o nejnovějším vývoji na úrovni EU a na vnitrostátní a místní úrovni a zůstat ve styku se členy komunity EU zabývající se integrací. Tyto stránky představují most mezi odborníky v praxi a tvůrci politiky, slouží jako zdroj snadno dostupných a vysoce kvalitních informací o integraci z celé Evropy a přispívají k rozvoji komunity odborníků, kteří se integrací zabývají v praxi.

Na internetových stránkách www.integration.eu je možné nalézt všechny tyto informace:

- sbírku inovativních „osvědčených postupů“ integrace popsanych srozumitelným a srovnatelným způsobem: Postupy čerpají z evropských a vnitrostátních projektů, místních orgánů a organizací občanské společnosti. Jsou shromažďovány za použití společné šablony, aby je bylo možné snadno porovnat,
- vývojové tendence na úrovni EU, např. nové směrnice ES, závěry Rady, sdělení Komise,
- informační přehledy o jednotlivých zemích s nejnovějšími informacemi o právních předpisech a politických programech,
- nástroje, např. „nástroj k vyhledávání projektových partnerů“, který podporuje tvorbu sítí a rozvoj společných projektů. Patří sem základní informace o organizacích, které působí v oblasti integrace, a seznam osob, které se na internetových stránkách registrovaly a chtějí sdílet své údaje,

- informace o možnostech financování: důležitým požadavkem případných uživatelů internetových stránek jsou aktuální informace. Internetové stránky sdružují informace o různých možnostech financování, které Evropská komise nabízí odborníkům v praxi, a propagují programy financování spravované členskými státy a soukromými nadacemi,
- rozsáhlou knihovnu dokumentů se zpravodajstvím, politickými dokumenty, právními předpisy a posouzeními dopadů,
- diskusní fóra: moderované fórum online obsahuje stručný výtah z příspěvků, který registrovaným uživatelům umožňuje, aby se zorientovali v přidaných příspěvcích a rychle se rozhodli, zda na ně zareagují,
- pravidelně aktualizované zpravodajství a události: pravidelný věstník elektronické pošty upozorňuje na užitečné materiály o souvislostech a případové studie týkající se probíhajících událostí,
- seznam odkazů na externí internetové stránky.

Internetové stránky byly spuštěny Evropskou komisí na prvním zasedání Evropského fóra pro integraci v dubnu 2009. Rozvoj fóra probíhá ve spolupráci s Evropským hospodářským a sociálním výborem a tento výbor vypracoval průzkumné stanovisko k úloze občanské společnosti při prosazování integračních politik.

Fórum slouží jako mechanismus pro konzultace mezi občanskou společností a Evropskou komisí. Společný program EU potvrdil, že k soudržnému přístupu k integrační politice je zapotřebí, aby se na úrovni EU více angažovaly zúčastněné strany ze všech úrovní správy věcí veřejných. Fórum je jedním z nástrojů, jehož prostřednictvím se subjekty občanské společnosti mohou do tohoto procesu zapojit.

V obdobném procesu na úrovni měst s názvem *Integrovaní měst (Integrating Cities)* se spojila Evropská komise a Eurocities, síť velkých evropských měst. Řada výročních konferencí propojuje mnoho úrovní správy věcí veřejných a jejich výsledkem jsou nové koncepty praktického provádění společných základních zásad.

www.inticities.eu/

Evropské fórum pro integraci poskytne zástupcům občanské společnosti prostor, aby se vyjádřili k otázkám integrace, zejména otázkám týkajícím se programu EU pro integraci, a umožní Komisi, aby se v těchto diskusích ujala aktivnější úlohy. Fórum bude zdrojem přidané hodnoty jakožto doplňkový zdroj informací, konzultací, výměny odborných poznatků a rovněž při přípravě doporučení. Vodítkem při činnostech fóra budou společné základní zásady integrace.

Na konferencích ministrů v Postupimi a ve Vichy se členské státy dohodly na „evropských modulech“ jako na jednom z prostředků k dalšímu rozvoji výměny informací a osvědčených postupů. Moduly pro aktuální otázky integrace mají sloužit jako praktické nástroje napomáhající tvůrcům politiky a odborníkům v praxi. Výstupy by mohly zahrnovat normy, měřítko, odborné posudky a další nástroje, které jim budou k dispozici, a užitečné praktické ukazatele úspěšného provádění. Představují způsob, jak propagovat a rozvíjet práci, která již byla různými formami evropské spolupráce včetně tří vydání příručky v oblasti integrace vykonána.

Jednou z klíčových priorit budoucí spolupráce v rámci integrační politiky je vývoj hodnocení a nástrojů pro srovnávání výsledků. Tvůrci politiky mohou posouzením dopadů, vlastním posouzením, odbornými posudky a shromažďováním stanovisek veřejnosti a stanovisek migrujících osob, která je obtížné získat, zaručit, že jejich integrační politiky vycházejí z praxe a důkazů. Za tímto účelem lze použít ukazatele.

Společná základní zásada č. 11 vyzývá k vývoji „ukazatelů a mechanismů hodnocení, na jejichž základě by bylo možné přizpůsobovat politiku, hodnotit pokrok a zvýšit účinnost výměny informací“. Tato společná základní zásada vyjadřuje nutnost mít k dispozici nástroje a normy, jejichž prostřednictvím by se zvýšila schopnost vlád vyhodnocovat význam, účinnost, hospodárnost, udržitelnost a dopad politik a postupů. Stále silnější poptávka po hodnoceních, která vycházejí z ukazatelů, na úrovni EU souvisí s novými možnostmi financování srovnávacích ukazatelů a rámců pro hodnocení. Během posledních patnácti let podpořila Evropská komise půl tuctu výzkumných projektů zabývajících se různými typy ukazatelů a studií proveditelnosti zaměřených na rozvoj společného rámce EU pro srovnávací analýzy.

Cílené finanční nástroje

Priority v oblasti integrace byly zohledněny v řadě hlavních finančních programů, jako je např. Evropský sociální fond, a také v oblastech rozvoje měst, vzdělání a kultury. Pokud jde o cílené politiky integrace státních příslušníků třetích zemí, kteří v EU oprávněně pobývají, soustředilo se první kolo financování na nadnárodní opatření v rámci programu INTI (na 64 projektů bylo v letech 2003 až 2006 poskytnuto 18 milionů EUR). Podporou dialogu s občanskou společností, vyhodnocováním postupů a tvorbou sítí na úrovni EU tyto projekty přispěly k rozvoji technické spolupráce. Od roku 2007 jsou z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (825 milionů EUR na období 2007–2013) financovány roční programy členských států (93 % z celkového rozpočtu), jakož i opatření Společenství (7 %).

Hlavním cílem fondu pro integraci je podporovat snahy členských států o to, aby bylo státním příslušníkům třetích zemí umožněno splnit podmínky pobytu a aby byla usnadněna jejich integrace do evropských společností. Za tímto účelem přispívá fond pro integraci k vývoji a provádění vnitrostátních integračních strategií v rámci všech aspektů společnosti, a to zejména s ohledem na zásadu, že integrace představuje dvoustranný dynamický proces, v němž se navzájem přizpůsobují přistěhovalci a občané členských států.

Podle článku 3 rozhodnutí přispívá fond pro integraci k dosahování těchto zvláštních cílů:

- usnadnění rozvoje a vedení řízení o přijetí, která se týkají procesu integrace státních příslušníků třetích zemí a která tento proces podporují,
- rozvoj a provádění integrace nově příchozích státních příslušníků třetích zemí v členských státech,
- zvýšení schopnosti členských států rozvíjet, provádět, monitorovat a vyhodnocovat politiky a opatření pro integraci státních příslušníků třetích zemí,
- výměna informací, osvědčených postupů a spolupráce v rámci členských států a mezi nimi při rozvoji, provádění, monitorování a vyhodnocování politik a opatření pro integraci státních příslušníků třetích zemí.

1.2 Příručka pod drobnohledem

Myšlenka evropské příručky o integraci vzešla ze zasedání Evropské rady v Soluni v červnu 2003. Na tomto zasedání zdůraznili vedoucí představitelé států a vlád význam rozvoje spolupráce a výměny informací v rámci nově zřízené sítě národních kontaktních míst pro integraci, aby bylo možné předávat si nabyté zkušenosti. V reakci na tuto výzvu byla připravena příručka, která tuto výměnu podněcuje a tvoří její strukturu. Příručka byla koncipována jako dlouhodobý, komplexní proces, živý nástroj, který by se nejen postupem času krok po kroku zlepšoval, ale rovněž by obsahoval aktuální informace o nových vývojových tendencích, řešeních a výsledcích hodnocení.

Záměrem je, aby tvůrci politiky a odborníci v praxi při vývoji a prosazování priorit či iniciativ čerpali z postupů a závěrů v příručce. Obecně řečeno, tvůrci politiky formulují obecné integrační cíle na své úrovni správy věcí veřejných, zpřístupňují zdroje, sledují provádění a hodnotí výsledky. Odborníci v praxi převádějí cíle na konkrétní programy, stanoví průběžné cíle a provádějí činnosti, aby těchto cílů dosáhli. Tvorba všeobecných zákonů a politiky v oblasti integrace přesahuje rámec této příručky. Cílem příručky není ani podrobný popis konkrétních programů. Jednotlivé kapitoly tří vydání příručky se soustředí spíše na „kritické faktory úspěšnosti“ vycházející z praxe, tedy na nevýčerpávající výčet osvědčených postupů z řady zemí z celé EU, které jeden či více těchto faktorů splňují, a na soubor závěrů. Skutečnost, že je v souvislosti s konkrétními činnostmi zmíněna určitá země, nevylučuje, že se lze s obdobnými postupy setkat i v jiných zemích EU. Přílohy příručky vysvětlují, jak lze politiky převádět na jednotlivé projekty a naopak a jak se od sebe mohou tvůrci politiky a odborníci v praxi navzájem učit, aby zlepšili výsledky svého integračního úsilí.

Kapitoly příručky jsou založeny na výstupech ze čtrnácti technických seminářů pořádaných vnitrostátními orgány. Každý hostitelský členský stát navrhl technický seminář zabývající se určitou problematikou integrační politiky a správy věcí veřejných a poté byla společně s Evropskou komisí a národními kontaktními místy pro integraci vybrána témata jednotlivých workshopů a mluvčí z celé EU.

První vydání se zaměřuje na tři témata, a odráží tak priority vymezené Evropskou komisí ve sdělení z roku 2003 o imigraci, integraci a zaměstnanosti. Výsledkem semináře v Kodani (únor 2004), Lisabonu (duben 2004) a v Londýně (červen 2004) byly tři kapitoly:

- Začlenění nových přistěhovalců a uznaných uprchlíků,
- Účast občanů,
- Ukazatele.

Druhé vydání se začalo zabývat tématy vyplývajícími ze společných základních zásad a společného programu EU. Z pěti seminářů, které se konaly v Tallinu (květen 2005), Římě (červenec 2005), Dublinu (říjen 2005), Berlíně (prosinec 2005) a v Madridu (duben 2006), vzešly čtyři kapitoly:

- Řádné zohlednění všech aspektů integrace přistěhovalců,
- Bydlení v městském prostředí,
- Ekonomická integrace,
- Správa věcí veřejných v oblasti integrace.

I toto třetí a současné vydání obsahuje kombinaci věcných a metodických témat pro výměnu. Výsledkem šesti seminářů, které se konaly ve Vídni (listopad 2007), Paříži (listopad 2007), v Aténách (březen 2008), Dublinu (květen 2008), Lisabonu (listopadu 2008) a v Tallinu (únor 2009), jsou tyto kapitoly:

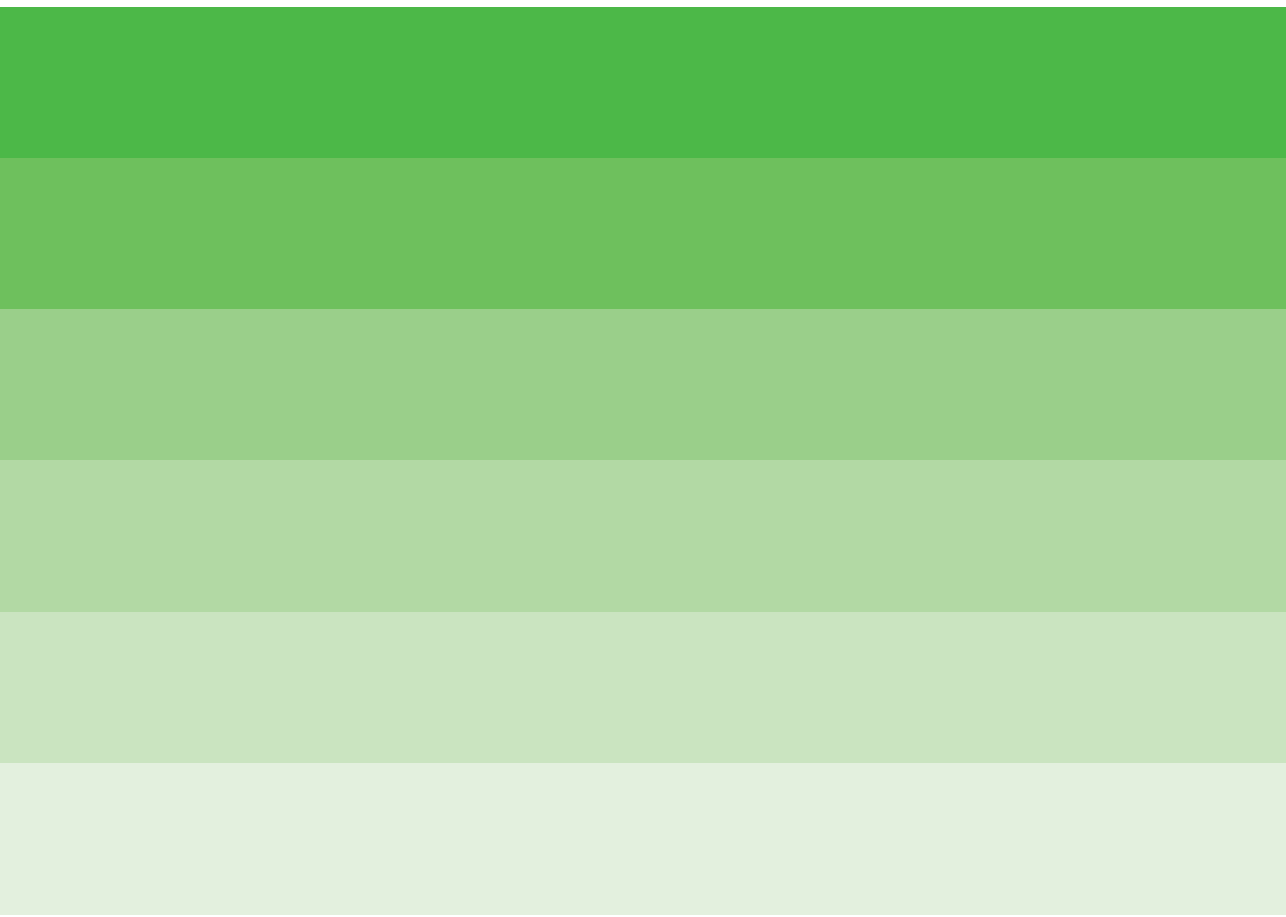
- Výměny informací a osvědčených postupů v Evropě,
- Hromadné sdělovací prostředky a integrace,
- Zvyšování povědomí a zlepšení postavení přistěhovalců,
- Platformy pro dialog,
- Získání státní příslušnosti a praxe aktivního občanství,
- Mladí přistěhovalci, vzdělání a trh práce.

Národní kontaktní místa pro integraci byla vyzvána, aby pro každý seminář vybrala tříčlennou delegaci, jejíž zástupci by disponovali rozmanitými zkušenostmi a odbornými znalostmi jejich země k danému tématu (tj. zástupci regionálních/místních orgánů, akademičtí pracovníci, odborníci, nevládní zúčastněné strany). Těchto seminářů se zúčastnili účastníci ze všech členských států EU, jakož i zemí, které členy EU nejsou, včetně Austrálie, Kanady, Norska, Švýcarska a Spojených států. Ke každému semináři přispělo přibližně sto účastníků ze všech částí EU a z různých vládních i nevládních úrovní. Za „autory“ příručky lze považovat všechny účastníky, jelikož jejich písemné a ústní příspěvky slouží jako důležité zdroje znalostí a příkladů popsanych v jednotlivých kapitolách.

Komisi, národní kontaktní místa pro integraci a nezávislého poradce, Skupinu pro migrační politiku, lze považovat za „redaktory“, kteří připravují koncepční rámec, zkoumají informace shromážděné na jednotlivých seminářích, koncipují hodnotící rámec pro výběr postupů a provádějí dodatečný sekundární výzkum. Nezávislý poradce sepsal řadu tematických dokumentů, které slouží jako příprava pro jednotlivé semináře a rámec pro diskuse, a také dokument se závěry ze seminářů. Tyto dokumenty byly poté předmětem diskuse národních kontaktních míst pro integraci. Všechny tyto složky tvoří základní stavební kameny příručky.

První vydání bylo představeno na ministerské konferenci o integraci, která se konala během nizozemského předsednictví ve dnech 9.–11. listopadu 2004 v Groningenu. Druhé vydání bylo důležitou součástí neformálního setkání ministrů EU pro integraci, které se konalo během německého předsednictví ve dnech 10.–11. května 2007 v Postupimi. Členské státy EU v závěrech Rady opakovaně vyzvaly národní kontaktní místa pro integraci a Komisi, aby pokračovaly v rozvoji příručky a rozšířily a přizpůsobily její šíření předpokládaným čtenářům. Z toho důvodu bylo přijato rozhodnutí přeložit příručku do úředních jazyků Unie. Všechna tři vydání jsou k dispozici na adrese www.integration.eu.

Kapitola 2

Hromadné sdělovací prostředky a integrace

V liberálních demokraciích, které zaručují svobodu tisku, je úlohou sdělovacích prostředků poskytovat informace, vzdělávat a bavit. Slouží jako platforma pro otevřenou a upřímnou komunikaci o kladných a záporných stránkách jednotlivých společenských skutečností včetně migrace. Jde o vlivný prostředek, jímž lze ovlivňovat postoje společnosti a poskytovat veřejné informace přistěhovalcké komunitě a zbývající části společnosti. V důsledku přistěhovalectví vzrůstá kulturní a jazyková rozmanitost evropských společností, ne vždy však sdělovací prostředky odrážejí tuto změnu přesně, a to ani z hlediska vyličení a zastoupení přistěhovalců ve sdělovacích prostředcích, ani z hlediska složení mediálních pracovníků.

Iniciativy, jejichž cílem je vytvořit a zachovat sdělovací prostředky, které lépe slouží kulturní rozmanitosti evropských společností a lépe tuto rozmanitost odrážejí, nejen podpoří rovnost, ale také pomohou usnadnit integraci a podpořit soudržnost komunity. Svoji úlohu mají mediální organizace a mediální pracovníci, např. samoregulační subjekty, vlády, politici, veřejnost, organizovaná občanská společnost a soukromé společnosti. Tato kapitola vymezuje strategie pro rozvoj pravomocí zúčastněných stran zabývajících se integrací.

2.1 Výzvy a příležitosti v prostředí sdělovacích prostředků

Globalizace

Globalizace a technický pokrok mění samotnou povahu sdělovacích prostředků. Lidé mají přístup ke zpravodajství, informacím a zábavným pořadům, které vznikají v zemích po celém světě, i k těm, které vznikají na vnitrostátní, regionální a místní úrovni. Lidé získávají informace prostřednictvím široké škály médií – televize, novin, časopisů, rádia a internetu. Rostoucí výběr sdělovacích prostředků částečně vysvětluje, proč dochází k rozvoji souběžných mediálních prostorů, v nichž mohou přistěhovalci v Evropě sledovat satelitní televizní vysílání, poslouchat rozhlasové vysílání a prohlížet si internetové stránky se zpravodajstvím a diskusní fóra svých zemí či regionů původu či stránky a fóra etnických mediálních organizací v Evropě. Přistěhovalci mnohdy považují informace ze svých domovských zemí a regionů za spolehlivější a důvěryhodnější než informace ze sdělovacích prostředků v hostitelské zemi. Tato skutečnost může být příčinou mezikulturních nedorozumění ve společnosti, která by případně mohla bránit integraci.

Konkurence

Globalizace a technický pokrok vystavuje mediální organizace stále silnější konkurenci. Aby na přežily na konkurenčním trhu, musí mediální organizace zaručit, že jsou jejich produkty přizpůsobeny potřebám a požadavkům zákazníků. To platí ve stále větší míře jak pro veřejnoprávní provozovatele rozhlasového a televizního vysílání, tak pro soukromé mediální společnosti. V tomto smyslu představuje konkurence z hlediska integrace příležitost a výzvu.

Kombinace technologické změny a chaosu v průmyslu zvyšuje nejistotu v zaměstnání a snižuje investice do redakčního obsahu a odborné přípravy, a tudíž ovlivňuje novinářské normy a kvalitu. Časová a rozpočtová omezení jsou pro mediální pracovníky překážkou při získávání podkladů a dvojitém ověřování informací. Kromě toho se mnoho poskytovatelů zpravodajství spoléhá na staré rčení, že špatné zprávy se prodávají nejlépe, což přispívá k šíření senzacechtivých reportáží a poplašných zpráv o přistěhovalectví. Výsledkem je, že v pořadech a článcích je zpravidla názorům přistěhovalců přikládán menší význam a důvěryhodnost; pořady a články přistěhovalce znázorňují ve stereotypních úlohách; přistěhovalci v nich zřídka vystupují ve zpravodajství, které se netýká přistěhovalců; a rámec těchto pořadů a článků je občasný (týká se jediné události) spíše než tematický, jenž by poskytoval souvislosti a líčení umožňující lépe porozumět přistěhovalecké problematice a vcítit se do ní.

Druhou stranou této mince je, že přistěhovalci a jejich potomci tvoří v Evropě rostoucí skupinu spotřebitelů. Přistěhovalci představují pro mediální organizace možné rozšíření četnosti a distribuce publika. Chtějí-li mediální organizace zůstat životaschopné, musí zaručit, že jejich produkty vyhovují stále více kulturně rozmanitému trhu. Pokud tradiční sdělovací prostředky nebudou schopny účinně uspokojit potřeby a požadavky přistěhovalců, získají etnické sdělovací prostředky lepší postavení a přistěhovalci začnou více využívat satelitní vysílání, rozhlasové vysílání, internetové stránky se zpravodajstvím a diskusní fóra zemí či regionů původu.

Zobrazení společnosti ve sdělovacích prostředcích

Sdělovací prostředky mají vliv na to, jakým způsobem přistěhovalce vnímá veřejnost. Rovněž však odrážejí názory a postoje, které ve společnosti převládají, tedy názory tolerantní, netolerantní, některé otevřeně nepřátelské a některé lhostejné. Obdobně přístup sdělovacích prostředků k otázkám migrace a integrace sahá od sympatie k aktivní obhajobě a od příležitostné a nezáměrné zaujatosti po záměrnou xenofobii. Mediální organizace lze podněcovat k tomu, aby ve sdělovacích prostředcích poskytovaly přesné a spravedlivé líčení přistěhovalců. Od sdělovacích prostředků však nelze očekávat, že budou podporovat program integrace, pokud to nebude v jejich zájmu.

Regulace sdělovacích prostředků

Diskuse o sdělovacích prostředcích a integraci se týká základní práv a svobod. Svoboda projevu je základním právem v každé fungující demokracii a v tomto ohledu by neměly být činěny žádné ústupky. Toto právo je zakotveno v článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a v ústavách mnoha států a umožňuje, aby byly prostřednictvím sdělovacích prostředků šířeny kontroverzní názory a diskuse včetně těch, které negativně líčí přistěhovalce a mohou bránit integraci. Každá fungující demokracie by však měla občany chránit před projevy rasismu a xenofobie, které podněcují k nenávisti. Výzva, před kterou stojí evropské společnosti, spočívá v ochraně lidí před projevy nenávisti a zároveň v ochraně práva na svobodu projevu.

Dochází k samoregulaci sdělovacích prostředků, zejména tisku, samoregulace je však často kritizována za nedostatečnou účinnost při potlačování nepřesného a senzacechtivého zpravodajství a při ochraně přistěhovalců před diskriminací. Ve srovnání s tištěnými sdělovacími prostředky je veřejnoprávní rozhlasové a televizní vysílání v některých zemích regulováno důkladněji a tato regulace může zahrnovat kvóty pro multikulturní obsah a provádění pozitivních opatření. V Evropě existují určitá omezení regulace odvětví televizního a rozhlasového vysílání, která vycházejí z různých úrovní rozmanitosti, různých koncentrací přistěhovalců v dané zemi a z postavení, které migrace zaujímá v politickém programu.

Sdělovací prostředky se obecně domnívají, že stávající právní předpisy omezují svobodu tisku a nezávislou žurnalistiku. Vlády a organizace občanské společnosti naopak často považují rozsáhlejší regulaci za všelék. Mnoho odborníků zastává názor, že regulační rámec nutný k tomu, aby byli přistěhovalci ve sdělovacích prostředcích líčeni spravedlivě a vyváženě, je již z velké části zaveden a že problémy nespočívají v nedostatku zákonů, kodexů a obecných zásad, ale v jejich nedostatečném provádění.

Popis mediálních subjektů

Mnoho lidí považuje „sdělovací prostředky“ za jediný subjekt. Takovéto zjednodušení je jednak nesprávné, jednak neúčinné. Prostředí sdělovacích prostředků je neuvěřitelně rozmanité a obsahuje širokou škálu úrovní (globální, vnitrostátní, regionální, místní), formátů (TV, rozhlasové vysílání, tisk a internet), vlastnictví a publika.

Sdělovací prostředky jsou světem samy o sobě a pro subjekty zabývající se integrací může být obtížné se ve zmešti mediálních organizací, z nichž každá má vlastní poslání a zájmy, zorientovat. Subjekty zabývající se integrací, které mají v úmyslu ovlivnit sdělovací prostředky, by měly znát struktury a mechanismy, které musí sdělovací prostředky a mediální pracovníci používat, a toho lze docílit zmapováním prostředí sdělovacích prostředků, ať na místní, regionální, vnitrostátní, či evropské úrovni.

Mediální průmysl je velice složitý, protože v něm působí mnoho subjektů, které jsou na sobě navzájem závislé, ovlivňují se a navzájem spolupracují. Mezi zúčastněné strany patří

zákonodárci, vlastníci sdělovacích prostředků, společnosti, které řídí sdělovací prostředky, produkční společnosti, společnosti dodávající zařízení, reklamní společnosti, ústavy zabývající se zkoumáním publika a hodnocením, společnosti provádějící průzkumy veřejného mínění, náborové agentury, ústavy pro odbornou přípravu, organizace spotřebitelů, organizace menšin, odbory pracovníků, odbory učitelů, náboženské organizace, politické strany, nátlakové skupiny, novináři, vedoucí pracovníci v oblasti lidských zdrojů, tvůrci pořadů a osoby, které významně ovlivňují veřejné mínění.

Subjekty, které mají v úmyslu zmapovat prostředí sdělovacích prostředků, by se měly soustředit na čtyři hlavní oblasti:

Mediální organizace, které se zabývají produkcí a vysíláním

Subjekty zabývající se integrací, které mají v úmyslu zvýšit rozmanitost sdělovacích prostředků nebo se pokusit o vyvážené líčení přistěhovalců, se nejprve musí rozhodnout, s jakým druhem mediální organizace je nejvhodnější navázat spolupráci. Měla by to být organizace místní, regionální, vnitrostátní či globální, veřejnoprávní či komerční? Jak a kde vysílá, jaké jsou její záměry a cíle, jaké jsou specifické rysy této mediální organizace a jaký je její vztah k ostatním organizacím? Poté si musí uvědomit, v jakém prostředí mediální společnost působí a jaké zúčastněné subjekty jsou do ní zapojeny, např.: kdo společnost vlastní; jaké jsou politiky společnosti (obchodní, žurnalistická a pořadová politika, personální politika, politika v oblasti rozmanitosti, sponzorská politika a politika v oblasti styku s veřejností a politické aliance); a které ze subjektů usnadňujících integraci produkují a vysílají vlastní pořady? Rovněž je důležité pochopit úlohu široké škály profesí a organizačních oddělení ve sdělovacích prostředcích.

Právní předpisy a kontrolní subjekty, které určují, jakým způsobem mohou sdělovací prostředky fungovat

Aby sdělovací prostředky vyvážené lícily veřejnost a bojovaly proti rasismu, je důležité znát různé druhy mechanismů pro podávání stížností vůči tisku, které existují v rámci sdělovacích prostředků, novinářských odborů a v právních předpisech proti rasismu. Při jednání s kontrolním subjektem je důležité nejprve určit status takového ústavu. Jsou sdělovací prostředky ze zákona odpovědné vládnímu úřadu nebo úřadu založenému na samoregulaci sdělovacích prostředků? Kdy a o čem musí sdělovací prostředky podávat zprávy? Jsou tyto zprávy k dispozici veřejnosti? Jaké jsou povinnosti kontrolního subjektu v případě, že sdělovací prostředky nedodržují požadavky?

Uživatelé sdělovacích prostředků

Pasivní úloha uživatele sdělovacích prostředků jakožto člena publika se rozšiřuje a stává se více interaktivní. Uživatelé sdělovacích prostředků se v rostoucí míře účastní pořadů, tvoří vlastní internetové stránky a působí jako neformální kontroloři sdělovacích prostředků, např. prostřednictvím hodnocení a stížností. Subjekty zabývající se integrací, které mají v úmyslu ovlivnit sdělovací prostředky, mohou rostoucího vlivu uživatelů sdělovacích prostředků využít. Toho lze dosáhnout tím, že budou uživatele podněcovat k tomu, aby více využívali struktury pro podávání stížností, vytvářeli vlastní mediální platformy a účastnili

se interaktivních mediálních diskusí, a tím, že budou podporovat mediální vzdělávání ve školách s cílem zvýšit mediální gramotnost.

Trh práce

Subjekty zabývající se integrací, které hodlají v krátkodobém a dlouhodobém výhledu zvýšit rozmanitost pracovních sil v mediálním průmyslu, by měly určit zúčastněné strany a možné „zprostředkovatele změn“ odpovědné za obecné otázky týkající se trhu práce, např. za odbornou přípravu, profesní poradenství, přípravu na zaměstnání a politiky v oblasti zaměstnanosti. Mezi ně patří odbory pracovníků, sdružení zaměstnavatelů, ústavy odborné přípravy a vnitrostátní střediska poskytující poradenství ohledně profesí ve sdělovacích prostředcích, a tyto subjekty určují prostředí, v němž mohou noví mediální pracovníci vstoupit do mediálního průmyslu, a podněcují zaměstnavatele k tomu, aby svým zaměstnancům poskytovali odbornou přípravu v oblasti nových mezikulturních schopností a dovedností.

Podrobnější poradenství ohledně mapování prostředí sdělovacích prostředků je možné nalézt v dokumentu s názvem *Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of “Change Agents”* (*Předjímání budoucnosti: zvýšení rozmanitosti sdělovacích prostředků a úloha „zprostředkovatelů změn“*):

www.eumap.org/advocacy/advoc_eumap/media/TV_followup/index

Viz rovněž *Media4Diversity: taking the pulse of diversity in the media* (*Média a rozmanitost: vyhodnocení úrovně rozmanitosti ve sdělovacích prostředcích*):

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

Zmapování prostředí sdělovacích prostředků může být časově náročné. Vzhledem k omezeným zdrojům může být zmapování pro mnoho subjektů zabývajících se integrací neproveditelné. Proto by bylo velmi užitečné rozvíjet povědomí o organizacích, které zmapovaly různá prostředí sdělovacích prostředků, aby tyto organizace mohly být zdrojem pro ostatní subjekty.

Jakmile bude mapování dokončeno, jednotlivé subjekty budou moci mnohem snadněji pochopit, proč, jak a zda by konkrétní mediální organizace měly zájem navázat partnerství. Zájmy subjektů zabývajících se integrací a mediálních organizací mohou být společné, mohou se překrývat či mohou být ve střetu. Mapování pomáhá jednotlivým subjektům zjistit, jak mohou své sdělení nasměrovat na správnou úroveň a správné osobě.

Důkladné zmapování prostředí sdělovacích prostředků – z hlediska hlavních subjektů, rámce právních předpisů, uživatelů a trhu práce – pomáhá subjektům zabývajícím se integrací pochopit, proč, jak a které mediální organizace mají zájem na vzájemné spolupráci, aby dosáhly přesnějšího a vyváženějšího líčení přistěhovalců a zvýšily etnickou rozmanitost pracovních sil.

2.2 Vývoj účinné mediální strategie

Pro mnoho subjektů zabývajících se integrací mohou být sdělovací prostředky buď nečinným spojencem, nebo nepřítelem. Subjekty zabývajících se integrací by měly uvažovat o rozvoji mediální strategie, měly by tuto strategii sladit s posláním mediální organizace (organizací), rámcově formulovat své sdělení a rozvíjet strategická spojení.

Je pravděpodobné, že mediální strategie bude účinnější, pokud subjekt zmapoval mediální prostředí, určil zúčastněné strany a provedl jejich analýzu. Rovněž by měl být zvážěn rozvoj aktivnější dlouhodobější mediální strategie, neboť mediální zpravodajství mění postoje nejúčinněji, je-li soustavné.

Dokument s názvem *How to communicate: Strategic communication on migration and integration (Jak komunikovat: strategická komunikace o migraci a integraci)*, zveřejněný belgickou Nadací krále Baudouina (King Baudouin Foundation), obsahuje praktická doporučení organizacím občanské společnosti, které mají v úmyslu navázat lepší vztahy se sdělovacími prostředky.

[www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05\)_Pictures,_documents_and_external_sites/09\)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf](http://www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05)_Pictures,_documents_and_external_sites/09)_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf)

Subjekty zabývajících se integrací by měly zvážit, do jaké míry se jejich program slučuje s posláním mediální organizace a jejich oddělení, a měly by odpovídajícím způsobem upravit svoji mediální strategii. Mezi příklady strategií, které podporují posílání mediální organizace, patří:

- poskytování jednotných a spolehlivých informací novinářům. Novináři jsou pod rostoucím tlakem a mají mnohem méně času na průzkum jednotlivých reportáží. Pro upoutání pozornosti mediálního zpravodajství je nedocenitelná dobře napsaná tisková zpráva a srozumitelné publikace s fakty (s kvalitním shrnutím) mohou novinářům poskytnout nezbytné informace o souvislostech,
- zaručení, že internetové stránky subjektů zabývajících se integrací obsahují aktuální důležité informace a lze je jednoduše používat, aby měli novináři snadný přístup k informacím, tiskovým zprávám a publikacím,
- vytvoření databáze s údaji o rozmanitosti, která by novinářům pomohla nalézt mluvčí, odborníky a jednotlivé přistěhovalce, kteří by mohli vyprávět o svých zkušenostech.

Subjekty zabývajících se integrací mohou zvýšit svoji viditelnost v místním prostředí sdělovacích prostředků tím, že do svého strategického plánování začlení vztahy s veřejností a že svůj přístup přizpůsobí podle obecného poslání a norem jakosti mediálních organizací.

Je třeba, aby subjekty zabývajících se integrací určily jasné průběžné cíle a cíle své mediální strategie, vymezily předpokládané publikum a odpovídajícím způsobem formulovaly své sdělení. Různé vládní útvary často vydávají smíšená sdělení o přistěhovalectví a jeho vhodnosti. Vlády a další zúčastněné strany mohou smíšená sdělení a nesprávný pohled

na přistěhovalce napravit použitím sdělovacích prostředků jakožto prostředku k poučení publika o přistěhovalectví a otázkách integrace a rovněž mohou financovat nezávislý výzkum zabývající se úlohou a přínosem přistěhovalců v hostitelské společnosti a využít sdělovací prostředky k šíření zjištění tohoto výzkumu.

Je třeba, aby subjekty uvažovaly o tom, jak zvýšit vnímavost veřejnosti vůči otázkám přistěhovalectví. Pomocí osobních příběhů a případových studií se například mohou soustředit na podobné hodnoty a hledisko lidského zájmu. Mohou mediální subjekty podněcovat k tomu, aby se vyhýbaly konečným prohlášením, která vyvolávají protichůdné reakce. Rovněž musí být zvážena mediální styl cílové mediální organizace. Například bulvární tisk se s vyšší pravděpodobností zaměří na emocionální příběhy, proto by bylo možné účinněji využít osobní příběhy přistěhovalců, noviny velkého formátu naopak mohou upřednostňovat množstevní údaje a informace o souvislostech.

Mezi příklady strategií, které zaručí, že je sdělení předáno účinně, patří:

- odborná příprava specializovaných mluvčích, kteří mohou legitimně hovořit za přistěhovalcké komunity a mohou jednotlivá témata vysvětlit a propagovat způsobem, který je pro sdělovací prostředky přijatelný,
- rozšíření jejich podpory. Mnoho organizací občanské společnosti se chytí do pastí spočívající v tom, že se snaží vyhovět svým stávajícím příznivcům, místo aby se snažily oslovit většinovou část publika,
- využívání místního tisku. Vzhledem ke značné čtenosti týdenních novin vydávaných určitou komunitou a ke skutečnosti, že s integrací se lidé setkávají na místní, nikoli na vnitrostátní úrovni, má místní tisk velký vliv. Příběhy vylíčené v místním tisku bývají často převzaty vnitrostátními sdělovacími prostředky,
- rozvíjení produktivních pracovních vztahů s redaktory a novináři, nikoli pouze s těmi, kteří otázky přistěhovalectví podporují, ale také s těmi, kteří se k nim staví záporně,
- vzdělávání veřejnosti, aby byla více kritická vůči mediálnímu výstupu, a to vysvětlením vlivu kulturních a sociálních okolností při popisu a interpretaci,
- monitorování mediálního výstupu a diskuse o zjištěních s mediálními organizacemi, novináři a redaktory a případně využívání subjektů pro podávání stížností (ochránci lidských práv, subjekty pro otázky rovnosti, tiskové rady).

Subjekty zabývající se integrací by měly v místním kontextu a v dosavadních zkušenostech hledat způsoby, jak zacílit svá sdělení a jak utvořit jejich rámec pro konkrétní předpokládané publikum.

Ústřední informační úřad (Central Office of Information), Spojené království, vypracoval v roce 2004 publikaci, která zkoumá sociální, kulturní a subjektivní faktory, které ovlivňují komunikační potřeby etnických menšinových komunit, a poskytuje strategické a tvůrčí poradenství při komunikaci s etnickými menšinovými komunitami.

www.coi.gov.uk/documents/common-good-bme-exec-summ.pdf

Prostředí sdělovacích prostředků je jednoduše příliš rozsáhlé a rozmanité, aby je mohl změnit jediný subjekt zabývající se integrací. Subjekty zabývající se integrací by měly uvažovat o spolupráci s dalšími zúčastněnými stranami, aby mohly na místní, regionální a vnitrostátní úrovni či úrovni EU formulovat jednotné a důrazné sdělení.

Organizace občanské společnosti mohou rozvíjet vztahy s vládními úředníky, aby sdělení harmonizovaly, nebo, jsou-li sdělení protichůdná, aby zaručily, že vláda zohlední stanoviska občanské společnosti a že se v reakci občanské společnosti odrazí vládní zájmy.

Subjekty zabývající se integrací mohou spojit stávající iniciativy a zúčastněné strany a usnadnit a podporovat mediální iniciativy určité komunity. Spolupráce vlády a akademických a výzkumných ústavů může pomoci rozvíjet základní linii výzkumu a údajů, které by mohly prostřednictvím sdělovacích prostředků obohatit diskuse o přistěhovalectví.

Tak rozsáhlou a rozmanitou oblast, jako jsou sdělovací prostředky, mohou pomoci ovlivnit strategická spojení občanské společnosti, vlád, výzkumných ústavů a organizací mediálních pracovníků.

Projekt MIGRACE, který provádí organizace Člověk v tísni, nevládní organizace při České televizi, bojoval proti stereotypnímu zobrazování propagací otázek migrace v hromadných sdělovacích prostředcích (TV, rozhlas, noviny, periodika, časopisy a kulturní a vzdělávací pořady) a informováním české veřejnosti o výzvách a příležitostech, které jsou s migrací spjaty.

<http://migration4media.net/>

Noviny Leicester Mercury, místní noviny ve Spojeném království, jsou partnerem skupiny Leicester's Multicultural Advisory Group (multikulturní poradenská skupina), jejímiž členy jsou vedoucí obecní, komunitní, náboženské, dobrovolnické a akademické osobnosti. Redaktor novin se účastní pravidelného dialogu, aby bylo dosaženo lepšího vzájemného porozumění mezi sdělovacími prostředky a skupinami v komunitě. Výsledkem partnerství je zasvěcenější zpravodajství a redaktorské rozhodování, nový denní sloupek sepsaný různými místními lidmi a zlepšený dosah ke čtenářům v obtížněji dosažitelných skupinách přistěhovalců.

http://83.137.212.42/sitearchive/cre/about/sci/casestudy5_leicester.html

Fórum o migraci a komunikaci vedené dublinským technologickým ústavem spojuje mediální producenty s přistěhovačskou minulostí a bez ní, poskytovatele služeb z nevládních organizací / komunitní aktivisty a sociální a politické výzkumné pracovníky s cílem zesílit hlas přistěhovalců a nastolit pohledy, které dříve neexistovaly, a to prostřednictvím řady projektů řízených sdělovacími prostředky, které vyzdvihují osobní a kolektivní příběhy o sloučení rodiny a nezdokumentované migraci.

www.fomacs.org

Vláda rakouské spolkové země Tyrolska spolupracuje při provádění integračního programu se sdělovacími prostředky. Cílené zpravodajství tradičních novinářů a novinářů s přistěhovaleckou minulostí umožňuje veřejnosti náhled do denního života a popisuje přínosy přistěhovalců pro hostitelskou společnost. Mezi témata patří úloha přistěhovalců na trhu práce a jejich přínos k tomuto trhu, rodinný život lidí, kteří jsou ovlivněni dvěma kulturami, účast na sportovních činnostech a zábavě a sociální postavení různých typů přistěhovalců, např. žadatelů o azyl, uprchlíků, osob s trvalým pobytem, dočasných pracovníků / sezónních pracovníků, studentů atd.

www.tirol.gv.at/themen/gesellschaft-und-soziales/integration

Rozvoj mezikulturních schopností mediálních organizací

Je třeba, aby mediální pracovníci rozvíjeli své mezikulturní schopnosti, které jim umožní účinně vykonávat práci v rozmanitém prostředí a mohou zvýšit přesnost, nestrannost a spravedlnost. Na šestém nadnárodním zasedání v rámci projektu EquaMedia, které se konalo v Římě v roce 2004, byly vymezeny tyto mezikulturní schopnosti novinářů:

- znalosti: novináři by měli znát hlavní subjekty ve společnosti, jejich úlohu ve společnosti a jejich pozadí (náboženství, kulturní zvyky a historii),
- dovednosti a zkušenosti: kromě mezikulturních komunikačních dovedností by novináři měli být schopni nalézat a rozvíjet zdroje, vytvořit žurnalistický produkt o multikulturním tématu a utvářet mezikulturní sítě,
- postoj: novináři by měli být objektivní, zvědaví (měli by čerpat přímo ze zdroje, nikoli od mluvčího komunity) a ochotní ponechat lidem, s nimiž vedou rozhovory, větší míru kontroly.

Nabytí mezikulturních schopností lze začlenit do osnov škol zabývajících se sdělovacími prostředky. Jelikož mnoho lidí vstupuje do této profese bez formálních kvalifikací v žurnalistice či mediálních studiích, lze do kurzů profesního rozvoje a odborné přípravy v rámci povolání nabízených mediálními organizacemi, profesními subjekty a odbory zařadit také mezikulturní odbornou přípravu. Trvalá odborná příprava zabývající se mezikulturními schopnostmi má zásadní význam, jelikož složení společnosti a společenské diskuse o přistěhovalectví jsou proměnlivé. Iniciativy týkající se odborné přípravy by se měly zaměřit na redaktory, novináře, pedagogické pracovníky a samoregulační subjekty. Subjekty zabývající se integrací mohou fakultám žurnalistiky a mediálních studií pomáhat při rozvoji kurzů o přistěhovalectví a kulturní rozmanitosti.

Jeden z vysoce praktických způsobů, jak pracovat přímo s mediálními pracovníky během jejich studia a v průběhu celého jejich profesního rozvoje, spočívá v poskytování materiálů, zajišťování odborné přípravy a platform pro dialog o mezikulturních schopnostech. Prvořadé je získat závazek od pedagogických a administrativních pracovníků v oblasti sdělovacích prostředků.

Společnost Society of Editors and the Media Trust (společnost redaktorů a mediálního kartelu), Spojené království, vypracovala příručku s názvem *Reporting Diversity (Zpravodajství o rozmanitosti)*, která má novinářům pomáhat při pravdivém zpravodajství o otázkách přistěhovalectví. Tato příručka obsahuje stručný popis měnících se komunit, zdůrazňuje konkrétní otázky, na něž novináři při podávání zpráv o problematice jednotlivých komunit narážejí, a čerpá z příkladů osvědčených postupů z různých mediálních kontextů.

www.societyofeditors.co.uk/userfiles/file/Reporting%20Diversity.pdf

Čtvrtletní tematický časopis rakouského fondu pro integraci s názvem *Integration im Fokus (Integrace pod drobnohledem)* představuje dostupný zdroj informací, které jsou určeny zejména novinářům a hlavním osobám odpovědným za komunikaci, např. politikům a pedagogickým pracovníkům. Z krajně příznivé reakce hromadných sdělovacích prostředků na tuto publikaci a ze skutečnosti, že má již 17 000 čtenářů, je zřejmé, že publikace vyplnila mezeru na trhu pro sdělovací prostředky se zvláštním zájmem.

www.integrationsfonds.at/index.php?id=130

Aby byla odborná příprava účinná, musí se na ní podílet všechny zúčastněné strany, vrcholové vedení musí podporovat cíle a program odborné přípravy musí být těsně provázán s mediálním výstupem. Podporu ze strany vedení je možné zabezpečit provázáním výsledků odborné přípravy se záměrem vedení získat mezinárodní uznání, potřebou splňovat právní předpisy, slibem konkrétních zlepšení a studijními cestami do zahraničí. Podporu ze strany novinářů a ostatních mediálních pracovníků lze posilovat poskytováním dokonalejších dovedností a znalostí; nabízením pobídek, např. ocenění, studijních cest, osvědčení, příležitostí k tvorbě sítí a jednoduše změnou všedních postupů a příjemnými zkušenostmi.

Mezikulturní odborná příprava by si měla udržet praktické zaměření na rozvoj dovedností. Jako součást odborné přípravy by například měly být sepisovány zprávy o migraci. Odborná příprava by rovněž měla poskytovat doporučení k rozvoji lepší komunikace se subjekty zabývajícími se integrací včetně vládních agentur, organizací občanské společnosti a komunit přistěhovalců. Účinnost odborné přípravy by měla být vyhodnocována. Toho lze nejlépe dosáhnout sledováním mediálního zpravodajství před odbornou přípravou a po ní.

Evropská komise pro vysílání společně se švédskou radou pro Evropský sociální fond a Agenturou EU pro základní práva vypracovaly dokument s názvem „Soubor nástrojů pro rozmanitost v dokumentárních pořadech veřejnoprávní televize“ („Diversity Toolkit for factual programmes in public service television“), který má pracovníkům televizního vysílání pomoci k tomu, aby v rámci svých služeb prosazovali zásady kulturní rozmanitosti. Soubor nástrojů slučuje složky praktických informací (kontrolní seznamy, odkazy) a doporučení ohledně osvědčených postupů, které lze použít, uplatnit a z nichž se lze poučit. Soubor obsahuje DVD nosič s výňatky z novin a pořadů o aktuálních událostech z řady evropských zemí, které dokládají některé z potíží, jimž novináři čelí při přípravě zpravodajství o menšinách.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

Španělské středisko pro sledování rasismu a xenofobie (Spanish Observatory of Racism and Xenophobia) vytvořilo ve spolupráci s nejvýznamnějšími tradičními sdělovacími prostředky a sdělovacími prostředky migrujících osob dokument s názvem *Practical Guide for Media Professionals: media treatment of immigration issues* (Praktický průvodce pro mediální pracovníky: mediální zpracování otázek přistěhovalectví). Obsahuje důležitá doporučení k přístupu k problematice přistěhovalectví, praktické nástroje a poradenství ohledně způsobu, jímž mají být nástroje používány při každodenní práci, a seznam příslušných kontaktů a internetových stránek pro mediální pracovníky.

www.oberaxe.es/files/datos/47d1394b65cc8/GUIA%20MEDIOS%20ELECTRONICANIPO.pdf

Redaktoři a novináři mohou rozvíjet své sítě, aby zaručili, že lépe porozumí přistěhovalecké komunitě a otázkám, které ji ovlivňují, a budou tak moci lépe zohlednit jejich potřeby, a aby mohli hovořit s osobami, které se určité události/problematiky přímo účastní, nebo s osobou, která může za tyto lidi přesně a legitimně promlouvat.

Rovněž lze zřizovat diskusní platformy, aby bylo možné lépe porozumět dopadu sdělovacích prostředků na integraci. Rychlou reakci na změny praktických událostí umožňují konstruktivní dialogy s vybranými zúčastněnými stranami z odvětví sdělovacích prostředků.

V rámci iniciativy Perslink (tisková linka) společnosti Mira Media, nizozemského veřejnoprávního vysílání a nizozemských novinářských odborů, byla vyvinuta řada různých nástrojů včetně databáze s údaji o rozmanitosti, jejichž cílem je zlepšit styky etnických menšinových komunit a sdělovacích prostředků, aby bylo možné poskytovat vyváženější informace o multikulturní společnosti a migrujících osobách. Mluvčím je poskytnuta mediální odborná příprava a na setkáních v rámci sítě se mohou scházet mluvčí a novináři.

www.perslink.nl

Subjekty zabývající se integrací mohou své uznávané odborné znalosti a autoritu v otázkách integrace zhodnotit tím, že uznají a ocení osvědčené mediální postupy. Takovéto jednání představuje pro redaktoři a novináře pobídky k tomu, aby se zabývali líčením migrujících osob a začlenili je do sdělovacích prostředků.

Mediální organizace, vláda a občanská společnost mohou osvědčené mediální postupy podporovat udělováním ocenění za vynikající výsledky.

Mezi ocenění udělovaná mediální nadací CIVIS patří evropská televizní cena CIVIS a německá televizní cena CIVIS (kategorie informací) a německé rozhlasové ceny CIVIS (krátké pořady a dlouhé pořady).

www.civismedia.eu/tv/civis

Novinářskou cenou „For Diversity. Against Discrimination“ („Za rozmanitost. Proti diskriminaci“) jsou Evropskou unií oceňováni novináři, jejichž práce přispívá k tomu, aby veřejnost lépe pochopila přínos rozmanitosti, a k boji proti diskriminaci ve společnosti.

<http://journalistaward.stop-discrimination.info>

Refugee Week Scottish Media Awards, skotská mediální ocenění v rámci týdne uprchlíků, organizovaná sítí Asylum Positive Images Network, do které patří Oxfam, National Union of Journalists (národní unie novinářů), Amnesty International, British Red Cross (britský Červený kříž) a Scottish Refugee Council (skotská rada pro uprchlíky), jsou udělována novinářům, kteří přispěli k výjimečnému a spravedlivému zpravodajství o azylu ve Skotsku.

www.refugeeweek.org.uk/scotland

Iniciativa „Trefmedia“ v rámci fóra pro menšiny „Minderhedenforum“ (Flandry – Belgie) každoročně uděluje mezikulturní televizní ocenění. Nominaci mohou získat pořady, které se snaží zaujmout k etnicko-kulturní rozmanitosti nestereotypní přístup.

www.trefmedia.be

2.3 Zvýšení rozmanitosti v médiích

Přistěhovalci budou z mnoha důvodů s menší pravděpodobností usilovat o profesní dráhu ve sdělovacích prostředcích a doporučuje se, aby se náborové strategie všemi těmito důvody zabývaly. Mezi důvody patří chybějící vzory, a to jak v jejich komunitě, tak vzory viditelné ve sdělovacích prostředcích; profesní dráha ve sdělovacích prostředcích není v mnoha kulturách žádoucí a jsou upřednostňovány profese se stálejšími příležitostmi zaměstnání; a fakt, že komunity přistěhovalců mají nedostatek znalostí o řadě pracovních míst, která jsou v mediálním průmyslu k dispozici.

V důsledku změn demografie evropských společností budou mladí přistěhovalci v budoucnosti tvořit značnou část pracovních sil. Náborové strategie mediálních organizací a ústavů pro odbornou přípravu musí mladým přistěhovalcům a jejich rodičům dokázat, že je mediální průmysl bude brát vážně, a nabídnout jim rovnocenné příležitosti (jsou zavedeny právní předpisy na ochranu přistěhovalců před diskriminací z důvodu jejich rasy, národnosti příslušnosti či vyznání, avšak nikoli kvůli jejich postavení přistěhovalců).

Mediální organizace mohou na středních školách pořádat dny o profesní dráze v médiích, nabízet režimy zvláštních pracovních zkušeností a poskytovat vysokoškolská stipendia. Při pobízení mladých přistěhovalců k tomu, aby si zvolili profesní dráhu ve sdělovacích prostředcích, mají rovněž důležitou úlohu odbory, organizace zaměstnavatelů a komunitní organizace. Například komunitní organizace mohou mladé přistěhovalce zapojit do mediálních projektů místní komunity.

- ✕ Při koncipování cílených náborových strategií lze využít zpětnou vazbu od skupin, které jsou nedostatečně zastoupeny ve sdělovacích prostředcích, a díky tomu bude novinářská profese pro mladé přistěhovalce lákavější.

CREAM je evropský projekt tvořený různými mediálními vzdělávacími činnostmi a událostmi v rámci profesního poradenství pro mladé lidi, které jsou prováděny ve spolupráci s mediálním průmyslem. Společně nabízejí tyto činnosti a události studentům, a to zejména studentům z etnických menšin, příležitost vyzkoušet si práci ve sdělovacích prostředcích a podněcují je k tomu, aby si zvolili studium, které je připraví na profesní dráhu ve sdělovacích prostředcích.

www.olmcm.org/section.php?SectionID=10

Finský projekt Mundo se zabývá mediálním vzděláváním a odbornou přípravou na zaměstnání a je zaměřen na skupiny přistěhovalců a uprchlíků. Projekt nabízí komplexní mediální odbornou přípravu včetně pracovních stáží v mediálních organizacích a rovněž se snaží vyškolit instruktory pro jednotlivé mediální studenty z přistěhovalecké komunity či z etnické menšiny s migrační minulostí.

www.yle.fi/mundo

Projekt DigiTales podněcuje přistěhovalce k tomu, aby uvažovali o profesní dráze ve sdělovacích prostředcích, a to tím, že je zapojuje do digitalizovaného projektu vyprávění, v jehož rámci natočí přistěhovalec krátký autobiografický film. V průběhu procesu se mohou naučit, jak napsat scénář, zaznamenat mluvený komentář a včlenit do filmu fotografie, videa a obrázky.

www.digi-theses.org

Programy poradenského vedení v oblasti rozmanitosti a příležitosti k rozvoji umožňují osobě, která je takto vedena, co nejvíce využít vlastní schopnosti a zlepšují její postavení. Toho lze dosáhnout prostřednictvím realistických a dosažitelných programů profesního rozvoje, tím, že bude jednotlivcům umožněno, aby překonali organizační překážky, které jim brání v povýšení a pokroku, a rozvojem kvalifikací a zvyšováním motivace. Mediální pracovníci s přistěhovaleckou minulostí mohou být rovněž prostřednictvím odborů a pracovních skupin podporováni při tvorbě sítí, aby si mohli navzájem poskytovat profesní podporu a poradenství v oblasti odborné přípravy, příležitosti k zaměstnání a profesního rozvoje.

Etnické mediální organizace mohou podporovat integraci a zároveň chránit etnickou a kulturní identitu. Tento dvojí přístup pomáhá otevírat příležitosti k alternativnímu způsobu komunikace s tradičními médii a zároveň slouží jako spojení se zemí a kulturou původu. Etnická média mohou mít důležitou úlohu při zpochybňování způsobu, jakým přistěhovanec vnímá široká veřejnost. Jsou hlasem skupin přistěhovalců, umožňují jim, aby se spravedlivě prezentovali a navázali dialog s hostitelskou společností a aby formulovali své stížnosti. Z těchto důvodů by mediální organizace a subjekty zabývající se integrací měly zvážit, zda odborníkům působícím v etnických sdělovacích prostředcích neposkytnou poradenské vedení a možnosti rozvoje.

Poradenské vedení a možnosti rozvoje jak pro nové, tak stávající odborníky s přistěhovaleckou minulostí představují účinný nástroj k posílení politiky mediální organizace v oblasti rozmanitosti při náboru, povýšení a udržení pracovníků.

Program Mediam'Rad je tříletý evropský program ústavu „Institut PANOS Paris“, který má zvýšit názorovou pluralitu a rozšířit rozmanitost názorů ve sdělovacích prostředcích podporou trvalé spolupráce a partnerství mezi etnickými a tradičními sdělovacími prostředky. Mezi jeho činnosti patří pracovní dílny, jejichž účelem je sdílení dovedností týkajících se profesních postupů a zkušeností, evropská setkání sdělovacích prostředků, srovnávací analýza obsahu mediálních informací zveřejňovaných etnickými a tradičními sdělovacími prostředky a fond na podporu partnerství – všechny tyto činnosti poskytují etnickým mediálním pracovníkům příležitosti k rozvoji.

www.mediamrad.org/

Vzhledem k nedostatku etnických mediálních pracovníků představují mediální pracovníci, kteří byli odborně připraveni v zahraničí, nedostatečně využívaný zdroj. Zaměstnavatelé či odbory jejich kvalifikace a zkušenosti často neuznávají. Kromě toho jsou možnosti zaměstnání ve sdělovacích prostředcích často inzerovány ústně, což vylučuje mediální pracovníky, kteří právě nestudují nebo v tomto odvětví nepracují. Mediální organizace, profesní organizace, odbory a organizace zaměstnavatelů by měly uvažovat o tom, zda se ve svých náborových strategiích a při organizování odborné přípravy nezaměřují na pracovníky, kteří byli odborně připraveni v zahraničí, a poskytnou jim tak dovednosti a znalosti nutné k tomu, aby tyto pracovníci mohli v hostitelské zemi efektivně vykonávat svoji práci.

Zahraniční novináři, kteří jsou kvůli své profesi pronásledováni, mohou být donuceni k emigraci a mohou být z těchto důvodů uznáni v evropské zemi jako uprchlíci. Tito pracovníci si mohou nechat své kvalifikace uznat a mohou být podporováni v tom, aby svoji profesi vykonávali v Evropě. Toho by bylo možné dosáhnout vytvořením programu posuzování dovedností a odborné přípravy, programu pracovních stáží, pomocí stipendií pro exilové novináře na výzkum či pořádání kurzů odborné přípravy a vytvořením sítí, jejichž prostřednictvím by si exiloví novináři mohli vyměňovat informace, podporovat odbornou přípravu a pracovní příležitosti.

Státní orgány a subjekty občanské společnosti mají důležitou úlohu při usnadňování přístupu k zaměstnání a při uznávání dovedností a kvalifikací z mnohdy nevyužívaného zdroje – mediálních pracovníků, kteří byli odborně připraveni v zahraničí, a konkrétně exilových novinářů.

Síť exilových novinářů (Exiled Journalists' Network), Spojené království, podporovaná národní unií novinářů (National Union of Journalists) a trustem MediaWise Trust pomáhá novinářům, kteří uprchli do Spojeného království před pronásledováním kvůli své mediální práci. Navazuje na projekt RAM, který podporoval exilové novináře tím, že jim zajišťoval pracovní stáže, odbornou přípravu a informace o mediálním prostředí ve Spojeném království a pomáhal jim s vlastními mediálními projekty, zřizoval místa nástupu do zaměstnání a zajišťoval poskytovatele odborné přípravy. Přístup ke specializovaným kurzům odborné přípravy je rovněž zajišťován národní unií novinářů. Kromě toho byl v rámci projektu RAM vytvořen adresář exilových novinářů, který měl redaktory v tisku a ve vysílání podporovat v tom, aby exilovým novinářům nabízeli zaměstnání či zakázky.

www.exiledjournalists.net

Provádění strategií v oblasti rozmanitosti

Účinné strategie v oblasti rozmanitosti se zpravidla vyznačují následujícími rysy. Konkrétně:

- jsou popisovány jako nezbytná reakce na měnící se demografii publika a pracovních sil,
- odrážejí se ve všech aspektech mediální organizace a jsou zřetelné v opatřeních výkonných ředitelů a vrcholového vedení, v náborových strategiích, na pracovišti, ve výběru reportáží a pořadů, ve vztazích s komunitou a v marketingových a komunikačních postupech,
- obsahují pevné závazky a cíle, které jsou používány k důkladnému měření pokroku a jsou podrobně popsány ve výročních zprávách,
- jsou prováděny zvláštním rozpočtem pro rozmanitost.

Nizozemská vláda uplatňuje politiku v oblasti sdělovacích prostředků a rozmanitosti již od roku 1996 a tato politika je doplněna zvláštním rozpočtem pro iniciativy nevládních organizací, tisku a vysílání. Nizozemské veřejnoprávní vysílání uzavřelo s vládou smlouvu o dosažení konkrétních cílů, mezi něž patří také cíle týkající se rozmanitosti. Musí např. splnit legislativní úkol, podle něž má vyčlenit na multikulturní pořady 20 % televizního vysílacího času a 25 % rozhlasového vysílacího času.

Rozmanitost a rovnocenné možnosti zaměstnání tvoří součást zákona Spojeného království o vysílání, zároveň jsou také prováděny konkrétní vládní politiky v oblasti rozmanitosti, které se zabývají různými aspekty sdělovacích prostředků a také různými zúčastněnými stranami ve sdělovacích prostředcích. Společnost BBC se zavázala, že se v jejím vysílání bude odrážet rozmanitost Spojeného království a že své služby zpřístupní všem občanům. Středisko této společnosti pro rozmanitost (Diversity Centre) sleduje líčení menšin, aby posoudilo, jak jsou na regionální a vnitrostátní úrovni menšiny zastoupeny v pořadech/zpravodajství v hlavním vysílacím čase.

www.bbc.co.uk/info/policies/diversity.shtml

Belgický subjekt televizního a rozhlasového vysílání, VRT, sepsal v roce 2003 listinu o rozmanitosti, která je základem instituce Diversity Cell (středisko pro rozmanitost). Tato instituce vytváří síť se sdruženími menšin, organizacemi mladých lidí a mezikulturními sdělovacími prostředky, a to s dvojím cílem, který spočívá jednak ve vyhledávání nových talentů, jednak v poskytování kontaktů na případné účastníky programů. Rovněž podněcuje ke zvyšování povědomí a odbornou přípravu s kolegy v oblasti rozmanitosti a poskytuje kontakty na menšinové odborníky a také poradenství v otázkách zařazení problematiky rozmanitosti mezi hlavní pořady.

www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_diversiteit_engagement_charter_bis/index.shtml

Společnost France Télévisions zahájila v roce 2004 pozitivní akční plán integrace. Ve spolupráci se společností Radio France International je odpovědná za projekt PlurielMedia, v jehož rámci je prováděn výzkum rozmanitosti v rámci společnosti France Télévisions, odborná příprava vedoucích pracovníků v oblasti rozmanitosti, mezikulturní odborná příprava novinářů, odborná příprava mladých mediálních pracovníků z etnických menšin, kteří pracují ve francouzské televizi.

www.francetelevisions.fr

Mediální organizace si mohou vyměňovat informace a osvědčené postupy, aby se navzájem poučily ze svých zkušeností.

Úspěšné strategie v oblasti rozmanitosti vyžadují, aby mediální organizace navrhly prováděcí mechanismy a sledovaly účinnost.

Jeden z hlavních britských subjektů televizního a rozhlasového vysílání vytvořil síť pro kulturní rozmanitost (Cultural Diversity Network), jejímž účelem je dosáhnout spravedlivého zastoupení etnického obyvatelstva Británie na obrazovce a za kamerou. Členové podporují průřezové iniciativy v celém odvětví a sdílejí odborné poznatky, zdroje a modely osvědčených postupů.

www.culturaldiversitynetwork.co.uk

Zacílení mediálního výstupu na skupiny přistěhovalců

Mediální organizace mohou přípravu pořadů přizpůsobit tak, aby pořady více odpovídaly potřebám stále více etnicky rozmanitého publika. Toho mohou sdělovací prostředky docílit tím, že plně využijí rozmanitost ve zdrojích informací a umožní přistěhovaleckým komunitám a osobám, jichž se zprávy týkají, aby se vyjádřily; tím, že vyvinou formáty pro členy různých komunit a jejich každodenní životy; a tím, že budou v oblíbených pořadech poukazovat na rozmanitost jako na běžný rys společnosti.

Šestá společná základní zásada integrace zdůrazňuje, že je důležité, aby přistěhovalci měli k veřejným službám stejný přístup jako občané daného státu a aby byl tento přístup nediskriminační. Jakožto subjekty financované z veřejných zdrojů jsou veřejnoprávní subjekty televizního a rozhlasového vysílání povinny zohlednit potřeby rozmanitého publika včetně potřeb přistěhovalců a etnických menšin a zároveň podporovat sociální soudržnost.

Přistěhovalci by měli být podněcováni k účasti v pořadech, ať jako aktéři, osoby, které zpráva popisuje, účastníci, členové publika či odborníci, a k rozvoji vlastních humorných a zábavných pořadů. Aby se zaručilo, že jsou přistěhovalci v mýdlových operách a dramatech líčeni přesně, měli by být v případech, kdy jde o mezikulturní reportáž či o postavy s přistěhovaleckou minulostí, využiti aktéři a scénáristé z řad přistěhovalců.

V rámci strategií pro rozmanitost jsou při rozhodování o obsahu a pořadech zohledněny potřeby, požadavky a zastoupení přistěhovalců mezi ostatními cílovými skupinami publika.

Mezikulturní skupina Eurovize pro rozmanitost v rámci Evropské vysílací unie (EBU) usnadňuje mezikulturní výměnu televizních pořadů, což jejím členům umožňuje vyměňovat si krátké dokumentární pořady, které odrážejí multikulturní a rozmanitou povahu evropských společností, a přizpůsobit je vlastním vysílacím potřebám.

www.eurovisiontvsummit.com/pdf/interculturaldiversity_va.pdf

Nizozemská společnost PSB NOS používá jako nástroj ke tvorbě politiky studii Monitor, která prostřednictvím množstevní analýzy zastoupení různých skupin (včetně etnických) schematicky zachycuje televizní výstup. Studie nabízí odpovědi na tyto dotazy: poskytuje nizozemská televize reprezentativní obraz sociální rozmanitosti; existují mezi veřejnými a komerčními programy nějaké rozdíly, pokud jde o podíl původních obyvatel/přistěhovalců; a jaké jsou vazby mezi sledovacími zvyky různých skupin a jednotlivců a postavami, které v daných televizních pořadech vystupují?

Zabezpečení a prosazování účinné regulace

Mezi kontrolní subjekty patří nezávislé vysílací orgány, rady novinářů, struktury pro podávání stížností vůči tisku, ochránci lidských práv, parlamenty a ministerstva odpovědná za tisk. Sdělovací prostředky mohou být regulovány vládou (tak je tomu často v případě vysílání) nebo mohou být dobrovolně podrobeny samoregulaci ze strany mediálního průmyslu (tak je tomu často v případě tisku). Sdělovací prostředky jsou rovněž nepřímo regulovány zákony, které zamezují projevům nenávisti a pomluvám a urážkám na cti. Sdělovací prostředky nejsou regulovány pouze na vnitrostátní, ale také na evropské a mezinárodní úrovni (UNESCO, EU, Rada Evropy, OBSE). Např. rámcové rozhodnutí EU o boji proti rasismu a xenofobii zakazuje úmyslné jednání, které veřejně podněcuje k násilí nebo nenávisti namířené proti skupině osob nebo proti příslušníkovi této skupiny vymezené podle rasy, barvy pleti, náboženského vyznání, původu nebo národnostního či etnického původu. Nová směrnice o audiovizuálních mediálních službách musí být provedena do vnitrostátních právních předpisů do konce roku 2009. Stejně jako předcházející směrnice, tedy směrnice o televizi bez hranic, vyžaduje, aby subjekty televizního a rozhlasového vysílání bojovaly proti podněcování k nenávisti z důvodu rasy, pohlaví, náboženského vyznání nebo národnosti.

Na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni již existují předpisy o boji proti diskriminaci a prosazování rozmanitosti a mediální subjekty a subjekty zabývající se integrací je mohou využívat účinněji.

Hlavním úkolem německé tiskové rady a jejích výborů pro stížnosti je zkoumat jednotlivé stížnosti na publikace či aktuální zpravodajství v tisku a o těchto stížnostech rozhodovat. Jelikož je rada podle soukromého práva institucionalizovaným orgánem hlavních tiskových sdružení, má pravomoci jako dobrovolný samoregulační subjekt a tyto pravomoci vyplývají z její pověsti kvalifikovaného soukromého posuzovatele, k němuž se každý občan může odvolat. V poslední době byly při několika příležitostech rozšířeny a aktualizovány obecné zásady: např. v souvislosti se zákazem diskriminace, velebení násilí a přípustnosti uvádění jmen osob ve zpravodajství o trestných činech.

www.presserat.info

Nejsou-li sdělovací prostředky regulovány dostatečně, mohou se členské státy opřít o Úmluvu UNESCO o kulturní rozmanitosti (2005), prohlášení Rady Evropy o úkolu veřejné služby v informační společnosti (2006) a doporučení jejího výboru ministrů členským státům, které se týká plurality ve sdělovacích prostředcích a rozmanitosti obsahu (2007).

Samoregulace sama o sobě nebrání nespravedlivým a diskriminačním vyjádřením o přistěhovalcích a skupinách přistěhovalců. To je do velké míry způsobeno tím, že:

- stížnosti z důvodu rasy, národnostní příslušnosti, náboženského vyznání a přesvědčení mohou být často podávány osobou/osobami, které jsou v reportáži jmenovány, nikoli dalšími osobami, jichž se urážka dotýká. Kromě toho nemusí být zakázány diskriminační zmínky o skupinách osob, např. přistěhovalců a žadatelů o azyl,
- ve stížnostech na nepřesnost musí být prokázáno, že je nepřesnost významná. To bude pravděpodobně posuzováno ve vztahu k významu v kontextu reportáže jako celku spíše než k významu pro stěžovatele nebo významu z hlediska sociální soudržnosti,
- pokuty za nedodržování kodexu zásad nesmějí být přísné; např. redaktor může být pouze povinen zveřejnit kritiku ze strany regulačního subjektu, která je však mnohdy formulována o mnoho měsíců později, tedy příliš pozdě na to, aby měla nějaký dopad nebo aby snížila způsobenou škodu.

Aby byly tyto překážky překonány, je třeba, aby se odvětví a organizační kodexy zásad zabývaly příčinami narušování a mylných informací o problematice přistěhovalectví.

Mediální organizace se mohou dohodnout na nových nástrojích samoregulace, např. na kodexu chování nebo etice či obecných zásadách redakčních politik zajišťujících toleranci.

Rysy nového obsahu, jimiž je třeba se zabývat, byly vymezeny v roce 2003 v přezkumu zabývajícím se výzkumem rasismu a kulturní rozmanitosti v evropských sdělovacích prostředcích. Jde o tyto rysy:

- využívání zdrojů: zdrojem jsou zřídka samotní přistěhovalci, dokonce i tehdy, týká-li se jich reportáž přímo; názorům přistěhovalců je přikládán menší význam, menší důvěryhodnost a jejich názory bývají často citovány výběrově v kombinaci s negativními tématy a/nebo jsou přistěhovalci líčeni ve stereotypních úlohách; sdělovací prostředky neodrážejí plnou rozmanitost názorů, neboť se spoléhají na názory omezeného počtu zástupců; a přistěhovalci bývají zřídka začleňováni jako aktéři do mediálního zpravodajství, které se netýká přistěhovalců,
- nedostatek informací o souvislostech: zpravodajství o souvislostech je nedostatečné, a v důsledku toho jsou informace o přistěhovalecké problematice zřídka uváděny do souvislostí. Je věnováno málo pozornosti každodennímu životu a poměrům přistěhovalců nebo důvodům k těmto poměrům. Sdělovací prostředky mohou například líčit žadatele o azyl jako osoby, které živí stát, aniž by zmínily, že vládní politiky činí jejich práci nezákonnou,
- důraz na negativní aspekty: nové body mohou zahrnovat senzacechtivé a výběrové zpravodajství a využívat předsudky veřejnosti. Nové reportáže o trestných činech, v nichž jsou přistěhovalci zastoupeni nadměrně, posilují přesvědčení či dojem, že trestná činnost je nerozlučně spjata s konkrétními skupinami přistěhovalců. Pozitivní reportáže, konkrétně o hospodářském přínosu přistěhovalců pro společnost, bývají často vzácnější,
- vztahy mezi sdělovacími prostředky a politikou: politické programy mají na líčení přistěhovalců ve sdělovacích prostředcích silný vliv. Přistěhovalci mohou být extremisty popisováni jako hrozba pro současný způsob života – pro kulturní normy a hodnoty, národní identitu, životní úroveň, pro sociální stát a možnosti zaměstnání.

Kromě toho by se kodexy chování měly snažit zamezit užívání nesprávných (a provokativních) pojmů, např. pojmu „nezákonní žadatelé o azyl“.

Redaktoři mohou novináře podněcovat k tomu, aby podporovali vzájemné porozumění různých kultur tím, že budou podávat vyvážené a kritické zpravodajství o negativních událostech. V takovémto typu zpravodajství není používán provokativní jazyk ani stereotypy. Poskytování informací o souvislostech zaručuje, že reportáže vycházejí ze skutečností, nikoli z předpokladů. Novináři mohou rovněž konfrontovat domněnky o těchto přistěhovalcích tím, že ve zprávách, které se netýkají přistěhovalectví, zprostředkují rozhovory s přistěhovalci, nebo tím, že rozšíří zpravodajství o přistěhovalectví o nová témata, např. stravování, sport, kulturu, hudbu, kinematografii a módu v komunitě přistěhovalců.

Aby se zaručilo, že je zpravodajství aktuální a přesné, mohou být ve spolupráci s organizacemi občanské společnosti a vedoucími osobami komunity rovněž vyvinuty obecné zásady. Obecné zásady mohou obsahovat informace o:

- správné a vhodné terminologii ve zpravodajství o problematice přistěhovalectví,
- etnickém složení země, regionu či komunity, kterou zastupují, a o kulturní a náboženské praxi těchto přistěhovaleckých komunit,
- o kontaktech v přistěhovalecké komunitě a etnických sdělovacích prostředcích.

Aby zabránily právní žalobě, mohou mediální organizace zaručit, že jsou porušení kodexu chování řešena co nejdříve, např. tím, že ihned provedou nápravu nebo se obrátí na redaktory spolupracující se čtenáři, kteří mnohdy fungují jako zprostředkovatelé.

Při samoregulaci odvětví, posilování etických norem a podpoře integrace mohou sehrát konstruktivní úlohu rady pro stížnosti a mediální ochránci lidských práv, a to:

- sledováním mediálního výstupu týkajícího se otázek přistěhovalectví,
- zvýšením viditelnosti samoregulace pro veřejnost,
- zajišťováním bezplatných a průhledných postupů pro podávání stížností,
- zaručením, že jsou rozhodnutí přijímána a vynucována důvěryhodně a rychle,
- zvyšováním povědomí novinářů a redaktorů o stávajících kodexech a etických normách.

Výkonnost mohou sledovat nezávislá střediska pro pozorování, velké tiskové rady a další zúčastněné strany zabývající se integrací.

Samoregulaci lze hodnotit prostřednictvím účinných postupů pro podávání stížností na sdělovací prostředky a sledováním prováděným řadou důvěryhodných zúčastněných stran.

Portugalská vysoká komise pro přistěhovalectví a mezikulturní dialog (ACIDI) sleduje líčení přistěhovalců a přistěhovalectví ve sdělovacích prostředcích. O svých zjištěních diskutuje se sdělovacími prostředky, aby je upozornila na rozdíly mezi zpravodajstvím a skutečností, a vydává veřejná prohlášení s oficiálními údaji, aby vyvracela stereotypní zpravodajství.

www.acidi.gov.pt

Výroční zpráva o sledování s názvem *Slábnoucí občanství (Shrinking citizenship)*, kterou sestavila lotyšská skupina odborníků, PROVIDUS, obsahuje textovou analýzu způsobu, jímž tisk pojednává o nových přistěhovalcích, uprchlících, nových občanech a jiných etnických a menšinových skupinách, a jejím cílem je zmobilizovat zúčastněné strany k podpoře menšin a nevládní organizace k účasti ve veřejných politických debatách.

www2.providus.lv/public/27124.html

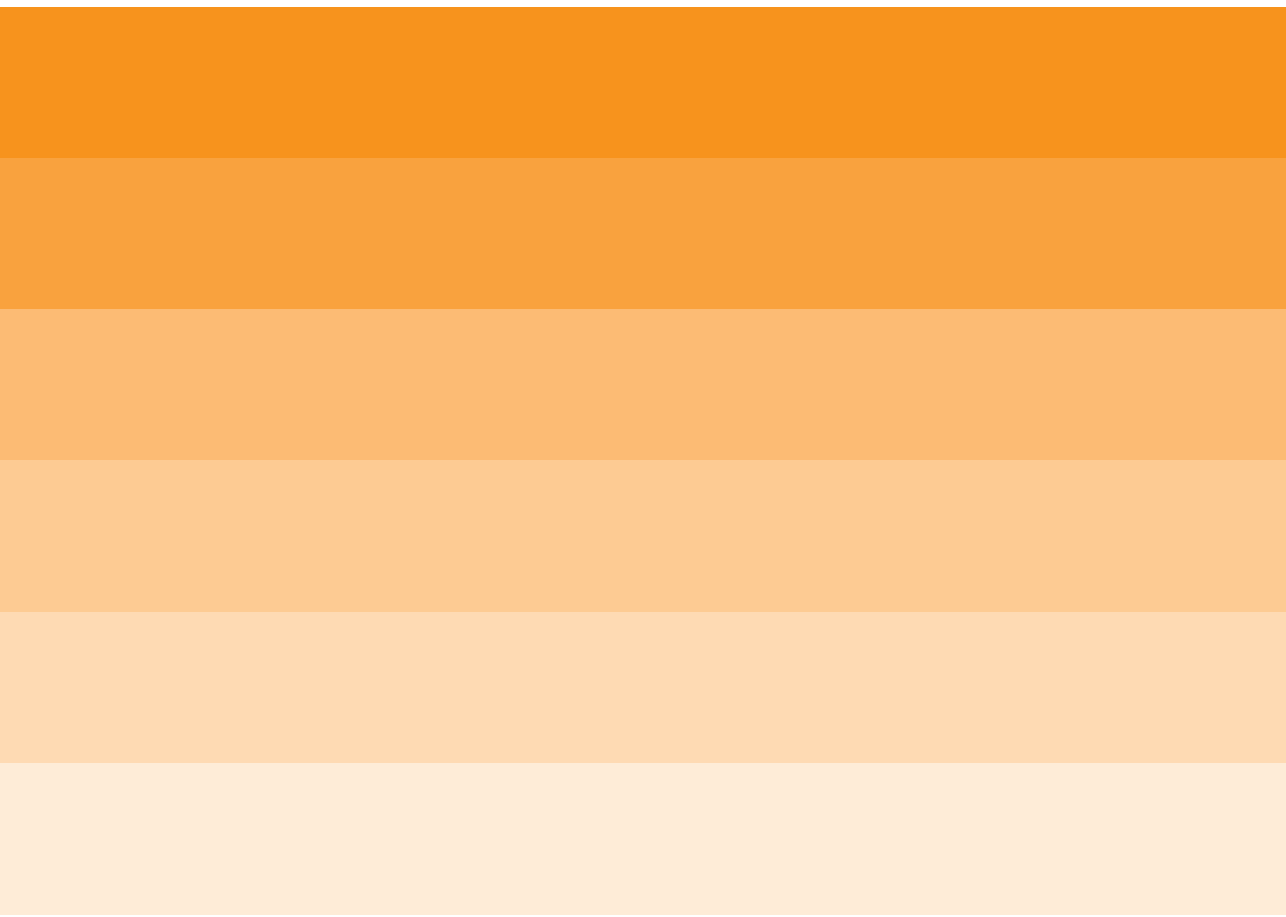

Závěry

1. Důkladné zmapování prostředí sdělovacích prostředků – jeho hlavních subjektů, rámce právních předpisů, uživatelů a trhu práce – pomáhá subjektům zabývajícím se integrací pochopit, proč, jak a které organizace sdělovacích prostředků mají zájem o vzájemnou spolupráci, aby dosáhly přesnějšího a vyváženějšího líčení přistěhovalců a zvýšily etnickou rozmanitost pracovních sil.
2. Subjekty zabývajícím se integrací mohou zvýšit svoji viditelnost v místním prostředí sdělovacích prostředků tím, že do svého strategického plánování začlení vztahy s veřejností a že svůj přístup přizpůsobí podle obecného poslání a norem jakosti mediálních organizací.
3. Subjekty zabývajícím se integrací by měly v místním kontextu a v dosavadních zkušenostech hledat způsoby, jak zacílit svá sdělení a jak vytvořit jejich rámec pro konkrétní předpokládané publikum.
4. Tak rozsáhlou a rozmanitou oblast, jako jsou sdělovací prostředky, mohou pomoci ovlivnit strategická spojení občanské společnosti, vlád, výzkumných ústavů a organizací mediálních pracovníků.
5. Jeden z velmi praktických způsobů, jak pracovat přímo s mediálními pracovníky během jejich studia a v průběhu celého jejich profesního rozvoje, spočívá v poskytování materiálů, zajišťování odborné přípravy a platform pro dialog o mezikulturních dovednostech. Prvořadé je získat závazek od pedagogických a administrativních pracovníků v oblasti sdělovacích prostředků.
6. Mediální organizace, vláda a občanská společnost mohou osvědčené mediální postupy podporovat udělováním ocenění za vynikající výsledky.
7. Při koncipování cílených náborových strategií lze využít zpětnou vazbu od skupin, které jsou nedostatečně zastoupeny ve sdělovacích prostředcích, a díky tomu bude novinářská profese pro mladé přistěhovalce lákavější.
8. Poradenské vedení a možnosti rozvoje jak pro nové, tak stávající odborníky s přistěhovaleckou minulostí představují účinný nástroj k posílení politiky mediální organizace v oblasti rozmanitosti při náboru, povýšení a udržení pracovníků.
9. Státní orgány a subjekty občanské společnosti mají důležitou úlohu při usnadňování přístupu k zaměstnání a při uznávání dovedností a kvalifikací z mnohdy nevyužívaného zdroje – mediálních pracovníků, kteří byli odborně připraveni v zahraničí, a konkrétně exilových novinářů.
10. Úspěšné strategie v oblasti rozmanitosti vyžadují, aby mediální organizace navrhly prováděcí mechanismy a sledovaly účinnost.

11. V rámci strategií pro rozmanitost jsou při rozhodování o obsahu a pořadech zohledněny potřeby, požadavky a zastoupení přistěhovalců mezi ostatními cílovými skupinami publika.
12. Na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni již existují předpisy o boji proti diskriminaci a o prosazování rozmanitosti a mediální subjekty a subjekty zabývající se integrací je mohou využívat účinněji.
13. Mediální organizace se mohou dohodnout na nových nástrojích samoregulace, např. na kodexu chování nebo etice či obecných zásadách redakčních politik zajišťujících toleranci.
14. Samoregulaci lze hodnotit prostřednictvím účinných postupů pro podávání stížností na sdělovací prostředky a sledováním prováděným řadou důvěryhodných zúčastněných stran.

Kapitola 3

Zvyšování povědomí a zlepšení postavení přistěhovalců

Zvyšování povědomí zlepšuje informovanost lidí o integraci a citlivost k otázkám integrace. Umožňuje dotčeným skupinám, aby si utvářely informovanější stanoviska k rozmanitosti, a pomáhá jim smysluplně se účastnit integračního procesu. Zlepšování postavení zvyšuje zdroje a schopnosti přistěhovalců a umožňuje jim, aby činili informovanější volby a prováděli opatření k dosažení integrace.

V koncepcích zvyšování povědomí a zlepšování postavení se spojují společné základní zásady 1, 6, 7 a 9 a posilují názor, že integrace je dvoustranný proces, v němž se navzájem přizpůsobují přistěhovalci a hostitelská společnost. Obě skupiny se mohou sblížit jako rezidenti prostřednictvím časté interakce; jako dobrovolníci prostřednictvím přístupu k tradičním institucím a partnerstvím organizací; a jako místní občané účastí na tvorbě integrační politiky.

Tato kapitola je rozdělena na dva oddíly, které vysvětlují, jak mohou odborníci v praxi promítat tyto přístupy a jejich cíle do různých kroků v rámci projektového řízení jakosti.

Dynamika mezi zvyšováním povědomí a lepším postavením migrujících osob

První oddíl se podrobně zabývá zvyšováním povědomí. Tato opatření mají mnohdy formu informačních kampaní a událostí a poskytují specifické cílové skupině (široké veřejnosti, tvůrcům politiky, přistěhovalcům atd.) informace o skutečnostech a zkušenostech týkajících se konkrétních integračních témat. Zvyšování znalostí a vnímavosti cílové skupiny osob v této skupině umožňuje, aby si tyto osoby utvářely informovanější stanoviska k rozmanitosti a aby se aktivněji účastnily procesu integrace, a tím ovlivnily vzájemné přizpůsobování se všech občanů.

Druhý oddíl se zabývá zlepšováním postavení. Tato opatření mívají často formu odborné přípravy, partnerství a pracovních stáží a jednotlivým přistěhovalcům a zástupcům sdružení přistěhovalců umožňují, aby vyjádřili své potřeby a tyto potřeby uspokojili. Díky lepším schopnostem a větším zdrojům mohou přistěhovalci sami rozhodovat o své integrační situaci a přijímat opatření, jimiž tuto situaci zlepší, což jim následně umožňuje rozsáhlejší účast a zastoupení ve veřejném životě.

Zvyšování povědomí a zlepšování postavení představují samostatné, avšak navzájem se podporující opatření, jejichž cílem je bojovat proti diskriminaci a odsouvání na okraj společnosti. Opatření pro zvyšování povědomí, která vycházejí z reportáží o jednotlivých migrujících osobách a z odborných znalostí sdružení migrujících osob, zlepšují postavení přistěhovalců tím, že dodávají na veřejnosti sílu jejich názorům, rozšiřují dosah jejich opatření a otevírají možnosti k uzavírání organizačních partnerství. Obdobně i opatření pro zlepšení postavení zlepšují portrét migrujících osob a začleňují otázky integrace do veřejného programu. Přistěhovalci s lepšími schopnostmi a zdroji vynikajícím způsobem zvyšují povědomí, a díky tomu se může veřejné vnímání migrace a integrace opírat o přesnější informace a být vyváženější.

3.1 Zvyšování povědomí: zvyšování erudovanosti názorů a mobilizace veřejnosti

Skutečnost, že veřejnost nerozumí postojům přistěhovalců, jejich vlastnostem a přítomnosti v zemi pobytu (migrační tok, počet migrujících pracovníků na trhu práce atd.), vytváří podmínky, které u obyvatelstva posilují etnocentrismus a diskriminaci, u přistěhovalců segregaci a odsouvání na okraj společnosti, a v politice pasivitu a ústupky. Například podle téměř 800 evropských podniků, které v roce 2005 odpověděly na dotazník Generálního ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a rovné příležitosti Evropské komise s názvem „Důvody podniků pro rozmanitost“ („Business Case for Diversity“), je nejdůležitější výzvou při řešení otázek rozmanitosti na pracovišti a boji proti diskriminaci nedostatek přesných informací a nedostatečné povědomí části hostitelské společnosti. Podle většiny odpovědí jsou současné činnosti týkající se zvyšování povědomí v této oblasti nedostatečné a je žádoucí, aby organizace zaměstnavatelů a vlády jednotlivých států poskytovaly k tomuto tématu více informací.

Díky kampaním a událostem pro zvyšování povědomí mohou všichni občané získat fakta o migraci a integraci a zjistit, jak se lze do procesu integrace zapojit. Tyto kampaně a události rovněž vytvářejí prostor pro častou interakci migrujících osob a občanů jednotlivých států, při níž se rozvíjejí mezikulturní schopnosti všech zúčastněných osob.

Zpráva s názvem „Migrace a veřejné vnímání“, kterou připravil Úřad poradců Evropské komise pro evropskou politiku, popisuje úspěšná opatření na zvyšování povědomí jako opatření, která jsou přizpůsobená cílovým skupinám, jsou řádně zaměřená a zohledňují konkrétní společenské faktory, historické skutečnosti a místní, regionální a národní identitu. Opatření lze rovněž kombinovat s lepším shromažďováním údajů a projekty hloubkového sociálního výzkumu. Výsledkem úspěšného zvyšování povědomí je, že společnost lépe chápe integrační proces a vznikají lepší příležitosti k tomu, aby k tomu procesu přispívala.

Přístup k měnícímu se vnímání, který je založen na důkazech

Srovnatelné informace o skupinách přistěhovalců a tradičním obyvatelstvu mohou odhalit vznikající mezery v informacích o otázkách integrace. Účinky vnitrostátního postupu na utváření veřejného vnímání (a naopak) mohou být rovněž zjištěny prostřednictvím anket a průzkumů veřejného mínění. Dlouhodobé ankety a průzkumy veřejného mínění také mohou tvůrcům politiky a výzkumným pracovníkům pomáhat při hodnocení dopadu strategií, které mají zvýšit povědomí veřejnosti a zlepšit veřejné vnímání.

Je-li cílem opatření na zvyšování povědomí snaha zabránit vzniku nedorozumění, pak je nutné tato nedorozumění určit, vyhodnotit a analyzovat pomocí řady nástrojů pro shromažďování informací. Osoby, které koncipují průzkumy veřejného mínění, se nesmějí obávat klást v rámci anket určité dotazy ze strachu z odpovědi. Ankety a průzkumy lze později použít ke konfrontaci skutečných obav, nedorozumění a předsudků ve veřejném mínění.

Osoby, které koncipují projekty, mají k dispozici řadu metodik provádění průzkumu. Jednou z možností, jak uvést zkušenosti jednotlivých zemí do širších souvislostí, jsou celoevropské množstevní průzkumy. Zdrojem srovnatelných údajů o přistěhovalectví a integraci na evropské úrovni jsou Eurobarometr, Eurostat, šetření pracovních sil v EU a Evropský společenský průzkum. Množstevní reprezentativní průzkumy na úrovni členských států lze účinně přizpůsobit tak, aby odpovídaly konkrétnímu souboru demografie a otázek, které tvůrcům politiky a zúčastněným stranám umožňují činit na různých úrovních správy věcí veřejných patřičně kvalifikovaná rozhodnutí. Jako počáteční bod pro zvyšování povědomí a obhajování lze rovněž použít kvalitativní nástroje.

EU-MIDIS je vůbec prvním průzkumem v celé EU, který se zabývá zkušenostmi přistěhovaleckých a etnických menšinových skupin s diskriminací a šikanou v každodenním životě. Tento průzkum byl zadán Agenturou EU pro základní práva a zjišťuje, zda byly určité přistěhovalcké a etnické menšinové skupiny vystaveny diskriminaci a rasově motivovanému násilí; proč tyto skupiny tyto trestné činy ohlásily či neohlásily; a zda znají organizace a úřední pracovníky, jejichž úkolem je těmto skupinám pomáhat, a důvěřují jim. V rámci průzkumu EU-MIDIS byly vedeny osobní rozhovory s 23 500 osobami z vybraných přistěhovaleckých a etnických menšinových skupin ze všech 27 členských států Evropské unie. Aby bylo možné porovnat výsledky, byly rovněž vedeny rozhovory s 5 000 osobami z většinové populace.

http://fra.europa.eu/fraWebsite/eu-midis/eumidis_details_en.htm

Dánský analytický ústav, Catinét Research, pravidelně provádí rozhovory s přibližně 1 000 přistěhovalci a jejich potomky s cílem sledovat jejich zkušenosti s diskriminací, jejich osobní dojmy z integrace a názory na politické návrhy a veřejné diskuse. Ústav vychází z přesvědčení, že průzkumy mezi přistěhovalci patří mezi jeho hlavní činnost, jelikož názory a zkušenosti přistěhovalců mají pro osoby účastníce se debat o integraci zásadní význam, tyto osoby je však mnohdy neznají.

www.catinet.dk/

V hlavních přistěhovaleckých skupinách v zemích, jako jsou Nizozemsko a Portugalsko, jsou pravidelně prováděny průzkumy zabývající se integrací. Více informací o průzkumech, které jsou k dispozici, lze nalézt na adrese

www.prominstat.eu.

Přístup založený na důkazech může být nápravným prostředkem pro jednu z hlavních oblastí, které lze v rámci kampaní pro zvyšování povědomí zlepšit: hodnocení. Shromažďování a aktualizace základních údajů umožňují, aby byly v rámci projektů sledovány dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé změny názorů a opatření prováděná cílovými skupinami. Tyto změny mohou odhalit příčinnou souvislost mezi novými událostmi v oblasti integrace, mediálním zpravodajstvím a následnými změnami ve vnímání. Tyto informace jsou použity k tomu, aby byly v průběhu kampaně nově nastaveny úkoly, jazyk, sdělení a cílové skupiny.

Před Evropským rokem rovných příležitostí pro všechny 2007 i po něm byly zadány zvláštní průzkumy Eurobarometru zabývající se diskriminací v EU. Srovnávací analýza ve zvláštních průzkumech Eurobarometru 263 a 296 umožňuje evropským tvůrcům politiky zjistit, jak se během 430 národních akcí a 600 událostí pro zvýšení povědomí, které se v průběhu tohoto roku uskutečnily, měnilo vnímání a názory.

http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_296_sum_en.pdf

Od roku 2002 se dlouhodobá kampaň skotské exekutivy s názvem „One Scotland, Many Cultures“ („Jedno Skotsko, mnoho kultur“) snaží zvyšovat povědomí o nepříznivých dopadech rasistických postojů a o pozitivním přínosu osob z odlišných kultur pro skotskou společnost. Jsou pravidelně prováděny výzkumné projekty, jejichž cílem je sledovat rasistické postoje a zkušenosti s rasismem a posuzovat dopad a účinnost kampaně u cílového publika. Na základě těchto hodnocení je možné postupem času srovnávat spontánní povědomí a povědomí vzniklé na základě kampaně, odvolat různá sdělení a měnit postoje. Veřejně dostupná roční posouzení vyhodnocují kampaň z hlediska rozpočtu, rozšíření v médiích, viditelnosti a dopadu na povědomí.

www.scotland.gov.uk/News/Releases/2007/01/26113250

Ve Španělsku jsou pravidelně prováděny průzkumy, jejichž cílem je určit základní vývojové tendence veřejného mínění o přistěhovalcích a sledovat vývoj xenofobních a rasistických tendencí. Informace o tendencích veřejného mínění lze získat z celostátního průzkumu provedeného národním statistickým úřadem s názvem „Národní šetření o integraci“, nejnovějším dostupným dokumentem o xenofobních a rasistických tendencích je dokument o průzkumu zabývajícím se vývojem rasismu a xenofobie ve Španělsku z roku 2008. Konkrétnější průzkumy mínění sledují situaci komunity migrujících osob muslimského původu ve Španělsku a mínění mladých Španělů o migraci.

www.oberaxe.es

Je třeba mít na paměti, že projekty zaměřené na malé skupiny a jednotlivce pravděpodobně nezmění obecné postoje. Dopad lze krátkodobě změřit spíše prostřednictvím obsáhlých rozhovorů a cílených průzkumů mezi účastníky a střednědobě a dlouhodobě sledováním změn v programech a partnerstvích.

Přístup ke zvyšování povědomí, který je založen na důkazech, začíná fází důkladného mapování, v jejímž rámci poskytují ankety a průzkumy veřejného mínění spolehlivou základní představu o vnímání migrujících osob a vnímání široké veřejnosti, kterou lze pravidelně vyhodnocovat.

Po fázi mapování je třeba provést důkladnou analýzu, jejímž cílem je zpracovat doplňující se, avšak rozporuplné výsledky (např. rozdíly ve vnímání migrujících osob a veřejnosti), začlenit výsledky do národních debat, vymezit cílové skupiny a zvolit nejvhodnější opatření. Ankety a průzkumy veřejného mínění nemohou samy o sobě veřejné mínění vysvětlit.

Výzkum na příslušné úrovni správy věcí veřejných pomáhá vysvětlit, jaké faktory ovlivňují postoje jednotlivců či skupin k migrujícím osobám a jejich integraci.

Zpráva z roku 2005 s názvem „Postoje většinové společnosti k migrujícím osobám a menšinám“, kterou zveřejnil předchůdce Agentury EU pro základní práva, poskytuje přehled vývojových tendencí veřejného mínění o přistěhovalcích a menšinách a faktorů, které pomáhají tyto tendence vysvětlit.

<http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

Za důvody, proč lidé o přistěhovalcích určitým způsobem přemýšlejí a určitým způsobem je vnímají, stojí řada nevysvětlených faktorů. I přesto mohou odborníci v praxi využít výsledky mapování k tomu, aby vymezili klíčové faktory a určili odpovídající cílovou skupinu svého opatření na zvyšování povědomí. Např. z řady výzkumných studií vyplývá závěr, že nejprázlivější a nejvíce tolerantní postoje mívají:

- mladí lidé,
- osoby ve vyšším sociálně-ekonomickém postavení,
- osoby s vyšším vzděláním,
- zaměstnané osoby pobírající mzdu,
- osoby, které jsou v častějším styku s přistěhovalci.

Velké rozdíly v tom, jak veřejnost v členských státech vnímá přistěhovalce, jsou zapříčiněny také sociálními, zeměpisnými a historickými faktory. Kromě toho, že přípravné průzkumy slouží účelům mapování a analýzy, mají také určitou úlohu při zvyšování povědomí a komunikaci. Například z analýzy ve zvláštním průzkumu Eurobarometru č. 263 o diskriminaci v EU vyplývá, že v zemích s rozsáhlými právními předpisy proti diskriminaci jsou obyvatelé s vyšší pravděpodobností informováni o svých právech jakožto možné oběti a převládá přesvědčení, že diskriminace je široce rozšířená.

Dobře načasované průzkumy veřejného mínění mohou obrátit pozornost veřejnosti a sdělovacích prostředků na klíčové otázky a stanovit podmínky diskuse o nadcházejících iniciativách. Načasování zveřejnění těchto studií má tudíž pro projekty zabývající se zvyšováním povědomí a pro tvorbu politiky kritický význam. Zvyšováním povědomí veřejnosti o otázkách integrace se rovněž zvyšuje očekávání veřejnosti, pokud jde o politické reakce.

Analýza výsledků průzkumu odhalila faktory, které ovlivňují vnímání a pomáhají určit vhodnou cílovou skupinu. Tyto výsledky lze rovněž použít jako podnět k tomu, aby sdělovací prostředky a veřejnost věnovaly pozornost zahájení kampaní na zvyšování povědomí.

Vliv veřejného diskursu

Utváření veřejného mínění o migrujících osobách a jejich integraci může kladně či záporně ovlivnit forma a obsah veřejného diskursu. Při politických a mediálních diskusích může být kladen důraz na méně aktuální otázky integrace a občas může dojít k neopodstatněnému propojování přistěhovalectví a jiných sociálních otázek. Přistěhovalci bývají například často spojováni s pocity nebezpečí, což je způsobeno obavami veřejnosti ze soutěže o pracovní místa a bydlení, rostoucími požadavky na sociální stát a obecnými obavami o národní bezpečnost.

Nemělo by se zapomínat, že veřejné vnímání přistěhovalců je nepřímo zlepšováno prostřednictvím politických opatření, jejichž cílem je řízená migrace, lepší kontrola vnějších hranic, důvěryhodné azylové režimy, opatření proti diskriminaci a účinná integrace. Užitečné základní informace pro veřejné debaty a tvorbu politiky rovněž představují srovnatelnější statistické údaje o migraci a integraci. V tomto ohledu jsou opatření na zvyšování povědomí pro politiku důležitým zdrojem zpětné vazby, neboť rozšiřují podporu pro různá zdokonalení v oblasti migrační a integrační politiky.

Důvěryhodnost a účinnost zvyšování povědomí, zejména kampaní, které jsou organizovány či financovány vládou, mohou být výrazně ovlivněny soudržností vládních integračních politik a sdělení.

Účinnějším prostředím pro navazování partnerství a zvyšování povědomí o konkrétních otázkách, které vyvstávají ve městech a v jejich okolí, může být místní úroveň.

Informační kampaň rozvojového partnerství pro společné soužití a práci („Living and Working Together Development Partnership“) v rakouském Linci úspěšně zvýšila zájem cílových zaměstnavatelů, zejména malých a středních podniků, a místních tvůrců politiky o přínosy přeshraničního trhu práce a o rozvoj mezikulturní odborné přípravy pro mluvčí odborářů a pracovníky s migrační minulostí.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-liv&work_en.pdf

Během místních voleb v rakouském Grazu v lednu 2008 zřídili odborníci na boj proti diskriminaci systém sledování voleb, jehož účelem bylo zvýšit povědomí o diskriminaci a zdokonalit klíčová sdělení účastníků se stran. Za použití „mechanismu světelných znamení“ (červená/žlutá/zelená) bylo vyhodnoceno 650 textů a mechanismus byl následně popsán na čtyřech tiskových konferencích a v závěrečné politické diskusi. Sledování bylo většinou stran přijato příznivě a lze je snadno přizpůsobit pro jiná města a oblasti.

<http://wahlkampfbarometer-graz.at>

Stejně tak mohou být autoritami při zvyšování povědomí o vlastních konkrétních otázkách aktéři jako učitelé, policisté a lékaři, kteří jsou při diskusích o integraci „obvyklými podezřelými“.

Odvětví zdravotnictví pravidelně pořádá veřejné kampaně o dárcovství krve. Italské dobrovolné sdružení pro darování krve (AVIS) již deset let provádí cílené kampaně, které zvyšují účast přistěhovalců na dárcovství krve, a tím také veřejné ocenění přínosu přistěhovalců a možnosti mezikulturního dialogu. Tyto zkušenosti byly využity k tomu, aby vzniklo středisko pro sledování kultury dárcovství krve, které podepsalo protokoly o spolupráci s dalšími zdravotnickými organizacemi v zemích, z nichž přistěhovalci pocházejí.

www.avis.it/usr_view.php/ID=0

Úzká spolupráce s lidmi „v terénu“ výrazně napomáhá tomu, aby veřejnost věnovala pozornost činnostem zabývajícím se zvyšováním povědomí. Jinak by mohly být kampaně bez místního zaměření vnímány jako kampaně, které se příliš opírají o přístup „shora dolů“ a o klíčová politická hesla. Tito partneři mohou rovněž v rámci kampaně informovat o změnách, k nimž podle nich dochází v místním vnímání. Tímto způsobem fungují jako systém včasného varování pro určování takovýchto změn a reakci na ně.

Není-li politika soudržná nebo jsou-li vydávána nejasná či rozporuplná sdělení, lze zvyšování veřejného povědomí rovněž použít ke zlepšení úrovně politického programu.

Vzhledem k tomu, že vládní politiky a sdělení mají významný vliv na důvěryhodnost a účinnost kampaně, mohou být některými z jejich klíčových skupin tvůrci politiky a osoby, které výrazně ovlivňují mínění.

Projekt Slovenské republiky s názvem „Lidé jako my“ se snaží zvýšit povědomí a toleranci veřejnosti i pracovníků, kteří provádějí migrační politiku. Je třeba, aby se lidé v zemích, do nichž nově směřují přistěhovalecké toky a v nichž žije malý počet přistěhovalců, seznámili s příběhy přistěhovalců a s jejich každodenním skutečným přínosem. Kampaň byla šířena prostřednictvím televizního vysílání a na setkáních se školami, orgány a pohraničními pracovníky.

www.ludiaakomy.sk

Na základě nových údajů o čerstvých přistěhovalcích v departmentu Haut-Rhin v Alsasku uspořádalo regionální středisko pro sledování integrační a městské politiky (ORIV) setkání se 160 místními úředníky a zúčastněnými stranami, jejichž cílem bylo zvýšit povědomí a diskutovat o doporučeních ke specifickým způsobům a podmínkám přijetí v jednotlivých městech.

www.oriv-alsace.org

Jednou z hlavních motivací rakouského fondu pro integraci pro zveřejnění druhé statistické ročenky o migraci a integraci je poskytnout faktické informace a zmírnit emoce v diskusi o integrační politice. Bylo vytištěno 10 000 kopií a tyto kopie jsou rozesílány hlavním osobám odpovědným za komunikaci v celém Rakousku, např. novinářům, politikům a starostům.

www.integrationsfonds.at/wissen/zahlen_und_fakten_2009

Určení správné cílové skupiny, zlepšení erudovanosti stanovisek

Osoby, které jsou nedočkavé, aby mohly informovat širokou veřejnost a zlepšit veřejné mínění, by si měly uvědomit, že tato kampaň pro zvýšení povědomí bude dlouhodobým závazkem. Postupem času bude vyžadovat mnoho různých strategií a opatření: mediální kampaně, události, prováděcí projekty, politické změny atd.

Ti, kteří disponují menšími prostředky, by místo toho mohli uvažovat o tom, že se zaměří na konkrétní skupiny, zejména na tvůrce rozhodnutí a osoby utvářející mínění. Zaměstnavatelé, majitelé bytů, banky, veřejní činitelé a různí poskytovatelé služeb nemusí být obeznámeni s postavením a právy různých kategorií přistěhovalců, např. uprchlíků, a tudíž mohou kvůli nedostatku informací váhat, zda jim poskytnou nezbytnou podporu.

Úspěch kampaně je jasně definován určením vhodné cílové skupiny (tj. změnou stanoviska široké veřejnosti, přistěhovalců nebo vybraných zúčastněných stran či skupin obyvatelstva).

Informační kampaň s názvem „Berlín vás potřebuje!“, kterou v roce 2006 uspořádal městský stát Berlín, se zabývala nízkou zaměstnaností mladých přistěhovalců a zároveň uzavřenými postoji ve veřejném sektoru. Z toho důvodu stanovila jako ukazatel úspěšnosti poměr praktikantů s migrační minulostí zaměstnaných ve veřejném sektoru. V letech 2006 až 2008 tento poměr vzrostl z 8 na 14,5 %. Z hodnotících průzkumů je patrný zvýšený zájem cílových mladých přistěhovalců a rostoucí otevřenost vůči interkulturalismu ve veřejných debatách a u zaměstnanců ve veřejném sektoru.

www.berlin-braucht-dich.de

„OXLO – Oslo Extra Large“ („Mimořádně velké Oslo“) je dlouhodobou kampaní, kterou zahájil úřad starosty v reakci na rasově motivovanou vraždu. Jejím cílem je zvyšovat povědomí a také otevřenost veřejných služeb a zaměřuje se především na školy, střediska denní péče a zdravotnické kliniky. Do roku 2005 vzrostl počet zaměstnanců z různých prostředí téměř o 30 %.

www.oslo.kommune.no

Řecký ústav pro migrační politiku zaměřil opatření v rámci projektu „Naruby“ („Inside Out“) na žáky, jakož i na organizace občanské společnosti, např. na celonárodní ženský atletický svaz.

www.imepo.gr/imepo-mission-en.html

Vymezení cílů, nalezení správných prostředků

V rámci různých strategií představuje umění a kultura užitečný prostředek k rozvoji schopnosti cílové skupiny činit erudovanější volby a přijímat opatření pro zvyšování povědomí. Umění umožňuje lidem, jimž není věnována pozornost, aby se vyjádřili, a znázorňuje obrazy, které by jinak zůstaly skryty, a tudíž vytváří podmínky pro diskusi o rozmanitých identitách a pro sblížení odlišností.

Pravdivé znázornění přistěhovalců a různých komunit

Existuje značný rozdíl mezi vnímáním integrace a skutečností. Vnímání je například deformováno ustálenými představami, které jsou prezentovány ve sdělovacích prostředcích či veřejných diskusích, o konkrétních skupinách, např. žadatelích o azyl, nelegálně migrujících osobách či migrujících osobách, které jsou zjevně odlišné nebo pocházejí z odlišného kulturního, jazykového či náboženského prostředí. Poměr obyvatelstva dané země narozeného v zahraničí je ve veřejném mínění v zemích, které byly zařazeny do vzorku, značně nadsazen, a to o 60–70 % (v Dánsku, Norsku, Německu a Švédsku), v některých případech dokonce o 150–200 %, jako ve Francii a Spojeném království. Z průzkumů v Británii vyplývá, že lidé průměrně odhadují, že v Británii žije čtyřnásobný počet přistěhovalců než ve skutečnosti. A co více, podle odhadů více než čtvrtiny lidí tvoří přistěhovalci více než polovinu obyvatelstva Spojeného království. Z průzkumů v Británii je například patrné, že lidé silně přeceňují finanční pomoc, která je žadatelům o azyl k dispozici prostřednictvím systému dávek, a domnívají se, že do Spojeného království proudí mnohem větší počet uprchlíků z celého světa (desetkrát více).

Kampaně na zvyšování povědomí mohou poukázat na skutečné zkušenosti s migrací a na životní podmínky migrujících osob, jakož i na společenské změny a přínos pro město, region či zemi pobytu. Důraz lze klást na konkrétní okolnosti v dané lokalitě, protože veřejnost dokáže abstraktní jevy jako přistěhovalectví a integraci lépe zařadit do souvislostí, může-li porovnat své předpoklady s údaji a fakty o komunitě, kterou zná nejlépe.

Iniciativa pro nové talentované osoby, „Fresh Talent Initiative“, skotské exekutivy vychází zčásti z předpokladu, že Skotsko může být lepší zemí pro život, práci a studium, pokud budou případným budoucím přistěhovalcům poskytnuty přesné informace o možnostech a podmínkách usazení se. Projekt je každých šest měsíců (2005 až 2007) hodnocen prostřednictvím veřejných hodnocení založených na dobrovolných dotaznících, které sledují příležitosti a výzvy, s nimiž se setkávají rezidenti s migrační minulostí, kteří do země přicestovali na základě této iniciativy.

www.scotlandistheplace.com

V roce 2007 zahájila španělská vláda prostřednictvím televizních spotů, rozhlasových vstupů a reklamy v tisku a ve veřejném prostoru významnou kampaň na zvyšování povědomí, která vychází z řady různých sociálních potřeb přistěhovalců a jejíž poselství zní: „Integrace přistěhovalců je prospěšná nám všem“, a nese podtitulek: „Všichni jsme jiní, všichni jsme nezbytní“.

www.tt.mtin.es/periodico/spot/inmigra.htm

Iniciativy se mohou zaměřit na potírání stereotypů, boj proti šikaně a stigmatizaci migrujících osob jakožto skupiny a na zviditelnění životních příběhů migrujících osob, jejich rodin a komunit, v nichž žijí. Aby ovlivnil veřejné mínění, spočívá „pravdivý“ přístup v:

- rozvoji a formulaci jasných, přesných a realistických cílů,
- určení cílového publika a odpovídajícím vývoji metod,
- založení cílů a metod na důkazech plynoucích z výzkumu a na teoriích o změně postojů,
- důkladném zvážení odpovídajícího harmonogramu a působnosti iniciativy,
- rozvoji dobrých pracovních vztahů se sdělovacími prostředky,
- stanovení strategií a vyčlenění odpovídajících zdrojů pro hodnocení dopadu iniciativy.

Iniciativy na „boření mýtů“ zlepšují veřejné mínění, neboť veřejnosti poskytují pravdivý obraz přistěhovalců založený na skutečnostech a osobních zkušenostech. Rozvíjejí vnímavost společnosti vůči zvláštním vlastnostem a potřebám různých skupin migrujících osob, zejména těch nejzranitelnějších a těch, které jsou vnímány stereotypně, např. nelegálně migrujících osob, žadatelů o azyl a žen z řad přistěhovalců.

Irský týden různých kultur a boje proti rasismu (Irish Intercultural and Anti-Racism Week) je financován v rámci národního akčního plánu boje proti rasismu a spojuje publikaci s názvem *Challenging Myths and Misinformation on Migrant Workers & their Families (Boj proti mýtům a špatným informacím o migrujících pracovnících a jejich rodinách)* s událostmi na zvyšování povědomí, jejichž cílem je zlepšit služby poskytované menšinovým etnickým skupinám v mnoha každodenních oblastech.

www.nccri.ie/pdf/MythsMigrantWorkers.pdf

Cílem kampaně belgického střediska pro rovné příležitosti s názvem „Jsem migrující osoba?“ v roce 2008 bylo podpořit povědomí o vlastních kořenech. Kampaň představila slavné osobnosti, které by málokdo považoval za „migrující osoby“, aby diváky upozornila na jejich vlastní stereotypy o migraci a integraci.

www.journeedesmigrants.be/www.dagvandemigrant.be

V roce 2002 zahájila německá spolková nadace pro kulturu projekt zabývající se migrací, který sloužil jako informační středisko pro více než 120 událostí a projektů, které popisují společenské změny, k nimž dochází v důsledku migrace. Informace byly získány z různých oborů a zvýrazňují vazby mezi výstupy společenských věd, zjištěními různých dokumentů a uměním a mezi různými typy partnerů v Německu a v celé Evropě. Projekt podporoval zejména projekty zabývající se migrací, které jsou organizovány osobami s migrační minulostí.

www.projektmigration.de

Vhodným místem pro výstavy, události, vzdělávací programy, výzkum, diskuse a mezinárodní výměny jsou veřejná muzea, zejména muzea věnovaná rozmanitosti a minulosti emigrace či přistěhovalců. Integrace příběhů přistěhovalců, které bývají mnohdy odsouvány na okraj, do širších národních dějin představuje pro pracovníky muzeí složitý a často rozporuplný úkol. Konference „Migrace v muzeích: příběhy rozmanitosti v Evropě“, která se konala v roce 2008, poukázala na nutnost rozšířit schopnost muzeí zkoumat celosvětové dějiny, nalézt inovativní metody, jak prezentovat kulturní změnu, a shromáždit a zdokumentovat subjektivní a vysoce osobní rozměr přistěhovalců a rozmanitosti jejich komunit. Využíváním rostoucích archivů, výstav a víceoborového přístupu se zlepšují vazby muzeí s různými zúčastněnými stranami zabývajících se integrací a zeměmi původu.

Pařížské muzeum dějin přistěhovalců, *Cité nationale de l'histoire de l'immigration*, popisuje dějiny Francie jako dějiny tradiční přistěhovalcké země, které jsou utvářeny a formovány integrací různých vln přistěhovalců. Sbírka je do velké míry tvořena svědectvím a artefakty jednotlivců. Od června 2007 se muzeum poměrně často objevuje v tiskovém zpravodajství, má poměrně dobrou návštěvnost a vazby se školami, výzkumnými pracovníky a nevládními organizacemi.

www.histoire-immigration.fr

V místech, kde neexistují speciální prostory, např. muzea zabývající se migrací, mohou mít obdobnou funkci výstavy.

Vzhledem k tomu, že byl projekt Evropské hlavní město kultury, který se v roce 2007 konal v Lucemburku, založen na jedinečné přeshraniční spolupráci s Belgií, Francií a Německem, byla základním tématem roku migrace. Bylo to jediné z pěti témat, které přilákalo pozornost firemních sponzorů. Výstavy o migraci považovalo za zajímavé 80 % lucemburského obyvatelstva a tyto výstavy zvýšily zájem o kulturu u dvou nových skupin publika: u skupin mladých a usazených přistěhovalců. 43 % portugalských státních příslušníků, kteří ve věvodství žijí, navštívilo více kulturních událostí než v roce 2007.

www.mcesr.public.lu/presse/annee_culturelle_2007/portail_luxembourg_2007/Rapport_final_anglais.pdf

V roce 2005 otevřelo muzeum místní historie v berlínském obvodu Friedrichshain-Kreuzberg novou část své stálé výstavy „Jeder nach seiner Façon? 300 Jahre Migrationsgeschichte in Kreuzberg.“ Místní přístup této výstavy zvyšuje zájem návštěvníků o dané téma a jeho ohlas, chronologický přístup ukazuje, jak založení a růst Kreuzbergu souvisely s migrací.

www.kreuzbergmuseum.de

Důležitou úlohu mají knihovny, neboť slouží jako poskytovatelé informací o kulturní rozmanitosti a jako místní prostor pro setkávání různých obyvatel.

V rámci projektu „Rozmanitost v knihovnách“ jsou od roku 2002 distribuovány sbírky knih o historii, tradicích a o situaci místních přistěhovaleckých a etnických menšinových skupin do 500 knihoven v České republice, Dánsku, Německu a Nizozemsku. Během interaktivních workshopů prošli vedoucí pracovníci knihoven odbornou přípravou v oblasti mezikulturních schopností. Ve druhé fázi se projekt financovaný z programu INTI s názvem „Knihovny jako brány“ soustředí na rozšíření prováděcích strategií a vypracování dalších obecných zásad a na propagační činnosti.

<http://www.mkc.cz/cz/uvod.html>

Žadatelé o azyl

Veřejnost se často domnívá, že se azyl vymkl kontrole, přestože počet žádostí o azyl klesá a nyní je nejnižší za posledních několik let. Rovněž jsou zaměňováni žadatelé o azyl a nepravdiví přistěhovatelci, kteří přicházejí za prací. Jeden ze způsobů, jak zlepšit veřejné vnímání žadatelů o azyl, spočívá ve financování projektů, které rozvíjejí a šíří příběhy, které žadatelům o azyl dodávají lidskou tvář a utvářejí přímou vazbu mezi uprchlíky a konflikty, z nichž prchají.

Příručka s názvem *Understanding the Stranger: Building bridges community handbook* (Porozumět cizincům: příručka o sbližování komunit), kterou připravilo informační středisko Spojeného království o azylu a uprchlících (Information Centre about Asylum and Refugees) zkoumá 21 projektů, které se snažily zmírnit napětí a vytvořit mosty mezi místními hostitelskými komunitami a žadateli o azyl a uprchlíky. Projekt ukazuje, že díky pečlivému plánování, pravidelnému přístupu k informacím a příležitostem setkat se s žadateli o azyl může místní komunita přijmout a uvítat čerstvé přistěhovatele, kteří by jinak narazili na nepřátelství, předsudky a strach.

www.icar.org.uk/uts

Projekt Evropské rady uprchlíků a vyhnanců (ECRE) s názvem *Příběhy uprchlíků* (Refugee Stories Project) shrmláždil osobní příběhy 120 lidí v různých stupních azylového procesu ve 12 zemích EU. Příběhy lze vyhledávat podle regionu původu, země určení a životního tématu. Příběhy se snaží „vrátit k základním hodnotám“ tím, že přenášejí důraz politických debat na očekávání, potřeby a zkušenosti žadatelů o azyl žijících v Evropě.

www.ecre.org/refugeestories

Během projektu zabývalí se povědomím o uprchlících (Refugee Awareness project), který v letech 2005 až 2008 probíhal v Bristolu, Nottinghamu a Liverpoolu, se 4 772 zástupců veřejnosti zúčastnilo 192 interaktivních workshopů, které byly koncipovány podle jednotlivých témat. Více než polovina účastníků prohlásila, že nyní mnohem lépe rozumí situaci uprchlíků a žadatelů o azyl. Mnoho ze zúčastněných skupin se podílelo na navazujících činnostech, aby uprchlíkům zpřijemnilo pobyt ve své komunitě.

www.refugee-action.org.uk

Projekt s názvem „Best Refugee Story“ („Nejpoutavější příběh o uprchlících“), který probíhal za spolupráce Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) na Slovensku a fakulty žurnalistiky Univerzity Komenského, podporoval rozsáhlejší a důkladnější zpravodajství o obavách uprchlíků v době, kdy byly takovéto otázky v této zemi, do níž v poslední době začínají směřovat přistěhovalci, ještě neznámé. Byly oceněny nejvýznamnější příspěvky, které líčí životní příběhy, proces integrace a životní podmínky. Takovéto vysílané a tištěné články nejen přímo oslovily širokou veřejnost, ale jejich účelem bylo rovněž zvýšit povědomí státních úředníků, kteří tyto příběhy četli a diskutovali o nich jako členové poroty.

www.unhcr-budapest.org/slovakia/images/stories/pdf_new/bulletin2002_04.pdf

Řada mezinárodních organizací a organizací občanské společnosti navrhla vzdělávací programy, knihy, hry a letáky, které jsou určeny konkrétně pro vzdělávací ústavy. Zahrnují hry, při nichž žáci hrají různé role, které simulují zkušenosti žadatelů o azyl, uprchlíků a dalších skupin přistěhovalců.

Cílem simulační hry „Cesty“ („Passages“), kterou koncipoval Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, je lépe porozumět potížím, jimž uprchlíci čelí. Účastníci procházejí řadou fází, v nichž jsou simulovány zkušenosti uprchlíků, od letu po příjezd do uprchlického tábora, jakož i potíže s integrací a vrácením uprchlíků do země, z níž uprchli.

www.unrefugees.org/atf/cf/%7Bd2f991c5-a4fb-4767-921f-a9452b12d742%7D/Passages.pdf

Celoroční kampaň „Enséñame, Africa“, která se konala v roce 2005 na Kanárských ostrovech a měla zvýšit vnímavost veřejnosti, splnila svůj cíl a zapojila 1 000 studentů do workshopů, které se zabývaly motivací a hlavními příčinami migrace ze Senegalu, přiměla studenty, aby vytvořili vlastní materiály, které zvyšují povědomí a které by mohli používat ostatní učitelé ve Španělsku, a venkovským školám v Senegalu byly darovány učební materiály.

www.aulaintercultural.org/breve.php3?id_breve=359

Ženy z řad přistěhovalců

Stereotyp, který ženu z řad přistěhovalců popisuje jako závislou a utlačovanou ženu v domácnosti, není pouze vnímáním, které se neslučuje se současnou feminizací přistěhovalceckých toků, ale které může samo o sobě vytvářet překážky bránící účasti žen na trhu práce a ve společenském životě.

Lze získávat a šířit informace o rozmanitých situacích a profilech žen z řad přistěhovalců a o měnících se vztazích mezi ženami a muži v migračních komunitách. První krok spočívá v poskytování podrobnějších statistických údajů a ve zohlednění otázek rovnosti žen a mužů. Dále je třeba dodat ženám z řad přistěhovalců hlas a tvář, a to jak ženám, jejichž postavení se zlepšuje, tak těm, které jsou zneužívány.

V rámci kampaně týkající se žen žádajících o azyl, kterou v roce 2001 uspořádala Evropská lobby žen, vzniklo 20 000 pohlednic a specializované internetové stránky, jejichž cílem je pomoci veřejnosti lépe porozumět situaci žen žádajících o azyl, zejména těch, které byly obětí násilí souvisejícího s příslušností k určitému pohlaví, např. znásilnění a zneužívání. Od té doby kampaň podporuje vznik evropské sítě žen z řad přistěhovalců, mezi jejíž dlouhodobé cíle patří zviditelnění otázek, které ovlivňují integraci žen, a obeznámení tvůrců politiky na vnitrostátní úrovni a úrovni EU s těmito otázkami.

www.womenlobby.org/asylumcampaign/EN/CAM/why.html

Zvyšování povědomí zlepšením účasti hostitelské společnosti

Odborníci v praxi by si měli být vědomi určitých omezení, hodlají-li jako primární mechanismus pro zvyšování povědomí použít „pravdivý přístup“. Fakt, že jsou lidem poskytnuty správné informace, aby byly vyvráceny informace mylné, nemusí být vždy důvodem ke změně jejich postoju. Fakta mohou změnit postoje lidí, kteří jsou k těmto otázkám poměrně neteční. Zpravidla však nezlepší názory těch, kteří jsou nejvíce nepřátelští (jejich názory se dokonce mohou ještě vyostřit). Například bylo zjištěno, že po šestiletém působení iniciativy „One Scotland Initiative“ („Jedno Skotsko“) vzrostla informovanost veřejnosti, ale procentní podíl osob, které zastávají rasistické názory, zůstal stejný.

Občané, kteří mají dostatek informací, mohou v procesu integrace zůstat pasivní, pokud nevědí, jak se zapojit do integračních opatření a mezikulturního dialogu, které probíhají v mnoha oblastech jejich života: v práci, v sousedství, ve sdruženích či náboženských skupinách atd.

Kampaně na zvyšování povědomí je mohou přimět k účasti na opatřeních, která rozvíjejí smysluplné styky mezi přistěhovalci a hostitelskými komunitami. Příležitostmi, jak poukázat na přínos migrujících osob k životu a kultuře v zemi jejich pobytu, jsou zvláštní události a festivaly. Rovněž slouží jako „tržiště“ pro organizace poskytující odbornou přípravu a příležitosti pro dobrovolníky. Takovéto slavnosti mohou zlepšit veřejné vnímání přistěhovalců a podpořit rozvoj mezikulturních dovedností.

26. ročníku festivalu migrace, kultur a občanství, který se konal v roce 2009 v Lucembursku, se zúčastnilo téměř 250 organizací zabývajících se integrací.

www.restena.lu/clae/html/m2sm1.html

Kyperský festival Rainbow je multikulturní festival, jehož účelem je zvýšit citlivost kyperské společnosti vůči prosperitě jiných kultur a civilizací a podporovat rozmanitost a dodržování práv migrujících osob, uprchlíků, žadatelů o azyl a všech osob, které nejsou kyperskými státními příslušníky.

www.kisa.org.cy/EN/activities/cultural_events/586.html

Na kulturní slavnosti je možné zvát umělce a performery z řad přistěhovalců, aby se zvýšila atraktivita festivalů pro širokou veřejnost. Tito umělci se mohou rozhodnout, že budou reprezentovat tradiční kultury, z nichž pocházejí, nebo nové mezikulturní formy vyjadřování, které vznikají v zemi pobytu.

Španělský víceletý projekt Entre 2 Orillas organizovaný nadací Directa je koncipován jako prostor pro mezikulturní výměny a jeho součástí je katalog hudebníků, divadelníků, malířů, filmařů, tanečníků, sochařů, fotografů a dalších umělců z řad migrujících osob, který napomáhá zviditelnit přínos umělců z řad migrujících osob.

www.entredosorillas.org

Multikulturní sdružení umělců v Helsinkách, Cassandra, pořádá umělecké workshopy a divadelní vystoupení, aby zvýšilo povědomí veřejnosti a vytvořilo prostor pro spolupráci a tvorbu sítí mezi herci z řad původního obyvatelstva a přistěhovalců a zprostředkovalo talent přistěhovalců sdělovacím prostředkům.

www.kassand.net/english

Středisko pro akci, komunikaci a kulturu – „Zakk—Zentrum für action, kommunikation und kultur“ – má sloužit jako centrum pro události v oblasti integrace v Düsseldorfu. Výrazně vzrostl počet jeho mezikulturních aktivit, pozornost publika a zájem o rezidenty z řad cizích státních příslušníků.

www.zakk.de

Státní svátky a sportovní události mohou být otevřenější vůči přistěhovalcům a kulturní rozmanitosti. OSN stanovila mezinárodní dny, např. Světový den uprchlíků a Mezinárodní den migrujících osob, aby podporovala a koordinovala národní platformy a opatření.

Díky veřejným slavnostem a kulturním událostem si může široká veřejnost lépe všimnout přínosů přistěhovalců a výhod rozmanitosti, tyto slavnosti a události zároveň slouží jako tržiště, na němž mohou organizace zabývající se integrací získávat dobrovolníky.

Mnoho takovýchto události bylo na evropské úrovni a úrovni členských států zahájeno v rámci Evropského roku mezikulturního dialogu 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

Internetové stránky Rady Evropy o mezikulturním dialogu rovněž spojují různé databáze, v nichž jsou vymezeny obdobné postupy:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/database_EN.asp

V roce 2007 skončila pětiletá celoevropská informační kampaň s názvem „Pro rozmanitost, proti diskriminaci“. V jejím rámci byly široké veřejnosti poskytovány informace o zákonech v oblasti boje proti diskriminaci a pozitivní sdělení o rozmanitosti. Skupiny zaměřené na jednotlivé země byly použity k tomu, aby koncipovaly vnitrostátní a regionální opatření, a tato opatření byla dále rozvíjena v těsné spolupráci s vládami jednotlivých států, sociálními partnery a nevládními organizacemi.

www.stop-discrimination.info

V roce 2008 byli v rámci druhého každoročního Dne integrace ve vlámské komunitě v Belgii oceněni přistěhovalci, kteří dokončili integrační program. Zvláštní události a velké celostátní a regionální mediální kampaně mají ukázat, jak společnost oceňuje odhodlání a úsilí nových občanů.

www.binnenland.vlaanderen.be/inburgering/dagvandeinburgeraar.htm

V rámci projektu INTI s názvem „Sportem k integraci“ („Integration at sports“) byla distribuována příručka osvědčených postupů tisícům sportovních klubů, skupinám mládeže a školám v Rakousku, Británii, Nizozemsku, Německu a Slovinsku.

www.united-by-sports.net/en

Kolektivní akce: přístup založený na posílení postavení veřejnosti

Nejúčinnější opatření na zvyšování povědomí vytvářejí prostor pro smysluplné a dlouhodobé styky jednotlivců a organizací. Zde je vazba na posílené postavení nejsilnější. Zpráva s názvem „Zpochybňování postojů, vnímání a mýtů“ („Challenging attitudes, perceptions and myths“), kterou vypracovala komise pro integraci a soudržnost (Commission on Integration and Cohesion) ve Spojeném království, formuluje závěr, že zběžný a povrchní kontakt bez opravdové účasti nestačí, aby podpořil respekt, a může dokonce zesílit předsudky.

Kolektivní akce mohou zlepšit vnímání veřejnosti a také integrační proces, pokud:

- posílí pocit identity všech jednotlivců,
- identifikují a zpochybní konkrétní postoje a chování zabarvené předsudky,
- poskytnou náhled do zkušeností jiných lidí a empatii s nimi,
- přispějí k pochopení odlišnosti,
- vymezí společné základy a sdílené hodnoty a zájmy,
- podpoří a naváží přátelské vztahy přesahující rozpory, na jejichž základě bude možné učinit dlouhodobé vzájemné závazky.

Takovýto prostor může být virtuální, např. veřejná internetová fóra, nebo skutečný, např. občanské iniciativy. Za účinnější prostředek k prolomení stereotypů a k podpoře konstruktivnějšího přístupu k integračnímu procesu jsou považovány projekty založené na společných, reálných cílech.

Přístup ke zvyšování povědomí založený na posílení postavení znamená, že je poskytování informací přímo spojeno s prostory pro smysluplnou a dlouhodobou interakci mezi jednotlivými přistěhovalci a členy veřejnosti.

Turínský projekt z let 2000 až 2002 s názvem „Doma turistou“ pomohl 600 místním obyvatelům objevit rozmanitost městských obchodů a restaurací. Prostřednictvím místních novin bylo distribuováno 200 000 kopií map multikulturních zajímavostí v okolí města. Projekt přispěl k rozvoji oblasti s vysokou koncentrací přistěhovalců, a to díky vysoké účasti místních podnikatelů z řad přistěhovalců, kteří byli schopni diverzifikovat základnu svých klientů.

„Knihovna nástrojů“ („Instrument library“) v Leicesteru ve Spojeném království je jedinečným komunitním opatřením, které přispívá k rozvoji nových mezikulturních sítí hudebníků. BBC organizuje veřejné výzvy k darování použitých hudebních nástrojů. Místní knihovna je pak půjčuje čerstvým žadatelům o azyl a uprchlíkům z řad hudebníků v regionu. Projekt hudebníkům zajišťuje prostory pro vystupování a finančně jim pomáhá, aby se dostali na místní hudební scénu.

www.interculturemap.org/upload/att/200612111049220.Instrument%20Library%20CASE%20STUDY_INFO.pdf

3.2 Rozvíjení schopností a výběr opatření

Opatření, která se snaží zlepšit postavení jednotlivců a organizací, mají posílit schopnost migrujících osob a jejich sdružení navazovat partnerství s tradičními organizacemi a podílet se na společenském a veřejném životě.

Čerství přistěhovalci disponují různými schopnostmi a mnoho z nich doufá, že bude moci využít své stávající schopnosti, znalosti a zdroje tím, že si během integračního procesu osvojí dodatečné dovednosti. Rezidenti z řad migrujících osob se rovněž mohou snažit zlepšit svoji životní situaci překonáním osobních a institucionálních překážek, které jim brání v přístupu k dostupným zdrojům a právům, v účasti na veřejném životě nebo omezují jejich schopnost vést samostatný a důstojný život podle vlastní volby.

Aktivní a rovnocenná účast od rozhodování po provádění

Je-li jednotlivým migrujícím osobám nebo zástupcům sdružení migrujících osob umožněno, aby samostatně rozhodovali o tom, jak změnit svoji životní situaci či zda se budou účastnit veřejného života, mohou být prolomeny předpokládané vazby závislosti a paternalistické postoje.

Projekty založené na přístupu zlepšujícím postavení berou migrující osoby vážně jakožto osoby přispívající k politickým debatám. Mnohá opatření na zlepšení postavení často mají zjevně pomoci migrujícím osobám, aby mohly vyjadřovat své názory a zaujaly aktivní úlohu v politickém rozvoji. Klíčovými nástroji pro zlepšení postavení migrujících osob bývají informace, tvorba sítí a platformy. Cílové skupiny účastníků jsou stručně informovány o klíčových otázkách a rozhodovacím procesu a tvůrci rozhodnutí jsou poučeni, jak se mohou učit ze zkušeností migrujících osob a na tyto zkušenosti navázat. Tímto způsobem mohou opatření na zlepšení postavení uspokojit potřeby a ambice konečných uživatelů a mohou přímo ovlivnit jejich

životní situaci. Bude třeba zabývat se právními otázkami spojenými se smlouvami, rozdílem mezi dobrovolnou a placenou prací a dobrovolnou povahou těchto činností, aby byly zaručeny dobré výsledky dobrovolnictví jakožto mechanismu usnadňujícího sociální integraci.

Pro úspěšnost jakéhokoli opatření na zlepšení postavení má kritický význam zásada „nic o nás bez nás“. Vyžaduje, aby se koneční uživatelé stali hlavními aktéry ve fázi plánování, provádění a monitorování.

Posouzení potřeb, analýza přistěhovalců a analýza prováděná přistěhovalci

Zlepšování postavení začíná fází výzkumu a posouzení potřeb, kdy je v rámci jednotlivých projektů potvrzeno, zda a jak se přistěhovalci vyrovnávají s životními potížemi, které jsou specifické pro jejich situaci. Tento výzkum zvyšuje povědomí zúčastněných jednotlivců a organizací o klíčových problematických oblastech a slouží jim jako vodítko při úvahách o tom, jak převést posouzení do akce.

V nizozemském projektu Vrijbaan v rámci programu EQUAL byla vyvinuta řada diagnostických nástrojů pro „řízení vlastní integrace“. Vlastní posouzení jednotlivcům umožňuje, aby zjistili, do jaké míry jsou přesvědčeni, že si ve svém prostředí sami určují směr.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/data/document/etg1-suc-vrijbaan_en.pdf

Irské středisko pro práva migrujících osob (Migrant Rights Centre Ireland) zjišťuje, že komunitní práce je nejúspěšnější, pokud osoby, které se na ní podílejí, mohou překročit hranice jednotlivých případů a analyzovat strukturální nerovnosti, slabou dynamiku a hlavní příčiny. Vznikají tak podmínky pro kolektivní výstupy, které jsou přínosné pro všechny členy společnosti, a je podporována solidarita mezi skupinami (např. domácími pracovníky, nárazovými pracovníky a ženami z řad přistěhovalců).

www.mrci.ie/activities/index.htm

Projekt fóra pro komunity migrujících osob a uprchlíků (Migrant and Refugee Communities Forum) ve Spojeném království, který se zabývá zlepšením postavení komunity, provádí posouzení potřeb organizací migrujících osob. Fórum poté přizpůsobuje svoji nabídku poskytovaných služeb, aby se zlepšily služby organizacím a podpora členů.

www.mrcf.org.uk/#cep

Program partnerství pro zlepšení postavení mladých lidí (Youth Empowerment Partnership Programme, YEPP) ve čtvrti německého Mannheimu s názvem Neckarstadt West používá obdobný přístup ke zvyšování povědomí o místních strukturálních potížích, které brání integraci, a následně koncipuje podporu vycházející z potřeb znevýhodněných mladých lidí.

www.yepp-community.org/yepp/cms

Čtyřicet sedm černošských a etnických menšinových skupin bylo odborně připraveno a poté se podílelo na projektu zabývajícím se posouzením potřeb lidí v černošských a etnických menšinových skupinách, kteří užívají drogy (Black and Minority Ethnic Drug Misuse Needs Assessment Project), který v roce 2003 zorganizovalo ministerstvo zdravotnictví Spojeného království. Z jejich výzkumu bylo patrné, že si různé komunity (a zejména generace) nejsou zneužívání drog příliš vědomy, a skupiny proto předložily vlastní konkrétní návrhy pro zjednodušení a kvalitu služeb. Projekt zvýšil zapojení těchto skupin do tvorby místní politiky a na základě jejich doporučení došlo ke konkrétním zlepšením při poskytování služeb.

www.uclan.ac.uk/old/facs/health/ethnicity/reports/documents/rep1comeng1.pdf

Posouzení metod představují inovativní metodu v rámci účastnického výzkumu a jsou jedním ze způsobů, jak výzkumné pracovníky začlenit do projektů s odborníky v praxi a samotnými přistěhovalci.

Posouzení potřeb a analýza prováděné přímými příjemci opatření na zlepšení postavení slouží těmto příjemcům jako rámec pro hodnocení vlastní osobní situace či situace komunity/organizace.

V rámci výzkumného projektu „POLITIS“ vedlo 76 absolventů vysokých škol ze zemí mimo EU rozhovory se 176 občansky činnými aktivisty z řad přistěhovalců. Zjištění, že jednou z rozhodujících skutečností pro občanskou účast je prostá žádost ze strany organizace, vedlo k navazujícímu projektu s názvem „WinAct: Winning immigrants as active members“ („Získání přistěhovalců pro aktivní členství“). Byli odborně připraveni pracovníci zabývající se vzděláváním dospělých, z nichž mnoho je přistěhovaleckého původu, aby pro politické strany a odbory pořádali místní workshopy o tom, jak úspěšně oslovit přistěhovalce a provádět náborové strategie.

www.politis-europe.uni-oldenburg.de

Finské ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví financovalo v letech 2003 a 2005 dvě řady výzkumných projektů univerzity v Tampere, které se zabývaly komunitou migrujících osob. Výzkumní pracovníci zabývající se sociální prací s migrujícími osobami vymezili koncepční rámec své studie a cíl výzkumu. Rozhodli se, že své zprávy zaměří na otázky, jako jsou názory spotřebitelů na péči o duševní zdraví, způsob, jímž komunita vnímá poskytování základní péče, a profesní ambice druhé generace.

www.uta.fi/laitokset/sospol/migrant/abstr/clarke.pdf

Určení správné cílové skupiny, zlepšení její situace

Při diskusích s migrujícími osobami a organizacemi v rámci účastnického výzkumu a posuzování potřeb může vyjít najevo, že se potřeby těchto lidí a organizací značně liší, což je způsobeno různými faktory: věkem, pohlavím, vzděláním, právním postavením, postavením na trhu práce, dovednostmi a kvalifikacemi, motivací atd. Např. poradenské struktury pro přijímání uprchlíků umožňují žadatelům o azyl a uprchlíkům, aby poskytovali zpětnou vazbu týkající se různých aspektů přijetí a integrace a aby se podíleli na provozu

zařízení. Často je nutné, aby úspěšná opatření na zlepšení postavení určila velice konkrétní cílovou skupinu.

Projekt Kommit, jehož cílem je zlepšit postavení organizací migrujících osob („Kommit—Empowerment of migrant organisations“), v německém Brandenburku se soustředil na rozvoj dovedností a schopností, které byly vymezeny zúčastněnými organizacemi migrujících osob. 30 vedoucích představitelů organizací migrujících osob se zúčastnilo osmdesátihodinové přímé tematické odborné přípravy a 1 000 účastníků se zúčastnilo workshopů komunity a příležitostí ke tvorbě sítí. Ukazatelem úspěšnosti projektu byla spokojenost účastníků s tématy, metodami a kvalitou. V projektové příručce byly zveřejněny vysoce kladné výsledky hodnocení i normy kvality budoucích programů vzdělávání dospělých pro organizace migrujících osob.

www.integrationsbeauftragte.brandenburg.de

Úspěšnou strategií pro obtížně dosažitelné skupiny, např. ženy z řad přistěhovalců, může být zlepšování postavení konkrétních cílových skupin. Projekty by měly zohledňovat fakt, že se tyto cílové skupiny mohou rozhodnout, že se budou angažovat jinak nebo méně aktivně. Případná úloha veřejných orgánů a jiných financujících subjektů spočívá v kompenzaci nákladů či snižování překážek bránících účasti.

Opatření, která jsou pružná a přizpůsobená specifickým uvedeným potřebám příjemců, splňují očekávání účastníků a hlavní cíl zlepšování postavení, jímž je zlepšení situace účastníků.

Rotterdamské ženské středisko v Delfshavenu (Women's Centre Delfshaven) je provozováno výhradně ženami z řad přistěhovalců, čímž vzniká atmosféra, v níž se ženy různého věku a různých státních příslušností (včetně nizozemské) cítí příjemně. Středisko pomohlo mnoha ženám neformálně vystoupit z izolace a stovkám lidí poskytuje prostřednictvím jazykových a tvůrčích kurzů odbornou přípravu, která vychází z posouzení jejich možností vstupu na trh práce.

www.eukn.org/eukn/themes/Urban_Policy/Social_inclusion_and_integration/Emancipation-centre-for-and-by-women-in-Delfshaven_2033.html

Kdykoli má skupina Clientenbelang Utrecht (zájmová skupina pro pacienty a klienty) politicky orientovaný dotaz ohledně matek z řad přistěhovalců, položí jej přímo skupině přistěhovalců „Immigrant Wmo Watchers“, kterou tvoří síť matek z řad přistěhovalců s dětmi ve školním věku. Tyto ženy shromažďují nezbytné informace ze své rozsáhlé sociální sítě a formulují neformální výstupy pro lepší rozvoj politiky.

www.senia.nl

Program E.L.S.A. využíval účastnický akční výzkum k ovlivnění místních politik sociální péče v okresech v italské provincii Forlì-Cesena. Projekt poskytoval pečovatelkám z řad přistěhovalců informace, odbornou přípravu a poradenství, o které žádaly. Usnadnil styky s místními orgány a partnerskými odbory. Rovněž organizoval podpůrné iniciativy pro osoby, jimž je poskytována péče, a pro jejich rodiny, které usnadňují účast a regulaci pečovatelek.

www.palliative.lv/45/70

Vymezení cílů, nalezení správných prostředků pro zlepšení postavení

Různé typy opatření na zlepšení postavení migrujících osob a organizací zaujímají dynamický a na výsledky zaměřený přístup k rovnosti příležitostí. Iničiátoři musí určit vhodné prostředky k dosažení jednoznačně žádoucích cílů u konkrétních cílových skupin a zároveň musí ponechat dostatek prostoru pro různé formy účinných opatření. Opatření na zlepšení postavení tudíž zvyšují schopnost migrujících osob nebo organizací provádět změny a umožňují jim, aby tuto schopnost uplatnily v praxi. Tento prostor může být vytvořen v rámci organizace/vlády, prostřednictvím pracovních stáží či účasti na rozhodování nebo pomocí nových cílených programů.

Klíčovou koncepcí, která tato opatření protíná, je prostor pro výměnu mezi přistěhovalci a hlavními organizacemi a pro jejich rozhodování. Jedním příkladem jsou programy pracovních stáží v oblasti umění a kultury

Rozdíl mezi opatřeními na zlepšování postavení a mnoha vzdělávacími programy v oblasti integrace přistěhovalců spočívá v tom, že opatření kombinují vzdělání a různé akce, přičemž cílovým skupinám poskytují jedinečnou příležitost, aby nabyté zkušenosti uplatnily v praxi.

Základní myšlenkou projektu Britské rady s názvem „Otevřenost a rozmanitost při vzdělávání“ („Inclusion and Diversity in Education“) je nechat studenty z etnicky a kulturně rozmanitých škol, aby sami rozhodovali o programu, vyjednávali dohody a vytvořili studentskou chartu pro školy otevřené všem. Skupiny vedoucích představitelů z řad studentů řídí prováděcí projekty, které mají zlepšit postavení rozsáhlejších skupin studentů, rodičů a celé komunity.

www.britishcouncil.org/netherlands-youthprojects-indie-homepage.htm

Program kulturních pracovních stáží „Jump in!“ („Naskoč!“) usiluje o lepší zastoupení mladých umělců z etnických menšin v nizozemských kulturních organizacích. Pomocí tohoto místního nástroje pro mezikulturní dialog vytvářejí hostitelské organizace kanály pro přímou komunikaci s umělci z různých komunit a umělci získávají nezprostředkované zkušenosti, jimiž prohlubují svůj profesní rozvoj. Program je založen na pilotních projektech, jako je mezikulturní výbor rotterdamského divadla Zuidplein, který od roku 1998 výrazně ovlivňuje rozmanitost publika, které je divadlo schopno přilákat.

www.eurocult.org/we-focus-on/jump-in

Zvyšováním povědomí vzniká ideální prostor, v němž mohou přistěhovalci a jejich organizace vést výměny a provádět různá opatření.

Rozhlasový projekt financovaný z programu EQUAL s názvem „Commedia.Net“ umožnil migrujícím osobám, uprchlíkům a žadatelům o azyl v Řecku, kteří se zajímají o sdělovací prostředky, aby rozhodovali o výběru pořadů, lépe porozuměli vlastní komunitě i jiným komunitám a aby prostřednictvím vysílání šířili nabyté poznatky. Odborná příprava a pracovní stáže jim umožnily ujmout se klíčové úlohy při zvyšování povědomí a změně způsobu, jímž jsou veřejnosti poskytovány informace o migraci.

www.commedia.net.gr/default.en.asp

V rámci projektu „MiMi – With Migrants For Migrants“ („S migranty pro migranty“) bylo v letech 2003 až 2008 odborně připraveno 600 „mezikulturních zprostředkovatelů“ z řad přistěhovalců ve 35 německých městech. Ti uspořádali 900 událostí ve 32 jazycích, v nichž vysvětlili německý systém zdravotnictví a související témata přibližně 10 000 lidí s migrační minulostí, dalších 100 000 lidí bylo osloveno prostřednictvím letáků a zdravotnické příručky.

www.aids-migration.de

Projekt „SEIS-Finland Forward Without Discrimination (STOP)“ zabývající se pokrokem bez diskriminace poskytl odbornou přípravu přistěhovalcům a členům etnických menšin a zorganizoval workshopy na zvýšení povědomí, na nichž se podílely školy a vnitrostátní veřejné orgány. V rámci pilotního řídicího výboru, ve fázi plánování, provádění a hodnocení projektu měla zásadní význam účast přistěhovalců. Kladná zpětná vazba a publicita vedly k tomu, že byl projekt rozšířen o odbornou přípravu v oblasti boje proti diskriminaci pro budoucí učitele a policejní úředníky.

www.stop-discrimination.info/134.0.html

Začlenění migrujících osob a jejich sdružení do tradičních organizací: situace výhodná pro obě strany

Opatření na zlepšení postavení jsou někdy zahájena na nejnižší úrovni samotnými migranty a později jsou financována tradičními organizacemi, ať veřejnými orgány, sociálními partnery, soukromým sektorem, nebo občanskou společností. Jindy zahajují tato opatření tradiční organizace a později navazují partnerství s migrujícími osobami (zásada „nedělejte to pro nás, dělejte to s námi“). Poskytováním služeb, diverzifikací členské základny pomocí informačních programů či zajištěním platformy pro účast migrujících osob na veřejném životě se mohou snažit zlepšit postavení jednotlivých migrujících osob.

Nemělo by být zapomináno, že jak migrující osoby, tak tradiční organizace jsou navzájem se doplňujícími příjemci opatření na zlepšení postavení, která se ve stejné míře týkají jak přizpůsobení se hostitelské společnosti, tak účasti migrujících osob. Tradiční organizace očekávají, že se tato partnerství budou zabývat konkrétními integračními výzvami nebolepší jejich správou v oblasti integrace. Tyto případné výhody zvyšují jejich zájem o zlepšení postavení migrujících osob a podnikání kroků nutných k zabezpečení těchto výhod. Lze

rozvíjet normy kvality, aby bylo možné posuzovat, zda tradiční organizace provádějí postupy na zlepšení postavení příjemců z řad migrujících osob a pracovníků a zda tyto postupy měřitelným způsobem změnily politiky a poslání dané organizace.

Postavení tradičních organizací se rovněž zlepšuje prostřednictvím opatření na zlepšení postavení přistěhovalců, která přijímají. Jejich zvýšené schopnosti, zdroje a mezikulturní kvalifikace zvyšují kvalitu a otevřenost jejich rozhodování a poskytování služeb.

Cílem festivalu Evropské kulturní nadace (European Cultural Foundation) s názvem „Stranger Festival“ („Festival cizinců“) je nastolit situaci výhodnou pro obě strany, a to na základě přesvědčení, že bude-li zvýšena schopnost mladých lidí z různých prostředí používat nové sdělovací prostředky založené na internetu, zvýší se později rovněž schopnost jejich uživatelů (evropských nevládních organizací, kulturních institucí, sdělovacích prostředků a vlády) pracovat s mladými lidmi na projektech mezikulturního dialogu.

www.eurocult.org/we-focus-on/strangerfestival

Projekt „INVOLVE“ byl účastnickým výzkumným projektem financovaným z programu INTI, který se zabýval způsoby, jak usnadnit dobrovolnictví ve dvoustranném procesu integrace. Bylo formulováno šestnáct konkrétních doporučení pro tvůrce politiky na různých úrovních správy věcí veřejných a odborníky v praxi v tradičních organizacích i organizacích migrujících osob.

www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

Cílem publikace ministerstva pro komunity a místní správu Spojeného království z roku 2005 s názvem *Ethnicity Monitoring Guidance: Involvement (Obecné zásady monitorování národních příslušnosti: angažovanost)* je podporovat angažovanost černošských a menšinových etnických komunit v činnostech na obnovu obytných čtvrtí (Neighbourhood Renewal), a to podporou místních partnerství se sdruženími v rámci komunit.

www.neighbourhood.gov.uk/page.asp?id=771

Rozvojové partnerství Pangea ve španělském regionu Castilla – La Mancha je tvořeno sdruženími migrujících osob, nevládními organizacemi a místními a regionálními veřejnými orgány. „Mezikulturní spojky“ neboli zprostředkovatelé dokázali oslovit více než polovinu přistěhovalců, kteří v této venkovské oblasti žijí. Seznámili je s integrovanou a specializovanou odbornou přípravou a poradenskými službami a s probíhajícími programy podpory na pracovišti. Opatření na zvyšování povědomí jsou doplněna „mezikulturním barometrem“, tedy výzkumem zabývajícím se tématy jako sociálně-ekonomický a kulturní přínos přistěhovalců pro danou obec.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/employ-06-pangea_en.cfm

Závěry

1. Díky kampaním a událostem pro zvyšování povědomí mohou všichni občané získat fakta o migraci a integraci a zjistit, jak se lze na procesu integrace podílet. Tyto kampaně a události rovněž vytvářejí prostor pro častou interakci migrujících osob a občanů jednotlivých států, při níž se rozvíjejí mezikulturní dovednosti všech zúčastněných osob.
2. Přístup ke zvyšování povědomí, který je založen na důkazech, začíná fází důkladného mapování, v jejímž rámci poskytují ankety a průzkumy veřejného mínění spolehlivou základní představu o vnímání migrujících osob a vnímání široké veřejnosti, kterou lze pravidelně vyhodnocovat.
3. Analýza výsledků průzkumu odhalila faktory, které ovlivňují vnímání a pomáhají určit vhodnou cílovou skupinu. Tyto výsledky lze rovněž použít jako podnět k tomu, aby sdělovací prostředky a veřejnost věnovaly pozornost zahájení kampaní na zvyšování povědomí.
4. Vzhledem k tomu, že vládní politiky a sdělení mají významný vliv na důvěryhodnost a účinnost kampaně, mohou být některými z jejích klíčových skupin tvůrci politiky a osoby, které výrazně ovlivňují mínění.
5. Úspěch kampaně je jasně definován určením vhodné cílové skupiny (tj. změnou stanoviska široké veřejnosti, přistěhovalců nebo vybraných zúčastněných stran či skupin obyvatelstva).
6. Iniciativy na „boření mýtů“ zlepšují veřejné mínění, neboť veřejnosti poskytují pravdivý obraz přistěhovalců založený na skutečnostech a osobních zkušenostech. Rozvíjejí vnímavost společnosti vůči zvláštním vlastnostem a potřebám různých skupin migrujících osob, zejména těch nejzranitelnějších a těch, které jsou vnímány stereotypně, např. nelegálně migrujících osob, žadatelů o azyl a žen z řad přistěhovalců.
7. Díky veřejným slavnostem a kulturním událostem si může široká veřejnost lépe všimnout přínosů přistěhovalců a výhod rozmanitosti, tyto oslavy a události zároveň slouží jako tržiště, na němž mohou organizace zabývající se integrací získávat dobrovolníky.
8. Přístup ke zvyšování povědomí založený na posílení postavení znamená, že je poskytování informací přímo spjato s prostory pro smysluplnou a dlouhodobou interakci mezi jednotlivými přistěhovalci a členy veřejnosti.
9. Pro úspěšnost jakéhokoli opatření na zlepšení postavení má kritický význam zásada „nic o nás bez nás“. Vyžaduje, aby se koneční uživatelé stali hlavními aktéry ve fázi plánování, provádění a monitorování.

10. Posouzení potřeb a analýza prováděné přímými příjemci postavení slouží těmto příjemcům jako rámec pro samostatné hodnocení vlastní osobní situace či situace komunity/organizace.
11. Opatření, která jsou pružná a přizpůsobená specifickým uvedeným potřebám příjemců, splňují očekávání účastníků a hlavní cíl zlepšování postavení, jímž je zlepšení situace účastníků.
12. Rozdíl mezi opatřeními na zlepšování postavení a mnoha vzdělávacími programy v oblasti integrace přistěhovalců spočívá v tom, že opatření kombinují vzdělání a různé akce, přičemž cílové skupině poskytují jedinečnou příležitost, aby nabyté zkušenosti uplatnila v praxi.
13. Postavení tradičních organizací se rovněž zlepšuje prostřednictvím opatření na zlepšení postavení přistěhovalců, která přijímají. Jejich zvýšené schopnosti, zdroje a mezikulturní kvalifikace zvyšují kvalitu a otevřenost jejich rozhodování a poskytování služeb.

Kapitola 4

Platformy pro dialog

Různé kulturní tradice využívají dialog, aby podpořily vzájemné porozumění a důvěru a aby zabránily konfliktům a konflikty řešily. Nahodilé a trvalé platformy pro dialog mohou být použity k prosazení integrace napravením nedostatku vzájemného porozumění a důvěry, k němuž může dojít mezi migrujícími osobami, rezidenty, občany s přistěhovaleckou minulostí a bez ní a mezi těmito skupinami a vládou na všech úrovních.

Úspěšná platforma podněcuje otevřenou a zdvořilou výměnu názorů a funguje-li správně, pomáhá účastníkům nalézt společné základy pro spolupráci. Platforma je prostorem pro jednání o rozporuplných zájmech a pro nalézání společných řešení. Navazující činnosti začínají tam, kde končí platformy pro dialog, čímž mohou být posíleny sociální sítě a sítě sdružení v rámci komunity a společný pocit totožnosti v rozmanité společnosti.

Tato kapitola rozvíjí první společnou základní zásadu, která definuje integraci jako dvoustranný proces, v němž se navzájem přizpůsobují všichni přistěhovalci a rezidenti členských států. Vlády jsou povzbuzovány, aby se zapojily do integrační politiky a aby jednoznačně formulovaly svá společná práva a povinnosti. Jedním ze základních mechanismů je podle sedmé společné základní zásady častá a smysluplná interakce na místní úrovni mezi místními rezidenty s přistěhovaleckou minulostí a bez ní.

Kapitola vymezuje jednotlivé kroky procesu vytvoření a vedení platformy pro dialog a praktické překážky, které je často třeba překonat. Nejprve se zabývá otázkou, jaký právní rámec je vhodný, na čí otázky a potřeby by se platforma měla zaměřit, kdo se účastní, jaké základní dovednosti jsou zapotřebí, jaká jsou pravidla platformy. Zkoumá, jak lze vzájemné porozumění a důvěru v dialogu převést na širší spolupráci v komunitě. Fungování platformy pro dialog může usnadnit hlavní veřejný orgán nebo aktér z občanské společnosti, a to tím, že se ujmou různých rolí, aby platformě poskytli účinnější pracovní metody, účinnější návazné kroky a silnější dopad na komunitu. Tato kapitola vysvětluje, jaké úlohy může svolávající veřejný orgán nebo aktér z občanské společnosti mít v jednotlivých fázích platformy pro dialog. Nabyté poznatky mohou sloužit jako inspirace pro platformy na úrovni městské čtvrti, obce, regionu a na úrovni vnitrostátní – a dokonce evropské, na níž bylo v dubnu 2009 zahájeno Evropské fórum pro integraci.

Mezinárodní migrace zvyšuje současnou etnickou, kulturní, náboženskou a jazykovou rozmanitost Evropy a tento proces bude pokračovat. Podle bleskového průzkumu Eurobarometru 217 z roku 2007 měla většina občanů EU v poslední době pozitivní kontakt s lidmi různé národnostní příslušnosti, různého vyznání a státní příslušnosti. Ačkoli osoby zařazené do průzkumu jen obtížně definovaly „mezikulturní dialog“, spojovaly s ním řadu pozitivních významů od komunikace mezi různými komunitami po nadnárodní mobilitu, přístup ke kultuře a jazykovou rozmanitost. V dlouhodobém výhledu může Evropa tuto rozmanitost plně využít pro ekonomický růst, konkurenceschopnost, tvořivost a postavení ve světě.

Rostoucí rozmanitost obyvatelstva vyžaduje, aby se veřejné služby a další společenská ujednání přizpůsobily nové rozmanité skutečnosti. Způsob, jímž se určité místo – od celého státu po městskou čtvrť – této rozmanitosti v krátkodobém a střednědobém výhledu přizpůsobí, může způsobit nárůst a pokles celkové vzájemné důvěry a porozumění ve společnosti. Z nedávného výzkumu například vyplývá, že vysoké úrovně rozmanitosti (tj. různých typů lidí žijících spolu v jedné komunitě) mohou být podnětem k „sebeizolaci“ a „sociálnímu odstupu“ mezi lidmi. Ve srovnání s průměrnými lidmi mají lidé, kteří žijí ve velmi nestejných čtvrtích, sklony k tomu, aby:

- se méně zajímali o své sousedy a důvěřovali jim, bez ohledu na to, zda jejich znalosti pocházejí ze stejného kontextu, či nikoli,
- měli menší důvěru (byť nutně ne méně znalostí) v místní politiku, vedoucí osobnosti a sdělovací prostředky,
- se různými způsoby politicky angažovali, např. prostřednictvím pouličních protestů a sociálních reformních skupin,
- byli méně spokojeni,
- očekávali, že budou mít menší vliv na politická rozhodnutí a že jejich komunity budou pravděpodobně méně spolupracovat, aby vyřešily společné potíže.

Tato zjištění varují, že u komunit procházejících proměnou, které jsou ponechány vlastnímu vývoji, může dočasně docházet k poklesu vzájemného porozumění a důvěry v rámci většinových i menšinových skupin, mezi většinami a menšinami a ve vztahu k místní správě.

Míra vzájemného porozumění a důvěry je často přičítána nižším úrovním sociálního kapitálu (tedy menšímu počtu sociálních sítí a sítí organizací). Přátelské vztahy a občanská společnost poskytují jednotlivcům místní příležitosti ke smysluplné interakci a navazování vztahů. Síla sociálních sítí a sítí sdružení ovlivňuje úroveň důvěry a solidarity v rámci komunity a osobní a hospodářskou prosperitu jejích rezidentů. Rostoucí rozmanitost je pouze jedním z faktorů, které přispívají k obecnému poklesu sociálního kapitálu v mnoha západních společnostech, v nichž již lidé nejsou tak sociálně a občansky aktivní, jak bývali.

Integrace do společnosti je nepříznivě ovlivněna oslabováním sociálních sítí a sítí sdružení, což může vyústit v krajní individualismus a lhostejnost vůči prosperitě jiných lidí, vzájemné stereotypizaci a vytváření obětních beránek, v mlčení zranitelných skupin, netečnost vůči skutečným problémům komunity, v konflikty ohledně rozdělení zdrojů a v mnohé formy diskriminace a extremismu na všech stranách společenského spektra.

Toto oslabování rovněž ovlivňuje integraci čerstvých přistěhovalců, kteří jsou zasaženi nejhůře. Během usazování se čerství přistěhovalci při kompenzaci chybějícího sociálního kapitálu v dané zemi zpravidla více spoléhají na existující sociální sítě a sítě sdružení, než na původní obyvatelstvo či tradiční skupiny.

Dlouhodobé smysluplné mezikulturní interakce pomáhají místním rezidentům pochopit, jak se ve stále více rozmanité společnosti mění lidé jim podobní a také lidé s odlišnou minulostí. Jakmile začnou sami sebe vnímat jako plnohodnotné členy komunity se sdílenou identitou a zájmem o vzájemnou prosperitu,lepší se i vzájemné porozumění a důvěra.

4.1 Vytvoření a provoz platformy: překonání překážek

Tvůrci politiky často využívají dialog, aby obyvatelstvo uklidnili po významných zprávách o sociálním konfliktu. Takovéto konflikty mohou být předzvěstí větších problémů souvisejících s nerovností a znevýhodněním v rozmanité společnosti (tj. s vyloučením z trhu práce, zanedbanými městskými oblastmi, rasismem). Jako taková mohou tato napětí nakonec vyžadovat formulaci řádné reakce integrační politiky na konkrétní problém.

Za výchozí bod formulace takového řádné politické reakce lze považovat platformu pro dialog. Může být místem prvního styku pro překonání nedorozumění a nedůvěry. Platforma podněcuje hovory o konkrétních problémech, neboť slouží jako občanský prostor pro otevřenou a zdvořilou výměnu názorů. Podle toho, co je příčinou nedorozumění a nedůvěry, může tato výměna probíhat mezi přistěhovalci, se spolurezidenty a s vládou. Účastníci se od sebe navzájem učí. Integrují odlišné pohledy do společného porozumění určitému problému, rozvíjejí základní důvěru a hledají společná východiska, aby problém vyřešili společnými silami.

Platforma pro dialog je občanským prostorem, v němž může začít otevřená a zdvořilá výměna názorů mezi přistěhovalci, se spolurezidenty nebo s vládou. Cílem je, aby účastníci v souvislosti s konkrétním problémem rozvíjeli sdílené porozumění a důvěru a hledali společná východiska, na jejichž základě budou moci problém vyřešit společnými silami.

Plánované výstupy a dopad platformy pro dialog

Úspěšné platformy pro dialog přispívají ke tvorbě pracovních vztahů mezi účastníky, rozvíjejí společné veřejné činnosti, partnerství a nové probíhající mechanismy pro konzultace. Tyto navazující činnosti vytvářejí nový prostor pro úspěšnou interakci, tentokrát s širší veřejností. Ve střednědobém výhledu podporují nové a silnější sociální sítě a sítě sdružení a vládní konzultace. Partneři tvoří nové organizace či začleňují spolupráci mezi hlavními činnosti své organizace. V každém případě by tato spolupráce měla probíhat samostatně, aniž by musela být podporována platformou pro dialog.

V dlouhodobém výhledu může proces podnícený platformou pro dialog snížit sociální odstup a vzájemně posílit sociální kapitál a prosperitu všech rezidentů. Může pomoci ke spojování a výměně identit na úrovni městských čtvrtí, měst, snad i na úrovni regionální, vnitrostátní či evropské. Vedoucí politické osobnosti a vedoucí osobnosti občanské společnosti mohou tyto občanské prostory využívat k tomu, aby rozmanitost začlenily do silnějšího, rozsáhlejší sdíleného pocitu totožnosti a aby rozvíjely otevřenější jazyk pro diskuse o společných problémech.

Přistěhovalectví může v rámci domácí i zahraniční politiky podněcovat otázky týkající se hodnot, které jsou pro stále více rozmanitou Evropu společné. Na tyto otázky EU reaguje svým mottem „jednota v rozmanitosti“, které je v preambuli Smlouvy o EU definováno jako „(přání) prohloubit solidaritu mezi svými národy při respektování jejich historie, kultury a tradic“. Bílá kniha Rady Evropy o mezikulturním dialogu tuto myšlenku rozvíjí a činí z ní myšlenku stejně významnou jak z hlediska integrace přistěhovalců, tak z hlediska evropské integrace: „Neexistence dialogu nezohledňuje ponaučení vyplývající z evropského kulturního a politického dědictví. Dějiny Evropy byly pokojné a produktivní, kdykoli převládala skutečná vůle hovořit se sousedy a spolupracovat bez ohledu na dělicí linie ... Jedině dialog lidem umožňuje, aby žili v jednotě a zároveň v rozmanitosti.“

Více myšlenek a příkladů mezikulturního dialogu a postupů v rámci platformy lze nalézt v těchto dokumentech:

Činnosti v rámci Evropského roku mezikulturního dialogu 2008:

www.interculturaldialogue2008.eu

The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back (dokument o mezikulturním dialogu: od praxe k politice a zpět), připravený platformou pro mezikulturní Evropu:

<http://rainbowpaper.labforculture.org/signup/public/read>

White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity (bílá kniha o mezikulturním dialogu: důstojné soužití v rovnoprávném postavení), připravený Radou Evropy:

www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Právní rámec jakožto činitel usnadňující dialog

Platformu pro dialog lze umístit do konkrétního kontextu: na pracoviště, do školy, do odvětví kultury, veřejných služeb, do náboženského života, do vztahů v městské čtvrti, do zahraničních vztahů atd. Každý z těchto kontextů disponuje vlastními příležitostmi pro výměnu názorů a společné rozhodování. Tvůrci politiky by měli zaručit, že občané a státní

příslušníci třetích zemí mají k účasti v těchto kontextech obdobné příležitosti. V závislosti na dostupných politikách v oblasti politické účasti sem patří právo zakládat sdružení, politické strany či pracovní subjekty, čerpat finanční prostředky na rozvoj kapacit, právo volit ve volbách nebo být průběžně konzultován vládou.

Tyto politiky umožňují různým voleným zástupcům a jiným subjektům, aby se spojovali a následně se účastnili platform. Přítomnost takové občanské komunity lze považovat za infrastrukturu, která v dané společnosti umožňuje platformy pro dialog.

V roce 2006 přijalo české ministerstvo vnitra otevřenější výklad zákona č. 83/1990 Sb., aby mohla být sdružení zakládána všemi fyzickými osobami – nikoli pouze občany. Předtím mohli cizí státní příslušníci zakládat sdružení pouze v případě, že se sdružení zúčastnili alespoň tři čeští státní příslušníci.

Španělský ústavní soud ve svém rozhodnutí č. 236/2007 uvedl, že existují určitá základní práva, která náleží všem bez ohledu na administrativní postavení, a mezi tato práva patří právo sdružování se, právo na sloučení, demonstrace a vzdělání.

Rakouský zákon o komoře práce a zákon o institucionálním uspořádání na pracovišti z roku 2006 přiznaly všem pracovníkům, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, právo kandidovat ve volbách jako mluvčí odborů (členové odborů, kteří zastupují své spolupracovníky při jednání s vedením) a jako zástupci komory práce (platforma zastupující všechny soukromé zaměstnavatele).

Národní programy Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí lze využít k financování rozvoje vnitrostátních, regionálních a místních poradních subjektů a programů rozvoje schopností státních příslušníků třetích zemí a jejich sdružení účastnit se demokratického procesu.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Vnitrostátní či místní orgány, které prokázaly, že jsou otevřené strukturálním průběžným konzultacím a prohlubují důvěru a porozumění, mohou tyto dovednosti využít k tomu, aby moderovaly nové platformy pro dialog a pokročily k citlivějším tématům.

Odstraněním překážek v právním rámci, které přistěhovalcům brání v občanské účasti, vznikají příležitosti pro rozvoj občanské společnosti a poradních subjektů, z nichž se později stávají klíčoví účastníci platformy pro dialog.

Dánská rada pro etnické menšiny je vnitrostátní poradní subjekt, který se skládá z rad pro integraci, jejichž zástupci jsou voleni na místní úrovni. Když bylo při televizním šetření zjištěno, že místní rady jsou svými členy hodnoceny jako neuspokojivé a místními politiky jako málo důvěryhodné, rada pro etnické menšiny využila stávající strukturu, aby pěti regionálním platformám pro dialog pomohla zjistit, jak nejlépe by měl být dialog v budoucnosti veden. Členové místních rad byli klíčovými usnadňujícími činiteli, kteří byli schopni mobilizovat transetnické sítě a zapojit do procesu účastníky z řad obcí a sdělovacích prostředků.

www.rem.dk

Fórum pro menšiny, Minderheden Forum, je nezávislou zastřešující organizací 15 federací spojujících více než 1 000 místních organizací migrujících osob ve Flandrech a Bruselu. Finanční prostředky a oficiální uznání ze strany vlámské komunity dodávají fóru schopnost externě se účastnit nových vládních dialogů a určovat program. Interně pořádá pro své členy pracovní skupiny a platformy. Vláda má „rychlý přístup“ k různým menšinovým skupinám, aniž by se vystavovala riziku, že jednu z nich vybere jako „libovolného mluvčího“. Členové mohou prostřednictvím fóra vyjadřovat své názory a využívat jeho strukturu k rozvoji schopností své organizace.

www.minderhedenforum.be

Důraz na konkrétní problém na základě potřeb komunity

Platformy by se měly vyhýbat tomu, aby oblast jejich působnosti byla příliš široká a vztahovala se na celou koncepci integrace, a místo toho by se měly soustředit na konkrétní potřeby a otázky, např. na zdravotnictví, zaměstnanost, vzdělání, obtěžování atd. Platforma vycházející z potřeb je založena na problémech, které jsou pro konkrétní oblast – a to jak pro přistěhovalce, tak původní obyvatelstvo – nejvýznamnější. Díky opětovnému důrazu na potřeby a otázky jakožto na společný referenční bod je možné se vyhnout někdy zbytečnému rozlišování, např. podle různých komunit. Pro úspěšnost platformy vycházejících z potřeb, které se soustředí na konkrétní integrační problematiku, má zásadní význam schopnost naslouchat hostitelským komunitám a komunitám migrujících osob. Naslouchání je důležité nejen ve fázi koncipování, ale v průběhu celého provádění. Je tudíž zapotřebí vyčlenit značnou dobu na konzultace, reakci a zpětnou vazbu.

Potřebnost platformy je posouzena tak, že je dotčená komunita požádána, aby označila své klíčové problémy; že je této komunitě položen dotaz, zda se domnívá, že o jejím problému vědí i jiní, a zda tato komunita jiným lidem důvěřuje natolik, aby s nimi při řešení daného problému spolupracovala.

Fórum pro uprchlíky a migrující osoby (The Refugee & Migrant Forum) v Manchesteru se snaží zlepšit postavení uprchlíků a žadatelů o azyl a umožnit jim, aby vyjádřili své konkrétní potřeby a ambice, aby bylo možné tyto informace zohlednit v rozhodovacím procesu na místní i národní úrovni. Fórum v Manchesteru prohlubuje respekt a spolupráci mezi uprchlíky a migrujícími osobami a slouží jako prostor pro sdílení dovedností, informací a zdrojů. Fórum bylo spuštěno v roce 2006 na základě Charty pro uprchlíky v Manchesteru, deklarace práv a povinností, která byla sepsána uprchlíky a žadateli o azyl a potvrzena 100 tvůrci politiky a osobami utvářejícími veřejné mínění v Manchesteru včetně městské rady.

www.mrsn.org.uk/forum

Z konzultací předcházejících zřízení platformy vyplývá, jaké hlavní otázky jsou příčinou rozdílů v názorech a podezření, které maří spolupráci v komunitě. Patří sem dosah transektických sítí, úloha nezávislých usnadňujících činitelů a využívání nových technologií k podpoře dialogu probíhajícího mimo platformu.

„Rámcový program pro nové sousedy“ je barcelonská městská platforma poskytovatelů služeb, veřejných orgánů a nevládních organizací, jejímž cílem je usnadnit slučování rodin. Ve fázi plánování byly určeny konkrétní potřeby a důraz platformy byl přizpůsoben pomocí telefonického průzkumu vedeného se stávajícími žadateli o sloučení rodiny, prostřednictvím specializovaných setkání s minulými žadateli a jejich rodinami a setkání s úřadem pro zápis do škol, která byla zaměřena na obtíže, jimž přistěhovalci čelí v systému vzdělávání.

V rámci projektu programu INTI s názvem „Integrační výměna“ („Integration Exchange“) vedený sítí Quartiers en Crise—European Regeneration Areas Network (Čtvrtě v krizi – evropská síť pro obnovu oblastí) bylo zřízeno osm místních akčních skupin tvořených místními zúčastněnými stranami a vícejazyčné internetové platformy, jejichž účelem je shromáždit místní a regionální odborné znalosti pro nadnárodní odborné posudky zabývající se prováděním a povědomím o společných základních zásadách na místní úrovni. Vzájemné učení se a výměna ve skupinách rozvíjejí kapacitu a pracovní vztahy mezi zúčastněnými veřejnými agenturami, komunitními organizacemi, místními organizacemi bojujícími proti diskriminaci, zaměstnavateli, odbory a výzkumnými pracovníky.

www.qec-eran.org

Potřeby by měly být vysvětleny pomocí srozumitelných pojmů, které mohou získat širokou podporu všech stran. Je možné nalézt společná východiska, je-li problematika vymezena jako boj proti sociálnímu vyloučení různých menšinových skupin či jako snaha zlepšit pracovní podmínky či vztahy mezi rodiči a učiteli. Potřeby by rovněž měly být přizpůsobeny, aby vyhovovaly měnícím se praktickým okolnostem, čímž se zvýší otevřenost stávajícího způsobu politického myšlení.

Jakmile je určen důraz platformy, účastníci budou moci snadněji nalézt společné východisko, bude-li problém vymezen pomocí otevřených pojmů, které platí pro všechny rezidenty.

Pokud jde o to, kdo by měl být členem platformy pro dialog, mohou organizátoři uplatnit buď demokratický přístup a zvolit „zástupce“, nebo se mohou uchýlit k přístupu, který je více technický, a vybrat „účastníky“. Výzva spočívá ve výběru vhodné metody pro danou problematiku, kterou by zúčastněné strany považovaly za důvěryhodnou a která by zohledňovala asymetrickou mocenskou dynamiku mezi státními orgány, státními příslušníky a cizími státními příslušníky – zejména čerstvými přistěhovalci – s omezenými politickými možnostmi.

Platformu pro dialog lze učinit reprezentativní prostřednictvím demokratického procesu. Tento postup je rovněž uplatňován u úředních poradních subjektů. Místní poradní subjekty v zemích, jako je Rakousko, Dánsko, Německo, Lucembursko, Portugalsko a Švédsko, které se tímto doporučením řídí, mohou prohlásit, že jejich členové jsou zástupci státních příslušníků třetích zemí, kteří žijí v jejich zemi, a to v celé jejich rozmanitosti.

Ustanovení čl. 5 odst. 2 Úmluvy Rady Evropy o účasti cizinců ve veřejném životě na místní úrovni z roku 1992 doporučuje, aby strukturální poradní subjekty zaručily, že „zástupci cizích rezidentů ... jsou voleni cizími rezidenty v oblasti spadající pod místní orgán nebo jmenování jednotlivými sdruženími cizích rezidentů.“

<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/144.htm>

Většina platform pro dialog s přistěhovalci v Evropě využívá více technický přístup. Organizátoři chtějí, aby platforma byla otevřená pro nejvýznamnější a nejúčinnější účastníky. Význam je určen odbornými znalostmi účastníků o problému, který je předmětem diskuse, jejich obecnou otevřeností vůči dialogu a množstvím jejich kontaktů. Účinnost je určena jejich schopností případně podněcovat změny. Na základě tohoto přístupu není patřičnou otázkou, zda bude výsledná platforma reprezentativní, ale spíše otázka, zda bude otevřená nejvýznamnějším a nejúčinnějším jednotlivcům a organizacím.

Členství ve fóru může být též smíšené. Zástupci, kteří jsou voleni přímo, zprostředkují názory ze svých volebních obvodů a ujímají se vůdčí úlohy v dialogu a rozhodování, nahodilí účastníci jsou zdrojem odborných znalostí a mohou prosazovat navazující akce.

Členové platformy jsou „zástupci“, jsou-li voleni svobodnou volbou, a „účastníci“, jsou-li vybráni na základě množství kontaktů a účinnosti v souvislosti s daným problémem. Organizátoři musí posoudit, zda bude třeba využít demokratický či technický přístup, aby komunita jejich platformu považovala za důvěryhodný občanský prostor.

Kritéria účasti by měla být objektivní, transparentní a měla by být uplatňována stejně na všechny zúčastněné strany. Zásady dialogu vyžadují, aby účast byla dobrovolná a nevynucená. Zvláštní jmenování či zásah organizátorů (zejména v případě orgánů) pravděpodobně snižují důvěryhodnost a účinnost platformy a její výsledky budou považovány za zaujaté či přizpůsobené určitým zájmům.

Může být rozumné ponechat platformu otevřenou a upustit od kritérií způsobilosti a výběrového řízení. Mnoho platform je omezeno na velmi konkrétní prostory a odvětví (např. správci nemocnic v určitém městě) nebo dobu trvání (např. jednorázové, krátkodobé, *ad hoc*). Nejvýznamnější účastníci provedou vlastní výběr podle oblasti působnosti a cílů platformy.

Platforma nevládní organizace pro azylovou a migrační politiku EU je otevřená všem nevládním organizacím usazeným v Bruselu, které jsou součástí evropské sítě a účastní se diskuse o rozvoji azylové, uprchlické a migrační politiky v EU. Vznikla z podnětu Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky, Amnesty International a Církevní komise pro migranty v Evropě a slouží jako otevřený, neformální a politicky neutrální prostor pro výměnu informací o rozmanitých oblastech odborných znalostí, jakož i o koordinaci obhajovacích strategií a práce s vnitrostátními členskými organizacemi, které se zaměřují na uprchlíky, žadatele o azyl nebo komunity migrujících osob, nebo s organizacemi v zemích původu.

www.caritas-europa.org/module/FileLib/NGOPlatformfactsheetlayout.pdf

Fórum diaspor pro rozvoj (Diaspora Forum for Development, DFD) v Nizozemsku spojuje 21 vnitrostátních diasporálních organizací, které zastupují migrující osoby a uprchlíky ze šestnácti zemí původu. Fórum slouží jako koordinační subjekt a rozšiřuje volební obvody těchto organizací, rozvíjí jejich strategické horizontální aliance a zvyšuje význam jejich názorů při tvorbě politiky v oblasti migrace a rozvoje. Vedoucí osobnosti z řad migrantů byli posouzeni jako vhodní účastníci, neboť jsou schopni převádět praktické zkušenosti na modely politických nástrojů. Formát zasedání byl koncipován tak, aby lidi z různých prostředí podněcoval k diskusi bez zábran.

www.basug.nl/activities/DiasporaForumforDevelopment.pdf

Řada platform přijímá kritéria způsobilosti, která se týkají složení členů. Většina z nich chce dosáhnout rovnováhy mezi skupinami přistěhovalců a skupinami hostitelské společnosti. Jiné platformy jdou dále a obsahují různorodé pohledy skupin přistěhovalců a skupin hostitelské společnosti. Země, v nichž existují právní závazky či silná kultura, pokud jde o rovnost pohlaví při rozhodování, často zmiňují rovnost pohlaví. Pro hostitelskou společnost je důležitým faktorem při zohlednění různorodých názorů věk. Pro přistěhovalce může být důležitým kritériem generace (tj. první, druhá, třetí). V závislosti na dané problematice mohou chtít organizátoři dosáhnout vyváženého zastoupení různých náboženských, kulturních či etnických organizací. Tím je zaručeno, že nové, menší či roztržštěnější skupiny „nepropadnou sítím“.

Od roku 1997 poskytuje vnitrostátní struktura pro dialog s etnickými menšinovými skupinami (National Dialogue Structure for Ethnic Minority Groups) nizozemské vládě pevný právní a finanční základ pro konzultace s etnickými menšinami a tato struktura doplňuje stávající demokratické zásady. Veškeré spory mezi účastníky dialogu a vládou jsou urovnány nizozemským parlamentem. Jedním ze čtyř formálních cílů této struktury je sloužit jako nástroj pro uvolnění v obdobích sociálního napětí. Zákon stanoví kritéria financování a účasti. Menšinové organizace musí mít celonárodní dosah, tedy i k ženám a členům druhé generace ve vedoucích pozicích a musí mít radu, která disponuje dovednostmi a odbornými znalostmi v různých důležitých oblastech politiky, jako je bydlení, trh práce a vzdělání. Reprezentativnost menšinových organizací byla vyhodnocena v letech 2004 a 2005 na základě každého z kritérií, která vedou k vyloučení nevyhovující organizace.

www.minderheden.org/lom.html

Ke zvýšení občanské účasti konkrétních obtížně dosažitelných či tradičně vyloučených skupin, např. osob závislých na osobách vybraných pro přijímací programy, dětí, žen, starších lidí, negramotných či postižených osob, lze využít národní programy Evropského fondu pro integraci.

http://ec.europa.eu/justice_home/funding/integration/funding_integration_en.htm

Tato různorodá kritéria jsou znamením, že platforma neopomíná vnitřní rozpory a konflikty v rámci přistěhovalského obyvatelstva a hostitelské společnosti. Poskytuje těmto komunitám příležitosti ke kontaktu a zvyšuje tvorbu sítí a spolupráci.

Členství v krátkodobých platformách, které se zaměřují na konkrétní odvětví, může být otevřené a různorodé. Jiné platformy mohou přijmout kritéria způsobilosti týkající se významu, účinnosti a vyváženého složení. Cílem takovýchto kritérií je získat zúčastněné strany s rozsáhlejšími odbornými znalostmi a dopadem na různé části komunity.

Pravidla účasti: rovnoprávnost a vzájemný respekt účastníků

Všichni účastníci se musí dohodnout na zásadách rovnoprávnosti a respektu a musí ctít všeobecná lidská práva a právní řád. Žádný z účastníků, ať hostitelská společnost, přistěhovalci, či vláda, se nemůže prohlásit za jediného nositele či ochránce těchto základních hodnot. Tento závazek je prokázán otevřeností, se kterou k sobě účastníci přistupují.

Zásada rovného zacházení v praxi znamená, že je všem účastníkům ve stejném rozsahu umožněno utvářet program platformy a vyjadřovat své názory. Účastníci se nemohou domnívat, že v dialogu budou mít navrch nebo z něj vyjdou vítězně jako z debaty, jelikož cílem je dosáhnout minimálního vzájemného porozumění a důvěry, které usnadňují tvorbu koalic a praktickou spolupráci.

Proces, který respektuje rovné zacházení s účastníky, se musí zabývat vnitřními nerovnostmi v partnerstvích veřejného a soukromého sektoru a nevládních organizací a v mocenské dynamice mezi většinou a menšinou. Nevládní organizace v hostitelské společnosti mohou mít oficiální státní funkce a snadnější přístup ke zdrojům, což ve srovnání s menšími nevládními organizacemi přistěhovalců zvyšuje jejich schopnost účastnit se dialogu. Přístup ke zdrojům a náboženské a kulturní uznání může být samozřejmě právě onou příčinou napětí, kterou se dialog snaží vyřešit. Nebudou-li se platformy pro dialog zabývat možným nevyváženým rozložením moci, mohou se stát symptomem problému, který mají řešit. Účastníci mohou projevit citlivost vůči této dynamice tím, že zváží opatření, která zástupcům přistěhovalců umožní předkládat stejně hodnotné a vysoce ceněné příspěvky.

Iniciativa pro menšiny, „Initiative Minderheiten“, rovněž známá jako „platforma pro menšiny v Rakousku“, obhájí rovné zacházení a práva menšin, které jsou definovány jako skupiny vystavené diskriminaci z důvodu etnické či sociální příslušnosti či vyznání, sexuální orientace nebo postižení. Definice není založena na počtu členů skupiny, ale na jejich nedostatečné schopnosti žít podle vlastních představ, a to za spravedlivých a rovnocenných podmínek. Cílem nevládní organizace je budovat spojení mezi sdruženími, organizacemi a jednotlivci z těchto různých skupin, aby byly podpořeny konkrétní sociálně-politické výzvy.

www.initiative.minderheiten.at

Financování: přístup k rovnoprávnosti a respektu založený na partnerství

Vzhledem k tomu, že je řada nevládních organizací a sdružení přistěhovalců řízena dobrovolníky a pracuje s obtížně dosažitelnými a různorodými komunitami, mohou platformy zvážit, zda pro překonání důležitých provozních překážek, např. v souvislosti s financováním, nevyužijí koncepci „partnerství“. Využití partnerství může být vhodnější pro organizace občanské společnosti a organizace menšin, které uplatňují odlišné modely účasti a čelí jiným finančním skutečnostem než státní subjekty, sociální partneři či jiné zavedené zúčastněné strany. Rozhodování o přidělení zdrojů nezasahuje do dialogu, pokud je decentralizované, založené na důkazech a zcela transparentní. Tímto způsobem mohou organizace získat technické prostředky k účasti jako partneři v dialogu, aniž by se zpronevěřily či budily dojem, že se zpronevěřují svým základním povinnostem jako demokratičtí zástupci svých voličů či členů.

V souladu s přístupem založeným na partnerství mohou organizátoři financovat účast nevládních organizací a dobrovolnických organizací výměnou za jejich odborné znalosti a styky.

Portugalský úřad pro technickou podporu sdružení přistěhovalců (Technical Support Office for Immigrant Associations, GATAI) spolupracuje s poradní radou pro věci přistěhovalců při rozhodování o uznání přistěhovaleckých sdružení a poskytuje technickou podporu síti různých přistěhovaleckých komunit. Důvodem je skutečnost, že komunity se statusem přistěhovaleckého sdružení jsou legitimními zástupci, kteří jsou ve výhodném postavení, jež jim umožňuje navazovat partnerství zaměřená na kulturní činnosti. Úřad GATAI zajišťuje prostor, zařízení a technické odborné znalosti, účastní se projektů, posuzuje je a monitoruje a organizuje pravidelná setkání se sdruženími přistěhovalců. V období od července 2002 do února 2005 bylo schváleno 88 žádostí o finanční podporu v celkové hodnotě přibližně 962 000 EUR.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=News&file=article&sid=2674

Středisko CAISA je mezinárodní kulturní středisko, které bylo založeno v roce 1996 a je podporováno helsinským kulturním úřadem. Na úrovni města podporuje kulturní činnosti etnických skupin, a tím usnadňuje interakci mezi přistěhovalci a ostatními obyvateli Helsinek. Nedávné hodnocení dospělo k závěru, že pro sdružení přistěhovalců je velmi přínosná materiální podpora a podpora v naturáliích, jelikož tato sdružení by jinak nemohla shromáždit dostatečné zdroje na organizaci svých činností a na zaměření se na finskou veřejnost.

www.caisa.fi

Dům národnostních menšin v Praze v České republice poskytuje kancelářské prostory a granty občanským sdružením národnostních menšin. Dům slouží jako kontaktní místo pro spolupráci a setkání národnostních menšin a zúčastněných zástupců veřejnosti.

www.dnm-praha.cz

Rozvoj základních znalostí a dovedností

K tomu, aby byli všichni partneři seznámeni s pravidly hry, vybaveni základními znalostmi, kulturními dovednostmi a základním souborem schopností a strategií, je možné využít odbornou přípravu a informační setkání. Schopnost organizátorů vést platformu pro dialog může rovněž zvýšit odborná příprava rozvíjející vůdčí a zprostředkovatelské dovednosti. Platformy pro dialog se tak mohou stát součástí mezikulturní vzdělávací strategie organizací.

Platforma „Generation“ („Generace“) v portugalské Amadoře poblíž Lisabonu se snaží přispět k lepšímu pochopení dynamiky, která u mladých přistěhovalců v této zanedbané městské čtvrti vzbuzuje pocity sociálního vyloučení, je příčinou jejich záškoláctví a předčasného ukončování školní docházky. Místní správa, dobrovolnické organizace, státní školy a rada v místní farnosti uspořádaly pro mladé lidi kongres a workshopy. Bylo odborně připraveno pět mladých rezidentů, aby pomáhali překlenout rozdíly mezi komunitami žijícími uvnitř čtvrti a mimo ni.

www.eukn.org/binaries/portugal/bulk/practice/2008/3/generation.pdf

Evropská konfederace odborových svazů (EKOS) poskytuje svým členům zprávu o výzkumu a akční plán pro kolektivní vyjednávání o otázkách týkajících se migrujících pracovníků a pracovníků z etnických menšin, které lze použít jako nástroj pro dialog o integraci na pracovišti. Tyto dokumenty popisují hlavní body, jimiž by se kolektivní vyjednávání mělo zabývat, a zdůrazňují různé úspěchy národních svazů či členských organizací.

www.etuc.org/r/113

Sdružení migrujících osob prosazující solidaritu a výměny pro rozvoj (Association Migration Solidarité et Echanges pour le Développement, AMSED) se sídlem ve francouzském Štrasburku uspořádalo dvoutýdenní výměnu s názvem „Setkání kultur“ („A meeting of cultures“) pro 36 mladých lidí ze tří evropských přijímajících zemí (Německo, Švédsko a Francie) a tří zemí původu (Turecko, Libanonu, Alžírsko). Půldenní semináře, kulturní workshopy a návštěvy se soustředily na migraci a nerovnosti mezi Severem a Jihem, identitu a kulturní rozmanitost menšin, úlohu náboženství při integraci a také na to, jak by Evropa měla zacházet s právy přistěhovalců.

<http://amsed.fr/echanges.php>

Praktický přístup

Rozhodnutí o vytvoření a provozu platformy (tj. o její struktuře, umístění a načasování) mohou zaujmout aktivní přístup vycházející ze zásady aktivního začlenění. Tento přístup spočívá v tvůrčích a pružných řešeních, jako jsou např. večerní konzultace pro pracovníky, služby, v jejichž rámci je rodičům zajišťována péče o jejich děti, či hrazení nákladů na dopravu potřebným osobám. Vzhledem k tomu, že úroveň jazykových znalostí a osvojení si jazyka může být v praxi nižší, než jak lidé uvádějí, může dostupnost tlumočnicků zaručit, že jazykové znalosti lidí nebrání prohlubování vzájemné důvěry a porozumění prostřednictvím

dialogu. V poslední řadě by měl být v programech a rozvrzích ponechán určitý prostor, aby bylo možné zabývat se novými otázkami, které nevyhnutelně vyjdou najevo, jakmile se partneři sejdou a proces začne.

Jsou-li rozhodnutí o tom, jak platformu vést (tedy rozhodnutí o struktuře, umístění, načasování a tlumočení), založena na zásadách aktivního začlenění, přispívá každý malý praktický krok k rozvoji kultury, jež podporuje otevřený a zdvořilý dialog.

Klíčovou prioritou národní mezikulturní zdravotnické strategie irského výkonného výboru pro zdravotnictví je monitorování rovnoprávnosti národnostních menšin. Aby bylo plánování a hodnocení citlivější a aby více vycházelo z důkazů, je třeba znát zdravotnické potřeby a výstupy od uživatelů služeb z různých prostředí. Při konzultacích v rámci strategie bylo využito mnoho pružných a tvůrčích odpovědí, aby byly aktivněji zapojeny „obtížně dosažitelné“ skupiny jako migrující pracovníci, nelegálně migrující osoby a ženy z konzervativního prostředí, jimž veřejná setkání nevyhovují. Koordinátoři uspořádali večerní konzultace, využili různé formáty od velkých workshopů a průzkumů po malé specializované skupiny a rozhovory s jednotlivci, poskytovali podporu na dopravu a péči o děti a zaručili, že jsou v případě potřeby k dispozici tlumočníci.

www.lenus.ie/hse/bitstream/10147/45775/1/9101.pdf

Zaručení soudržnosti různých odvětví a úrovní správy věcí veřejných

Platformy pro dialog vznikají neplánovaně a nerovnoměrně v mnoha různých odvětvích v celé Evropě. Vládní poradní subjekty či obecné zásady kolektivního vyjednávání o otázkách integrace existují v severozápadní Evropě již od poválečného období, vnitrostátní dialogy mezi náboženstvími jsou novějším vynálezem. V odvětví kultury a vzdělávání vznikla v posledním desetiletí řada projektů a jejich počet ještě vzrostl během Evropského roku mezikulturního dialogu 2008.

Může být nutné, aby se platformy pro dialog zabývaly navzájem se prolínajícími tématy, např. přístupem k bydlení, zdravotní péči a vzdělání. Ujme-li se veřejný orgán úlohy organizátora platformy pro dialog, zavazuje se, že zaručí soudržnost politiky a dialogu.

Partnerství pro rovnoprávnost ve Spojeném království spojují místní rady a klíčové veřejné subjekty, např. policii, svěřenství pro primární péči a dobrovolnické služby, aby diskutovaly a koordinovaly své činnosti v oblasti rovnoprávnosti a rozmanitosti při poskytování služeb v rámci komunity. Jedním z příkladů je partnerství „Sefton Equalities Partnership“.

www.sbp.sefton.gov.uk/Default.aspx?page=357

Od nahodilého dialogu po trvalý dialog a akci

Zahájení platformy zvyšuje očekávání veřejnosti a zúčastněných stran, že bude daná problematika úspěšně vyřešena. Proto je třeba věnovat obzvláštní pozornost plánování výstupů. Organizátoři stráví značnou dobu udržováním zaměření platformy a řízením různých zájmů jejích účastníků. Neměli by se vzdát možnosti zapojit do procesu zúčastněné strany, které jsou schopny přispět k dosažení cílů platformy. Jinak se z platformy stanou pouhé „diskusní kroužky“. Může tak dojít k únavě z konzultací a zúčastněné strany mohou ztratit zájem o účast v další platformě, pokud nedojde k žádné činnosti v návaznosti na názory, které vyjádřily v předešlé platformě.

Nelze očekávat, že platformy pro dialog budou fungovat jako „rychlé řešení“. K tomu, aby byl dialog převeden na akci, je zapotřebí, aby účastníci od samého začátku považovali platformu nikoli za jednorázovou událost, ale za součást procesu, v němž mohou učinit „kritický závazek“. Největší závazek provést navazující kroky spočívá na samotných organizátorech, zejména organizuje-li platformu veřejný orgán.

Podle stupně vzájemného porozumění a důvěry, jehož účastníci dosáhnou, lze od platformy očekávat různé výstupy a dopady na účastníky a na komunitu.

Dialog může mít například formu vzájemné výměny informací. Účastníci popíší, jak vnímají určitou situaci a jaké k ní zaujímají postavení. Fakt, že se různé strany sejdou k otevřené a zdvořilé výměně názorů, může veřejnost uklidnit, třebaže pouze symbolicky a krátkodobě.

Díky dialogu jsou účastníci schopni nově vnímat různá stanoviska. Na znamení důvěry tyto odlišnosti sblíží na rétorické rovině. Tyto jemné úpravy se promítají do způsobu, jímž lidé o dané problematice přemýšlejí a hovoří. Podle tohoto scénáře se účastníci navzájem sblíží pomocí veřejných diskursů, které jsou méně radikální a otevřenější.

Rozvine-li se tento přístup o další krok, účastníci se dohodnou na sdíleném a složitějším chápání dané otázky a určí společná východiska a přínosy rozmanitosti. Partneři diskusi uzavřou projevy vzájemné důvěry a otevřeně vyzývají ke společenské akci, jejímž cílem je přimět ostatní členy veřejnosti a občanské společnosti k navazujícím krokům. Tyto výstupy by mohly mít značný vliv na způsob, jímž lidé přemýšlejí a hovoří o daném problému. Výzvy by mohly vést k nahodilým akcím komunity, které alespoň dočasně posílí sociální sítě a sítě sdružení v rámci komunity.

„Německá islámská konference“ (DIK) je dlouhodobým dialogem ministerstva vnitra s německými rezidenty a občany z muslimského prostředí o tématech jako integrace, extremismus a zásady sociální a náboženské politiky. Výsledkem plenárních zasedání v letech 2007/08 bylo, že se 15 účastníků z různých úrovní správy věcí veřejných a 15 účastníků z německých muslimských komunit dohodlo na prozatímním shrnutí závěrů ze čtyř pracovních skupin DIK, v nichž je vymezeno společné chápání integrace, popsáno financování výzkumu za účelem shromáždění většího počtu empirických údajů o situaci muslimů žijících v Německu a určeny způsoby, jimiž lze urychlit zavedení výuky muslimského náboženství ve školách, zvýšit mediální povědomí a zřídit kontaktní místo pro další spolupráci. Nové internetové stránky se snaží zvýšit transparentnost konzultací a doporučení, posílit přijetí dialogu vytvořením širších příležitostí k účasti a zlepšit objektivitu německých debat o islámských náboženských praktikách.

www.deutsche-islam-konferenz.de

V průběhu dialogu účastníci rovněž utvářejí konkrétní rámce pro navazující akce.

Mohou se rozhodnout, že institucionalizací platformy učiní dialog dlouhodobý. Je-li organizátorem veřejný orgán, mohou jej začlenit do konzultační infrastruktury příslušného ministerstva (ministerstev). Výsledkem této institucionální změny jsou silnější sítě sdružení a sdílené vědomí účelu organizací, které se zabývají stejnou problematikou.

Aby bylo možné navázat kontakt mezi zástupci muslimských organizací a úřadem mnichovského místostarosty, byly zřízeny „kulatý stůl muslimů“ a muslimská rada. Z platformy se staly zavedené sítě, což městskou radu přimělo k tomu, aby přijala návrh o muslimských pohřbech a v těsné spolupráci s mnichovskými školami a kulatým stolem zavedla ve školách muslimskou náboženskou výuku.

www.muenchen.de/interkult

Irský národní poradní výbor pro otázky rasismu a mezikulturních vztahů (NCCRI) sloužil jako platforma pro mezikulturní dialog, jejímž cílem bylo v letech 1997 až 2008, kdy byla začleněna do práce vlády, dosáhnout shody a poskytovat informace pro rozvoj politiky.

www.nccri.ie

Stejně tak se účastníci mohou rozhodnout, že vytvoří nové platformy zabývající se jinými problémy. Při rotaci organizátorů může být členství opětovně otevřeno a přizpůsobeno. Výsledkem je, že účastníci mohou využít vzájemné porozumění a důvěru v jedné oblasti k tomu, aby s nadějí na řetězový účinek řešili problémy v jiné oblasti.

Účastníci činí v každém ze svých pracovních programů krátkodobé závazky podílet se na společných činnostech. Při těchto veřejných akcích je využito nově nastolené vzájemné porozumění a důvěra účastníků a ty slouží jako východisko pro prohlubování porozumění a důvěry mezi jejich voliči a širokou veřejností. To vede k dočasnému zesílení sítí sdružení a sociálních sítí. Jsou zavedeny mechanismy pro koordinaci a zlepšení postavení, aby bylo zaručeno, že jsou činnosti prováděny kolektivně, v daném harmonogramu a strukturovaným způsobem.

Aby byl dialog po prvním vrcholném setkání o integraci v Německu v roce 2006 převeden do akce, jsou v „národním plánu pro integraci“ definovány jasné cíle a také více než 400 opatření a dobrovolných závazků státních a nestátních subjektů na různých úrovních správy věcí veřejných. První zpráva byla předložena v listopadu 2008.

www.bundesregierung.de/nn_6516/Content/EN/StatischeSeiten/Schwerpunkte/Integration/kasten1-der-nationale-integrationsplan.html

Organizátoři by se měli vyhýbat tomu, aby při diskusích o možných akcích byli příliš normativní. Platformy s vyšší pravděpodobností vzbudí zájem o navazující opatření, budou-li tato opatření vycházet z jejich vlastních myšlenek. Mezi „kritické závazky“ patří například právo na protest, žalobu, obhajobu a zastoupení různých zájmů. Účastníci a veřejnost rovněž očekávají od vlády, že jejich reakce začlení do svého budoucího pracovního plánu.

Akční program spolkového státu Berlín pro sociální soudržnost v městských čtvrtích vyčlenil v roce 2007 půl milionu EUR a v letech 2008/09 milion EUR na „tandemové projekty“, které rozvíjejí trvalou spolupráci mezi organizacemi přistěhovalců a hostitelskou společností / veřejnými institucemi. Jsou prováděny společné projekty v oblasti vzdělávání mladých lidí, boje proti diskriminaci a odborné přípravy dospělých, jejichž krátkodobým cílem je předávání znalostí a budování kapacit sdružení přistěhovalců.

www.berlin.de/lb/intmig/index.html

Náboženská rada v Janově pořádá pravidelná setkání, na nichž vede dialog se 16 náboženskými komunitami a dvěma ekumenickými sdruženími, jehož cílem je podnítit intenzivnější předávání znalostí a komunikaci s orgány veřejné správy. Rada se každoročně snaží vytvořit alespoň jednu společnou publikaci a uspořádat jednu společnou činnost, do níž by byli zapojeni občané z různých kultur a náboženství.

www.comune.genova.it

Účastníci se zavazují k dlouhodobé spolupráci s nadějí, že krátkodobé výdobytky přetrvají i tehdy, když platformy pro dialog ukončí svoji činnost a pozornost veřejnosti a politické programy se zaměří na jiné otázky. K tomu je zapotřebí vytvořit mechanismy, které zajišťují veřejné hodnocení a zpětnou vazbu, pokud jde o výkonnost a výsledky jejich společných činností.

Rotterdamský „Den dialogu“ je v současnosti pořádán platformou zástupců 74 různých organizací. Členové odborně připravují činitele, kteří usnadňují dialog v rámci tohoto dne a kteří jsou pověřeni tím, aby vytvořili bezpečné prostředí, v němž si mohou účastníci se obyvatelé Rotterdamu navzájem vyměňovat informace o ústředních tématech, jako je např. soužití v multikulturním městě, pocit sounáležitosti a identity. Členové rovněž využívají své sítě k tomu, aby „Den dialogu“ bez velkého rozpočtu na vztahy s veřejností oslovil co největší část městských obyvatel. Členové tvrdí, že spolupráce v rámci platformy se pro jejich organizace stala cílem sama o sobě. Dne dialogu se v roce 2007 zúčastnilo 1 700 obyvatel Rotterdamu. Z hodnocení vyplývá, že účastníci jsou z procesu velice nadšení. Organizátoři podotýkají, že myšlenku převzalo 20 měst v Nizozemsku a také Berlín a Brusel.

www.dagvandedialogo.nl

Birminghamská ženská mírová skupina (1993–2006) byla malou modlitební skupinou, která vznikla jako součást ženského modlitebního řetězce v reakci na války v Bosně. Z původní skupiny, která spojovala ekumenické skupiny, se vyvinula ve skupinu, která překlenovala rozdíly mezi náboženstvími, a v době rozkvětu se na každém jejím setkání scházelo 80 až 100 žen 30 různých národností a různého vyznání, rasy, věku a z různého sociálního prostředí. Účastnice si v otevřených diskusích navzájem rozšiřovaly povědomí o svém vyznání, práci a životních zkušenostech. Jejich dialog vyústil v rostoucí počet projektů komunitních služeb, skupinového cestování, tvorby sítí s jinými subjekty zabývajícími se integrací a získávání finančních prostředků na odstraňování následků katastrof, pro ženy z řad uprchlíků a organizace poskytující služby migrujícím osobám. Jedním z hlavních výstupů byla skutečnost, že v birminghamských nemocnicích byly zaměstnány ženské duchovní z řad muslimů, sikhů a hinduistů.

Ve čtvrti Nørrebro v dánské Kodani začal v roce 1997 projekt „Otcové z řad přistěhovalců zvyšují bezpečnost komunity“ („Immigrant fathers make community safer“). Aby byly ukončeny násilné střety mezi policií a mladými lidmi druhé generace, uspořádala skupina 70 otců a místní imám dialog se skupinou chlapců, v němž diskutovali o osobní odpovědnosti a odpovědnosti vůči komunitě. Místní rada a dobrovolníci z Červeného kříže později jejich činnosti podpořili, a činnosti se díky tomu rozšířily na dívky druhé generace a zahrnují také hodiny dánštiny a arabštiny. Podle hodnocení projekt zvýšil důvěru mezi otci, mladými lidmi a místní radou.

www.idebanken.no/english/Goodexamples/bibliotek_engelsk/ProjektID.asp?ProjektID=256

4.2 Úlohy hlavního veřejného orgánu či organizace občanské společnosti

Aby bylo možné začlenit platformu do procesu tvorby politiky v oblasti integrace a mezikulturních dovedností pro všechny, bude třeba, aby ji podpořily uznávané veřejné osobnosti. Politika vytváří rámec, v němž občanská společnost vede dialog. Veřejné orgány mohou dialog začlenit do své práce a zesílit jeho dopad tím, že jej uvedou do souvislostí s různými úrovněmi a odvětvími. Avšak ti, kteří by mohli platformu nejlépe podpořit, nemusí být vždy schopni ujmout se jejího vedení či organizace.

Zásady subsidiarity a blízkosti poukazují na orgány na nižších úrovních správy věcí veřejných, které jsou rezidentům nejbližší, jako na obzvláště důvěryhodné subjekty, které jsou v dobrém postavení, aby fungovaly jako organizátoři a předsedové. Prostřednictvím platformy lze lépe koordinovat práci města s jednotlivými skupinami přistěhovalců, komunitou přistěhovalců, místními čtvrtěmi a s celou obcí a platforma samotná se stává zřetelným znamením angažovanosti různorodé komunity.

Z platformem se mohou rovněž stát iniciativy občanské společnosti mezi analogickými kulturními, vzdělávacími a náboženskými organizacemi. Hybnou silou podněcující vznik těchto iniciativ mohou být také nadace, sociální partneři a další subjekty v soukromém sektoru.

V každé platformě pro dialog lze určit čtyři fáze, konkrétně dohodu a přípravu, dialog a výměnu, úvahy a podávání zpráv a hodnocení a akce. Veřejné orgány a vedoucí osobnosti občanské společnosti plní v těchto fázích různé úlohy.

Dohoda a příprava

Orgány na místní, regionální, vnitrostátní a evropské úrovni mohou poskytovat finanční prostředky a podporovat rozvoj platformem pro dialog prostřednictvím priorit a podmínek svých výzev k předkládání nabídek. Za tím účelem může být rovněž vytvořen zvláštní fond. Jinak mohou orgány napomáhat při získávání finančních prostředků tím, že naváží kontakty s dalšími možnými dárci a budou usměrňovat jejich očekávání.

Dialog, který v rámci platformem probíhá, je výsledkem rozsáhlé přípravy a diskuse mezi partnery a jejich příslušnými základnami. Aby byly v dohodě co nejlépe popsány cíle, mohou veřejné orgány podpořit průzkumnou misi, která vyhodnotí současnou situaci, očekávání různých stran a potřebné metody dialogu. Mohou financovat či poskytovat odbornou přípravu, výzkum a informační setkání, které se zabývají životní situací migrujících rezidentů a příslušnými sociálně-ekonomickými, integračními a antidiskriminačními politikami. Rovněž mohou být nápomocné při pořádání setkání partnerů v dialogu a organizací, členů či rezidentů, které zastupují. Může být nutné, aby orgány zvážily opatření či politiky financování, které se zabývají případným vnímáním kooptace, zejména u organizací v komunitě migrujících osob.

Veřejné orgány či vedoucí osobnosti občanské společnosti umožňují vznik platformy pro dialog, neboť financují přípravné posouzení potřeb a konzultace komunity, sekretariát a účast a odbornou přípravu svých členů.

Například španělská nadace Luise Vivese zvyšuje schopnosti nevládních organizací, zejména nevládních organizací migrujících osob, poskytováním specializované technické pomoci a příspěvku.

www.fundacionluisvives.org

Dialog a výměna

Nejméně aktivní úloha, kterou mohou veřejné orgány plnit, je úloha pozorovatele, kdy veřejné orgány naslouchají a čerpají poznatky z výměny v rámci platformy. Dále mohou být vyzvány, aby poskytly odborné vyjádření ke konkrétní oblasti politiky. Veřejným orgánům může být přidělena formálnější úloha organizátora. Tuto úlohu mohou orgány sdílet s aktéry občanské společnosti, nadacemi a sociálními partnery, kteří mnohdy stojí v pozadí platform pro dialog. Tato úloha zahrnuje vytvoření prostoru pro platformu a vymezení souvislostí pomocí úvodních či závěrečných poznámek. Orgány mohou být vyzvány, aby se ujaly aktivnější úlohy moderátora, jehož povinností je předsedat zasedáním a koordinovat program s partnery. Jejich závazek může ještě vzrůst, pokud jsou vzhledem k vysoké úrovni nedůvěry mezi partnery nuceny ujmout se úlohy zprostředkovatele. Na závěr, veřejné orgány se mohou dialogu přímo účastnit jako nejvýznamnější a nejvíce reprezentativní partneři, kteří se zabývají překlenovací problematikou, zejména v reakci na dramatické politické či společenské události.

Orgány či aktéři občanské společnosti mají několik úloh: jsou „upřímnými zprostředkovateli“, kteří usnadňují otevřenou a zdvořilou výměnu názorů, organizátory či moderátory, běžnými účastníky, konzultovanými odborníky či zainteresovanými pozorovateli.

Městská rada v Dublinu podporuje integraci prostřednictvím politické účasti v projektu pro migrující voliče („Migrant Voters Project“). Mladé důvěryhodné vůdčí osobnosti z řad přistěhovalců, zejména ze skupin, které se čerstvě přistěhovaly, jsou odborně připraveny a jsou jim poskytnuty vícejazyčné propagační materiály a zdroje, aby ve svých komunitách uspořádaly cílená setkání podněcující přistěhovalce k účasti ve volbách.

www.dublin.ie/arts-culture/migrant-voters-campaign.htm

Španělská veřejná nadace „Pluralismo y Convivencia“ („Pluralismus a soužití“) slouží jako platforma pro dialog se zástupci různých menšinových náboženských komunit a následně podporuje projekty, které tyto komunity rozvíjejí v oblasti kultury, vzdělání a společenské integrace. Další akce spočívá v šíření informací o těchto náboženských komunitách ve španělské společnosti s cílem bojovat proti veřejným stereotypům a předsudkům.

www.pluralismoyconvivencia.es

Úvahy a podávání zpráv

Dialog nekončí samotnými výměnami. Je spíše trvalým procesem odpovědí a opětovných úvah, shody a protikladů, podobností a odlišností, protokolu a pokusu. Proces pokračuje prostřednictvím dalších diskusí, dvoustranných setkání, výzkumu, konzultačních setkání atd.

Úloha organizátora či moderátora může být doplněna povinnostmi sekretariátu. Tato povinnost usnadňuje komunikaci a řádné fungování v rámci platformy. Zapisování a udržování výstupů platformy může rovněž plnit informační funkci. Mezi výstupy patří interní texty, např. zápisy, jednací řád a záznamy a zprávy o hodnocení. Existuje řada možných externích výstupů od rámcových dohod o minimálních normách dialogu po rámce pro společnou akci, obecné zásady a kodexy chování organizací, společné politické priority, společná stanoviska, prohlášení, soubory nástrojů atd. Tyto výstupy jsou zpřístupněny široké veřejnosti a ta může z těchto materiálů čerpat při dalších dialozích a pro účely rozvoje.

Důležitou složkou strategií pro oslovení cílových skupin, které platformy pro dialog uplatňují, může být také pomoc veřejných orgánů při šíření informací. Podpora při rozvoji komunikační strategie může zvýšit schopnost platform pro dialog vzbudit zájem tisku a navázat styky se vzdělávacími ústavy, občanskou společností a politickými subjekty v jiných členských státech a na evropské úrovni. Orgány mohou celý proces monitorovat, aby zaručily, že se informace dostanou ke všem složkám společnosti včetně zranitelných skupin. Mohou rovněž činit prohlášení, která dialog uvádějí do souvislosti, a usměrňovat očekávání různých subjektů a veřejnosti.

V roce 2008 zahájila rozvojová komise městské rady v Dublinu (Dublin City Council Development Board) projekt s názvem „K integraci: městský rámec“ („Towards Integration: A City Framework“), který představuje nový rámec pro spolupráci státu, místní správy, podniků a sociálních partnerů. Strany účastníci se platformy jsou povzbuzovány, aby propagovaly partnerství za účelem provádění integrační politiky. Například přezkoumávají a přizpůsobují své politiky a priority na základě společné desetibodové listiny závazků. Platforma má sloužit jako výchozí bod pro konzultace s komunitami přistěhovalců, které určí klíčové problematické oblasti, ústřední místo sítí a výzkumu a činitele, který usnadňuje každoroční dialog o integraci a také integrační fóra na oblastní úrovni.

www.dublin.ie/uploadedFiles/Culture/Towards%20Integration%20Final.pdf

Hodnocení a akce

V úloze organizátora, moderátora a často i financujícího subjektu mohou být veřejné orgány vyzvány, aby provedly hodnocení. Hodnocení platform pro dialog je problematickou oblastí, o které je podle odborníků v praxi třeba dále diskutovat. Navzdory tomu, že partneři dialog posoudí příznivě, mohou z výměny získat odlišná ponaučení a protikladné názory a základní společenské potíže pravděpodobně přetrvávají. V úloze hodnotitelů budou muset veřejné orgány nalézt různé prostředky pro měření výstupů platform pro dialog. Ty budou muset zastupovat zájmy a názory zúčastněných stran vyjádřené pomocí kvalitativních a množstevních prostředků, např. průzkumů a rozhovorů. Druhou fází mohou tvořit úvahy před formulací konečných závěrů.

Rakouské spolkové ministerstvo vnitra a rakouský integrační fond uspořádaly v letech 2007/08 „integrační platformu“, do níž byli pozváni členové vlády, spolkové státy, náboženské komunity, organizace migrujících osob a odborné nevládní organizace. Národní akční plán ministerstva vnitra sloužil jako základ pro celostátní diskusi spojující zjištění odborníků, představy občanů a iniciativy komunity. Internetové stránky navštívilo 40 000 osob a 6 000 osob se zúčastnilo putovní informační kampaně ve 20 městech, z níž vzešlo více než tisíc návrhů. Výsledky „integrační platformy“ včetně odborných zpráv byly využity při vývoji rakouského národního akčního plánu pro integraci.

www.integration.at

Na závěr, veřejné orgány se mohou rozhodnout, že výstupy z dialogu promítnou do akce různých partnerů v dialogu. Z platforem mohou vzejít nové platformy pro dialog, informační kampaně, petice, referenda, kurzy, veřejné služby, příručky, festivaly, dobrovolnické projekty, brožury, výzkumné dokumenty, učebnice, internetové stránky, umělecké projekty atd. Veřejné orgány či jiné třetí strany mohou financovat či dohlížet na provádění dohod o společných akcích, které jsou platformami pro dialog podníceny. Rovněž mohou zaručit dlouhodobou kontinuitu, a to vytvořením smyček zpětné vazby s jinými dialogy či jejich začleněním do konzultačních postupů. Veřejné orgány mohou tímto způsobem pomoci utvrdit spolupráci a důvěru, které vzešly z dialogu.

Místní rady ve Spojeném království mohou využívat výkonnostní ukazatele, tzv. „Best Value Performance Indicators“, které určují úroveň normy rovnoprávnosti, na jejímž základě mohou místní správní orgány samostatně posoudit kvalitu a pokrok, jehož při práci v oblasti rovnosti a rozmanitosti dosáhly. Úroveň 2 se zabývá tím, zda místní orgány provádějí posouzení rozvoje a disponují platformami pro konzultace, v nichž se spojují různé složky vlády.

www.communities.gov.uk/localgovernment/performanceframeworkpartnerships/bestvalue/bestvalueperformance

Ústav Accenture zabývající se hodnotou veřejné služby (Accenture's Institute for Public Service Value) zorganizoval osm „globálních fór“ (včetně Londýna, Berlína, Paříže a Madridu), jichž se zúčastnily specializované skupiny 60–85 místních obyvatel zastupujících městskou demografii. Jejich zpětná vazba byla použita k vytvoření „rámce pro řízení hodnoty veřejných služeb“ („Public Service Value Governance Framework“), což je model vládnutí, na němž se ve větší míře podílí veřejnost a na jehož základě mohou občané pracovat s volenými úředníky, aby formovali a usměrňovali veřejné služby.

www.accenture.com/NR/rdonlyres/468CFD7A-73CC-4047-B56D-D647DF271D45/0/ExecutiveOverview_051508.pdf

Závěry

1. Platforma pro dialog je občanským prostorem, v němž může začít otevřená a zdvořilá výměna názorů mezi přistěhovalci, se spolurezidenty nebo s vládou. Cílem je, aby účastníci rozvíjeli sdílené porozumění a důvěru v souvislosti s konkrétním problémem a hledali společná východiska, na jejichž základě budou moci problém vyřešit společnými silami.
2. Odstraněním překážek v právním rámci, které přistěhovalcům brání v občanské účasti, vznikají příležitosti pro rozvoj občanské společnosti a poradních subjektů, z nichž se později stávají klíčoví účastníci platformy pro dialog.
3. Potřebnost platformy je posouzena tím, že je dotčená komunita požádána, aby označila své klíčové problémy; že je této komunitě položen dotaz, zda se domnívá, že o jejím problému vědí i jiní, a zda tato komunita jiným lidem důvěřuje natolik, aby s nimi při řešení tohoto problému spolupracovala.
4. Jakmile je určen důraz platformy, účastníci budou moci snadněji nalézt společné východisko, bude-li problém vymezen pomocí otevřených pojmů, které platí pro všechny rezidenty.
5. Členové platformy jsou „zástupci“, jsou-li voleni svobodnou volbou, a „účastníci“, jsou-li vybráni na základě množství kontaktů a účinnosti v souvislosti s daným problémem. Organizátoři musí posoudit, zda bude třeba využít demokratický či technický přístup, aby komunita jejich platformu považovala za důvěryhodný občanský prostor.
6. Členství v krátkodobých platformách, které se zaměřují na konkrétní odvětví, může být otevřené a různorodé. Jiné platformy mohou přijmout kritéria způsobilosti týkající se významu, účinnosti a vyváženého složení. Cílem takovýchto kritérií je získat zúčastněné strany s rozsáhlejšími odbornými znalostmi a dopadem na různé části komunity.
7. V souladu s přístupem založeným na partnerství mohou organizátoři financovat účast nevládních organizací a dobrovolnických organizací výměnou za jejich odborné znalosti a styky.
8. Jsou-li rozhodnutí o tom, jak platformu vést (tedy rozhodnutí o struktuře, umístění, načasování a tlumočení), založena na zásadách aktivního začlenění, přispívá každý malý praktický krok k rozvoji kultury, která podporuje otevřený a zdvořilý dialog.
9. Veřejné orgány či vedoucí osobnosti občanské společnosti umožňují vznik platformy pro dialog, neboť financují přípravné posouzení potřeb a konzultace komunity, sekretariát a účast a odbornou přípravu svých členů.
10. Orgány či aktéři občanské společnosti mají několik úloh: jsou „upřímnými zprostředkovateli“, kteří usnadňují otevřenou a zdvořilou výměnu názorů, organizátory či moderátory, běžnými účastníky, konzultovanými odborníky či zainteresovanými pozorovateli.

Kapitola 5

Získání státní příslušnosti a praxe aktivního občanství

Státní příslušnost je znamením právních vazeb mezi lidmi a státem. Státní příslušníci a stát mají vůči sobě navzájem určité povinnosti a určitá práva. Státní příslušnost lze získat prostřednictvím několika právních procesů včetně naturalizace a podle *ius soli* (narozením v dané zemi). Ačkoli v současné době existuje mnoho druhů státní příslušnosti, základní koncepce spočívá ve výkonu práv a povinností, které jsou spojeny se členstvím v liberální demokratické komunitě (jako státní příslušník, občan EU, místní rezident, hospodářský, sociální a kulturní subjekt atd.). Aktivní občanství spojuje různorodé totožnosti členů určité společnosti a umožňuje jim, aby přispívali k hospodářskému, sociálnímu, kulturnímu, občanskému a politickému životu jednotlivých společností.

Tato kapitola se soustředí na dvojí strategie prosazování integrace přistěhovalců prostřednictvím získání státní příslušnosti. Podle přístupu k integraci, který je zaměřen na občany, mají být otevřeny různé formy uplatňování občanství, které vedou k získání státní příslušnosti. Je možné odstranit určité právní a politické překážky, které podle všeho bezděčně brání přistěhovalcům, aby podávali žádosti, nebo je od podávání žádostí odrazují, a tím se zvýší otevřenost široké veřejnosti a zvýší míra přijetí přistěhovalců. Je možné posílit ty složky správního postupu, které s nejvyšší pravděpodobností celý proces urychlí, a noví občané budou tudíž více spokojeni se službami a zvýší se účinnost různých opatření, např. posouzení jazykových znalostí. Jednou složkou, která postupy usnadňuje a kterou řada členských států považuje za důležitou prioritu, je intenzivnější účast široké veřejnosti, např. prostřednictvím naturalizačních obřadů. Podpora aktivního občanství novým i starým občanům umožňuje, aby formovali společnou budoucnost v různorodé společnosti.

Získání státní příslušnosti a následně občanství EU je upraveno výhradně zákony a politikami členskými státy. O občanství byly nicméně vedeny diskuse na mnoha setkáních ministrů a Evropské rady a bylo rovněž předmětem řady sdělení Evropské komise. Evropský soudní dvůr opakovaně řešil případy, které se týkají zákonů členských států o státní příslušnosti.

Evropská rada v Tampere v roce 1999 potvrdila cíl, podle něž má být dlouhodobým zákonně pobývajícím státním příslušníkům třetích zemí nabídnuta možnost získat státní příslušnost členského státu, v němž pobývají.

Podle společného programu pro integraci z roku 2005 je posíleno provádění společné základní zásady č. 9 (účasť přistěhovalců v demokratickém procesu) na vnitrostátní úrovni, a to vytvořením národních programů pro přípravu na občanství a naturalizaci.

Na neformálním setkání ministrů EU odpovědných za integraci, které se konalo v roce 2007 v Postupimi, byla formulována výzva k evropské spolupráci s cílem prozkoumat a objasnit „různé koncepce a přístupy k účasti a různé koncepce občanství, které jsou předmětem probíhajících diskusí, a to s ohledem na příslušné *acquis* ES, jež týká integrace přistěhovalců a ústavních a právních systémů členských států, jakož i na výměnu názorů a zkušeností se systémy naturalizace, které členské státy uplatňují.“

5.1 Koncepce a různorodé zájmy na společné budoucnosti v rozmanité společnosti

„Státní příslušnost“ a „občanství“ jsou navzájem zaměnitelné pojmy. V mnoha evropských jazycích je dokonce obtížné tyto dvě koncepty oddělit.

Evropská úmluva o státní příslušnosti byla podepsána ve Štrasburku dne 6. listopadu 1997 a v platnost vstoupila dne 1. března 2000. V této obsáhlé úmluvě Rady Evropy jsou zakotveny základní zásady a pravidla, která se vztahují na všechny aspekty státní příslušnosti, např. pokud jde o prevenci absence státní příslušnosti, nediskriminaci a dodržování práv osob, které mají na příslušných územích místo obvyklého pobytu. Dosud úmluvu podepsalo 18 členských států EU a ratifikovalo ji 11 členských států EU.

<http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=166&CM=1&DF=7/5/2007&CL=ENG>

„Státní příslušnost“ je v Evropské úmluvě o státní příslušnosti definována jako „právní vazba mezi osobou a státem bez ohledu na etnický původ dané osoby“. Tato vazba vymezuje práva (politická, ekonomická, sociální, kulturní atd.) a povinnosti, které jsou vyhrazeny pro státní příslušníky daného státu. Vícenásobná státní příslušnost je definována jako případ, kdy jednotlivec současně disponuje dvěma či více státními příslušnostmi. Článek 15 Všeobecné deklarace lidských práv (1948) stanoví, že každý jednotlivec má právo na státní příslušnost a že stát nesmí nikoho svévolně státní příslušnosti zbavit. Stejně tak má jednotlivec právo svou státní příslušnost změnit tím, že se jedné státní příslušnosti vzdá a/nebo získá jinou státní příslušnost. Naturalizace je jedním ze zákonných postupů, jejichž prostřednictvím mohou cizí státní příslušníci získat státní příslušnost daného státu.

„Občanství“ spočívá ve výkonu zmíněných práv a povinností, které jsou spojeny se členstvím či získáním členství v konkrétním subjektu (tj. státu, regionu, městu a v profesních organizacích, politických stranách, společenských hnutích a náboženských organizacích). Spíše než o koncepci právní jde o koncepci politické filozofie. Subjekt se zavazuje, že své členství otevře tím, že upraví pravidla vstupu, aby povzbudil případné nové členy a vytvořil jim podmínky k účasti v postavení aktivních členů. Noví členové přicházející z různých komunit se zavazují, že se rovněž budou zajímat o budoucnost této komunity a využijí příležitosti ke členství a aktivní účasti. Stávající členové se zavazují, že nové členy uvítají, budou s nimi jednat jako se sobě rovnými a sdílet s nimi budoucnost subjektu.

„Státní občanství“ představuje klasickou vazbu mezi právní koncepcí a koncepcí politické filozofie a lze je definovat jako přijetí a výkon práv a povinností, které jsou vyhrazeny pro státní příslušníky.

Koncepce občanství a státní příslušnosti však rovněž byly odděleny a jejich význam se v současné politice rozštěpil. Prostřednictvím evropské a mezinárodní spolupráce vznikají nové formy nadnárodního a subnárodního občanství. Příležitosti a podmínky pro účast v těchto formách občanství jsou na mezinárodní úrovni pravidelně monitorovány.

„Občanská příslušnost“ vzešla z evropské spolupráce v oblasti integrace jako koncepce, která posiluje solidaritu a společný pocit sounáležitosti státních příslušníků, občanů EU a státních příslušníků třetích zemí, kteří v EU oprávněně pobývají. Stát se zavazuje, že zákonně pobývajícím státním příslušníkům třetích zemí udělí větší práva a povinnosti, a to na základě délky jejich pobytu.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52000DC0757:EN:HTML>

„Občanství Evropské unie“ je založeno na státní příslušnosti ke členskému státu EU. Státním příslušníkům EU, kteří žijí kdekoli v Unii, by měla být udělena stejná základní práva a povinnosti. Například mají právo svobodně se přestěhovat a usadit se v jiném členském státě EU, žít společně se svými rodinami a hlasovat a kandidovat ve volbách ve své obci a volbách do Evropského parlamentu.

Od roku 1974 je subjektivní stránka občanství EU pravidelně monitorována prostřednictvím standardního průzkumu Eurobarometru, a to z hlediska pocitu sounáležitosti občanů EU, vnímání hlavních politických zájmů, podpory členství, pověsti Evropské unie a důvěry v její instituce. Rovněž jsou k dispozici údaje o výkonu práv občanů EU.

http://ec.europa.eu/public_opinion/standard_en.htm

www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2006/59/en/1/ef0659en.pdf

Kromě toho jsou rozvíjeny nové, s právem nesouvisející formy občanství, které jsou spjaté s aktivním výkonem práv a přijetím závazků v komunitách, které působí nad vnitrostátní úrovní a pod ní.

Evropská komise hodnotí aktivní občanství z hlediska účasti v politickém životě, občanské společnosti, životě komunity a z hlediska společných hodnot nutných k aktivnímu občanství (tj. lidských práv, demokracie, mezikulturního porozumění).

<http://active-citizenship.jrc.it/Documents/active%20citizenship/Measuring%20Active%20Citizenship%20across%20Europe.pdf>

Otevření forem občanství

Jakmile se přistěhovalci první generace začnou v zemi pobytu usazovat, zvolí si účast v různých formách občanství. Státy, regiony, obce, zaměstnavatelé a vzdělávací ústavy – všichni mají zájem na vzniku a podpoře různých forem občanství, které vedou k získání státní příslušnosti. Přístup k integraci, který je zaměřen na občany, lze popsat jako opatření, která odstraňují překážky bránící účasti a podporují organizace, jež utvářejí nové formy občanství, které jsou otevřené přistěhovalcům i rodilým rezidentům. Mezi tato opatření patří občanská výchova ve školách, komunitní výchova, místní hlasovací práva a dosah a společné rozvojové programy organizované se zemí původu. Formy, které podněcují k aktivní, dobrovolné účasti, lze koncipovat tak, aby byly:

- životaschopné (malé překážky bránící vstupu a účasti),
- rozmanité (zohledňující schopnosti a ambice přistěhovalců),
- otevřené všem rezidentům (podporující častou interakci a rovné zacházení),
- řádně organizované (odpovídající normám kvality aktivního občanství a celoživotního vzdělávání).

Zájem občanů a budoucích občanů

Přistěhovalci, kteří se hodlají v zemi pobytu usadit, mají zájem o získání státní příslušnosti a s ní souvisejícího souboru práv a povinností včetně práva na přístup k zaměstnání v mnoha odvětvích veřejného sektoru, práva na volný pohyb a plných formálních demokratických práv. Při celostátním průzkumu nevládních organizací, které nabízejí podporu žadatelům o naturalizaci, byly zjištěny i další pobídky závislé na národním kontextu: zabezpečení práv pobytu, rovných sociálních práv a odstranění administrativních těžkostí.

Žadatel může či nemusí vnímat naturalizaci jako svůj konečný integrační cíl. Získání právního statusu státního příslušníka není zárukou ochrany před soustavným vyloučením či diskriminací na základě etnického, náboženského či národnostního původu, které lze eliminovat politickou účastí a bojem proti diskriminaci.

Přistěhovalci, kteří s určitou zemí spojí svoji budoucnost, mají zájem na tom, aby v této zemi mohli žít trvale jako plnohodnotní členové národní komunity.

Státní příslušnost a občanství jsou v politických kruzích a v občanské společnosti považovány za stále větší priority. Migrace a integrace mohou být hybnou silou spojující různé úrovně identity. V propojeném světě se místní rozměr stává více mezinárodní, národní dějiny se stávají univerzálnějšími a vzrůstá jejich význam. Různé úrovně identity se navzájem více doplňují a rezident v Cardiffu se zároveň může cítit jako Velšan, Brit, Evropan, občan Britského společenství národů a občan světa.

Ačkoli se státní příslušnost mění prostřednictvím zákonů, identity se vyvíjejí a stávají se více dynamické prostřednictvím aktivního občanství. Přijímající společnosti mají zájem na tom, aby přistěhovalce podněcovaly k získání státní příslušnosti a umožnily starým a novým občanům, aby utvářeli společnou budoucnost v rozmanité společnosti.

Zájmy občanů a budoucích občanů se opakovaně sblíží, přejdou-li na novou generaci. Značnou část obyvatelstva v mnoha zemích, do nichž v minulosti směřovali přistěhovalci, tvoří děti a vnoučata přistěhovalců, které se v dané zemi narodily a socializovaly jako děti státních příslušníků. Tzv. druhé a třetí generace často vnímají zemi, v níž se narodily, jako důležitou součást jejich identity a žádnou jinou zemi nepovažují za vlastní.

Zájem země, do níž přistěhovalci směřují

Stát má demokratický, sociální a ekonomický zájem na tom, aby dlouhodobě pobývajícím cizím státním příslušníkům, zejména dětem, které se v dané zemi narodily, usnadnil získání státní příslušnosti.

Získání státní příslušnosti brání vzniku dlouhodobých demokratických nedostatků, kdy se státní příslušníci třetích zemí ocitají mimo demokratické postupy v zemi původu i v mnoha členských státech EU. Nelze spoléhat na to, že země původu bude v zemi pobytu pomáhat přistěhovalcům, kteří dlouhodobě pobývají v zahraničí nebo již po několik generací žijí mimo zemi původu. Dochází na zásadu udělení občanských práv, podle níž mají osoby, jež dodržují zákony určité země, stejnou možnost podílet se na tvorbě těchto zákonů.

Získáním státní příslušnosti a výkonem aktivního občanství lze odstranit dlouhodobé nedostatky v oblasti sociální a ekonomické integrace. Kromě toho bylo v rámci srovnávacího výzkumu zjištěno, že kromě mnoha zřejmých přínosů, které jsou zjevně spojeny se státní příslušností, existuje také nehmotná „prémie k občanství“. Zaměstnavatelé zpravidla raději zaměstnají rezidenty, kteří jsou státními příslušníky dané země, než ty, kteří jimi nejsou. Obdobně i veřejný sektor upřednostňuje v požadavcích na získání zaměstnání státní příslušníky. Koncepce prémie k občanství je tudíž vysvětlena větší návratností investic, která je důsledkem větších příležitostí k účasti a větší otevřenosti hostitelské společnosti vůči naturalizovaným občanům.

Odstranění takovýchto překážek pro zaměstnání je jedním z hlavních zaznamenaných dopadů plynoucích ze získání státní příslušnosti. Z dlouhodobých průzkumů je zřejmé, že v letech po naturalizaci vykazují noví přistěhovalci, zejména bývalí státní příslušníci třetích zemí, vyšší profesní mobilitu a zaznamenávají rychlý růst mezd, a přibližují se tak k celostátnímu průměru. Přínosy naturalizace jsou různě velké v závislosti na strukturálních faktorech (prémie, kterou stát a hostitelská společnost přidají ke státnímu občanství) a osobních faktorech (např. věk). Získání státní příslušnosti představuje další nástroj k prosazování rovných příležitostí, a to tím, že trvalé rezidenty, kteří jsou státními příslušníky třetích zemí, zařazuje do oblasti působnosti vnitrostátních antidiskriminačních právních předpisů a antidiskriminačních právních předpisů EU.

Země, do nichž směřují přistěhovalci, mají zájem na tom, aby zajistily úplné sociálně-ekonomické a politické začlenění, a to tím, že uznají plné občanství svých usazených rezidentů.

Zlepšení nízké míry naturalizace

Skutečnost, že počet evropských usazených přistěhovalců během poslední čtvrtiny století roste, znamená, že stále více kandidátů je způsobilých pro získání státní příslušnosti v EU. Míra získání státní příslušnosti zpravidla ve většině zemí roste, ale v jednotlivých zemích EU se různí a kolísá. V letech 1996 až 2005 zůstala v zemích, jako je Itálie a Španělsko, poměrně stabilní, naopak v Dánsku a Maďarsku každý rok výrazně kolísala. V některých státech postupem času vzrůstá, např. ve Finsku a Spojeném království. V jiných zemích, např. v Rakousku a Belgii, již dosáhla vrcholu a následně poklesla. V jiných zemích klesá, někdy prudce, např. v Nizozemsku.

Navzdory obecnému nárůstu počtu nových občanů zůstává míra získání státní příslušnosti v EU nízká, zejména ve srovnání s tradičními zeměmi, do nichž směřují přistěhovalci, jako jsou Austrálie a Kanada, které zdůrazňují, jak je pro skupiny přistěhovalců důležité, aby získaly státní příslušnost. V EU-27 bylo například v roce 2006 uděleno občanství pouze 25 z 1 000 zahraničních rezidentů. Pouze malý podíl cizích státních příslušníků, kteří jsou způsobilí, aby získali státní příslušnost, o ni skutečně požádá. Zbývající zahraniční rezidenti zůstávají po zbytek života v dané zemi „občany ve společnosti“, ať z vlastní volby, kvůli okolnostem, či komplikacím při naturalizaci.

Existuje řada vysvětlení, proč je míra získání státní příslušnosti v EU soustavně nízká a proč se v různých státech EU liší. Jedním je fakt, že dlouhodobí rezidenti a občané EU žijící v jiném členském státě EU mají méně důvodů k získání státní příslušnosti. Dlouhodobí rezidenti si například zajistili poměrnou bezpečnost pobytu a v oblasti zaměstnanosti, vzdělání, zdravotnictví a místních volbách se jim dostává rovnocenného zacházení jako státním občanům. Jejich příležitosti k integraci a jejich pozdější účast v postavení státních občanů jsou ovlivněny mnoha dalšími aspekty politik a postupů týkajících se státní příslušnosti.

Soustavně nízké míry získání státní příslušnosti je možné zvýšit odstraněním určitých složek práva upravujícího státní příslušnost, které bezděčně vytvářejí hlavní překážky, jež usazené cizí státní příslušníky odrazují od podání žádosti.

Zmapování vnitrostátních politik v celé EU, které se týkají získání státní příslušnosti a jejich vazeb na migraci, lze nalézt v dokumentu

Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries (Získání a ztráta státní příslušnosti: politiky a trendy v 15 evropských zemích), který byl připraven v rámci projektu NATAC.

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

Citizenship policies in the new Europe (Politiky týkající se občanství v nové Evropě), který byl připraven v rámci projektu CPNEU.

www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

5.2 Získání státní příslušnosti

Požadavky na pobyt, které mohou čerství přistěhovalci splnit

Dvěma hlavními požadavky, které určují způsobilost pro naturalizaci, jsou zákonné místo obvyklého pobytu a určitý počet let pobytu. Evropská úmluva o státní příslušnosti stanoví maximální dobu pobytu na deset let. Tato doba nezohledňuje státní priority spočívající v usnadnění integrace přistěhovalců. V kontextu naturalizace může usnadnění podle vysvětlující zprávy Evropské úmluvy o státní příslušnosti spočívat ve zkrácení délky požadovaného pobytu, mírnějších požadavcích na jazykové znalosti a ve snadnějším postupu a menším počtu procesních poplatků.

Mnoho přistěhovalců první generace si vytvoří skutečné a účinné vazby k určité zemi a získá o ní praktické znalosti po pouhých několika málo letech pobytu. Mohou splnit podmínky členství a ujmout se práv a povinností spojených se státním občanstvím. Přistěhovalci v mnoha zemích dosahují způsobilosti k požádání o naturalizaci přibližně po stejné době, po které dosahují způsobilosti k dlouhodobému pobytu, jak stanoví směrnice ES. Mohou si zvolit, zda se stanou plnohodnotnými státními občany, nebo „občany ve společnosti“.

Kritéria způsobilosti pro naturalizaci mohou odrážet skutečnost, že běžní noví přistěhovalci mohou být kvalifikováni a mohou usilovat o získání státního občanství již po několika letech pobytu.

Podle předpokladů byly reformy belgického kodexu pro státní příslušnost v letech 1984, 1991 a 2000 klíčovými faktory, které usnadnily integraci cizích státních příslušníků zvýšením míry získání státní příslušnosti. Reforma z roku 2000 snížila požadavek zákonného pobytu běžných přistěhovalců první generace na dobu od pěti do tří let podle volného uvážení parlamentu. Reforma z roku 2000 rovněž usnadnila bezvýhradné právo na státní příslušnost po sedmi letech na základě prohlášení. V rozpětí deseti let poklesl podíl přistěhovalců bez belgické státní příslušnosti ze dvou třetin v roce 1995 přibližně na polovinu. Od roku 2003 míra získání státní příslušnosti klesala a ustálila se na úrovních z roku 1997.

www.diplomatie.be/en/services/nationalitydetail.asp?TEXTID=42519

Jako část nové komplexní migrační strategie uznala reforma německého práva upravujícího občanství z let 1999/2000, že získání státní příslušnosti je žádoucím výstupem statusu Německa jako země, do které směřují přistěhovalci. Zjednodušení požadavku pobytu z 15 na 8 let výrazně zvýšilo ochotu cizinců stát se Němci. Cizinci se přesto naturalizují více, než se naturalizovali před rokem 1998.

www.bundesregierung.de/Webs/Breg/DE/Bundesregierung/Beauftragte fuer Integration/Einbu ergerung/einbu ergerung.html

Výraznější zjednodušení pro konkrétní skupiny

Nejkratší požadovaná délka pobytu je vyhrazena pro skupiny první generace, které mají konkrétní opravdové a účinné vazby vymezené v Evropské úmluvě o státní příslušnosti. Existují například různé mezinárodní právní nástroje, které upřesňují vazby na základě jednotlivých potřeb ochrany, např. ochrany uznaných uprchlíků, osob bez státní příslušnosti či dětí bez státní příslušnosti, které se narodily na určitém území. Článek 34 Úmluvy o právním postavení uprchlíků stanoví, že státy co možná nejvíce usnadňují naturalizaci uprchlíků tím, že co nejvíce urychlují postupy naturalizace a snižují poplatky a náklady.

Řada členských států EU usnadňuje naturalizaci uprchlíků a osob bez státní příslušnosti. Po belgické reformě z roku 2000 byl požadavek pobytu u těchto skupin snížen na dva roky. Například v Lucembursku a Irsku splňují postupy naturalizace potřebu mezinárodní ochrany tím, že jsou uprchlíci dále osvobozeni od řady důležitých podmínek, např. jazykových znalostí.

Prostřednictvím zákona z roku 2002, jímž se mění zákon o občanství, Slovinsko reagovalo na mezinárodní právní normy a mimo jiné uvolnilo naturalizaci uznaných uprchlíků a osob bez státní příslušnosti. Tato reforma snížila závislost na mimořádném postupu a výrazně zvýšila využití zjednodušené metody.

Země mnohdy udělují manželům/manželkám či partnerům státních příslušníků nezávislý status v právu upravujícím státní příslušnost. Tento přístup je citlivý vůči příslušnosti k určitému pohlaví a zaručuje rovnost mužů a žen a jednotnou státní příslušnost rodin.

Ve Španělsku mohou manželé/manželky státních příslušníků podat žádost o státní příslušnost po jednom roce pobytu a po sňatku nebo v Itálii po šesti měsících, byli-li manžel/manželka rezidenty. V zemích, jako je Belgie a Portugalsko, jsou zahrnuti partneři státních příslušníků a osoby, které se státními příslušníky žijí ve společné domácnosti.

Několik zemí dosud usnadňuje naturalizaci „preferenčních“ etnických či národnostních skupin na základě historických vazeb s jejich zemí. Státní příslušnost či etnický původ přistěhovalce může poukazovat na určité opravdové a účinné vazby (tj. jazykové znalosti a rodinné vazby). Avšak vzhledem k tomu, že se toky přistěhovalců globalizují, jsou přistěhovalci v mnoha evropských zemích z hlediska etnického a národnostního původu stále rozmanitější. Integrace těchto nových obyvatel může být usnadněna otevřením preferenčního postupu pro přistěhovalce všech státních příslušností a etnických původů, kteří splňují základní podmínky.

V období let 1996 až 2005 byla úroveň naturalizace v Portugalsku jednou z nejnižších v OECD a činila přibližně 0,5 % obyvatel narozených v zahraničí. Velký počet Moldavanů, Rumunů a Číňanů zvýšil rozmanitost portugalských tradičních postkoloniálních toků. Ve skutečnosti představují Ukrajinci v současnosti jednu z největších skupin přistěhovalců v zemi. Cílem nového portugalského zákona o státní příslušnosti přijatého dne 17. dubna 2006 je bojovat proti faktorům, které vedou k sociálnímu vyloučení, zjednodušit postupy získání státní příslušnosti a podpořit integraci v Portugalsku jakožto v zemi, do níž nově směřují přistěhovalci. Nový zákon otevřel kratší dobu pobytu, která byla původně vyhrazena státním příslušníkům portugalsky mluvících zemí (šest let), všem přistěhovalcům první generace, kteří mají základní znalost portugalského jazyka a čistý trestní rejstřík. Úspěch zákona byl do velké míry ovlivněn tím, že se hlavní politické strany dohodly, že otázku občanství nebudou politizovat. Díky této dohodě byl zákon jednomyslně schválen v parlamentu.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Přístup k nové generaci

Mnoho členských států se rozhodlo, že ke splnění svých integračních cílů v právu upravujícím státní příslušnost využije generační přístup.

Zavedení zásady *ius soli* pro potomky přistěhovalců znamená, že narození je dostatečným základním kritériem pro způsobilost ke státní příslušnosti. Z „občanské prémie“ je patrné, že největší výhody ze získání státní příslušnosti mají ti nejmladší. Čím je nový přistěhovalec mladší, tím větší je návratnost investic, neboť tito lidé budou shromažďovat výhody po celou dobu osobního a profesního rozvoje. Naopak čím déle dítě vyčkává, než se stane plnohodnotným občanem, tím spíše je bude status cizího státního příslušníka v utvářející rozvojové fázi znevýhodňovat a tato znevýhodnění bude s postupujícím věkem obtížné odstranit.

Přistěhovalci druhé generace mají automaticky právo na státní příslušnost při narození v tradičních přistěhoveckých zemích, jako je Kanada nebo Spojené státy. Podle postupů zjištěných ve členských státech EU se mohou podobného práva domáhat buď přistěhovalci třetí generace, přistěhovalci druhé generace teprve po uplynutí určité doby od narození a/nebo přistěhovalci, jejichž rodičem je oprávněně pobývající osoba.

Zavedením zásady *ius soli* pro potomky přistěhovalců první generace může zákon přispět k zajištění rovnocenných práv pro děti, které se v dané zemi narodily, a lepšího výchozího postavení těchto dětí z hlediska vzdělání a profesního rozvoje.

Irsko umožňuje dětem přistěhovalců, které se narodily v Irsku, aby se staly irskými občany, pokud jejich rodiče byli oprávněnými rezidenty alespoň během tří z posledních čtyř let. V zemích jako Belgie, Portugalsko a Spojené království existují obdobná ustanovení vycházející ze statusu rodičů. V Belgii, Irsku, Nizozemsku, Portugalsku a od 1. ledna 2009 také v Lucembursku získávají státní příslušnost při narození automaticky všechny děti třetí generace.

V řadě reforem práva upravujícího státní příslušnost je rovněž zohledněna integrační situace „generace 1,5“. Tuto generaci tvoří vlastní či osvojené děti přistěhovalců, které se přistěhovaly na základě povolení ke sloučení rodiny. Jedním z důvodů k nároku na státní příslušnost je jednota rodiny; jsou-li jejich rodiče přijati k naturalizaci, stávají se tyto děti automaticky občany. Dalším důvodem je socializace; po několika letech v systému vzdělávání se mohou samy stát státními příslušníky. Žádost za ně většinou podávají jejich rodiče, děti však také mají právo být vyslechnuty při rozhodování o státní příslušnosti, které se jich týká, a to na základě výkladu článku 12 Úmluvy o právech dítěte.

Nezletilé děti přistěhovalců se po pětiletém pobytu ve Švédsku stávají švédskými občany na základě jednoduchého oznámení rodičů. Děti přistěhovalců v severských zemích ve věku nad 12 let a nad 14 let v Rakousku mají právo vyjadřovat své názory nebo mohou samy podat žádost o naturalizaci.

Příjem jako prahová hodnota pro státní občanství

Vzhledem k tomu, že žadatelé cizí státní příslušnosti nemají výhodu prémie k občanství, která by zvyšovala jejich mzdy, mohou příjmové podmínky nebo vysoké poplatky bezděčně vést k silnějšímu znevýhodnění při začleňování do trhu práce spíše než k podněcování k zapojení se do profesního života. Je žádoucí zvážit skutečnost, že příjem byl v minulosti zrušen coby třídní práh pro plnohodnotné státní občanství a hlasovací práva. Jelikož mnoho žadatelů je dlouhodobými rezidenty, kteří již mají k sociální pomoci a sociální ochraně stejný přístup jako státní příslušníci, může být získání státní příslušnosti spíše otázkou přístupu k demokratické účasti než přístupu k přínosům v sociální oblasti a dávkám v nezaměstnanosti.

Rodinné příjmy a poplatky lze hodnotit z hlediska účinnosti při ekonomické integraci a jejich dopadů na demokratickou správu věcí veřejných.

Ve Švédsku byla kontrola „prostředků na obživu“ z postupu naturalizace odstraněna v roce 1976, v Nizozemsku v roce 1977, v Belgii v roce 2000 a v Portugalsku v roce 2006. Kromě toho byly v Portugalsku odpuštěny poplatky za registraci či prohlášení v souvislosti se státní příslušností a za požadovaná osvědčení osobám, jejichž příjem se rovná minimální mzdě nebo je nižší.

S postupem naturalizace nejsou spojeny žádné náklady v Belgii, Francii, Lucembursku a Španělsku. Vyhláška estonské vlády ze dne 6. února 2006 zvýšila náhrady za jazykovou přípravu na naturalizaci na 100 % všech nákladů.

Povinnost vzdát se předchozí státní příslušnosti

Myšlenka vícenásobné státní příslušnosti zpravidla vyvolává na úrovni státu dvě skupiny obav. První se týká vztahu státu s jinými státy. Předpokladem bylo, že bude-li uchazečům o naturalizaci umožněno, aby si ponechali svoji předchozí státní příslušnost, dojde mezi státy ke konfliktům v oblastech, jako je vojenská služba, branná povinnost a zdanění. Druhá se týká vztahu státu ke svým státním příslušníkům. Vystávají otevřené otázky ohledně loajality (jakými způsoby občané vyjadřují státu loajalitu?), pobytu v zahraničí (zachovávají si občané, kteří se ze země odstěhují, účinné vazby a mají stejná práva, např. na konzulární ochranu?) a kulturních vlivů (očekává se od osob, které získají státní příslušnost v zemi pobytu, že si osvojí specifickou kulturu definovanou státem a vzdají se své původní kultury?).

Navzdory těmto dlouhodobým obavám se vícenásobná státní příslušnost stala právní skutečností. Koncem dvacátého století začala řada evropských zemí odstraňovat právní překážky bránící vícenásobné státní příslušnosti, které zavedly na počátku a v polovině dvacátého století. Důvody k tomu, že některé členské státy změnily postoj ke dvojí státní příslušnosti, spočívají v tom, že se jejich vlastní občané začali stěhovat a získávat globální vazby, počet přistěhovalců v těchto státech roste a přistěhovalci se více usazují a do práva těchto států upravujícího státní příslušnost byla zavedena zásada *ius soli*. Řada států toleruje u vlastních státních příslušníků, nových občanů a jejich dětí vícenásobnou státní příslušnost *de iure* nebo *de facto*. Jiné ji tolerují pouze u některých skupin či v určitých situacích. Na vnitrostátní úrovni pak vyvstává navazující otázka ohledně důsledného uplatňování vícenásobné státní příslušnosti.

Vícenásobná státní příslušnost se rovněž stává demografickou skutečností, neboť zároveň s tolerancí vícenásobné státní příslušnosti roste i počet tzv. dvojích státních příslušníků. Státní příslušníci členských států migrují a uzavírají sňatky se státními příslušníky jiných zemí. Kromě toho zrušení povinnosti vzdát se předchozí státní příslušnosti zvýšilo ve většině zemí EU v letech 1996 až 2005 míru naturalizace cizích státních příslušníků.

Důvody, proč se čerství přistěhovalci s vyšší pravděpodobností naturalizují v zemích, které tolerují vícenásobnou státní příslušnost, často souvisejí spíše s osobními či pragmatickými vazbami k zemi původu než s integrační situací v zemi pobytu. Přistěhovalci, kteří pobývají v zemi, jež toleruje vícenásobnou státní příslušnost, se mohou naturalizovat, aniž by vznikaly vedlejší účinky ovlivňující širší rodinu či sociální vazby mimo danou zemi. Ti, kteří si mohou zachovat svoji předchozí státní příslušnost, si udržují důležitá práva mobility a nemusí čelit novým a mnohdy nákladným vizovým a cestovním omezením. Je zřejmé, že jednou skupinou, která se pro vícenásobnou státní příslušnost – je-li tolerována – rozhodne s vyšší pravděpodobností, jsou osoby s vyšším lidským kapitálem, např. podnikatelé a obchodníci z řad přistěhovalců, kteří pracují na společném rozvoji. Přání ponechat si předchozí státní příslušnost může rovněž záviset na konkrétní zemi původu. Například v mnoha zemích na Balkánském poloostrově, v severní Africe a na Blízkém východě je vzdání se státní příslušnosti nezákonné a je spojeno s vyššími poplatky a ztrátou práv na dědictví a majetek.

Vzhledem k těmto tendencím ke stále větší toleranci se státy snaží řešit tradiční obavy pomocí jiných politických nástrojů. Nedávno vypracované mezinárodní právní obecné zásady uklidnily obavy z možného konfliktu států tím, že upřednostňují zemi pobytu. Otevřené otázky ohledně loajality v liberální demokracii, práv nových a starých občanů, kteří se rozhodnou emigrovat, a kulturních vlivů je možné řešit občanskou výchovou a intenzivnější interakcí mezi občany s vícenásobnou státní příslušností a bez ní.

Jednou z výhod právní a demografické tendence přijímat vícenásobnou státní příslušnost je rostoucí míra naturalizace v mnoha členských státech EU. V těchto zemích nemá rozhodnutí přistěhovalců naturalizovat se žádné nepříznivé vedlejší účinky na jejich rodiny ani na sociální a ekonomické vazby.

Celá řada zemí od Kypru a Francie po Maďarsko a Slovensko od občanů, kteří se naturalizují, nevyžaduje, aby se vzdali předchozí státní příslušnosti. Belgie, Francie, Irsko, Portugalsko a Spojené království umožňují dětem první generace, které se v těchto zemích narodily, stát se dvojími státními příslušníky.

V roce 2003 dospěly finské politické strany ke všeobecné dohodě, že přijetím vícenásobné státní příslušnosti si země zachová konkurenceschopnost a dobré vazby na mezinárodní úrovni a rovněž budou příznivě ovlivněny nové komunity přistěhovalců ve Finsku. Přijetí vícenásobné státní příslušnosti je rovněž v souladu s vývojovými tendencemi v jiných zemích EU (včetně Švédska, které ji přijalo v roce 2001). Tato reforma zdvojnásobila zájem o získání finské státní příslušnosti a 6,4% míra naturalizace byla v roce 2004 nejvyšší v EU.

www.migri.fi/netcomm/content.asp?path=8,2477,2652

Cílem lucemburského zákona ze dne 28. října 2008 bylo přizpůsobit právo upravující státní příslušnost měnící se společenské realitě a konsolidovat integraci cizinců, kteří se rozhodli, že se v zemi s konečnou platností usadí. Skutečnost, že by žadatel získal vícenásobnou státní příslušnost, je znamením jeho úzkého vztahu k Lucembursku, jeho ochoty k integraci a jeho vazeb k zemi a kultuře původu.

www.luxembourg.public.lu/fr/actualites/2009/01/01-droit-nationalite/index.html

5.3 Správní postupy podporující budoucí občany

Jsou-li s naturalizací spojena různá kritéria a podmínky způsobilosti, je třeba se vyrovnat s velkým prostorem pro volné správní uvážení. Žadatelé z řad přistěhovalců a správní orgány se zavazují k plnění podmínek stanovených zákonem. Jasně, podrobně a závazně obecné zásady řádné správy věcí veřejných zaručují, že jsou veřejná kritéria pro naturalizaci skutečnými kritérii a že jsou uplatňována transparentně, včas a způsobem, který je zvladatelný a přiměřeně cenově náročný. Například antidiskriminační právní předpisy mohou výslovně zaručovat, že je všem žadatelům o státní příslušnost poskytnuto rovné zacházení.

Státy mohou vykládat a provádět své politiky tím, že zjednoduší postupy, jež žadatele z řad přistěhovalců vítají jako budoucí občany.

Všechny členské státy jakožto signatáři Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace (1965) se v čl. 1 odst. 3 uvedené úmluvy shodují, že bez ohledu své právní předpisy a politiku v oblasti státní příslušnosti nelze žádné ustanovení úmluvy uplatňovat tak, aby byly diskriminovány určité národnosti.

www.unhchr.ch/html/menu3/b/d_icerd.htm

V rámci přístupu založeného na řádné správě věcí veřejných by mělo být v administrativní kultuře uznáno, že žadatelé jsou budoucí státní občané. Kodexy chování při správním postupu, monitorování souladu, mechanismy hodnocení a programy srovnávacích analýz a odborných posudků jsou jen některými z nástrojů, které je možné sdílet na různých úrovních správy věcí veřejných.

Respekt právního řádu a účinnost naturalizačních postupů jsou posíleny eliminací rozsáhlého prostoru pro volné správní uvážení a vytvořením řádných obecných zásad a přehledu.

Ve většině zemí je naturalizace postupem, v němž záleží na volném uvážení. Německá reforma z roku 2000 nahradila diskreční postupy právem získat státní příslušnost, a to na základě uznání skutečnosti, že naturalizace je veřejným zájmem. Stát a jednotlivé spolkové země se dohodly na společných obecných správních zásadách a opakovaně vyjednávaly s cílem odstranit nejednotnosti v regionálních výkladech a postupech. I v Rakousku byla prostřednictvím pravidelných setkání zástupců státu a spolkových zemí a rozhodnutími správního soudu napravena uvolněná právní kritéria.

V Maďarsku je rostoucí míra naturalizace od roku 1990 zčásti vysvětlována ústavními reformami, které omezují pravomoci volného uvážení ministerstva vnitra v otázkách státní příslušnosti. Ministerstvo by mělo zaručit, že prezident o naturalizaci rozhoduje ve prospěch žadatelů, kteří splňují zákonem stanovené podmínky.

Dokumentace

Správné postupy mohou zohlednit situaci v zemi původu a snížit požadavky na dokumentaci. Například může být obtížné získat dokumenty ze země původu a s tímto procesem mohou být spojeny nepřiměřené náklady, opakované cestování a požadavky na překlad a potvrzení konzulárními úředníky. Kvůli obavám o bezpečnost může být získání dokumentů pro osoby z některých zemí či osoby bez státní příslušnosti nemožné. Pomocí pružnosti a jednoznačných obecných zásad pro výjimky se lze úspěšně vyhnout několikerým žádostem o dokumenty a nedorozuměním mezi agenturami, která zpožďují procesy a jsou příčinou toho, že platnost dokumentů s omezenou platností uplyne dříve, než je rozhodnutí přijato.

Není-li možné určité dokumenty získat, finské ředitelství pro přistěhovalce přijme prohlášení žadatele, pokud je spolehlivé a soudržné. Díky tomuto pružnému přístupu k dokumentaci a omezením na rozhodovací úrovni je možné, aby zpracování začalo okamžitě a aby byla rozhodnutí přijata během několika málo měsíců. V případech, kdy je třeba poskytnout vysvětlení, se průměrná doba zpracování žádosti zkrátila ze tří let v roce 2003 na dva roky v roce 2009.

www.migri.fi/download.asp?id=kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng%2C+kansalaisuus%5Fhakemuksesta%5Feng;1080;{A73BFF7B-BDFC-481E-8B45-90C365CBA821}

V Nizozemsku jsou případné problémy s předložením dokumentů, zejména rodných a oddacích listů, řešeny v rané fázi, když se přistěhovalci v obci poprvé registrují. V mnoha případech pak stačí k podání žádosti o státní příslušnost pas a povolení k pobytu.

Služba pro kontrolu státní příslušnosti (Nationality Checking Service, NCS) je partnerstvím mezi skupinou pro státní příslušnost v rámci ministerstva vnitra Spojeného království a řadou místních rad v Anglii a Walesu. Zkracuje zbytečná prodlení v procesu zpracování žádosti o britské občanství. Za poplatek na uhrazení nákladů, který je nižší než poplatek požadovaný soukromými právníky, místní rady zkontrolují, zda jsou žádosti vyplněny správně a zda jsou k nim přiloženy nezbytné podklady.

www.ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/checkingservice/#header1

Maximální lhůty pro zpracování žádostí

Evropská úmluva o státní příslušnosti stanoví, že žádosti musí být zpracovány v rozumné lhůtě. Jedním trendem je stanovit maximální lhůtu pro zpracování, která bude sloužit jako měřítko pro správný postup a záruka pro žadatele. Správní orgány pak mohou vyčlenit větší lidské a finanční zdroje na výzvy spojené s další fází, např. na nápravu nevyřízených věcí a na to, aby byly žadatelům poskytovány aktuální informace o stavu jejich žádosti a písemná zdůvodnění všech záporných rozhodnutí.

Od roku 2003 irský komisař pro informace vyžaduje, aby byl proces naturalizace v souladu se zákonem o svobodě informací a aby bylo poskytováno odůvodněné rozhodnutí o zamítnutí.

www.foi.gov.ie

Obecné zásady švédské rady pro migraci z roku 2006 omezily délku procesu naturalizace na osm měsíců. Současná doba čekání na rozhodnutí se v průměru pohybuje od jednoho do šesti měsíců. Maximální délku trvání procesu kratší než jeden rok rovněž stanovily Rakousko, Belgie a Nizozemsko.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/estudier/estuduniv.jsp

Kvalifikační lhůty, které rehabilitovaným žadatelům umožní znovu se zapojit do procesu

Stát má legitimní zájem na tom, aby zaručil, že jsou v procesech naturalizace určeni kandidáti, kteří byli usvědčeni ze závažných trestných činů. V mnoha procesech naturalizace jsou však minulé usvědčení z trestných činů automaticky využívána jako důvod k zamítnutí žádosti, aniž by byly zohledněny zásady rehabilitace. Jedním z řešení je „kvalifikační lhůta“, která osobám usvědčeným z trestných činů poskytuje druhou šanci. Tito lidé dokončí výkon trestu jako ostatní pachatelé trestných činů a splní-li následně dané podmínky, je jim po určité době umožněno získat státní příslušnost. Prostor pro volné správní uvážení lze omezit prostřednictvím spravedlivých, transparentních a jednoznačných zákonných kritérií a metod výpočtu spojených s konkrétními trestnými činy a tresty.

Žadatelé o naturalizaci ve Švédsku, kteří spáchali trestný čin, jsou způsobilí po uplynutí čekací lhůty. Její délka se odvíjí od závažnosti trestného činu a trestu. Počítání začíná dnem trestného činu nebo v případě dlouhého trestu dnem propuštění. Tato lhůta orgánům umožňuje, aby zvážily současné chování jednotlivých žadatelů. Složky systému odstupňované čekací lhůty byly zaznamenány v Dánsku, Finsku a Norsku.

www.migrationsverket.se/english.jsp?english/evisum/index.jsp

Jazykové a integrační podmínky, které žadatele účinně povzbuzují a umožňují jim uspět

U většiny procesů naturalizace lze rozumně očekávat, že většina žadatelů první generace, kteří získali způsobilost po pouhých několika letech pobytu, dokázala získat základní znalosti jednoho z běžných jazyků komunikace v zemi. Je třeba externě vyhodnotit účinnost a konečnou efektivitu norem a účinků řady nedávno přijatých jazykových podmínek či podmínek integrace/občanství včetně kurzů a zkoušek, než budou potvrzeny jako pobídky k integraci. Některé členské státy tyto podmínky přijaly s odůvodněním, že dlouhodobí přistěhovalci budou povzbuzeni, aby si zlepšili jazykové dovednosti a znalosti veřejných institucí a politického systému. Řada států zároveň tytéž podmínky odstranila či minimalizovala s tím, že jde o překážky bránící naturalizaci, které slouží jiným politickým cílům a mají nepřiměřený dopad na určité skupiny, např. skupiny osob s nižším vzděláním či nižším sociálně-ekonomickým postavením.

V první fázi lze jazykové a integrační podmínky či zkoušky účinně provádět způsoby, které snižují prostor pro volné správní uvážení. Účast v kurzu, předkládání osvědčení a jiných vzdělávacích dokladů o složení zkoušky jsou více normalizované a srovnatelné a více nezávislé na administrativním zásahu a účinnější při snadnějším zpracování velkého počtu žádostí. Je s nimi spojeno menší riziko, že dojde ke svévolnému, nedůslednému a případně diskriminačnímu uplatnění zákona než při jiných, více osobních a subjektivnějších formách správního posouzení. Neurčitá kritéria lze tudíž buď odstranit, nebo nahradit prostředky pro jednoznačnější posouzení, které budou podrobeny analýze a bude o nich diskutováno.

Lucemburský zákon ze dne 24. července 2001 nahradil formulaci z roku 1940, že cizinci musí „dokázat dostatečnou asimilaci“, formulací, že musí „prokázat dostatečnou integraci“. Byly formalizovány jazykové zkoušky a občanské kurzy a přístup veřejnosti k těmto informacím usnadňují různé nástroje, např. horké linky.

Při diskusích o reformě belgického kodexu pro státní příslušnost z roku 2000 bylo zjištěno, že původní integrační zkouška měla z hlediska naturalizace malé praktické využití. Důkaz, zda je žadatel „ochoten se integrovat“, či nikoli, měl být stanoven šetřením místní policie, a posudky byly tudíž vysoce subjektivní a nedůsledné. V současné době prokazují přistěhovalci ochotu k integraci tím, že požádají o naturalizaci a prohlásí, že chtějí získat belgickou státní příslušnost a dodržovat ústavu, zákony a Evropskou úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod.

Podle švédského zákona o občanství posudky jazykových znalostí nikdy nepředstavovaly právní požadavek a svévolná posouzení jsou v praxi zakázána od konce sedmdesátých let dvacátého století. Snahy zavést je v praxi byly opakovaně zamítnuty kvůli obecnějším zájmům týkajícím se integrace a spravedlnosti a také proto, že nebylo dosaženo shody ohledně účelu a norem posouzení.

Ve druhé fázi lze strukturu podmínek týkajících se jazyka či občanství nastavit tak, aby postupem času vedla ke zvýšení či zachování počtu žádostí a zaručovala, že zkoušky složí velmi vysoký počet účastníků, čímž bude dosaženo obdobné nebo vyšší míry přijetí. Pokud jde o podání žádosti, míra úspěšného složení zkoušek a přijetí může zvýšit účinnost postupů a rovněž důvěryhodnost politiky. Může představovat měřítko soustavného zájmu přistěhovalců o naturalizaci jako o způsob integrace, jejich investic do naturalizace a kladných postojů k ní.

Budou-li k dispozici bezplatné přípravné kurzy s osvědčenou kvalitou, které jsou dostatečně pružné, aby uspokojily vzdělávací a praktické potřeby žadatelů, je pravděpodobnější, že přistěhovalci podají žádost o státní příslušnost nebo že budou tyto žádosti podávat se stejnou intenzitou. Úloha státu může spočívat v zaručení kvality, a to buď pořádáním kurzů, nebo úředním schvalováním nevládních a vzdělávacích organizací, které disponují profesním osvědčením. Stát může rovněž poskytovat informace a buď jednotlivé poukázky, nebo daňové odpočty, aby služby byly bezplatné či zpoplatněné pouze symbolicky. Pro žadatele i orgány jsou v některých případech levnější a efektivnější profesní osvědčení.

Velmi vysoké úspěšnosti lze dosáhnout také prostřednictvím bezplatných a snadno dostupných postupů a přípravných materiálů pro samostatné vzdělávání, např. studijních pokynů a vzorů zkoušek. Kromě toho mohou osoby, které zkoušky a kurzy připravují, čerpat ze společně odsouhlasených norem, např. společného evropského rámce pro jazykové vzdělávání (CEF). Oddělení pro jazykovou politiku Rady Evropy rovněž vypracovalo obecné zásady, referenční normy a související případové studie.

Evropské středisko pro otázky občanství (EUCITAC) je financováno z Evropského fondu pro integraci. Kromě poskytování informací o normách, zákonech, politice a analýze týkajících se občanství budou na jeho internetových stránkách k dispozici aktuální oficiální statistické údaje o získání a ztrátě státní příslušnosti ve 27 členských státech EU a sousedních zemích. Středisko rozšíří statistické údaje, které jsou již k dispozici z projektu NATAC, tím, že množstevním a srovnávacím způsobem vymezení vnitrostátní trendy.

V Maďarsku je k ústní zkoušce k dispozici seznam zkušebních otázek a studijní pokyny týkající se základních politických a historických znalostí. Verze je možné za minimální cenu vytisknout nebo bezplatně stáhnout. V zemích, jako je Rakousko, Dánsko, Estonsko, Lotyšsko a Spojené království, jsou rovněž k dispozici studijní pokyny vypracované vládou.

www.bmbah.hu

Žadatelé o naturalizaci v Portugalsku musí předložit dokumentaci, která dokládá jejich základní znalost portugalštiny, např. osvědčení o zkoušce. Toto osvědčení o zkoušce může vydat jakýkoli úřední portugalský vzdělávací ústav. Rovněž jsou bezplatně a veřejně k dispozici vzory jazykových zkoušek.

www.acidi.gov.pt/modules.php?name=FAQ&myfaq=yes&id_cat=32&categories=Nacionalidade

Finský zákon o integraci přistěhovalců a přijetí žadatelů o azyl stanoví, že každý přistěhovalec, který je nezaměstnaný nebo pobírá sociální dávky, má nárok na osobní integrační plán, které může obsahovat jazykové kurzy, multikulturní kurzy a úvod do finského života a odbornou přípravu. Žadatelé o naturalizaci prokazují jazykové znalosti různými způsoby, např. osvědčením o dokončení finské základní školy.

www.suomi.fi/suomifi/english/subjects/migration/guidance_for_immigrants_and_integration/index.html

Vysokou míru úspěšnosti u zkoušek lze zaručit zkouškami ve fázi koncipování či v rámci pilotního projektu. Určité meze chyb tvoří nedílnou součást všech zkušebních činností, před veřejným použitím bude tudíž nutné odstranit obtížné či nesprávné otázky. V pozdější fázi bude prostřednictvím častých veřejných revizí a následnou intenzivnější politikací veřejnosti ukázáno, jak je obtížné a subjektivní stanovit a zdůvodnit normu, která vymezuje základní či dostatečné znalosti.

Rovněž existuje prostor pro zohlednění situace jednotlivých přistěhovalců. Při rozsáhlých a často elektronických zkouškách mohou být podhodnoceny skutečné schopnosti. Některé země stanoví výjimky pro znevýhodněné či zranitelné osoby, např. nezletilé či staré lidi, negramotné osoby, osoby bez dokončeného základního vzdělání či osoby duševně choré. Mnoho lidí nemusí disponovat dostatečnými schopnostmi, aby u zkoušky obstáli, a to bez ohledu na jejich ochotu učit se a získat státní občanství.

Lidé, kteří v Nizozemsku žádají o naturalizaci, nemusí složit naturalizační zkoušku, pokud v zemi pobývali po dobu osmi let ve věku povinné školní docházky, vystudovali nizozemskou vysokou školu nebo hovoří nizozemsky a pocházejí ze Surinamu či Belgie. Lidé, kteří mají zdravotní či jazykové potíže nebo potíže s gramotností, jsou osvobozeni alespoň zčásti. Různé země, např. Estonsko, zavedly do zkoušek pro občanství nedílné výjimky pro lidi s omezenou aktivní způsobilostí k právním úkonům nebo polehčujícími zdravotními okolnostmi. V Rakousku se mohou výjimky vztahovat také na osoby, které přežily holocaust, nezletilé děti, které chodí na základní školu, starší osoby a osoby se zdravotními potížemi.

Pokud jde o země mimo EU, australská vláda nahradila v říjnu 2007 původní formu subjektivního pohovoru prvním návrhem zkoušky pro občanství. Výrazný pokles počtu žádostí a vysoká míra neúspěšnosti, zejména u mladých humanitárních přistěhovalců, přiměla vládu, aby v lednu 2008 zahájila přezkum zkoušky pro občanství a veřejné konzultace. Vláda a organizace přistěhovalců potvrdily doporučení vyplývající z přezkumu, že cílem zkoušky pro občanství je určit, zda daná osoba splňuje legislativní požadavky. Toho je dosaženo nikoli na základě povědomí o základních údajích o Austrálii, ale o tom, co znamená být občanem – jde zkrátka o „závazek“, který žadatelé učiní, když přijímají australskou státní příslušnost. Zkušební otázky a studijní materiály budou sepsány v jednodušší, srozumitelnější angličtině. Zjednodušený proces otevře řadu zkušebních metod a výjimek, které budou vycházet vstříc potřebám znevýhodněných a zranitelných lidí. Rovněž bude v celé zemi důsledně proveden program pro základní školy, který se zabývá občanstvím.

www.citizenshiptestreview.gov.au

Jakmile je pomocí opatření pro účinnost stanoveno, že určitá podmínka týkající se jazyka podporuje přistěhovalce a umožňuje jim, aby ve stejné míře žádali o státní příslušnost a úspěšně státní příslušnost získávali, lze s konečnou platností stanovit účinnost. Ve fázi koncipování lze provádět dlouhodobé průzkumy u kontrolních skupin. Z výsledků bude patrné, zda skupina, která danou podmínku splnila, zaznamenala změřitelné zlepšení v míře účasti (sociální, ekonomické, politické atd.) a ve výsledcích samostatného posouzení vlastní prosperity a pocitu soudržnosti, či nikoli. Na základě těchto zjištění lze následně usměrňovat veřejné debaty o vzájemném vztahu mezi státním občanstvím a dlouhodobou integrací.

Jsou zaváděny účinné podmínky naturalizace, které se týkají jazyka či občanství, a to způsobem, který soustavně podněcuje k podávání žádostí a žadatelům umožňuje, aby uspěli. Způsob je účinný, pokud se lidé, kteří podmínky splní, více účastní sociálního, ekonomického a politického života a pociťují silnější soudržnost než dříve.

Příručka, která byla v roce 2007 připravena na základě přezkumu týkajícího se občanství „UK Lord Goldsmith QC Citizenship Review“, doporučuje, aby bylo prováděno dlouhodobé hodnocení dopadu nových zkoušek a požadavků na naturalizaci na možnosti migrujících osob získat občanství. V roce 2005 pak komise pro rovnost ras (Commission for Racial Equality) zveřejnila zprávu s názvem *Citizenship and Belonging: what is Britishness? (Občanství a sounáležitost: co znamená být Britem?)*, ve které jsou Britové z mnoha různých prostředí požádáni, aby vyjádřili svůj názor na společnou definici britství.

www.justice.gov.uk/reviews/citizenship.htm

www.ethnos.co.uk/what_is_britishness_CRE.pdf

5.4 Od získání státní příslušnosti k aktivnímu občanství starých a nových občanů

Aktivní politika veřejné informovanosti

Informace o výhodách občanství a podmínkách a ustanoveních týkajících se způsobilosti jsou přínosné pro všechny občany. Přistěhovalci a veřejnost mnohdy prokazují nedostatek znalostí o naturalizaci, když tvrdí, že je snadné získat státní příslušnost v zemích, kde je to ve skutečnosti poměrně obtížné, a naopak. Příčinou mnoha stížností, které žadatelé podávají podporujícím nevládním organizacím, je obdržení nesprávných informací. Orgány si naopak stěžují, když obdrží nečitelné či neúplné žádosti, které zvyšují počet nevyřízených věcí. Zdrojem negativních nálad vůči přistěhovalcům, které mohou omezovat tvorbu politiky, jsou nedorozumění veřejnosti týkající se politiky naturalizace a jejích cílů pro zemi, do níž přistěhovalci směřují.

Aktivní komunikační strategie pomáhá žadatelům z řad přistěhovalců a podporuje je a zároveň obohacuje veřejné mínění o informace o přínosech naturalizace pro zemi, do níž přistěhovalci směřují.

Probíhající kampaň „Passt mir!“ berlínského komisaře pro integraci již v prvním roce, tedy v roce 2006, splnila svůj hlavní cíl: poprvé po šesti letech zvýšila míru naturalizace v Berlíně. Hlavním výstupem je brožurka připomínající německý pas, v níž slavné osobnosti Berlína, např. přeborník v boxu, Oktaj Urkal, vysvětlují sociální a politické integrační přínosy naturalizace a také celý proces. Brožurka je podpořena veřejnou kampaní na zvyšování povědomí a živými diskusemi a publicitou ve veřejných institucích, školách a sdělovacích prostředcích etnických menšin.

www.berlin.de/lb/intmig/passt_mir.html

Orgány či nevládní organizace mohou zřizovat bezplatné internetové stránky pro samostatné posouzení a kontrolovat kvalitu těchto stránek. Zodpovězením jednoduchých dotazů prochází případný žadatel postupně právními předpisy a zjišťuje, zda splňuje podmínky, co může od procesu očekávat a na co je třeba si dávat pozor.

www.migri.fi/kansalaiseksi/eng/en-intro-2.html

www.allrights.be/index.php?option=com_wrapper&Itemid=494

Portugalská národní podpůrná střediska pro přistěhovalce (CNAI) slouží jako centrální kontaktní místa, která poskytují neustále se vyvíjející služby, jež reagují na politické změny a potřeby ve stále větší míře usazených přistěhovalců a občanů této země. Samozřejmě, že službu začíná využívat rostoucí počet portugalských státních příslušníků, jelikož není omezena na určité právní postavení. Na základě nového zákona o státní příslušnosti z roku 2006 byla ve střediscích otevřena pobočka ústředního matričního úřadu, aby bylo možné vyřizovat žádosti přistěhovalců a jejich potomků, kteří se narodili v Portugalsku. Úřad první podpory poskytuje kvalitní právní služby vycházející z potřeb klientů.

www.oss.inti.acidi.gov.pt

Součástí monitorování integrace může být také vývoj vnímání státní příslušnosti ze strany státních příslušníků a cizích státních příslušníků. Z monitorování integrace v Estonsku v roce 2000 je patrné, že převážná většina osob bez estonské státní příslušnosti se snaží získat státní příslušnost a že ji považují za nejvyšší hodnotu pro své děti, manžele a rodiče. Z monitorování v roce 2005 vyplývá, že rostoucí tolerance zlepšuje estonské veřejné mínění a 54 % obyvatel souhlasí s tím, aby rusofonní obyvatelé narození v Estonsku získali státní příslušnost zjednodušeným postupem.

www.meis.ee/eng/raamatukogu/?k=monitoring&a=&t=&y=&view=search

Obřady jako příležitost ke shromáždění

V minulosti byl samotný akt udělení státní příslušnosti spíše byrokratickou záležitostí na nízké úrovni, která spočívala v předání dokladů o státní příslušnosti. Při veřejném udělení státní příslušnosti se může spojit několik úrovní identity: místní, regionální, národní a mezinárodní. Ačkoli jsou tyto obřady často zaváděny v souvislosti s debatami o vyvíjejících se národních identitách, uskutečňují se v místních obecních prostorech, což je obohacuje o různé rozměry a významy, které jsou bližší každodenní realitě přistěhovalců a veřejnosti. Vycházejí ze zkušeností z dějin demokracie jejich země nebo vytvářejí paralely s jinými občanskými obřady, např. obřady, při nichž je mladým lidem uděleno hlasovací právo.

Je třeba, aby se do obřadů zapojili členové veřejnosti, politici a sdělovací prostředky. Jejich účast činí z obřadů platformu pro zvyšování povědomí, a konkrétně umožňuje novým občanům, aby vyjádřili své názory. Všichni aktéři, kteří se zabývají aktivním občanstvím a rozmanitostí, by mohli zvážit, zda obřady nevyužijí jako příležitost ke shromáždění, v jejímž rámci by získali nové dobrovolníky nebo registrovali nové voliče.

Veřejné přísahy a obřady jsou v Evropské unii dosud vzácné a představují dynamickou složku stávajících politik týkajících se občanství. Země, které již v minulosti veřejné obřady pořádaly, tuto tradici oživují (Norsko obřady oživilo po třicetileté přestávce). Jiné země začínají od začátku a inspirují se severoamerickými modely, které jsou samy předmětem debat a koncepčních změn. V současné době jsou obřady organizovány v Estonsku, Francii, Spojeném království, v některých spolkových zemích Rakouska, v Nizozemsku v „Den naturalizace“ (24. srpna) a v Dánsku (v národním parlamentu).

Hlavní otázkou, kterou je nutné vyřešit, jsou požadavky, které by mohly úspěšné žadatele vyloučit z účasti nebo je připravit o udělení státního občanství. Bude rovněž třeba, aby organizátoři věnovali pozornost zvyšování účasti, činili kroky v návaznosti na pozvánky a dále se zabývali šířením informací a vyčlenili dostatek veřejných zdrojů.

Obřady udělení občanství slouží jako platforma pro zvyšování povědomí a aktivní občanství nových a starých občanů.

Od roku 2006 jsou francouzské prefektury povinny pořádat pro přistěhovalce, kteří získali francouzskou státní příslušnost, dobrovolné „uvítací obřady pro nové francouzské občany“. Nezbytné dokumenty jsou rozesílány nezávisle na tomto obřadu. Tato událost má být vážným a zároveň slavnostním okamžikem, kterého se účastní úředníci a politici. Podle hodnotícího dotazníku z roku 2008 jsou téměř všechny prefektury přesvědčeny, že obřady fungují dobře a že jsou pozvanou veřejností dobře přijímány.

<http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F15868.xhtml>

Proces konzultací, který se uskutečnil v roce 2002 ve Spojeném království, podnítil rozvoj obřadů udělení občanství, které nové občany vítají ve společném občanském prostoru. Místní orgány mohou volně určovat styl místních obřadů, používat při nich národní a místní symboly, přísahu/slib královně a závazek řídit se demokratickými hodnotami a plnit občanské povinnosti. Od 1. června 2007 mohou noví občané Spojeného království ve Walesu skládat přísahu a přijímat závazek ve velštině. Od února 2004 do července 2005 se obřadů udělení občanství zúčastnilo 77 900 dospělých osob.

<http://ukba.homeoffice.gov.uk/britishcitizenship/applying/ceremony>

Oddělení pro přistěhovalce a naturalizaci v rámci nizozemského ministerstva spravedlnosti doporučilo zástupcům obecních orgánů, aby při obřadních projevech kladli důraz na témata zabývající se nově nabytými základními právy čerstvých občanů, jejich hlasovacím právem a možností kandidovat ve volbách do dolní komory, regionální rady a Evropského parlamentu a jejich způsobilostí ke jmenování na všechna pracovní místa ve veřejné službě, např. na pozici ministra, soudce, velvyslance nebo policejního úředníka.

www.justitie.nl/onderwerpen/immigratie_en_integratie/naturalisatieceremonie

Soustředíme-li se na situaci v zemích, které nejsou členy EU a mají dlouhodobé zkušenosti s obřady, např. ve Spojených státech, měly takovéto obřady ústřední význam pro „New Americans Democracy Project“ („Projekt demokracie pro nové Američany“, který byl koordinován illinoisským sdružením pro práva přistěhovalců a uprchlíků (Illinois Coalition for Immigrant and Refugee Rights). V letech 2004 až 2006 se k volbám zaregistrovalo 42 000 nových voličů z řad přistěhovalců. Jenom v roce 2008 zaregistrovalo 20 organizátorů v oblasti Chicaga přibližně 20 000 a zmobilizovalo přibližně 50 000 voličů k účasti v prezidentských volbách v listopadu 2008.

<http://icirr.org/en/nadp>

Projekty týkající se občanství a vzdělání pro staré a nové občany

Aktivní občanství spočívá v tom, jak se jednotlivci zapojují do občanské společnosti, do komunity a politického života na různých úrovních správy věcí veřejných, aby budovali kolektivní sociální kapitál. Pravidla účasti v rámci aktivního občanství jsou vymezena současnými politickými normami a právním řádem: sdílenými hodnotami, jako jsou lidská práva, demokracie a mezikulturní porozumění.

Dospělí dobrovolníci a organizace zabývající se občanstvím zapojují nové a staré občany jakožto rovnocenné členy do konkrétních každodenních situací, aby pomáhali utvářet budoucí politiky v oblasti státní příslušnosti a debaty o identitě.

Iniciativy aktivního občanství a vzdělávání v rámci povinné školní docházky podněcují k výkonu práv a povinností, které jsou spjaty se státní příslušností, což posiluje sdílený pocit sounáležitosti v rozmanité společnosti.

Nizozemské středisko pro politickou účast je nezávislou nestrannou organizací, která vyvinula řadu zvláštních kurzů, pořádá diskusní setkání, organizuje výzkumné projekty a činnosti v rámci sítě, aby posílila politickou účast občanů s přistěhovaleckou minulostí a zvýšila jejich zastoupení v obecních a okresních radách.

www.publiek-politiek.nl/English

Organizace „New Citizens Voice“ („Hlas nových občanů“) je neziskovou organizací, která se od roku 2003 snaží zlepšit postavení a viditelnost občanů naturalizovaných ve Spojeném království a občanů Britského společenství národů, kteří mohou hlasovat. Cílem je umožnit jim, aby se rovnocenným způsobem podíleli na rozvoji Spojeného království. Mezi činnosti patří organizace specializovaných skupin pro migrující osoby, workshopů, informačních setkání o občanství a provozování rozhlasové stanice pro nové občany (New Citizens Radio). Zprávy organizace zvýšily hrdost a sebeúctu přistěhovalců a také jejich účast v místní komunitě a v různých občanských úlohách, např. jako ředitelé škol, radní a dokonce jako poslanci.

www.newcitizensvoice.com

V Itálii byla v roce 2006 přijata charta hodnot občanství a integrace („Charter of Values of Citizenship and Integration“), v níž jsou vysvětleny hodnoty a zásady, které platí pro všechny členy italské společnosti. Vztahuje se na lidskou důstojnost, sociální práva, rodinný život, sekularismus a náboženskou svobodu a na italské mezinárodní závazky. Charta a prvních 44 článků italské ústavy jsou k dispozici na internetu v mnoha mateřských jazycích italských rezidentů z řad přistěhovalců.

www.interno.it/mininterno/export/sites/default/it/assets/files/14/0919_charter_of_values_of_citizenship_and_integration.pdf

Za výchozí bod aktivního občanství v rozmanité společnosti lze považovat občanskou výchovu v rámci povinné školní docházky.

Při průzkumu zabývajícím se občanskou výchovou (Civic Education Survey), který v roce 1999 provedla Mezinárodní asociace pro hodnocení výsledků ve vzdělávání (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA), bylo osloveno 90 000 čtrnáctiletých žáků ve 28 zemích včetně Anglie, Švédska, Německa, Švýcarska a ve frankofonní komunitě v Belgii. Žáci ze sociálně znevýhodněných etnických menšin zpravidla tvrdili, že je pro ně občanská výchova v rámci povinné školní docházky přínosná. Podle průzkumu podporují občanské hodnoty (např. vlastenectví, důvěru a rovnost mužů a žen) stejně jako místní mládež ze stejného sociálního prostředí a tyto hodnoty považují za univerzální spíše než za spjaté s jedinou kulturou či identitou. Vyjádřili dokonce silnější solidaritu, vyšší toleranci vůči přistěhovalcům a vyšší úroveň školní a politické angažovanosti.

<http://nces.ed.gov/surveys/CivEd>

V Rakousku, konkrétně ve Vídni, jsou od roku 1997 pořádány etnické kurzy, které jsou součástí reakce na rostoucí náboženskou rozmanitost. Školní osnovy pomáhají studentům získat společné znalosti o lidských právech, srovnávacích náboženských studiích a základních občanských hodnotách. Z hodnocení je zřejmé, že se zlepšují znalosti studentů a že studenti vedou intenzivnější dialog, v němž srovnávají své náboženské a kulturní postoje. Učitelé na druhé straně osnovy uvítali jako doplněk k náboženské výchově a jako nástroj pro překonání odlišností a usnadnění dialogu.

Iniciativa pro tvorbu sítí v rámci evropské občanské výchovy (Networking European Citizenship Education) je nadnárodní iniciativou německé spolkové agentury pro občanskou výchovu, usnadňuje šíření dovedností a stávajícím národním iniciativám dodává nový evropský rozměr. Cílem konferencí v rámci této iniciativy je pozměnit koncepci občanské výchovy v evropských společnostech migrujících osob.

[www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_\(NECE\).html](http://www.bpb.de/themen/NL4E3C,0,0,Networking_European_Citizenship_Education_(NECE).html)

Závěry

1. Přistěhovalci, kteří s určitou zemí spojí svoji budoucnost, mají zájem na tom, aby v této zemi mohli žít trvale jako plnohodnotní členové národní komunity.
2. Ačkoli se státní příslušnost mění prostřednictvím zákonů, identity se vyvíjejí a stávají se více dynamické prostřednictvím aktivního občanství. Přijímající společnosti mají zájem na tom, aby přistěhovalce podněcovaly k získání státní příslušnosti a umožnily starým a novým občanům, aby utvářeli společnou budoucnost v rozmanité společnosti.
3. Země, do nichž směřují přistěhovalci, mají zájem na tom, aby zajistily úplné sociálně-ekonomické a politické začlenění, a to tím, že uznají plné občanství svých usazených rezidentů.
4. Soustavně nízké míry získání státní příslušnosti je možné zvýšit odstraněním určitých složek práva upravujícího státní příslušnost, které bezděčně vytvářejí hlavní překážky, jež usazené cizí státní příslušníky odrazují od podání žádosti.
5. Kritéria způsobilosti pro naturalizaci mohou odrážet skutečnost, že běžní noví přistěhovalci mohou být kvalifikovaní a mohou usilovat o získání státního občanství již po několika letech pobytu.
6. Zavedením zásady *ius soli* pro potomky přistěhovalců první generace může zákon přispět k zajištění rovnocenných práv pro děti, které se v dané zemi narodily, a lepšího výchozího postavení těchto dětí z hlediska vzdělání a profesního rozvoje.
7. Rodinné příjmy a poplatky lze hodnotit z hlediska účinnosti při ekonomické integraci a jejich dopadů na demokratickou správu věcí veřejných.
8. Jednou z výhod právní a demografické tendence přijímat vícenásobnou státní příslušnost je rostoucí míra naturalizace v mnoha členských státech EU. V těchto zemích nemá rozhodnutí přistěhovalců naturalizovat se žádné nepříznivé vedlejší účinky na jejich rodiny ani na sociální a ekonomické vazby.
9. Státy mohou vykládat a provádět své politiky tím, že zjednoduší postupy, jež žadatele z řad přistěhovalců vítají jako budoucí občany.
10. Respekt právního řádu a účinnost naturalizačních postupů jsou posíleny eliminací rozsáhlého prostoru pro volné správní uvážení a vytvořením řádných obecných zásad a přehledu.
11. Jsou zaváděny účinné podmínky naturalizace, které se týkají jazyka či občanství, a to způsobem, který soustavně podněcuje k podávání žádostí a žadatelům umožňuje, aby uspěli. Způsob je účinný, pokud noví občané pociťují silnější sounáležitost a více se účastní sociálního, ekonomického a politického života.

12. Aktivní komunikační strategie pomáhá žadatelům z řad přistěhovalců a podporuje je a zároveň obohacuje veřejné mínění o informace o přínosech naturalizace pro zemi, do níž přistěhovalci směřují.
13. Obřady udělení občanství slouží jako platforma pro zvyšování povědomí a aktivní občanství nových a starých občanů.
14. Iniciativy aktivního občanství a vzdělávání v rámci povinné školní docházky podněcují k výkonu práv a povinností, které jsou spjaty se státní příslušností, což posiluje sdílený pocit sounáležitosti v rozmanité společnosti.

Kapitola 6

Mladí přistěhovalci, vzdělání a trh práce

Zvyšováním kvality a účinnosti vzdělávání a odborné přípravy a jejich zpřístupněním přistěhovalcům roste počet a úroveň profesních příležitostí. Tím je usnadněn přechod přistěhovalců na trh práce a zvyšuje se sociální soudržnost.

Sociálně-ekonomické faktory a jazykové znalosti mají výrazný dopad na příležitosti a výzvy, jimž přistěhovalci čelí v každé fázi vzdělávání od dětství po ranou dospělost. Opatření mohou rozvíjet schopnosti mladých přistěhovalců a schopnosti tradičních institucí odpovědných za to, aby byly uspokojeny vzdělávací potřeby přistěhovalců.

Tato kapitola popisuje strategie, které mají zvýšit vzdělanost přistěhovalců zlepšením systému školství, intenzivnějším rozvojem schopností učitelů a administrativních pracovníků a aktivním zapojením mladých přistěhovalců a jejich rodičů.

Tato kapitola vychází ze společné základní zásady č. 5, která zdůrazňuje, že „při integraci nových mladých přistěhovalců mají hlavní úlohu systémy vzdělávání a odborné přípravy v členských státech, a totéž platí i u druhé a třetí generace, zejména pokud jde o osvojení si jazyka.“

6.1 Zdokonalení systému školství

Ať jsou méně uspokojivé výsledky první a druhé generace při vzdělávání zapříčiněny rodinnými jazykovými dovednostmi a podmínkami migrace a usazování se, nebo jinými faktory, tyto výsledky se v různých systémech školství a v různých obdobích různí. Míra, v jaké děti přistěhovalců obstojí ve škole, obecně souvisí s jejich sociálně-ekonomickým postavením, nezohledňuje však v plném rozsahu jejich znevýhodnění. V některých zemích mívají horší – nebo lepší – výsledky ve škole než děti s obdobným sociálně-ekonomickým postavením. Různé stupně vzdělávacího systému představují pro žáky z řad přistěhovalců různé příležitosti a překážky. Z překážek, které jsou v rané fázi opomíjeny, mohou později vzniknout obtíže, včas využití příležitosti mohou být naopak zdrojem nových a lepších možností ke vzdělání a možností pracovních.

Závažnost těchto různých znevýhodňujících faktorů v různých stádiích a v různých systémech školství určuje, jaká kombinace politických reakcí je nejvhodnější. Z výzkumu je zřejmé, že v některých zemích či fázích systému školství je výkonnost studentů nejvíce ovlivněna jejich sociálně-ekonomickým postavením. V těchto případech bude politika účinnější, využije-li pro širokou cílovou skupinu včetně žáků z řad přistěhovalců i žáků narozených v dané zemi tradiční opatření. Tuto cílovou skupinu mohou tvořit žáci s neuspokojivými výsledky, žáci, kteří procházejí různými formami či konkrétními okamžiky přechodu, a žáci z rodin s nízkým sociálně-ekonomickým postavením. Při výzkumu může rovněž vyjít najevo, že výkonnost studentů je nejvíce ovlivněna jejich jazykovými znalostmi a tím, zda mají přistěhovaleckou minulost, či nikoli. V těchto zemích a fázích systému školství bude politika účinnější, pokud využije cílená opatření, která jsou prospěšná pro určité konkrétní kategorie

přistěhovalců a jejich potomků. Cílovou skupinou mohou být čerství přistěhovalci, druhá či třetí generace či žáci z domácností cizích státních příslušníků. Z toho důvodu je v systému školství využíván jak cílený, tak tradiční postup, a to podle toho, který postup výzkum určí za nejúčinnější z hlediska dosažení lepší úrovně vzdělanosti.

Generální ředitelství pro vzdělávání a kulturu Evropské komise zahájilo v roce 2008 diskusi na úrovni EU, a to prostřednictvím zelené knihy s názvem *Migrace a mobilita: úkoly a příležitosti vzdělávacích systémů EU*.

Další analýzy a příklady postupů jsou k dispozici v těchto dokumentech:

Průvodní studie k zelené knize s názvem *Vzdělání a integrace migrujících osob*:

www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

Integrace dětí z řad přistěhovalců do evropských škol (Integrating Immigrant Children into Schools in Europe), připravený informační sítí o vzdělávání v Evropě Eurydice GŘ pro vzdělávání a kulturu:

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

Co přispívá ke vzdělání migrujících osob? Přezkum důkazů a politických možností (What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options), připravený v rámci tematického přezkumu OECD zabývajícího se vzděláváním migrujících osob (OECD Thematic Review on Migrant Education):

[www.oilis.oecd.org/oilis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oilis.oecd.org/oilis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

V čem jsou studenti z řad přistěhovalců úspěšní: srovnávací přezkum úspěšnosti a angažovanosti v rámci projektu PISA 2003 (Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003), připravený OECD:

www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

Jakou úlohu mají tvůrci politiky v oblasti vzdělávání, integrace a v jiných oblastech politiky?

Zvýšení vzdělanostní úrovně první a druhé generace přistěhovalců je cílem mnoha ministerstev a mnoha úrovní správy věcí veřejných. Většina znevýhodňujících faktorů, jimž žáci z řad přistěhovalců v systému školství a při přechodu na trh práce čelí, spadá do oblasti působnosti vzdělávací politiky.

Ministři školství mají hlavní úlohu při rozhodování mezi tradičními a zaměřenými cíli. Následně mohou usnadňovat horizontální koordinaci a meziútvarové projekty s ostatními ministerstvy včetně projektů zaměřených na integraci. Cílené programy pro mládež přijaté v rámci ministerstev pro přistěhovalectví a integraci se mohou opírat o odborné znalosti, zásady

a normy vymezené ve vzdělávací politice. Do konkrétních otázek mohou být zapojena jiná ministerstva: ministerstva pro bydlení a rozvoj měst do otázek segregace škol, ministerstva pro rodiny a sociální věci do otázek předškolního vzdělávání či ministerstva práce a rovných příležitostí, která se zabývají programy integrace do trhu práce. Pro tvorbu operačních partnerství za účelem provádění těchto politických cílů na příslušné úrovni správy věcí veřejných jsou stejně důležité vertikální koordinační subjekty. Tyto subjekty lze rovněž použít pro navazování strategických partnerství, například k tomu, aby místní iniciativy získaly podporu a pozornost zúčastněných stran či financujících subjektů na vyšší úrovni.

Širší společenské podmínky regulované různými politikami, např. přistěhovalectví, bydlení, sociální věci a zaměstnanost, mohou být pro účinnou vzdělávací politiku buď usnadňujícími faktory, nebo překážkami.

Přístup k základnímu a středoškolskému vzdělání pro všechny

Většina členských států přiznává všem dětem, které jsou ve věku základní a střední školy, právo na vzdělání bez ohledu na jejich právní postavení či délku pobytu. Toto právo je vyjádřeno ve Všeobecné deklaraci lidských práv Organizace spojených národů a v Úmluvě OSN o právech dítěte. Pouze velmi malý počet států nezavedl ochranná opatření, která školám ukládají povinnost přijmout děti, jejichž status je neobvyklý nebo která v dané zemi pobývají či budou podle očekávání pobývat krátkou dobu. Například je možné přezkoumat režimy přijímání žadatelů o azyl, aby se zaručilo, že je co nejdříve po příjezdu či předložení žádosti provedeno řádné posouzení potřeb a že jsou děti žadatelů o azyl zapsány do školy.

Možná segregace ve školách je zčásti výsledkem segregace v bydlení. Přistěhovalci s nízkým sociálně-ekonomickým postavením mohou být v důsledku vysokých cen nuceni opustit městské čtvrti s kvalitními školami (nebo v případech diskriminace držení mimo tyto čtvrti), zatímco rodiny rodilých občanů by se mohly odstěhovat ze čtvrtí s rostoucím počtem přistěhovalců (tzv. „white flight“ – útěk obyvatel bílé pleti). Někteří žáci byli schopni získat přístup ke kvalitním školám mimo čtvrtě, v nichž žijí, a to prostřednictvím programů pro výběr škol, které rodičům poskytují lepší příležitost k výběru školy, kterou budou jejich děti navštěvovat. Řada těchto programů pro výběr školy však znevýhodňuje rodiny s přistěhovačskou minulostí nebo s nižším sociálně-ekonomickým postavením. Rodiny rodilých mluvčích podle všeho využívají programy pro výběr škol častěji a nerozhodují se pro školy s vysokou koncentrací přistěhovalců. Organizace OECD navrhuje, že programy pro výběr škol mohou využívat jednoduchý mechanismus loterie, aby minimalizovaly znevýhodnění přistěhovalců jakožto cizinců.

Jedna ze strategií, jak prolomit vazbu mezi koncentrací přistěhovalců a nízkou mírou vzdělanosti, spočívá v důrazu na zlepšení kvality škol a školní výuky ve školách s vysokým podílem přistěhovalců.

Švýcarský program pro kvalitu mnohonárodnostních škol (Quality in Multi-Ethnic Schools, QUIMS) zvyšuje normy v oblasti vzdělávání a zabezpečuje kvalitu u škol se 40% nebo vyšším zastoupením žáků s přistěhovaleckou minulostí s cílem přilákat do nich více rodilých švýcarských mluvčích a žáků ze střední třídy. Tyto školy mohou využívat dodatečné zdroje a odbornou podporu ve specifických oblastech, např. při výuce jazyka, při posouzení potřeb trvalé podpory a utváření otevřeného, nediskriminačního celoškolského mravního základu.

www.quims.ch

Další strategie spočívá ve slučování škol, v nichž tvoří převážnou většinu žáci z řad rodilých mluvčích, a přistěhovaleckých škol. Například školy, v nichž tvoří převážnou většinu žáci z řad rodilých mluvčích, nabízejí finanční pobídky, aby přilákaly přistěhovalce. Určité výhody mohou vyplynout také z rozvoje silnějších partnerství, ať v rámci osnov, nebo mimo ně, s blízkými školami, které mají obdobně vysoký počet žáků z řad rodilých mluvčích či žáků z řad přistěhovalců.

Jednou z myšlenek kodaňského modelu integrace z roku 2006 je snížit jak školní segregaci žáků z řad přistěhovalců, tak žáků z řad rodilých mluvčích. Školy, v nichž tvoří převážnou většinu přistěhovalci, využívají různé strategie pro oslovení cílových skupin, aby přilákaly etnické dánské rodiny, a školy, v nichž tvoří převážnou většinu etničtí Dánové, zaměstnávají integrační pracovníky a překladatele z řad rodilých mluvčích, aby přilákaly rodiny přistěhovalců. Je třeba podotknout, že přibližně 15% rozdíl mezi studijními výsledky přistěhovalců a žáků z rodilých mluvčích je vysvětlen koncentrací přistěhovalců a vzdělanostní úrovní rodičů.

www.kk.dk

Odstranění předsudků při výběru a tvorbě skupin v systému školství

Koncentrování přistěhovalců může být rovněž důsledkem inherentních předsudků v systému vzdělávání. Je běžnou vzdělávací praxí začít seskupovat a sledovat žáky podle „vyšších“ či „nižších“ schopností. Pokud je však dítě v nižším sociálně-ekonomickém postavení nebo má přistěhovaleckou minulost, bude podle výzkumu s vyšší pravděpodobností zařazeno do skupiny s nižšími schopnostmi než do skupiny žáků s obdobnými výsledky normalizovaných zkoušek. Zkreslující vlivy, které toto znevýhodnění vysvětlují, spočívají v užívání subjektivního doporučení učitelů, sledování schopností v raném věku, velkém počtu různých typů škol a v možné špatné diagnóze studentů z řad přistěhovalců či etnických menšin jako studentů se „zvláštními potřebami“.

V mnoha členských státech EU byly v poslední době zahájeny reformy školství. Výběr pro sledování schopností lze provést poměrně pozdě, aby měli mladí lidé dostatek času k překonání nerovných výchozích pozic. Lze slučovat různé typy škol, aby žáci téhož věku mohli využívat výhod náročných a vysoce kvalitních osnov. Posouzení mohou být založena na objektivnějších kritériích, aby byl minimalizován vliv stereotypů a špatného vnímání. Je možné poskytnout

odbornou přípravu odborníkům, kteří provádějí posouzení „zvláštních potřeb“, aby u žáků z řad přistěhovalců uznávali jazykové obtíže, kulturně odlišné chování a negativní stereotypy. Koncepce „vynikající základní školy“ umožňuje motivovaným dětem, které jsou schopny absolvovat rok základní školy navíc, aby složily vstupní zkoušku, a získaly tak prestižnější možnosti vzdělání. Je příliš brzy, aby bylo možné říci, zda budou tyto různé slibné snahy úspěšné a zda povedou k přesnějším posouzením a vhodnějším způsobům vzdělávání.

Žáci z řad přistěhovalců jsou zpravidla úspěšní v systémech školství s nižším počtem různých typů škol, pozdějším výběrem pro seskupení podle schopností a objektivními způsoby posuzování včetně případů zvláštních potřeb.

Přesné posouzení předchozího vzdělání čerstvých přistěhovalců v zahraničí

Je třeba, aby vzdělávací ústavy řádně posoudily, jaké úrovně vzdělání čerství přistěhovalci dosáhli v zemi původu. Orgány mohou v jednotlivých případech ponechat posouzení na pracovních škol. Školám často chybí schopnosti či zdroje, aby určily úroveň vzdělání a rozhodly, zda je systém školství v zemi původu rovnocenný systému hostitelské země. Pokud není navíc posouzení zcela či zčásti provedeno v mateřském jazyce žáka, bude žák s vyšší pravděpodobností zařazen do třídy v nižší věkové skupině, což nepříznivě ovlivní jeho vzdělávací a sociální rozvoj. Kvůli nedostatku jednotných kritérií budou pravděpodobně žádosti v dané zemi podávány nedůsledně. Nebudou-li zařazení studentů podrobována přezkumu, může dojít k tomu, že případy, kdy jsou studenti zařazeni na nesprávnou úroveň či nesprávný stupeň a podpora pro nové studenty z řad přistěhovalců se mine účinkem, zůstanou nepovšimnuty.

Orgány by měly stanovit jednotně uplatňovaná kritéria pro posouzení předchozího vzdělání, která vycházejí z aktuálních informací ze země původu. Zároveň je možné použít nástroje pro posouzení výsledků při výuce jazyku ke koncipování odpovídajících programů jazykové podpory. Nedávno zavedená opatření na posouzení předchozího vzdělání jsou v mnoha zemích využívána nedostatečně, a to proto, že přistěhovalci a správní orgány, které tato opatření poskytují, o nich nejsou dostatečně informováni.

V zemích, jako je Belgie, Maďarsko, Lucembursko, Malta, Portugalsko a Rumunsko, jsou posouzení předchozího dosaženého vzdělání v zahraničí za účelem zápisu do denní povinné školní docházky založena na vnějších kritériích.

V Belgii mohou žadatelé o azyl nebo uprchlíci, kteří nemohou předložit nezbytné doklady k uznání titulů získaných v zahraničí či osvědčení o základním a středoškolském vzdělání, učinit čestné prohlášení.

Ve Francii provádí posouzení úrovně vzdělání a jazykových znalostí při příjezdu specializovaná služba ministerstva školství, a to v jazyce, jemuž student rozumí.

Žáci z řad čerstvých přistěhovalců, zejména ti, kteří nemluví daným jazykem, mohou využít orientační programy, aby překonali počáteční překážky spojené s přerušením jejich vzdělávání a s podmínkami usazení jejich rodin. Konečným cílem je pomoci jednotlivým žákům s co nejhladším a nejrychlejším přechodem do nového systému. Tyto programy jsou intenzivní, jejich délka je často omezena na několik měsíců a řídí se explicitními osnovami země a jejího systému školství. Rada Evropy doporučuje, aby vzdělávací orgány zvážily, zda čerstvým přistěhovalcům neumožní, aby část studia ve fázi orientace ve školství bezprostředně po příjezdu absolvovali v mateřském jazyce. Dětem, které přecházejí z jednoho systému školství do jiného, je bráněno v zaostávání za jejich spolužáky z řad rodilých mluvčích soustavným rozvojem kognitivních a vzdělávacích dovedností, které jsou nezbytné k úspěšnému studiu v jazyce výuky.

Vysoké jednotné normy pro posouzení předchozího vzdělání a orientační programy zaručují, že žáci z řad čerstvých přistěhovalců vstoupí na správnou úroveň systému školství.

Projekt pro uprchlíky, Starting Point, Bolton's Gateway Refugee Project (Spojené království), je výchozím bodem, který čerstvým přistěhovalcům, kteří nemluví anglicky, poskytuje úvod do britského vzdělávacího systému využívajícího angličtinu. Děti v projektu v průměru setrvávají po dobu šesti týdnů. Cílem projektu je poskytnout žákům prostředí bezpečí a jistoty. Zvyšováním sebedůvěry a komunikačních a jiných dovedností v rámci různých forem vzdělávání jim umožňuje, aby lépe prosperovali v tradičních školách.

www.refugee-action.org.uk/ourwork/projects/Gateway.aspx

Systematická soustavná podpora na základě potřeb žáků z řad přistěhovalců

Dokonalé zvládnutí školního jazyka výuky má kritický význam pro prospěch žáků z řad přistěhovalců a v mnoha zemích, do nichž směřují přistěhovalci, představuje vrcholnou prioritu tvůrců vzdělávací politiky. Po počátečním období, kdy se přistěhovalci usazují, je financování systematické, soustavné podpory omezeno na tzv. „zranitelné žáky“. Studie zabývající se dopadem zkušenosti s migrací na výsledky při vzdělávání naznačuje, že jednou z největších překážek, které brání účinnému osvojení si jazyka, je nedostupnost podpory na všech školních úrovních. Takováto dodatečná podpůrná opatření by měla být k dispozici pro různé věkové skupiny a skupiny s různým prospěchem a měla by přesahovat hranice podpory pro jazykové vzdělávání, jelikož přistěhovalci, kteří hovoří stejným jazykem jako žáci z řad rodilých mluvčích, mohou rovněž využít pomoc při dosahování stejné úrovně znalostí obsahu.

Mezi členskými státy EU a v rámci jednotlivých členských států existují značné rozdíly v metodách, kvalitě a stupni provádění dodatečné podpory. Některé školy si zvolí „integrační model“. Poté, co jsou čerství přistěhovalci zařazeni do správného roku školní

docházky a dokončí orientační programy, začlení se přímo do běžného vzdělávání. Osvojení si jazyka při pravidelném vyučování je doplněno dodatečnou systematickou jazykovou podporou buď po škole, nebo při běžných hodinách. Druhá možnost spočívá v „mimořádných programech“, kdy jsou studenti osvobozeni z běžného vyučování, aby se účastnili několika hodin zvláštní výuky. Jiné školy uplatňují „samostatný model“. Po fázi orientace jsou čerstvě příchozí děti zařazeny do samostatných tříd, které jsou přizpůsobeny jejich konkrétním potřebám. Před zařazením do běžného vyučování musí dosáhnout určité úrovně jazykových znalostí. Má se za to, že konečným cílem obou modelů je integrované vzdělávání jakožto prostředek k usnadnění tvorby sociálních vazeb a ke zlepšení prospěchu všech žáků při běžném vyučování.

Trvalá podpora pomáhá žákům z řad přistěhovalců, aby co nejdříve a nejsnáze dosáhli stejné úrovně znalostí. Tyto kurzy využívají řádně vymezené a pravidelně hodnocené normy kvality pro výuku druhých jazyků a těsnou spolupráci učitelů při integrované výuce obsahu.

Vhodnost a strukturální členění obou modelů je třeba dále hodnotit a je třeba o nich diskutovat. OECD například poukazuje na to, že není ani nutné, ani výhodné, aby děti přistěhovalců dokonale zvládly jazyk výuky, než je jim povoleno zařadit se do běžného vyučování. Jazykový a kognitivní rozvoj jsou těsně spjaté, což znamená, že žáci z řad přistěhovalců se jazyk lépe naučí ve smysluplném, praktickém a interaktivním prostředí.

Z toho vyplývá, že by do výuky druhého jazyka měla být integrována výuka obsahu, který odpovídá výuce podle běžných osnov. Nejúspěšnější programy se vyznačují:

- systematickými vysokými normami a požadavky na výuku druhých jazyků,
- těsnou spoluprací mezi učiteli běžných předmětů a jazyků,
- ústředně vyvíjenými učebními materiály,
- režimy, které zvyšují, nikoli snižují počet hodin individuální výuky pro účastníky se čerstvě přistěhovalce,
- opatřeními proti stigmatizaci účastníků.

Země, které mají řádně zavedené a jasné definované programy podpory jazyků, vykazují poměrně malé rozdíly mezi prospěchem přistěhovalců a rodilých mluvčích.

Žáci z řad přistěhovalců ve Švédsku se účastní kurzu švédštiny jako druhého jazyka, dokud nejsou schopni hovořit a psát o složitých myšlenkách. Učitelé švédštiny jako druhého jazyka musí mít osvědčení pro výuku druhého jazyka a řídit se explicitními osnovami. Na tyto dodatečné jazykové hodiny jsou v integrovaném modelu kladeny z hlediska zátěže a dovedností stejné požadavky jako na běžné hodiny švédštiny a jejich výsledkem je stejná kvalifikace pro další vzdělávání.

www.sweden.gov.se/sb/d/2063

Estonská integrační nadace organizuje včasný, systematický vícejazyčný „program osvojení si jazyka“, který je vytvořen na základě obdobných programů v Kanadě a Finsku. Absolventi mají vyšší úroveň jazykových znalostí než jejich vrstevníci, kteří program neabsolvovali, a udržují si srovnatelné výsledky v matematice a přírodovědných oborech, jakož i plynulost v mateřském jazyce. Tyto výsledky a vysoká úroveň spokojenosti rodičů byly spjaty s dobrovolnou povahou programu, těsnou spoluprací mezi rodiči a osobami, které program navrhovaly, a se soustavnou podporou mateřského jazyka a kulturní výuky.

www.meis.ee/eng/immersion

Mechanismy přidělování zdrojů

Dodatečné zdroje na individuální či školní úrovni kopírují změny obyvatelstva, aby byla zaručena odpovídající podpora pro přechod nových přistěhovalců do systému školství a udržitelné vstřícné školní prostředí. Dodatečné financování představuje pro město, region či zemi s obyvatelstvem, které se učí druhý jazyk, spíše investici než náklady. Školy nejen získají finanční prostředky, ale mohou rovněž investovat do rozvoje odborných znalostí v oblasti integrace a výuky druhého jazyka, které mohou být později uznány a vyměňovány se školami, které mají menší zkušenosti, na obecní, regionální či vnitrostátní úrovni.

Aby byly určeny nejvíce potřebné školy, tvůrci politiky musí určit cílovou skupinu mechanismu přidělování zdrojů (např. v zahraničí narozené osoby, rodilé mluvčí jiných jazyků, osoby s nízkým sociálně-ekonomickým postavením, osoby ve znevýhodněných oblastech), rozhodnout o tom, jak budou finanční prostředky rozděleny mezi různé úrovně vzdělání (tj. předškolní, základní, střední), a o úrovni správy věcí veřejných, na které budou tyto finanční prostředky v rámci vzdělávacího systému v dané zemi rozdělovány (tj. obecní, regionální, vnitrostátní).

Grant na podporu vzdělanosti etnických menšin (Ethnic Minority Achievement Grant, EMAG) ve Spojeném království přiděluje finanční prostředky na dodatečnou podporu založenou na potřebách, která se odvíjí od počtu žáků v dané škole, kteří pocházejí z etnických menšinových skupin, jejichž prospěch je pod národním průměrem, a počtu studentů druhého jazyka. Z nedávného hodnocení je patrný přesun důrazu podpory z jazykové výuky na skupiny s neuspokojivým prospěchem, a to stanovením jasných cílů pro snížení prospěchových rozdílů a zapojením místních orgánů, které mají poskytnout podpůrné strategie.

www.qca.org.uk/qca_7278.aspx

V rámci projektu pro prioritní oblasti vzdělání (zones d'éducation prioritaires, ZEP) byla ve Francii v roce 1981 vytvořena smíšená zeměpisná a od původu se odvíjející kritéria pro přidělování veřejných zdrojů na podporu rovných příležitostí. Jedním z používaných kritérií je například podíl dětí, které mají alespoň jednoho rodiče v zahraničí.

www.educationprioritaire.education.fr/

Odborná příprava a nábor učitelů pro třídu žáků různých národností

Odborníci na vzdělávání se shodují, že učitelé představují nejdůležitější vstup, který mohou systémy vzdělávání poskytnout na zlepšení vzdělanosti žáků, zejména žáků s přistěhovaleckou minulostí či ze znevýhodňujícího prostředí. Přesto jsou tyto skupiny skupinami, jimž se jen zřídka dostává kvalitní výuky. Z výzkumu vyplývá, že tradiční nástroje pro zlepšení kvality výuky – snížení počtu žáků ve třídě a zaměstnání vyššího počtu kvalitních učitelů a asistentů – jsou účinnější z hlediska zlepšování prospěchu žáků z řad přistěhovalců a znevýhodněných skupin než běžných žáků. Čím mladší jsou studenti v době, kdy se účastní vysoce kvalitní výuky, tím silněji je ovlivněna jejich celková studijní dráha.

Školy s žáky různých národností, které zaměstnávají kvalitnější učitele a asistenty, mohou přijímat iniciativy, aby žáky z řad přistěhovalců či menšin přiměly k podávání žádostí. Některé důkazy poukazují na kladný vliv na výsledky žáků z řad přistěhovalců, jelikož učitelé z řad přistěhovalců či menšin zpravidla lépe vnímají žáky z řad přistěhovalců, více od nich očekávají a snadněji s nimi navazují vzájemné vztahy. O vysoké kvalitě učitele žáků z řad přistěhovalců rozhoduje široká řada vlastností, což znamená, že původ je důležitým, nikoli však jediným náborovým kritériem. Zvyšování počtu učitelů z řad přistěhovalců je účinným, třebaže nedostatečně využívaným prostředkem k posílení mezikulturních dovedností školy a k navázání lepších vztahů s místními komunitami.

Možná pozitivní opatření, která mohou školy přijmout, zahrnují zjednodušení uznávání zahraničních pedagogických diplomů, např. poskytováním rekvalifikačních kurzů a organizací informačních kampaní ve spolupráci se vzdělávacími orgány a vzdělávacími zařízeními pro učitele.

Agentura pro odbornou přípravu a rozvoj na školách v Anglii a Walesu (Training and Development Agency for Schools in England and Wales) se snaží přilákat nové učitele, u nichž je zjevné, že pocházejí z prostředí menšin, a to prostřednictvím cílené reklamy, mentorských programů, grantů na odbornou přípravu a náborových cílů pro vzdělávací zařízení pro učitele.

www.tda.gov.uk/partners/recruiting/diversesociety.aspx?keywords=ethnic

Další cílenou strategií pro zvyšování kvality výuky je zavedení požadavku, aby všichni učitelé získali základní dovednosti nutné k výuce ve třídě s kulturně a jazykově rozmanitými žáky.

Zaměstnání kvalitnějších učitelů je jedním z neúčinnějších vstupů pro zlepšení vzdělanosti, zejména u žáků s přistěhovaleckou minulostí či ze znevýhodňujícího prostředí. Zvyšováním počtu učitelů z řad přistěhovalců a/nebo učitelů, kteří absolvovali odbornou přípravu zaměřenou na mezikulturní vzdělávání, se zlepšuje prospěch studentů, očekávání učitelů a celková kvalita vzdělávacího prostředí.

Výuka jazyků probíhá v rámci každé běžné hodiny bez ohledu na to, zda jde o literaturu, matematiku či chemii. Výuka vyžaduje mezikulturní dovednosti, zvládnání kulturních odlišností ve třídě, schopnosti urovnávat spory, diagnostické dovednosti umožňující odlišit jazykové obtíže od vzdělávacích nedostatků a dovednosti umožňující rozvoj didaktických nástrojů a strategií učení. Učitelé, kteří nejsou řádně připraveni či odborně vyškoleni, aby zvládali výuku v třídách s žáky různých národností, mohou děti s různým rasovým, etnickým, náboženským či sociálním pozadím vnímat méně příznivě a mohou od nich méně očekávat, což zhoršuje vzdělávací výsledky těchto dětí a snižuje jejich sebeúctu.

Belgie, Finsko, Nizozemsko, Norsko, Portugalsko a Spojené království například vymezily mezikulturní dovednosti, které si musí učitelé během odborné přípravy osvojit. Patří mezi ně znalost situace žáků z různých kulturních prostředí, vnímání těchto žáků a schopnost řešit vztahy mezi žáky odlišného kulturního původu.

Vzdělávací zařízení pro učitele a odborná příprava při zaměstnání založená na pobídkách mají zásadní význam, mají-li být budoucí a současní učitelé vybaveni různými nástroji profesního rozvoje, např. obecnými zásadami pro osvědčené postupy při jazykové podpoře a vzdělávání mluvčích druhých jazyků. Vysoké školy a špičková střediska pro mezikulturní vzdělávání a výuku druhých jazyků mohou navrhnout společné vysoce kvalitní osnovy, moduly odborné přípravy a prováděcí pokyny pro pedagogy a tvůrce politiky. Takováto odborná příprava může mít kladný vedlejší účinek spočívající v tom, že si učitelé více uvědomí své případné – byť nezáměrné – nižší očekávání a své chování změní.

V rámci britského pilotního programu s názvem „Raising the Achievement of Bilingual Learners in Primary Schools“ („Zlepšování prospěchu dvojjazyčných žáků v základních školách“) byly vytvořeny materiály pro profesní rozvoj a materiály s osvědčenými postupy s cílem zvýšit odborné znalosti a sebevědomí učitelů na základních školách. V roce 2006 se z projektu stala celostátní strategie, jelikož z hodnocení vyplynulo, že se na školách, které se programu zúčastnily, zlepšilo očekávání žáků, účast ve výuce a znalost anglického jazyka, a to do té míry, že tyto školy předčily výsledky podobných škol, které se programu neúčastnily.

www.dcsf.gov.uk/research/data/uploadfiles/RR758.pdf

Upřednostnění provádění mezikulturního vzdělávání

Přístup ke zvyšování kvality učitelů a škol, který je založen na mezikulturních dovednostech, nemůže být úspěšný, nezmění-li se jejich instituce. Schopnosti jednotlivých učitelů využívat dovednosti a materiály získané během odborné přípravy závisí na úrovni odhodlání celé školy věnovat se mezikulturnímu vzdělávání. Například žáci, kteří byli dotázáni při průzkumu ve vzdělávacích ústavech ve španělském Katalánsku, v Nizozemsku a Švédsku, se domnívali, že je třeba mezikulturní vzdělávání více upřednostnit nejen během výuky, ale také v praxi.

Je třeba, aby školní správní orgány převedly rozšířený veřejný diskurs o významu mezikulturního vzdělávání do praxe. Jednotlivé postupy zahrnují moduly či předměty zabývající se mezikulturním vzděláváním a občanstvím, znázornění různých národností v učebních materiálech a rozmanitější činnosti mimo rámec osnov. Konference pořádaná dánskou vládou v roce 2006 s názvem „Evropská konference o aktivní účasti mladých lidí z etnických menšin ve společnosti“ („European conference on Active Participation of Ethnic Minority Youth in Society“) navrhla, aby byla zřízena specializovaná střediska, která by poskytovala odbornou přípravu zaměřenou na urovnávání sporů, komunikační dovednosti a mezikulturní mentorské programy, které by zlepšily postavení mladých lidí a zvýšily jejich ambice a vzdělanost.

Plné provádění mezikulturního vzdělávání v osnovách, učebních materiálech a činnostech mimo rámec osnov zvyšuje povědomí žáků z řad rodilých mluvčích a důvěru žáků z řad přistěhovalců.

Od roku 2004 je rozmanitost a multikulturalismus na britských školách povinným předmětem, z něhož se skládají zkoušky, a to pro žáky ve věku od 11 do 19 let. Předmět se zabývá otázkami, které se týkají rozmanité společnosti a etnických a náboženských komunit a jejich kultur, měnících se modelů vnitřní a vnější migrace a politických a ekonomických příčin migrace doma i v zahraničí.

<http://curriculum.qca.org.uk/index.aspx>

V České republice je sledováno provádění mezikulturního přístupu v jednotlivých školách. Inspektoři kontrolují, zda ředitelé škol, učitelé a další školní pracovníci provádějí obecné zásady obsažené ve směrnici ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, které se týkají boje proti rasismu, xenofobii a nesnášenlivosti ve školním étosu.

www.msmt.cz

6.2 Investice do žáků

Tvůrci vzdělávací politiky mají zájem na posílení dosahu a zvýšení intenzity předškolního vzdělávání a péče o děti pro všechny rezidenty. Rané vzdělání poskytuje malým dětem nejlepší příležitosti k rozvoji. Děti, které navštěvují vysoce kvalitní školky a jesle, jsou schopny lépe argumentovat a řešit problémy, více spolupracují a berou ohled na ostatní, mají větší sebeúctu a jsou lépe vybaveny k tomu, aby hladce přešly na základní školu. Výhody raného vzdělávání dále narůstají na základní a střední škole a při hladkém přechodu na další vzdělávací úroveň a na trh práce. Díky školkám a jeslím mají rovněž matky více volného času na to, aby se aktivněji zapojily do společnosti a trhu práce.

Mezinárodní výzkum potvrzuje, že předškolní vzdělávání pomáhá dětem ze sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin v pokroku ve škole. Obdobně i žáci z rodin, které hovoří cizími jazyky, získají raný a častý kontakt s jazykem výuky hostitelské země, a to přesně ve věku, kdy jsou schopni si jazyk osvojit nejsnadněji.

Děti z rodin s nízkými příjmy, z nichž velkou část mohou tvořit přistěhovalci, budou méně pravděpodobně příjemci péče a vzdělání v raném dětství. Všichni rodiče mohou čelit obtížím při snaze získat pro své děti péči v raném dětství, je-li omezen počet míst a poplatky jsou vysoké. Rodiče s nízkými příjmy a rodiče z řad přistěhovalců mohou mít rovněž nedostatečné informace o existujících možnostech, méně důvěry v cizince coby poskytovatele péče a mohou upřednostňovat neformální domácí péči ze strany členů rodiny. Pokud pracovníci školek a jeslí postrádají mezikulturní zkušenosti a v horším případě schopnost vyučovat jazyk hostitelské země jako druhý jazyk, mohou rodiče z řad přistěhovalců, kteří využívají služby školek a jeslí, dospět k názoru, že mezi nimi a pracovníky chybí dialog, porozumění a empatie. Kromě toho není mnoho školek schopno odpovídajícím způsobem posoudit jazykové dovednosti dětí z řad přistěhovalců, a tudíž zaručit, že je jim poskytnuta odpovídající jazyková výuka a programy podpory (pokud existují).

Vysoce kvalitní školky a jesle musí uspokojovat potřeby takovýchto jazykově rozmanitých a sociálně a ekonomicky znevýhodněných rodin. Orgány mohou účinně zaručit účast rodin s nízkými příjmy tím, že budou poskytovat cílenou finanční podporu nebo bezplatný přístup k předškolním službám. Od učitelů ve školkách může být požadováno, aby absolvovali odbornou přípravu zabývající se výukou druhého jazyka, a tento požadavek může být doplněn novými postupy náboru pracovníků, při nichž jsou upřednostňováni učitelé druhého jazyka a poskytovatelé péče, kteří se narodili v zahraničí a absolvovali odbornou přípravu. Aby byla výuka účinná, musí být učební metody a programy přímo srovnatelné s metodami a programy na základní škole. Poskytovatelé vzdělání a rodiče z řad přistěhovalců mohou využívat informační strategie, aby se navzájem informovali o výhodách raného vzdělávání na jedné straně a o konkrétních potřebách a očekávání rodin na straně druhé.

Dánsko, Finsko a Švédsko dosáhly vysoké účasti přistěhovalců prostřednictvím přístupu, který integruje děti různého věku a v rámci jednoho místního střediska kombinuje různé programy v oblasti vzdělávání a péče o děti ve věku od jednoho roku do šesti let.

Zpráva sítě Eurydice z roku 2009 s názvem *Vzdělávání dětí a péče o děti v raném věku v Evropě: odstranění sociálních a kulturních nerovností* (*Early childhood education and care in Europe: tackling social and cultural inequalities*) doporučuje, aby byl vytvořen jednotný systém, jehož nastavení by vyhovovalo všem věkovým skupinám od narození do 6 let a v němž by byla všem pracovníkům poskytována vysoce kvalitní odborná příprava zaměřená na přístupy k výuce a ke kultuře a pracovníci by navazovali aktivní partnerství s rodiči ze znevýhodněných a různorodých skupin.

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/098EN.pdf

Informovanost a partnerství s rodiči ze znevýhodněných skupin

Rodiče mají při vzdělávání dětí zásadní úlohu – při osvojování si jazyka, pomáhání s domácími úkoly a učením, při rozhodování o profesní dráze a usměrňování očekávání a rovněž jako vzory. Přesto se však rodiče s nižším sociálně-ekonomickým postavením včetně přistěhovalců zpravidla školních činností účastní méně. Mezinárodní průzkumy potvrzují, že rodiče z řad přistěhovalců vkládají do vzdělání svých dětí větší naděje, čelí však řadě překážek bránících jejich účasti. Mezi ně patří omezené finanční zdroje a „zasvěcené“ znalosti vzdělávacího systému, pocity, že nejsou v neznámém školním prostředí vítáni, jazykové překážky a odlišná kulturní očekávání, pokud jde o úlohu rodiny ve vzdělávacím procesu. Školy mohou vztahy mezi rodiči a dítětem usnadnit pomocí strategií, které nejen rozvíjejí schopnosti rodičů, ale zároveň podporují děti, které se při komunikaci rodičů a učitelů mohou ocitnout v roli tlumočnicků či interpretů.

Účinným informačním nástrojem jsou snadno dostupné informace o systému školství v dané zemi obsažené v balíčku, který má čerstvým přistěhovalcům pomoci při usazování se, a dostupnost dodatečných vzdělávacích příležitostí a jazykových služeb, např. přeložených materiálů a tlumočnicků. Školy mohou rovněž značně investovat do orientačních programů pro rodiče z řad přistěhovalců, které se soustředí na zápis do škol, usazování se, aktivní účast a přístup k informacím o budoucích volbách v rámci systému školství. Tato podpora může spočívat v administrativní pomoci včetně přeložených informací pro rodiče a žáky o systému školství, přístupu ke tlumočnickům, specializovaným pracovníkům zabývajícím se potřebami žáků z řad přistěhovalců a jejich rodin a setkáních organizovaných speciálně pro přistěhovalcké rodiny a v poskytování psychologické a sociální podpory. Jsou běžně prováděny návštěvy v domácnosti a tyto návštěvy představují poměrně přínosný nástroj k navázání styku s rodinami ze znevýhodněných skupin.

Aktivní informační strategie pro rodiny přistěhovalců a znevýhodněné rodiny a dobrovolné dlouhodobé programy vzdělávání dospělých, které jsou otevřeny všem, zlepšují docházku a školní výsledky a také účast rodičů na školních událostech a činnostech.

V Irsku jsou informace o systému školství k dispozici v šesti jazycích na internetových stránkách ministerstva školství a vědy. Agentura pro přijetí a integraci (Reception and Integration Agency) rovněž vypracovala informační brožurku, která je vyhotovena v hlavních jazycích přistěhovalců a je určena pro rodiče žadatelů o azyl a uprchlíků a nezletilé děti bez doprovodu.

www.education.ie / www.ria.gov.ie

Od roku 1997 bylo v rámci projektu AOE (Ausbildungsorientierte Elternarbeit) ve Frankfurtu nad Mohanem odborně připraveno 60 „zprostředkovatelů“ z organizací a škol migrujících osob. Jen v roce 2006 uspořádali tito zprostředkovatelé orientační workshopy v 17 různých jazycích pro 3 450 lidí, které se zabývaly německým systémem vzdělávání a odborné přípravy a také dyslexií, hyperaktivitou, službami poskytujícími profesní poradenství a mnohojazyčností.

www.stadt-frankfurt.de/amka

Ve Švédsku musí být v nezbytných případech zajištěno tlumočení při zvláštních úvodních setkáních s rodinami nových přistěhovalců, jejichž účelem je vysvětlit jim práva a základní hodnoty spojené s předškolním a školním vzděláváním. Rodiče mají rovněž nárok na tlumočení při „osobním pohovoru o rozvoji“, který se koná dvakrát do roka.

Cílem mezinárodní iniciativy s názvem „Program domácí výuky pro děti v předškolním věku“ („Home Instruction Programme for Preschool Youngsters“) je zvýšit povědomí a schopnosti rodičů ze znevýhodněných skupin včetně skupin přistěhovalců a etnických menšin, a to tím, že jsou jim v rámci jejich komunity zajištěni domácí učitelé. Podle pravidelného hodnocení v zemích, jako je Německo a Nizozemsko, je třeba ve srovnání s jinými dětmi výrazně zlepšit kognitivní schopnosti zúčastněných dětí.

www.hippy.org.il

Řada zemí experimentuje s dobrovolnými dlouhodobými programy vzdělávání dospělých, aby zjistila, zda vyhovují potřebám rodičů z řad přistěhovalců a pomáhají jim přeměnit školu na komunitní centrum, v němž se setkávají rodilí mluvčí a přistěhovalci. Tyto programy jsou známé také jako „školy se širokou základnou“, „komunitní školy“ nebo „školy poskytující vyčerpávající škálu služeb“ a jsou založeny na myšlence podporování účasti rodičů. Je-li rodičům poskytována bezplatná domácí výuka jazyka hostitelské země a služby, např. v oblasti sportu a přístupu k internetu, může vzrůst jejich důvěra ve školství a jejich očekávání od dětí a rodiče mohou děti při studiu více podporovat.

Projekt „Rucksack“ essenského úřadu RAA (Německo) kombinuje jazykovou výuku a další vzdělávací činnosti ve školkách a základních školách a odborně připravuje matky z řad migrantů, aby byly schopny organizovat místní skupiny s jinými matkami z řad migrantů, v nichž budou rozvíjet své schopnosti podporovat děti při učení. Hodnocení kvality projektu ze strany účastníků dokazuje, že projekt dosáhl pozitivních a trvalých změn ve vztazích rodičů a učitelů.

www.essen.de/module/bildungsangebote/index.asp?version=integrationsatlas

Projekt pro vzdělávání matek a dětí (Mother Child Education Project) informuje rodiče tureckého původu v Belgii, Francii, Německu, Nizozemsku a Švýcarsku o vzdělávacím systému v zemi pobytu a pomáhá jim, a to zejména ženám, při získávání dovedností a prostředků, které jim umožní zapojit se do místních sociálních a vzdělávacích činností. Nevládní nadace téhož názvu (AÇEV) spolupracuje s místními sdruženími migrujících osob a žen, reprezentativními poradními subjekty a tradičními sdruženími občanské společnosti. Nadace AÇEV kontroluje a odborně připravuje učitele v dané zemi, kteří zavádějí programy podpory a kurzy jak v turečtině, tak v jazyce země pobytu. Z externího akademického hodnocení srovnávajícího rodiny, jimž byla nadací poskytnuta odborná příprava, a rodiny bez této přípravy je patrné, že projekt zvýšil sebeúctu matek a jejich zájem o školství. Projekt byl rovněž příznivě hodnocen z hlediska účinnosti a hospodárnosti provádění a šíření informací.

www.acev.org/educationdetail.php?id=16&lang=en

Ve Francii byl v listopadu 2008 zahájen na 61 základních a středních školách nový experimentální projekt s názvem „Ouvrir l'école aux parents pour réussir l'intégration“ a bude vyhodnocen v roce 2009. Cílem této dobrovolné iniciativy je seznámit rodiče dětí první a druhé generace se systémem školství, jeho cíli a fungováním, aby se do něj mohli lépe zapojit a pomáhat dětem při studiu. Program rovněž nabízí dobrovolné jazykové kurzy.

www.education.gouv.fr/bo/2008/31/MENE0800648C.htm

Výuka v mateřském jazyce

Většina zemí poskytuje určitou podporu pro osvojení si mateřského jazyka a seznámení se s kulturou původu, úroveň této podpory se různí. Tato podpora se tradičně opírá o „hypotézu vzájemné provázanosti“, podle které se přistěhovalci nemohou naučit nový jazyk, dokud si formálně neosvojí jazyk, který se naučili nejdříve a který používají doma, a nenaučí se jej kriticky používat. Literatura OECD zabývající se přezkumem zjišťuje, že se výzkum neshoduje, zda hypotézu vzájemné provázanosti podpořit, či zamítnout, což zčásti vysvětluje, proč je úloha výuky v mateřském jazyce příčinou nedorozumění a proč je politizována.

Pro vyspělé země se znalostními, inovativními a globálně navzájem propojenými společnostmi se prioritou stává mnohojazyčnost. Když studenti vstupují na trh práce a plynule ovládají druhý jazyk i jazyk mateřský, je tento lidský kapitál pro zemi určením zdrojem zjevných ekonomických a sociálně-kulturních výhod, zejména je-li znalost mateřského jazyka doplněna znalostí země původu a sítěmi v ní.

Výuka v mateřském jazyce může být základním kamenem školního mezikulturního vzdělávání a osnov pro výuku cizích jazyků. Žáci s přistěhovaleckou minulostí budou schopni si tuto formu lidského kapitálu udržet a rozvíjet ji, následně jej pak mohou sdílet se studenty bez přistěhovalecké minulosti, kteří o něj projeví zájem. Rodilí mluvčí v těchto školách budou mít rozsáhlejší a lepší příležitosti, aby si osvojili cizí jazyky a mezikulturní dovednosti, které jim umožní pracovat a žít v různorodé společnosti a v cizině. Pro některé školy může být poskytování možností vysoce kvalitní dvojazyčné výuky různým jazykovým skupinám studentů příliš finančně náročné. V rámci osnov však existuje řada hospodárných možností, které jsou k dispozici všem studentům z řad přistěhovalců i běžným studentům, kteří o ně projeví zájem. Do nabídky cizích jazyků na základních a středních školách včetně pokročilých kurzů lze začlenit osnovy zohledňující rozmanitost. Další možností je příležitostně zapojit asistenty z dvojazyčných tříd do pravidelné výuky. Takovéto konkrétní uplatňování školních přístupů k mezikulturnímu vzdělávání umožňuje kvalitnější studium a otevírá příležitosti k překlenutí sociálních mezer.

Znalost mateřského jazyka a kultury země původu přispívá k lidskému kapitálu v zemi, do níž přistěhovalci směřují, což mohou tvůrci politiky využít pro dosažení špičkového vzdělávání ve světovém měřítku a konkurenceschopnosti trhu práce.

Projekt pro jazykovou rozmanitost v portugalských školách („Linguistic diversity in the Portuguese School“) podporuje mezikulturní a mnohojazyčné dovednosti a bojuje proti segregaci tím, že buduje dvojazyčné školy pro kapverdské Kreoly a mandarínské Číňany, které jsou otevřeny jak pro přistěhovalce se znalostí mateřského jazyka, tak pro rodilé mluvčí portugalštiny.

www.iltec.pt/projectos/em_curso/turmas_bilingues.html

Kurzy mateřského jazyka (a zejména vyučující mateřského jazyka) mohou mít rovněž důležitou úlohu při usnadnění komunikace mezi rodinami a školami. Pořádání takovýchto kurzů může být součástí aktivnějšího přístupu k oslovení rodičů s cílem mobilizovat rodiny přistěhovalců a členy komunity. Školy mohou poskytnout zdroje či prostor pro vzdělávání nebo dotovat programy nabízené mimo rámec výuky.

Doplňkové školní fórum (Supplementary Schools Forum) v Bristolu ve Spojeném království je tvořeno 25 dobrovolnými komunitními školami, které poskytují dodatečné hodiny zabývající se mateřským jazykem a kulturou země původu, a také výuku tradičních předmětů, např. angličtiny. Z hodnocení v roce 2005 vyplynulo, že kladný vliv těchto škol na prospěch, sebeúctu a identitu lze posílit prostřednictvím městské platformy pro osvědčené postupy. Fórum podporovalo intenzivnější výměnu informací a vznik partnerství mezi usazenými komunitami a komunitami čerstvých přistěhovalců a také s tradičními školami.

www.bristol.gov.uk/ccm/navigation/community-and-living/equality-and-diversity

Žák, který se ve Švédsku účastní povinné školní docházky a vyššího středního vzdělávání, má nárok na výuku v mateřském jazyce, pokud jeden či oba rodiče/poručníci mluví jiným mateřským jazykem než švédštinou, jazyk je pro žáka každodenní formou komunikace, žák již má základní znalosti jazyka a je ochoten se účastnit výuky. Výuka probíhá, má-li zájem alespoň pět žáků a je-li k dispozici učitel, a tudíž je běžnou praxí na školách s vysokým počtem přistěhovalců a nezávislých školách s jazykovým zaměřením. Z nedávného výzkumu je patrné, že účast v hodinách mateřského jazyka může příznivě ovlivnit prospěch dítěte a jeho pocit totožnosti a sounáležitosti. Rovněž se tím zvyšuje zapojení rodičů do školství, a to dokonce i s ohledem na jejich příjmy a úroveň vzdělání.

http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/eurybase/pdf/section/SE_EN_C10_7.pdf

Poskytování vzorů a mentorů žákům z řad přistěhovalců

Mentoři mohou hrát důležitou úlohu, neboť vzděláváním vedou a vychovávají mladé lidi. Mladí pracovníci z řad přistěhovalců by mohli být angažováni jako pedagogičtí asistenti, kteří by žákům z řad přistěhovalců poskytovali dodatečnou podporu. Tím by byla žákům z řad přistěhovalců poskytnuta nejen studijní podpora, ale také pozitivní vzory. To může mít hodnotu v případech, kdy se etnické komunity rozdělí na dvě samostatné skupiny – na nižší třídu a na vznikající elitu ve střední třídě. Mentoři, jejichž výsledky se zlepšují, mohou být pro své spolužáky s horším prospěchem zdrojem inspirace a ponaučení.

Při mentorství vzrůstá sebedůvěra žáků z řad přistěhovalců a vznikají vazby na vzory ve vznikajících přistěhoveckých elitách.

Ústav pro mezikulturní rozvoj (Institute for Multicultural Development, FORUM) a de Baak (vzdělávací ústav organizace zaměstnavatelů VNO-NCW) usnadňují osobní odborné vedení vysoce vzdělaných mladých lidí z řad přistěhovalců v poslední fázi jejich studia. Mentor jim poskytuje pomoc při rozvoji osobních schopností a vůdčích vlastností.

www.forum.nl/wereldstalent/organisaties.html

Mimoškolní pomoc na zlepšení prospěchu a překlenutí rozdílů

Komunikaci mezi dětmi přistěhovalců a rodilými mluvčími i v rámci těchto skupin mohou usnadnit volnočasové činnosti, např. sportovní události a letní tábory. Rodiče těchto dětí mohou být podněcováni k účasti a případně k pomoci při jejich pořádání. Události lze rovněž organizovat ve spolupráci s organizacemi přistěhovalců.

Mimoškolní činnosti sbližují účastníky z řad přistěhovalců a rodilých mluvčích a pořádající školy, rodiče a sdružení přistěhovalců.

Nadace Jacobs Foundation ve Švýcarsku podporuje letní tábory studentů druhého jazyka z rodin přistěhovalců. Jsou testovány různé metody, např. divadelní výchova, a výsledky účastníků a kontrolních skupin jsou postupem času hodnoceny s cílem zlepšit znalosti a šířit úspěšné postupy.

www.jacobsfoundation.org

Od roku 1991 se v rámci projektu „École Ouverte“ francouzské základní a střední školy vždy ve středu a v sobotu a během školních prázdnin, např. v létě a v zimě, otevírají pro řadu kulturních a volnočasových vzdělávacích činností, výuce cizích jazyků a dalším vzdělávacím činnostem. Program je otevřen všem žákům, kteří žijí v problematických městských oblastech, a žákům ze znevýhodněného ekonomického či kulturního prostředí včetně žáků z řad nových přistěhovalců. Hodnocení kvality ukazuje, že program je účinným prostředkem při boji proti konfliktům v městských čtvrtích a pro zlepšování sociální integrace, školního prostředí a vztahů mezi učiteli, rodiči a místními komunitami.

<http://eduscol.education.fr/D0116/accueil.htm>

V roce 2008 zavedlo – rovněž ve Francii – ministerstvo školství na základních školách a během prvních čtyř let středoškolského vzdělávání dobrovolnou možnost „školního vedení“. Během dvou hodin dozoru po škole mohou učitelé pomáhat žákům s jejich úkoly a nabízet jim doučování či sportovní, kulturní nebo umělecké činnosti.

www.education.gouv.fr/cid5677/accompagnement-educatif.html

6.3 Usnadnění přechodu na vyšší úroveň vzdělávání a na trh práce

V rámci EU je vysokoškolské vzdělání uznáváno jako zásadní strategie na podporu inovací, produktivity a růstu ve znalostní společnosti. Počet mladých přistěhovalců, kteří dokončí vysokoškolské vzdělání, se v jednotlivých komunitách přistěhovalců značně liší. Tyto rozdíly nejčastěji vznikají v případech, kdy bylo vzdělávání mladých lidí narušeno (což je případ většiny žadatelů o azyl a uprchlíků) a/nebo pokud tito lidé pocházejí ze zemí, v nichž má přístup ke vzdělání méně lidí, a tudíž tito mladí lidé nemají studijní kvalifikaci pro vstup na vysokou školu. Rozdíly rovněž odrážejí hodnotu, kterou rodiče jejich vyššímu vzdělání přikládají.

Vláda, vzdělávací ústavy, organizace občanské společnosti, nadace a soukromé společnosti mohou zvyšovat počet stipendií a programů pro mladé talentované lidi z řad přistěhovalců (a jejich rodiče).

Ve Francii byly vyvinuty různé programy na podporu rozmanitosti ve špičkových střediscích vyššího vzdělávání. Ústav pro studium politických věd, „Sciences-Po“, přijal na základě upraveného výběrového řízení stovky studentů (rodiče dvou třetin z nich se narodili v zahraničí). Tříletý program odborného vedení s názvem „Une grande école? Pourquoi pas moi?“ zahájený školou ESSEC se zaměřením na obchod a management převzalo třicet elitních škol, které navštěvuje celkem 3 000 studentů. Obdobná podpora je na individuální úrovni poskytována v rámci programů pro strojírenství a management velkými francouzskými telekomunikačními společnostmi prostřednictvím sdružení „Cercle Passeport Telecoms“.

www.sciences-po.fr / www.pourquoipasmoi.essec.fr / www.passeport-telecoms.com

Alternativní výuka

Mladí lidé, kteří odmítají tradiční formy výuky, potřebují k rozvoji svých schopností alternativu, kterou považují za lákavou a odpovídající. Pro mladé lidi je mnohem atraktivnější vzdělávání, které sestává z modulů založených na potřebách a je praktické a využívá nové technologie. Například „školy druhé šance“ mají poskytovat nové příležitosti ke vzdělání a odborné přípravě mladým vyloučeným lidem, kteří postrádají dovednosti a kvalifikace pro další odbornou přípravu nebo vstup na trh práce.

Odborné vzdělávání a příprava

Součástí lisabonské agendy na období 2000/10, jejímž cílem je učinit z EU nejvíce dynamickou a konkurenceschopnou znalostní ekonomiku na světě, je zvýšení počtu mladých lidí, kteří dokončí vyšší střední vzdělání. Vyšší vzdělání je považováno za nejvhodnější způsob, jak získat dovednosti, které znalostní společnost potřebuje. Zatímco lze učinit vše pro to, aby

bylo zaručeno, že mladí přistěhovalci získají schopnosti, které jim umožní úspěšně dokončit středoškolské vzdělání, odborné vzdělávání a příprava představují druhou možnost pro ty, kdo navzdory podpoře vyšší středoškolské vzdělání pravděpodobně nedokončí a školu opustí s velmi omezenými vyhlídkami.

Přistěhovalci jsou v dalším vzdělávání a přípravě zastoupeni nedostatečně a počet případů, kdy nedokončí vzdělání, je vysoký. Informační programy, které mají přistěhovalcům poskytovat informace o dostupných kurzech, mohou být neúčinné či nemusí existovat, kurzy mohou být špatně přizpůsobeny různým vzdělávacím, kulturním a/nebo jazykovým okolnostem, v nichž se přistěhovalci nacházejí. Kurzy nemusí být vždy strukturovány pružně, aby bylo zaručeno, že jsou žáci schopni vyvážit rodinné a pracovní závazky. Opatření na odstranění těchto překážek pomohou mladé přistěhovalce podpořit v účasti v dalším vzdělávání a přimět ty z nich, kteří studia nedokončili nebo z nich odešli, aby se vrátili.

Cílem integrační kampaně dánského ministerstva odpovědného za integraci s názvem „Potřebujeme všechny mladé lidi“ („We need all youngsters“) je povzbudit více mladých přistěhovalců, aby zahájili nebo dokončili odbornou přípravu. Součástí kampaně je pracovní skupina, která odborným školám pomáhá usnadňovat iniciativy na snížení počtu případů, kdy přistěhovalci předčasně ukončí vzdělávání, a na podporu osvědčených postupů.

www.brugforalleunge.dk/fileadmin/bruger_upload/Billeder/Publikationer/English_Summary_evaluation_BFAU_final-version.pdf

Kromě toho dánská politika „nové šance pro všechny“ usiluje o integraci nezaměstnaných lidí z etnických menšin do trhu práce. Její součástí je povinná účast všech mladých příjemců peněžních dávek v obecném a odborném vzdělávání. Zvláštní programy pomáhají mladým lidem ve věku do 25 let, kteří nedokončili vzdělávací program pro mladé lidi. Tyto programy rovněž mladým lidem poskytují kvalifikace nutné k dokončení odborné přípravy.

www.nychance.dk

V rámci projektu PALMS vznikla dvoustupňová síť odborníků a sociálních pracovníků z italských obcí, která má rozvíjet způsoby, jak nezletilým osobám bez doprovodu umožnit integraci a vstup na trh práce, čímž by tyto osoby získaly nárok požádat po dosažení věku 18 let o povolení k pobytu. Byly individuálně koncipovány způsoby pro 260 nezletilých osob bez doprovodu a 179 z nich získalo na konci odborné přípravy stáž, 157 stipendium a 110 nezbytné pracovní místo.

www.comune.torino.it/stranieri-nomadi/min_stranieri/progetti/equal.htm

První a druhá generace žáků může být ve srovnání s vrstevníky z řad rodilých mluvčích více znevýhodněna při snaze získat první zaměstnání, a to kvůli sociálně-ekonomickému postavení jejich rodin, slabším sociálním sítím a nedostatečné znalosti celkové situace na trhu práce. Kromě toho nelze přehlížet diskriminační náborové postupy.

Podpora raného vstupu na trh práce

Při náboru zaměstnavatelé zpravidla přikládají větší význam pracovním zkušenostem přistěhovalců v dané zemi nebo osvědčením o účasti v jazykových kurzech v hostitelské zemi než jejich předchozím pracovním/vzdělávacím zkušenostem v zahraničí. Smlouvy, které kombinují práci a možnosti vzdělávání, umožňují žákům, aby si osvojili různé pracovní, jazykové a dodatečné sociální dovednosti, a pomáhají jim uvědomit si vlastní potenciál a hodnotu své práce. Doporučují se kurzy jazykové přípravy na pracovišti, které se odvíjejí od dané profese, aby bylo zaručeno, že výuka jazyka hostitelské země není pro mladé přistěhovalce nepřiměřená a neúčinná. Programy na pracovišti mohou být rovněž užitečné pro osoby, které získaly pracovní/vzdělávací zkušenosti v zahraničí a potřebují dodatečné osvědčení.

Jednou ze strategií boje proti nezaměstnanosti mladých lidí je zvyšování počtu mladých přistěhovalců v učňovském poměru a dalších školicích režimech. Kromě opatření na straně nabídky jsou rovněž požadovány strategie, které by podnítily větší počet mladých přistěhovalců k účasti v odborné přípravě. Úspěch učňovských programů závisí na kvalitě spolupráce s firmami, které nabízejí pracovní místa. Orgány mohou provádět průzkumy pracovních příležitostí a příležitostí ke stáži a osvědčovat nezbytnou základní úroveň znalostí a kvalifikací nutnou k výkonu dané funkce. Rovněž mohou zasáhnout, aby zaručily, že je učňům soustavně a řádným způsobem poskytována kvalitní výuka podle dohody mezi školami, organizacemi občanské společnosti a různými typy zaměstnavatelů. Skupinou zaměstnavatelů, jichž lze dosáhnout jen s obzvláštními obtížemi, jsou malé a střední podniky.

Ukazuje se, že z hlediska výsledků mladých přistěhovalců na trhu práce má obzvláštní význam raná pracovní zkušenost získaná prostřednictvím učňovských oborů se zaručenou kvalitou a pracovních/vzdělávacích programů.

Rakousko a Německo zavedly systémy raných a řádně zavedených učňovských oborů o značné délce, které jsou završeny udělením diplomu a individuálním záznamem o pracovní činnosti. V rámci výzkumného projektu TIES bylo zjištěno, že druhá generace tureckých přistěhovalců v těchto zemích je lépe vybavena pro vstup na trh práce, méně ovlivněna diskriminačními postupy při přijímání do zaměstnání a dosahuje v zaměstnání lepších výsledků než přistěhovalci v zemích, které systémy učňovského vzdělávání nemají.

www.tiesproject.eu

Město Vídeň dokázalo zvýšit počet učňů z řad přistěhovalců pomocí vícejazyčných letáčků a reklam na internetových stránkách. Všichni učni získají informace o rozmanitosti a dokončí modul mezikulturního vzdělávání.

Nizozemský program Step2Work pomáhá osobám bez specializace, které opouštějí školu, při vstupu na trh práce tím, že zajišťuje a financuje roční pracovní stáž, po jejímž uplynutí

by měl zaměstnavatel nabídnout účastníkovi řádnou pracovní smlouvu. Během této stáže je pro účastníky v rámci projektu zajištěn přípravný kurz a trvalá příprava. Projekt splnil cíle pro první rok, 102 ze 120 účastníků získalo pracovní smlouvu, byla zřízena skupina odborných poradců a vyzkoušeny osnovy pro odbornou přípravu.

www.nuon.com/nl/Images/Jaarverslag%20Step2Work_tcm164-66002.pdf

Projekt s názvem „Sít pro odbornou přípravu – příprava vedená zahraničními podnikateli“ („Network for vocational training – training by foreign entrepreneurs“) v německém Mannheimu se zabývá dvojím problémem přistěhovalců opouštějících školu, který spočívá jednak v tom, že nejsou schopni získat možnost zaučít se, jednak omezenými možnostmi podnikatelů z řad migrujících osob tyto možnosti poskytovat. Projekt usnadňuje tvorbu nových učebních oborů v odvětví obchodu a gastronomie a poskytuje dodatečnou odbornou přípravu v oblasti mezikulturních dovedností a mnohojazyčnosti. Projektu se účastní 120 podnikatelů z řad migrujících osob a tento počet roste o 12–15 podnikatelů ročně. 80 % účastníků nakonec získalo stále zaměstnání ve společnosti, zbývající účastníci si našli práci nebo zahájili vyšší vzdělávání.

Pozitivní akce

Vláda a soukromé společnosti se mohou při plnění určitých kritérií týkajících se zohlednění rozmanitosti při náborových postupech řídit kodexy chování. Od veřejného sektoru i od společností, které získají veřejné zakázky, půjčky, granty či jiné státní dávky, lze požadovat právní závazky na podporu rovnosti a rozmanitosti. Ukazuje se, že v případě malých a středních podniků, jichž lze dosáhnout jen s obzvláštními obtížemi, jsou přímé vládní mzdové podpory nebo finanční výhody velice účinným prostředkem na podporu náboru jednotlivců, kteří jsou na trhu práce tradičně znevýhodnění (mladí přistěhovalci, dlouhodobě nezaměstnané osoby a osoby s postižením atd.).

Podle plánu s názvem „Plan Rosetta“ jsou belgickým zaměstnavatelům vráceny jejich příspěvky na sociální zabezpečení, pokud se zaváží k tomu, že alespoň 3 % jejich pracovních sil budou tvořit mladí lidé, přičemž děti přistěhovalců se počítají dvakrát.

<http://pdf.mutual-learning-employment.net/pdf/official-paper-belgium-jun01.pdf>

Přizpůsobení politik potřebám mladých přistěhovalců

Hlavní směry evropské politiky zaměstnanosti představují společné priority pro politiky zaměstnanosti jednotlivých států a doporučují, aby členské státy provedly soubor opatření, jimiž zaručí, že je všem mladým lidem poskytnuta odborná příprava a umožněno získat zaměstnání. Strategie jsou přizpůsobeny podle konkrétních potřeb určitých skupin mladých přistěhovalců, kteří dosahují na trhu práce špatných výsledků.

Tvůrci vzdělávací a integrační politiky vytvořili programy, které žákům pomáhají při přípravě na první zaměstnání, získání zaměstnání či dokonce vytvoření vlastního prvního pracovního místa v profesní dráze, která odpovídá jejich dovednostem a ambicím. Mezi výsledky, které jsou účastníkům v těchto programech navrženy, patří nabytí sebedůvěry a „měkkých“ dovedností týkajících se trhu práce, vznik sítě profesní podpory a udělení profesních osvědčení a získání odborné přípravy a pracovního místa. Tyto programy mají ovlivnit sociálně-ekonomické začlenění a zviditelnit přínosy, jimiž mladí přistěhovalci mohou přispět nebo přispívají k ekonomickému životu.

Pro mnoho mladých lidí bez práce či vzdělání mohou být prospěšné činnosti zlepšující jejich postavení, neboť jim poskytují podněty a zdroje ke změně, k tomu, aby uvěřili, že je změna možná, a umožňují jim získat dovednosti, aby změnu provedli. K tomu, aby byl mladým lidem umožněn přístup k informacím, internetu, jazykovým kurzům a k „odborné přípravě v měkkých dovednostech“, lze využít „občanská střediska“.

Programy mohou zlepšit „měkké dovednosti“ žáků, a tudíž i jejich možnosti získat zaměstnání, a to tím, že jim poskytnou více příležitostí k neformálnímu vzdělávání, např. střediska zdrojů, odbornou přípravu, mentorství a přístup k sítím.

Německý úřad „Jugendmigrationsdienste“ (JMD) je cílenou integrační službou pro mladé přistěhovalce. Celkem existuje 360 úřadů JMD a ty se snaží zvýšit šance mladých lidí na úspěšnou integraci, pokud jde o jazyk, školu a vzdělání a přechod do zaměstnání, tím, že jim nabízejí individuální poradenství a řízení případů, skupinová sezení, sociální poradenství a příležitosti ke tvorbě sítě.

www.jmd-portal.de/_template.php?browser=ie

Tvůrčí metody pro zapojení mladých přistěhovalců a rodin přistěhovalců

Zajištění vlastnictví znamená, že si žáci a partneři volí projekt, a nikoli že si projekt volí žáky a partnery. Tyto programy se snaží co nejvíce využívat místní kontext. Pomáhají žákům z řad přistěhovalců provádět vlastní diagnózu svého formálního a neformálního vzdělávání a pracovních příležitostí, které jsou s nimi spjaty. Užitečným prostředkem k určení překážek na trhu práce a strategií k jejich překonání mohou být platformy pro dialog s organizacemi a komunitami přistěhovalců, zejména se zástupci mladých lidí.

Poradenství při volbě zaměstnání by mělo mít kulturní rozměr. Snadno dostupné informace lze zprostředkovat pomocí přeložených materiálů a internetových stránek, jakož i zajištěním přístupu ke tlumočnickům a dvojazyčným pracovníkům. Mladé přistěhovalce lze oslovit pomocí moderních komunikačních technologií, např. interaktivních internetových stránek a elektronických sdělovacích prostředků. Mezi bezpočet příkladů patří návštěvy v domácnosti a horké linky, veletrhy práce, náborové kampaně a dokonce upoutávky v tisku.

Rakouské rozvojové partnerství „Join in“ („Přidejte se“) v rámci programu EQUAL uspořádalo cestu po Tyrolsku, při níž byla vedena informační kampaň, organizovány minitřásky, vzdělávací a pracovní veletrhy a workshopy na pracovišti. Členové cílové skupiny byly odborně vyškoleni jako mezikulturní mentoři v rámci projektu a ukázalo se, že nábor provádějí účinněji než pracovníci z řad Rakušanů. Regionální agentura pro trh práce obdržela obecné zásady pro revizi svých údajů o uživateli tak, aby zohledňovaly „migrační minulost“, znovu přezkoumala účinnost současných nabídek pro tyto skupiny a v současnosti provádí rozsáhlejší informační projekty pro tyto skupiny a pro skupiny mimo městské oblasti.

www.join-in.at

Program „Agenda X – mladí lidé v multikulturní společnosti“ („Agenda X – Youth in a Multicultural Society“) je navržen a řízen mladými lidmi a slouží mladým lidem. Ze všech různých činností v rámci tohoto programu, při nichž se setkávají mladí lidé z řad rodilých mluvčích i přistěhovalců, kteří vstupují na trh práce, představuje nejrozsáhlejší činnost kurz o tom, jak získat zaměstnání, s názvem „Jobb X“. Kurzem prošlo několik stovek lidí ve věku od 15 do 26 let a míra úspěšnosti při hledání zaměstnání krátce po absolvování programu dosahuje 80 % – je tedy výrazně vyšší než u osob, které se účastní standardních kurzů poskytovaných norským úřadem práce a sociálních věcí. Důvody pro komparativní výhodu kurzu „Jobb X“ spočívají v jeho důrazu na skutečné schopnosti, silné stránky jednotlivce a vyšší poměr učitelů ve vztahu k žákům.

www.agendax.no

Menší iniciativy v celé Evropě využívají nástroje informačních a komunikačních technologií (IKT) k odborné přípravě mladých přistěhovalců, a to usnadněním možností mezikulturního vzdělávání přizpůsobeného podle potřeb jednotlivců, dosažení gramotnosti a osvojení si jazykových znalostí, dovedností pro konkrétní předměty a digitálních a mediálních dovedností, které jim mohou pomoci získat zaměstnání. Dynamické a multimediální rysy IKT mladé lidi oslovují a zapojují je (znovu) do vzdělávacího prostředí, které je více interaktivní a přizpůsobené jejich konkrétním potřebám. Žáci se například mohou vzdělávat, aniž by používali angličtinu, a to pomocí ikon či překladů do mateřského jazyka. Dvěma základními předpoklady k využití těchto možností je přístup k počítačům a základní výpočetní dovednosti.

Portugalský program „Escolhas“ („Volby“) zaujímá přístup „zdola nahoru“ a od roku 2001 z něj bylo financováno a podpořeno 121 projektů. Tyto projekty vycházejí z vlastních diagnóz místních sdružení, které se zabývají způsoby, jak zlepšit vzdělanost a výsledky na trhu práce u ohrožených mladých lidí všech věkových skupin ze znevýhodněných čtvrtí, zejména dětí přistěhovalců. Od roku 2006 poskytla místní „střediska pro digitální začlenění“ (Digital Inclusion Centres, CID@NET) 27 000 uživatelů bezplatný přístup k internetu pro účely hledání zaměstnání a různé další podpůrné činnosti. V rámci programu pro digitální gramotnost společnosti Microsoft (Digital Literacy) byly vytvořeny osnovy odborné přípravy zabývající se „zaměstnatelností“.

www.programescolhas.pt

Cílem projektu LIFT v Hamburku je budování a rozvoj jazykových znalostí a mezikulturních dovedností žáků z řad migrujících osob a příprava, která má zvýšit jejich zběhlost při používání nových sdělovacích prostředků. Projekt LIFT se soustředil na mladé migranty ve věku od 12 do 16 let bez hlasovacího práva a vytvářel vzdělávací prostředí on-line s přístupem k učebním jednotkám a hrám využívajícím internet.

Více postupů je možné nalézt v přehledu digitálních podpůrných iniciativ z roku 2008 pro přistěhovalce a etnické menšiny / organizovaných přistěhovalce a etnickými menšinami v EU 27, zpráva IPTS.

<http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

Mentori a vzory

Vzory dokazují ostatním mladým lidem, že je možné prostřednictvím vzdělání dosáhnout úspěchu a být úspěšný na trhu práce. Jednotliví mentori mohou mladé přistěhovalce nejen inspirovat, ale také jim poskytovat cílené odborné vedení a poradenství. Programy mohou spárovat žáky ze znevýhodněných skupin s dobrovolníky (zaměstnanci či osobami v důchodu) v určité profesi či s poradci při hledání zaměstnání s odborným osvědčením. Ukazuje se, že obzvláště úspěšnými mentory, náborovými pracovníky a manažery projektů pro tyto programy jsou vzory s obdobnými zkušenostmi. Tím, že je úspěšným účastníkem nabízeno, aby pracovali jako mentori, mohou programy snadněji splnit celkový cíl, tedy pomáhat mladým přistěhovalcům, aby nastoupili na profesní dráhu, která odpovídá jejich jedinečným dovednostem a zkušenostem.

V rámci belgického projektu „Work-Up“ poskytují terénní poradci z řad přistěhovalců individuální poradenství mladým nezaměstnaným vrstevníkům. Představují most mezi lidmi, kteří hledají práci, a veřejnými agenturami pro nábor zaměstnanců, neboť vymezují konkrétní problémy, jimž jejich vrstevníci čelí, a navrhuji, jak službu zlepšit. Účastníci se sdružení přistěhovalců poskytují doplňkové poradenství a kurzy odborné přípravy, které veřejné agentury neposkytují.

www.minderhedenforum.be/2pers/documents/Work-up_004.pdf

Německý projekt SpraKuM v rámci programu EQUAL nabízí prostřednictvím „zprostředkovatelů jazykové a kulturní kvalifikace“ („Qualification for Language and Culture Mediators“) odbornou přípravu a otevírá tuto profesní dráhu mladým přistěhovalcům, uprchlíkům a žadatelům o azyl, kteří se chtějí stát zprostředkovateli přispívajícími ke zlepšení základních služeb a zlepšení zdravotní a sociální situace zranitelnějších přistěhovalců.

http://ec.europa.eu/employment_social/equal/practical-examples/asyl-07-de-transkom_en.cfm

Rozšiřování sítí

Mnoho lidí získá zaměstnání prostřednictvím svých sociálních sítí. Sítě mladých přistěhovalců bývají zpravidla méně rozvinuté než sítě rodilých mluvčích, což mladé přistěhovalce znevýhodňuje. Na tvorbě sítí se může podílet vláda, občanská společnost, vzdělávací ústavy a soukromé společnosti. Například zaměstnavatelé, kteří působí v odvětvích, v nichž nábor pracovníků běžně probíhá prostřednictvím neformálních sítí, by mohli nabízet speciálně zaměřené režimy zaškolení na pracovišti. „Národní soupis talentovaných osob“ představuje platformu, v níž se mohou osoby hledající zaměstnání setkat s případnými zaměstnavateli a která otevírá příležitosti k dobrovolnictví, aby si tito mladí lidé mohli rozšířit své životopisy.

Projekt „From the Bench to the Pitch“ („Z lavičky na hřiště“) byl vytvořen jedním z největších fotbalových klubů v Dánsku, Brøndby IF, ve spolupráci s obcí Brøndby a ministerstvem odpovědným za integraci. Jeho cílem je zprostředkovat kontakt mezi mladými lidmi z řad přistěhovalců a klubovou sítí, kterou tvoří přibližně 350 sponzorských firem. Přes 130 mladých lidí z řad přistěhovalců bylo od roku 2003 zařazeno do učňovských oborů nebo získalo řádné zaměstnání.

<http://brondby.com/article.asp?aid=51211>

Dobrovolnictví a účast v sítích mladých lidí mohou zlepšovat schopnosti mladých lidí a také rozvíjet jejich sítě a zvyšovat důvěru. Mladí přistěhovalci na středních školách mohou být rovněž povzbuzováni, aby během školních prázdnin či ve volném čase využívali možnosti příležitostného zaměstnání, neboť tak mohou získat cenné zkušenosti na trhu práce, zlepšit své jazykové znalosti a rozvíjet sociální schopnosti a schopnosti v oblasti mezilidských vztahů.

Nizozemský projekt v rámci programu EQUAL s názvem „Catch the Coach to Be“ („Chyt budoucího poradce“) se snaží řešit sociální problémy mladých přistěhovalců tím, že mladé přistěhovalce podněcuje k tomu, aby se sami stali pracovníky zabývajícími se mladými lidmi. Projekt zahrnuje rozvoj a poskytování vzdělávacích programů, praktické vedení, posilování multikulturního charakteru práce s mladými lidmi, rozšíření počtu učebních/pracovních příležitostí zprostředkováním kontaktu se zaměstnavateli a rozvoj a provádění multimediální učební metody.

www.osa-amsterdam.nl/index.php?option=com_content&task=view&id=135&Itemid=88

Odstranění nepřímé diskriminace na základě původu a sociálního postavení

V závislosti na místní situaci se mohou mladí přistěhovalci nepřiměřeně koncentrovat v ekonomicky znevýhodněných oblastech, kde rezidenti ve větším počtu využívají sociální

bydlení, jsou nezaměstnaní, mají nedostatečné vzdělání, podílejí se na trestné činnosti či mají psychické potíže, např. trpí depresí. V takových případech je nepravděpodobné, že by se v dané oblasti nacházely rostoucí podniky a že by disponovala dopravními spoji, a možnosti zaměstnání mohou být špatné. Možnosti mladých lidí, kteří vyrůstají v ekonomicky a sociálně znevýhodněných oblastech, jsou mnohem více omezené. Místní orgány by měly podporovat zaměstnavatele mimo segregované a znevýhodněné oblasti, aby zaměstnávali mladé lidi z těchto oblastí a případně zvažili, zda pro ně nevyhradí určitý počet učňovských míst.

Cílem švédského projektu „Lugna Gatan“ („Snadná ulice“) je znovu integrovat mladé lidi, kteří čelí sociálnímu vyloučení v zanedbaných oblastech mnoha měst. Po tříměsíční přípravě jsou mladí lidé zaměstnáni, aby představovali vzory a umožnili navázat styky s dalšími mladými lidmi v jejich oblasti. Stovkám mladých nezaměstnaných lidí byla poskytnuta pomoc při získání odborné přípravy a zaměstnání a další tisíce mladých lidí pracovaly jako dobrovolníci. Drtivá většina lidí, kteří pro projekt pracují či pracovali, nyní pracuje na plný úvazek nebo studuje.

www.bra.se/extra/measurepoint/?module_instance=4&name=020919974.pdf&url=/dynamaster/file_archive/050118/fa1a18c360e97265c5f6f9c2eea61910/020919974.pdf

Cílem francouzského programu „Zones franches urbaines“ („Oblasti podnikání“) je podpořit hospodářskou činnost, snížit nezaměstnanost a usnadnit fyzickou a sociální obnovu oblastí, v nichž velký počet lidí předčasně ukončí školní docházku, a to zlepšením ekonomických pobídek pro soukromé společnosti.

www.ville.gouv.fr/IMG/pdf/zfu-pratique_cle714cfb.pdf

Závěry

1. Širší společenské podmínky regulované různými politikami, např. přistěholectví, bydlení, sociální věci a zaměstnanost, mohou být pro účinnou vzdělávací politiku buď usnadňujícími faktory, nebo překážkami.
2. Žáci z řad přistěhovalců jsou zpravidla úspěšní v systémech školství s nižším počtem různých typů škol, pozdějším výběrem pro seskupení podle schopností a objektivními způsoby posuzování včetně případů zvláštních potřeb.
3. Vysoké jednotné normy pro posouzení předchozího vzdělání a orientační programy zaručují, že žáci z řad čerstvých přistěhovalců vstoupí na správnou úroveň systému školství.
4. Trvalá podpora pomáhá žákům z řad přistěhovalců, aby co nejdříve a nejsnáze dosáhli stejné úrovně znalostí. Tyto kurzy využívají řádně vymezené a pravidelně hodnocené normy kvality pro výuku cizích jazyků a těsnou spolupráci učitelů při integrované výuce obsahu.
5. Zaměstnání kvalitnějších učitelů je jedním z nejúčinnějších vstupů pro zlepšení vzdělanosti, zejména u žáků s přistěhovaleckou minulostí či ze znevýhodňujícího prostředí. Zvyšováním počtu učitelů z řad přistěhovalců a/nebo učitelů, kteří absolvovali odbornou přípravu zaměřenou na mezikulturní vzdělávání, se zlepšuje prospěch studentů, očekávání učitelů a celková kvalita vzdělávacího prostředí.
6. Plné provádění mezikulturního vzdělávání v osnovách, učebních materiálech a činnostech mimo rámec osnov zvyšuje povědomí žáků z řad rodilých mluvčích a důvěru žáků z řad přistěhovalců.
7. Aktivní informační strategie pro rodiny přistěhovalců a znevýhodněné rodiny a dobrovolné dlouhodobé programy vzdělávání dospělých, které jsou otevřeny všem, zlepšují docházku a školní výsledky a také účast rodičů na školních událostech a činnostech.
8. Znalost mateřského jazyka a kultury země původu přispívá k lidskému kapitálu v zemi, do níž přistěhovalci směřují, což mohou tvůrci politiky využít pro dosažení špičkového vzdělávání ve světovém měřítku a konkurenceschopnosti trhu práce.
9. Při mentorství vzrůstá sebedůvěra žáků z řad přistěhovalců a vznikají vazby na vzory ve vznikajících přistěhovaleckých elitách.
10. Mimoškolní činnosti sblížují účastníky z řad přistěhovalců a rodilých mluvčích a pořádající školy, rodiče a sdružení přistěhovalců.
11. Ukazuje se, že z hlediska výsledků mladých přistěhovalců na trhu práce má obzvláštní význam raná pracovní zkušenost získaná prostřednictvím učňovských oborů se zaručenou kvalitou a pracovních/vzdělávacích programů.

12. Programy mohou zlepšit „měkké dovednosti“ žáků, a tudíž i jejich možnosti získat zaměstnání, a to tím, že jim poskytnou více příležitostí k neformálnímu vzdělávání, např. střediska zdrojů, odbornou přípravu, mentorství a přístup k sítím.

Příloha I

Společné základní zásady politiky integrace přistěhovalců v Evropské unii

1. Integrace je dynamický dvoustranný proces, v němž se navzájem přizpůsobují všichni přistěhovalci a rezidenti členských států.
2. S integrací je neodlučně spjata respektování základních hodnot Evropské unie.
3. Klíčovou částí integrace je zaměstnanost a ta má zásadní význam pro účast přistěhovalců, pro přínos přistěhovalců pro hostitelskou společnost a pro zviditelnění takovýchto přínosů.
4. Nezbytným předpokladem integrace je základní znalost jazyka hostitelské společnosti, její kultury, dějin a institucí; má-li být integrace úspěšná, musí být přistěhovalcům umožněno, aby tyto základní znalosti získali.
5. Aby byli přistěhovalci a zejména jejich potomci připraveni k úspěšnější a aktivnější účasti ve společnosti, je zcela nezbytné vyvinout úsilí v oblasti vzdělávání.
6. Kritickým základním předpokladem lepší integrace je, aby přistěhovalci měli k institucím a veřejným a soukromým statkům a službám stejný a nediskriminační přístup jako občané daného státu.
7. Základním mechanismem integrace je častá interakce mezi přistěhovalci a občany daného státu. Interakce mezi přistěhovalci a občany daného státu je posilována sdílenými fóry, mezikulturním dialogem, výukou zabývající se přistěhovalci a jejich kulturami a zlepšováním životních podmínek v prostředí měst.
8. Listina základních práv zaručuje možnost hlásit se k určité kultuře a náboženskému vyznání a tato možnost musí být zachována, pokud není v rozporu s jinými nedotknutelnými evropskými právy či vnitrostátními právními předpisy.
9. K integraci přistěhovalců přispívá jejich účast v demokratickém procesu a při formulaci integračních politik a opatření, a to zejména na místní úrovni.
10. Důležitým aspektem, který je třeba při formování a provádění veřejné politiky zohlednit, je začlenění integračních politik a opatření do všech příslušných programů a úrovní správy věcí veřejných a do veřejných služeb.
11. Aby bylo možné přizpůsobovat politiku, hodnotit pokrok v oblasti integrace a zvýšit účinnost výměny informací, je třeba stanovit jasné cíle, ukazatele a mechanismy hodnocení.

Příloha II

Nástroj pro srovnávání výsledků v oblasti integrace

Přílohy prvního a druhého vydání příručky popisují metody, jimiž lze jednotlivé politiky převádět na různé projekty a jejichž prostřednictvím mohou tvůrci politiky převádět výstupy činností odborníků v praxi na nové iniciativy. Tato příloha popisuje nástroj, jehož pomocí mohou tvůrci politiky a odborníci v praxi, kteří se chtějí společně a také navzájem učit, systematicky a soustavně zdokonalovat své pracovní metody, normy a poskytování služeb.

Všechny zúčastněné subjekty, které se považují za subjekty zabývající se integrací (tvůrci politiky, poskytovatelé služeb, subjekty občanské společnosti), mohou na základě společného mandátu, souboru cílů a činností společně porovnávat výsledky své práce.

Metodou pro srovnávání je srovnávací analýza, která se zabývá odborníky v praxi a je jimi prováděna. Základem jejího úspěchu je ochota účastníků učit se společně a také navzájem. V rámci procesu účastníci určí:

- klíčové oblasti, v nichž je třeba dosáhnout zlepšení,
- příslušné mezinárodní právní a profesní normy,
- osvědčené postupy, které tyto normy splňují, a faktory, které mají kritický význam pro plnění těchto norem,
- ponaučení, která lze přenést z jedné situace na jinou, a následně podle nich upravit vlastní politiky a postupy.

Níže je popsán nástroj pro srovnávání výsledků, který mohou subjekty zabývající se integrací použít k porovnání, aby se navzájem poučily ze svých politik a postupů a mohly je zdokonalovat. V každé ze čtyř samostatných fází a různých kroků srovnávání výsledků účastníci společně ověřují tento kontrolní seznam:

1. Plánování

- **Předmět:** Integrace má mnoho rozměrů: na jakou konkrétní oblast se při práci zaměřujete?
- **Hledání funkční definice procesu:** Rozporuplné koncepce či modely integrace mohou bránit spolupráci a srovnávací analýze. Jak podle vaší organizace přispívá vaše vlastní práce k dlouhodobé prosperitě a ke sbližování společenských výsledků pro všechny členy rozmanité společnosti? Podporuje vaše práce aktivní účast, získávání dovedností a schopností a otevřenost institucí a kulturní změnu?
- **Hledání možných účastníků:** S kým sdílíte zájem o společné získávání poznatků a jejich výměnu? Navázali byste partnerství s organizacemi, které se zabývají podobnými činnostmi, ale sídlí v jiném městě nebo zemi? Nebo byste se raději poučili od organizací s podobnými cíli, které však působí v jiných odvětvích?

- **Stanovení struktury pro srovnání výsledků:** Vedení organizace projevuje ochotu ke srovnání výsledků a vyčleňuje dostatečné zdroje. Jakou metodiku, protokol o účasti a kodex chování účastníci použijí?

2. Výzkum

- **Vymezení vašich přímých příjemců:** Současná rozmanitost Evropy vzrůstá zároveň s příjezdem přistěhovalců, kteří sami pocházejí z různých prostředí. Jací členové rozmanité společnosti jsou přímými příjemci vaší práce v oblasti integrace? Jde o konkrétní kategorie přistěhovalců, různé organizace, širokou veřejnost, veřejné instituce atd.?
- **Určení věrohodných zdrojů údajů:** Jelikož je kvůli mezerám, které vznikají při shromažďování údajů na vnitrostátní úrovni i mezi jednotlivými státy, vyhledávání srovnatelných údajů obtížné, mohou být osoby provádějící srovnání samy sobě tím nejlepším zdrojem. Jaké zdroje různých srovnatelných údajů o vašich příjemcích máte k dispozici?
- **Shromažďování údajů a zmapování překážek, jimž vaši příjemci čelí:** Jaké problémy v oblasti vaší práce podle vašich přímých příjemců nejvíce ohrožují jejich dlouhodobou prosperitu? Nemáte-li k dispozici žádné informace o jejich zkušenostech, s jakými problémy se nejčastěji setkávají odborníci v praxi a o jakých problémech se doslechnou?
- **Převedení překážek do oblastí, v nichž je třeba provést zlepšení:** Jaké jasně vymezené a akčně orientované cíle by vaše organizace mohla přijmout, aby tyto překážky odstranila a rozvíjela činitele usnadňující integraci?
- **Zmapování politik:** Jaké statky, služby a politiky jednotlivé organizace poskytují, aby přispěly ke zlepšení v oblastech, kde je to nutné?

3. Analýza

- **Posuzování minulých a budoucích dopadů:** Jak vaše dosavadní práce ovlivnila ty oblasti, v nichž je třeba provést zlepšení? Jaké pracovní alternativy by mohly váš vliv v budoucnosti zlepšit?
- **Stanovení norem:** Jaké mezinárodní právní či profesní normy se přímo vztahují na oblast vaší práce?
- **Vyhledávání a studium osvědčených postupů:** Jaké lze nalézt postupy, které nejlépe splňují různá kritéria stanovená v těchto normách?
- **Zkoumání těchto postupů a organizací:** Techniky se různí od jednoduchého zkoumání veřejně dostupných informací po skupinové návštěvy, semináře a složitější metody,

např. odborné posudky, výměny a partnerství ve vzdělávání. Jak tyto normy použila ke koncipování postupu jiná organizace? Jakým „dalším krokům“ je nutné při provádění věnovat pozornost? Jaké faktory vysvětlují jejich úspěšnost?

4. Provádění

- **Zlepšování politiky a praxe:** Je třeba přijmout nová opatření, která by eliminovala či zmenšila rozdíl mezi stávajícími a osvědčenými postupy. Jakým způsobem by vaše postupy mohly tyto normy splnit či dokonce přesáhnout?
- **Shoda na průvodních společných ukazatelích, cílích a referenčních bodech:** Jak by mohly být vaše oblasti, v nichž je třeba provést zlepšení, převedeny na společné vztažné body a měření, na jejichž základě by bylo možné vyhodnotit přínos vaší práce k celkové integraci?
- **Podávání zpráv, přezkum a přizpůsobení procesu srovnávání výsledků:** Jak by bylo možné tento proces postupem času zlepšit, aby se soustavně zlepšoval váš výkon v této oblasti nebo aby bylo možné zabývat se novými tématy?

Příloha III

Národní kontaktní místa pro integraci

Rakousko

Rakouský fond pro integraci (Österreichischer Integrationsfonds)
Schlachthausgasse 30, 1030 Vídeň, Rakousko, fax +43 17101203591

Belgie

Kabinet místopředsedy vlády, ministra práce a rovných příležitostí (Vice-Première ministre, ministre de l'Emploi et de l'Egalité des chances / Vice Eerste minister, minister van Werk en van Gelijke Kansen)

Kunstlaan 7 Avenue des Arts, 1210 Brusel, Belgie, fax +32 22202067

Centrum pro rovné příležitosti a boj s rasismem (Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme / Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding)

Koningsstraat 138 Rue Royale, 1000 Brusel, Belgie, fax +32 22123030

Bulharsko

Ministerstvo práce a sociální politiky (Министерство на труда и социалната политика) – ředitelství pro volný pohyb osob, migraci a integraci

2, ul. Triaditza, 1051 Sofia, Bulharsko, fax +359 29873980

Kypr

Ministerstvo vnitra (Υπουργείο Εσωτερικών) – odbor pro EU a mezinárodní vztahy

Demosthenis Severis Avenue, 1453 Nikósie, Kypr, fax +357 228678383

Česká republika

Ministerstvo vnitra České republiky – odbor azylové a migrační politiky

Nad Štolou 3, poštovní schránka 21, 170 34 Praha 7, Česká republika, fax +420 974833512

Dánsko

Ministerstvo pro uprchlíky, přistěhovalce a integraci (Ministeriet for Flygtninge, Indvandre og Integration) – oddělení politiky integrace

Holbergsgade 6, 1057 Kodaň K, Dánsko, fax +45 33111239

Estonsko

Ministerstvo kultury (Kultuuriministeerium)

Suur-Karja 23 15076, Tallinn, Estonsko, fax +372 6282200

Finsko

Ministerstvo vnitra (Sisäasiainministeriö)

odbor migrace, oddělení pro integraci

Vuorikatu 20 A, Helsinky, PO BOX 26, FI-00023, fax +358 916042940

Francie

Ministerstvo přistěhovalectví, integrace, národní identity a solidárního rozvoje (Ministère de l'Immigration, de l'Intégration, de l'identité nationale et du développement solidaire) – oddělení pro přijímání, integraci a občanství

101, rue de Grenelle – 75323 PAŘÍŽ Cedex 07, Francie, fax +33 17216825

Německo

Spolkové ministerstvo vnitra (Bundesministerium des Innern) – oddělení MI2 integrační politiky

Alt-Moabit 101 D, 10559 Berlín, Německo, fax +49 30186812926

Řecko

Ministerstvo vnitra, decentralizace a elektronické správy (Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης) – generální ředitelství pro migrační politiku a sociální integraci, oddělení pro sociální integraci

2 Evangelistrias St., 105 63 Atény, Řecko, fax +30 2103741239

Maďarsko

Ministerstvo spravedlnosti a vynucování práva (Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium) – oddělení pro koordinaci v oblasti spravedlnosti, vnitřních záležitostí a migrace

Kossuth Lajos tér 4., 1055 Budapešť, Maďarsko, fax +36 14413599

Irsko

Ministerstvo integrace (Office of the Minister for Integration)

Dún Aímhígin, 43-49 Mespil Road, Dublin 4, Irsko, fax +353 16473119

Itálie

Ministerstvo vnitra (Ministero dell'Interno) – odbor občanských svobod a přistěhovalectví – ústřední ředitelství pro politiky týkající se přistěhovalectví a azylu
Palazzo Viminale, Via A. Depretis, 00184 Řím, Itálie, fax +39 0646549751

Ministerstvo práce, zdravotnictví a sociálních politik (Ministero del Lavoro, della Salute e delle Politiche Sociali) – generální ředitelství pro přistěhovalectví

Via Fornovo 8, 00192 Řím, Itálie, fax +39 0636754769

Lotyšsko

Ministerstvo spravedlnosti Lotyšské republiky (Latvijas Republikas Tieslietu ministrija)
Brīvības blvd. 36, Rīga, LV-1536, fax +371 67285575

Litva

Ministerstvo sociálního zabezpečení a práce (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija) – oddělení pro mezinárodní záležitosti

A. Vivulskio Str. 11, LT-03610 Vilnius, Litva, fax +370 52664209

Lucembursko

Ministerstvo pro otázky rodiny a integrace (Ministère de la Famille et de l'Intégration) –
Lucemburská agentura pro přijímání a integraci (Office luxembourgeois de l'accueil et de
l'intégration- OLAI)

7-9, avenue Victor Hugo, 1750 Lucemburk, fax +352 24785720

Malta

Ministerstvo pro otázky rodiny a sociální solidaritu (Ministeru għall-Familja u Solidarjeta' Soċjali)

Palazzo Ferreria, 310 Republic Street, Valletta CMR 02, Malta, fax +356 25903121

Nizozemsko

Ministerstvo pro bydlení, územní plánování a životní prostředí (ministerie
van VROM) –

generální ředitelství pro bydlení, komunity a integraci,

oddělení pro občanskou příslušnost a integraci,

Rijnstraat 8, Postbus 30941,

2500 GX Den Haag, Nizozemsko, fax +31 703390618

Polsko

Ministerstvo práce a sociální politiky (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) –
odbor sociální péče a integrace

1/3/5 Nowogrodzka Str., 00-513 Varšava, Polsko, fax +48 226611140

Portugalsko

Předsednictví ministerské rady (Presidência do Conselho de Ministros)

Rua Prof. Gomes Teixeira, 1399-022 Lisabon, Portugalsko, fax +351 213927860

Rumunsko

Ministerstvo správních a vnitřních věcí (Ministerul Administrației și Internelor) –
rumunský imigrační úřad – odbor sociální integrace

24 A Tudor Gociu Street, Bukurešť 4, Rumunsko, fax +40 214500479

Slovensko

Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny SR

(Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR) –

odbor migrace a integrace cizinců

Špitálska 4, 816 43 Bratislava, Slovenská republika, fax +421 220461623

Ministerstvo vnitra SR (Ministerstvo vnútra SR)

Migrační úřad

Pivonková 6, 812 72 Bratislava, Slovenská republika, fax +421 243414759

Slovensko

Ministerstvo vnútra (Ministrstvo za notranje zadeve) – ředitelství pro migraci a integraci
Beethovnova 3, 1000 Ljubljana, Slovensko, fax +386 14284695

Španělsko

Ministerstvo práce a přistěhovalectví (Ministerio de Trabajo e Inmigración) –
státní sekretariát pro přistěhovalectví a emigraci
generální ředitelství pro integraci přistěhovalců
C/ José Abascal, 39 -1ª Planta-, 28003 Madrid, Španělsko, fax +34 913637057

Švédsko

Ministerstvo integrace a rovnosti mužů a žen (Integrations- och jämställdhetsdeparte-
mentet) – odbor integrace a rozvoje měst
SE-103 33 Stockholm, Švédsko, fax +46 84053578

Spojené království

UK Border Agency – Immigration Policy (Pohraniční agentura Spojeného království –
imigrační politika)
Whitgift Centre B Block, 9th Floor West Wing (západní křídlo, 9. podlaží), 15 Wellesley
Road, Croydon, Surrey CR9 4AR, fax +44 2086046894

Pozorovatelé

Norsko

Ministerstvo práce a sociálního začlenění (Arbeids- og inkluderingsdepartementet) –
oddělení pro integraci a rozmanitost
P.O. Box 8019 Dep. 0030 Oslo, Norsko, fax: +47 22240265

**Internetové stránky jednotlivých států – viz evropské internetové stránky
o integraci na adrese www.integration.eu (oddíl: profily jednotlivých zemí)**

Příloha IV

Vybraná bibliografie

Tento dokument vychází ze sekundárního výzkumu, dokumentů k dané problematice, dokumentů se závěry a písemných a ústních prezentací na technických seminářích. Níže jsou uvedeny hlavní dokumenty, z nichž bylo čerpáno a které jsou citovány.

„Acquisition and Loss of nationality: policies and trends in 15 European Countries“ („Získání a ztráta státní příslušnosti: politiky a trendy v 15 evropských zemích“), projekt NATAC, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569498

„Citizenship policies in the new Europe“ („Politiky týkající se občanství v nové Evropě“), projekt CPNEU, www.aup.nl/do.php?a=show_visitor_book&isbn=9789053569221&l=2

„Discrimination in the European Union“ („Diskriminace v Evropské unii“), zvláštní průzkum Eurobarometru č. 263, http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_263_en.pdf

„Diversity Toolkit for factual programmes in public service television“ („Soubor nástrojů pro rozmanitost v dokumentárních pořadech veřejnoprávní televize“), Evropská komise pro vysílání, švédská rada pro Evropský sociální fond, Agentura EU pro základní práva, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/media-toolkit_diversity_en.pdf

„Education and the Integration of Migrants“ („Vzdělání a integrace migrujících osob“), Generální ředitelství Evropské komise pro vzdělávání a kulturu: www.efms.uni-bamberg.de/pdf/NESEducationIntegrationMigrants.pdf

„European Conference on Active Participation of Ethnic Minority Youth in Society“ („Evropská konference o aktivní účasti mladých lidí z etnických menšin ve společnosti“), Kodaň, Dánsko, www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/10CF2C4E-CFDC-49DA-9B73-8B86C82117AF/0/european_conference_web.pdf, www.nyidanmark.dk/resources.ashx/Resources/Publikationer/Konferencer/UK/issuepaper_youthevent.pdf

„For Diversity, Against Discrimination“ („Pro rozmanitost, proti diskriminaci“), knihovna dokumentů kampaně, Evropský rok rovných příležitostí pro všechny 2007, www.stop-discrimination.info/4895.0.html

„Good practice database: Compendium: Cultural Policies and Trends in Europe“ („Databáze osvědčených postupů: přehled: kulturní politiky a trendy v Evropě“), www.culturalpolicies.net/web/intercultural-dialogue-database.php

„Handbook for local consultative bodies for foreign residents“ („Příručka pro místní poradní subjekty pro zahraniční rezidenty“), Rada Evropy, http://book.coe.int/EN/ficheouvrage.php?PAGEID=36&lang=EN&produit_aliasid=1750

„How to communicate: Strategic communication on migration and integration“ („Jak komunikovat: strategická komunikace o migraci a integraci“), Nadace krále Boudouina, www.kbs-frb.be/uploadedfiles/KBS-FRB/05_Pictures_documents_and_external_sites/09_Publications/PUB_1624_How_to_Communicate.pdf

„Integrating Immigrant Children into Schools in Europe“ („Integrace dětí z řad přistěhovalců do evropských škol“), informační síť o vzdělávání v Evropě Eurydice GŘ pro vzdělávání a kulturu, http://eacea.ec.europa.eu/ressources/eurydice/pdf/0_integral/045EN.pdf

„Intercultural dialogue in Europe“ („Mezikulturní dialog v Evropě“), bleskový průzkum Eurobarometru 217, http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_217_sum_en.pdf

„INVOLVE - Integration of migrants through volunteering“ („INVOLVE – integrace migrujících osob prostřednictvím dobrovolnictví“), středisko pro evropské dobrovolnictví, www.cev.be/data/File/INVOLVEreportEN.pdf

„Jobs for Immigrants (Vol. 2): Labour market integration in Belgium, France, the Netherlands, and Portugal“ („Pracovní místa pro přistěhovalce (2. díl): integrace na trhu práce v Belgii, Francii a Nizozemsku“), OECD, www.oecd.org/els/migration/integration/jobs2

„Locating immigrant integration policy measures in the machinery of the European Commission“ („Vymezení opatření politiky pro integraci přistěhovalců v aparátu Evropské komise“), Skupina pro migrační politiku, www.migpolgroup.com/projects_detail.php?id=21

„Majority Populations' Attitudes towards Migrants and Minorities“ („Postoje většinové společnosti k migrujícím osobám a menšinám“), Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie, <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/Report-1.pdf>

„Media4Diversity – Taking the pulse of diversity in the media“ („Média a rozmanitost: vyhodnocení úrovně rozmanitosti ve sdělovacích prostředcích“), Internews Europe, Media Diversity Institute (institut pro rozmanitost ve sdělovacích prostředcích), IFJ, <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=nl&catId=423&newsId=512&furtherNews=yes>

„Migration and Integration –Europe's big challenge: What role do the media play?“ („Migrace a integrace – velká výzva pro Evropu: jakou úlohu mají sdělovací prostředky?“), [www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups\(1\).pdf](http://www.miramedia.nl/media/files/Reader_WorkingGroups(1).pdf)

„Migration and Public Perception“ („Migrace a veřejné vnímání“), úřad poradců Evropské komise pro evropskou politiku, http://ec.europa.eu/dgs/policy_advisers/publications/docs/bepa_migration_final_09_10_006_en.pdf

„Moving Europe: EU research on migration and policy needs“ („Evropa v pohybu: výzkum EU zaměřený na migraci a politické potřeby“), Generální ředitelství Evropské komise pro výzkum, [ftp://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf](http://ftp.cordis.europa.eu/pub/fp7/ssh/docs/ssh_research_migration_20090403_en.pdf)

„Overview of Digital Support Initiatives for/by Immigrants and Ethnic Minorities in the EU27“ („Přehled digitálních podpůrných iniciativ pro přistěhovalce a etnické menšiny / organizovaných přistěhovalci a etnickými menšinami v EU 27“), zpráva IPTS, <http://ipts.jrc.ec.europa.eu/publications/pub.cfm?id=1888>

„POLITIS: Building Europe with New Citizens? An Inquiry into the Civic Participation of Naturalised Citizens and Foreign Residents in 25 Countries“ („POLITIS: Budování Evropy s novými občany? Průzkum občanské účasti naturalizovaných občanů a zahraničních rezidentů ve 25 zemích“), www.politis-europe.uni-oldenburg.de/

„Racism and cultural diversity in European media: a review of research“ („Rasismus a kulturní rozmanitost v evropských sdělovacích prostředcích: přezkum výzkumu“), Jessica ter Wal, www.ekr.admin.ch/themen/00114/00120/00121/00122/index.html?lang=de&download=NHZLpZeg7t

„Racism, Xenophobia and the Media: Towards respect and understanding of all religions and cultures: conference report“ („Rasismus, xenofobie a sdělovací prostředky: k respektu a pochopení všech náboženství a kultur: zpráva o konferenci“), rakouské předsednictví EU a Evropské středisko pro sledování rasismu a xenofobie, http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/euromed_en.pdf

„Sharing Diversity: national approaches to intercultural dialogue in Europe“ („Sdílení rozmanitosti: vnitrostátní přístupy k mezikulturnímu dialogu v Evropě“), www.interculturaldialogue.eu/web/files/14/en/Sharing_Diversity_Final_Report.pdf

„The Rainbow Paper: Intercultural Dialogue: From Practice to Policy and Back“ („Dokument o mezikulturním dialogu: od praxe k politice a zpět“), Platforma pro mezikulturní Evropu, www.eurocult.org/uploads/docs/886.pdf

„Thinking forward: Making the Media more Diverse and the Role of Change Agents“ („Předjímání budoucnosti: zvýšení rozmanitosti sdělovacích prostředků a úloha zprostředkovatelů změn“), www.miramedia.nl/media/files/guide_for_change_agents.pdf

„TIES: The integration of the European second generation“ („TIES: Integrace druhé generace Evropanů“), www.tiesproject.eu

„What Works in Migrant Education? A Review of Evidence and Policy Options“ („Co přispívá ke vzdělání migrujících osob? Přezkum důkazů a politických možností“), OECD Thematic Review on Migrant Education, [www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/\\$FILE/JT03259280.PDF](http://www.oecd.org/olis/2009doc.nsf/NEWRMSFREDAT/NT00000B0A/$FILE/JT03259280.PDF)

„Where Immigrant Students Succeed: A Comparative Review of Performance and Engagement in PISA 2003“ („V čem jsou studenti z řad přistěhovalců úspěšní: srovnávací přezkum úspěšnosti a angažovanosti v rámci projektu PISA 2003“), OECD, www.oecd.org/dataoecd/2/38/36664934.pdf

„White Paper on Intercultural Dialogue: Living Together as Equals in Dignity“ („Bílá kniha o mezikulturním dialogu: důstojné soužití v rovnoprávném postavení“), Rada Evropy, www.coe.int/t/dg4/intercultural/default_en.asp

Evropská komise

**Příručka o integraci pro tvůrce politik a odborníky z praxe, třetí vydání,
duben 2010**

Lucemburk: Úřad pro publikace Evropské unie

2010 – 174 s. – 17 x 24 cm

ISBN 978-92-79-13506-4

doi:10.2758/14942

Jak získat publikace EU

Publikace na prodej:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- obraťte se přímo na některého z našich obchodních zástupců. Jejich kontaktní údaje najdete na <http://bookshop.europa.eu> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

Bezplatné publikace:

- prostřednictvím EU Bookshopu (<http://bookshop.europa.eu>);
- na zastoupeních nebo delegacích Evropské komise. Jejich kontaktní údaje najdete na <http://ec.europa.eu> nebo je získáte zasláním faxu na číslo +352 2929-42758.

Tato příručka popisuje osvědčené postupy a zkušenosti 27 členských států a dalších zemí, do nichž směřují přistěhovalci, které se týkají těchto témat: výměny informací a osvědčených postupů v Evropě, sdělovacích prostředků a integrace, zvyšování povědomí a zlepšování postavení migrujících osob, platform pro dialog, získání státní příslušnosti a praxe aktivního občanství, mladých přistěhovalců, vzdělávání a trhu práce.

Byla vytvořena v těsné spolupráci s národními kontaktními místy pro integraci a jejím cílem je podporovat vznik soudržného evropského rámce pro integraci, a to usnadněním výměny zkušeností a informací. Příručka je určena tvůrcům politiky a odborníkům v praxi na místní, regionální a vnitrostátní úrovni a na úrovni EU.

Úřad pro publikace

ISBN 978-92-79-13506-4

9 789279 135064